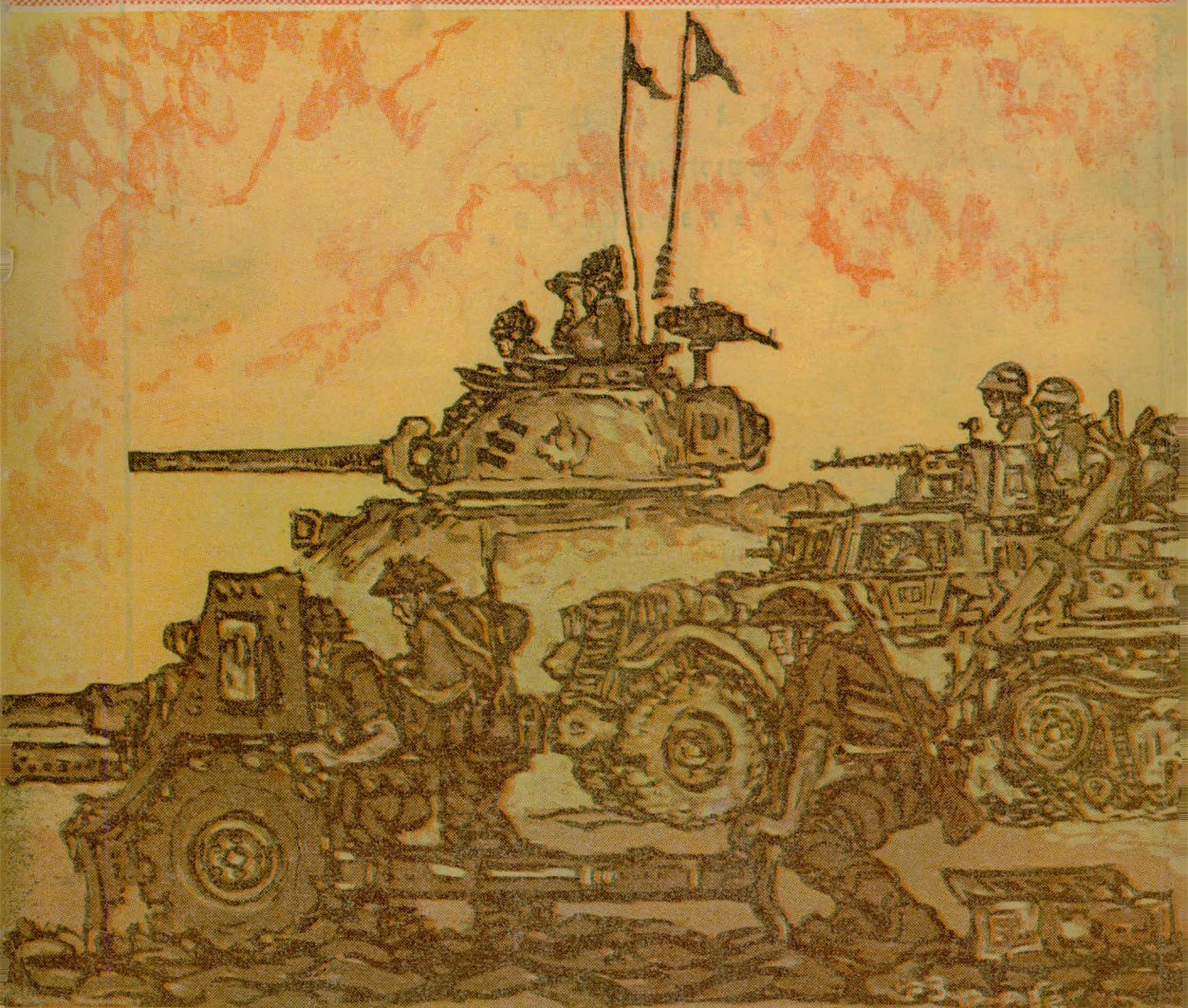

מערכות

ירחון המגן ואיש הצבא העברי

ע"א

המחיר 250 פרומה

חשון תשי"ב
נובמבר 1951

ש. בליזובסקי

חברה לבנין בע"מ

רמת גן

המשרד: רח' יהלום 40

טלפון 7373

בתים משותפים
שכונים עממיים
בנינים לתעשייה

תוכן הענינים

8	הרמטכ"ל	ב מ ע ר כ ה : תכליתו של תמרון
		ת מ ר ו נ י ם ו ל ק ח ם
9	רב-אלוף י. ידין	בעקבות תמרון בהרים
10	אלוף מ. מקלף	לדמותה ובעיותיה של מלחמת-הרים
11	אלוף/מ. י. רבין	לסיכום תמרוני הדרום והצפון
12	סגן ש. גפני	רסיסי-תמרון
17	סגן-אלוף ד"ר י. בר	התקפה משורית — והתנגנות בפניה
26	ה. גודריאן	נחל-גונש השריון...
28	קפיטן א. רומנובסקי	המאבק האישי של רגלים נגד השריון
36	מיוזגנרל פולר	מהלומת-שריון — כיצד?
38		הילדגלים משוריון בקרב
42	גני-מיוז פ. ורשיגורה	א מ ר ו ת על מלחמת-פרטיזנים
44	לויט-קול. ברטייל	מגמות ודרכי-ביצוע בטקטיקה הסובוטית
		מ כ ת ב י ם ט ק ט י ם י ה ד ר כ ת י ם
50	לוחס	תפקידם והכשרתם של קציני-מטה
53	ה. עטרון	איכות וכמות בנידול צבא-ארה"ב כמלחה"ע ה-2
		מ כ ת ב י ם א ל ק צ י ן י ה מ י ל ו א י ם
63		א. התלות באש / ב. אימוני-לילה
67		ממשות באימונים
71	סרן ד. ביהובסקי	הרתיעה, כלים-ללא-רתע והרקיטה
75		ב מ ת י מ ע ר כ ו ת
		מש"קים בצה"ל / הקשר במבצעי גודד חי"ר / מדוע לא-כך? / כוננות / הידושים במנות-מזון לחיילים קרביים
81		אווירית מולחמה / נשק-אוויר חדיש בחיל-אוויר של ימינו
84		הרובייה-מטען הכרוטי החדש
88		בעתונות הצבאית
		ארגון-גייסות — הריינגרים
		אימוני-הדרכה — ביה"ס לחי"ר / בנה מתקן לב"ב!
		טקטיקה — שטח הררי בהתקפה ובהגנה / התקפת טנקים סוביטית
97		רשימות קצרות: התקפת-פתע בספר
98		בעולם ההמוש
		בצבא-שביצריה / "טקטיקה-אטומית"? / מחירו של חייל מליציוני
100		רשמי תמרון אמריקאי
102	רב-סרן א. הנק	ע ם ק ר י א ה : ספרות-המלחמה הגרמנית
105		מ מד ף י ה ס פ ר י ם
		תקונ-טעות: בעמ' 93, בסוף דברי הרמטכ"ל, יש להוסיף: "פרשת התמרונים".

אלברט כהן

טלפון 2670

רחוב הנסיכה מרי

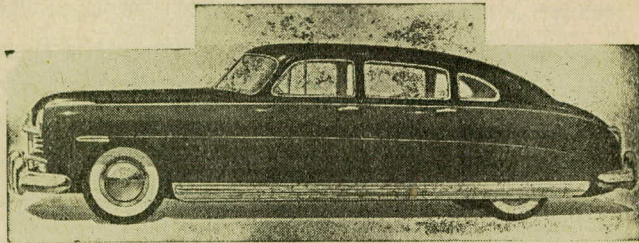
מפיץ כללי לכל הארץ

מכוניות לנוסעים ולמשא פג'ו לחסכון, יציבות, במחון ונוחיות

מכוניות המפוארות

הודסון

צמיגים אולימפיק מאוסטרליה צמיגים קלר (גורדיץ צרפתי)

סוכני משנה: תל-אביב, דוד לובינסקי, דרך פתח-תקוה 8, טלפון 5066
חיפה אוריאל כהן, רחוב צפת 1, טלפון 3261

אתא

חברה לטקסטיל בע"מ

ATA

TEXTILE COMPANY LTD.

NEAR ATA NEAR HAIFA מפר אתא ע"י חיפה

מטוית בתנה, אריגה, מתפרה
COTTON-SPINNERS, WEAVERS, MAKERS-UP

SUBSIDIARY

חברת הבת

מפעלי טקסטיל כרדאנה בע"מ

KURDANEH TEXTILE WORKS LTD.

HAIFA BAY

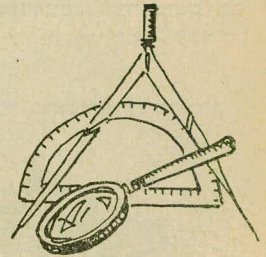
מפרץ חיפה

הלבנה, צביעה, מרצויזיה סנפוריזציה של אריגים
BLEACHING, DYEING, MERCERIZING,
SANFORIZING OF WOVEN FABRICS

מי ומה בחוברת

האמנם „משחק“ הם תמרונים הצבא? המונח „משחק-מלחמה“ הוא מטבע שנטבעה עוד במאה הי"ט. אכן, משמעותה היתה: משחקם של קציני-המטה, העורכים תרגילי-על-מפות, תוך הישוב גורמי-כוח ומסיבות-מלחמה — מרחקים, זמנים, אספקה וכדומה, — תוך עריכת פקודות-מבצע ושאר תעודות הכרוכות בפעולות-מלחמה. על „קריגס-שפיל“ זה (המונח הגרמני נעשה מקובל גם בכמה שפות אחרות) נתאמן חבר קציני-המטה הגרמני; והנהוג השתרש בהדרגה גם בצבאות האחרים. השם — „משחק“ — יש לו, איפוא, שרשים. אך משמעותו, למעשה, של אותו משחק-מיוהד-במינו הנו מבחן למפקדים; מבחן, אשר בלעדיו — לא יכון צבא רציני.

תמרונים הגייסות עצמם — אף הם עשויים להראות באור של „ישחקו הנערים לפנינו“; אך משחק זה נועד לתכלית-חמורה (ואף, כשלעצמו, מחייב מאמץ המור). היה פעם שליט ומצביא שהקים „צבא-שעשועים“ (כך, במפורש, נקרא בלשון ארצו) — מגרעין „שעשועים“ זה צמח צבא אדיר, שנאבק בצבא-המופת של תקופתו ויוכל לו; הגרעין עצמו הפך לגנרדיה קיסרית מהוללה. המצביא-הקיסר היה פטר הגדול, וצבא-שעשועיו התמיד 200 שנה, ומורשתו אף כיום טרם בטלה מהעולם. אכן, יש משחקים — ומשחקים.

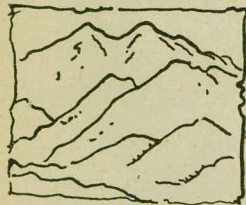

„מי אתה? — ירוק או כחול?“ — היו שואלים ילדי הארץ. זו היתה תגובה, הטבעית לילדים. אך הישוב בכל-לו — צריך שיהא חדור הכרת רצינות המלאכה הנעשית ב„משחק-מלחמה“ זה. כי מה ש„מוצג“ היום — עליל להיות מציאות עקובה-חיים מחר. והלומד מראש — מגביר סיכוייו להצלחה, להימנע מסכנות, לנצח.

ההערות הכלולות ב„ציוני התמרון“, שבחוברת זו — הנן, בהכרח, רק בבחינת „כאשר יעלה המזל“, מסיבות אובייקטיביות מובנות. אך, גם מה שנאמר בהן, דיו להראות — מה ארוכה כיבדת-הדרך שעשאה צבא-הגנה-לישראל בשנתיים אלה של צמיחה והתגבשות; ועד כמה מסתעפות ומתרבות — דוקא על-שום כיבדת הדרך שעשה אותה — המשימות והתעודות אשר לפניו. היה זמן, ולמען השכיל את חברי-המפקדים שלנו — היינו צריכים להרבות לטפל בבעיות בניית-הצבא משל אחרים. עתה, מורים לנו תמרונים צבאנו אנו את הטעון עשיה.

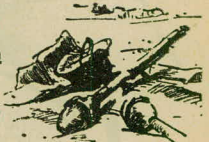
תמרונים תשי"א — כמוהם כציון המסלול להמשך בניית הצבא בשנת תשי"ב; שתחזור ותסתכם שוב בפרשת-תמרונים עתידה. כאלה הם שלבי-עלייתו של כוח-יגון ממשי ומבוסס.

המאמר הקצר על בעיות הגנה והתקפה במלחמת הרים, המתפרסם במסגרת המדור „בעתונות הצבאית“ שבחוברת זו (עמ' 93) צוין ע"י הרמטכ"ל באחת משיחות-הסיכום שבעקבות תמרונים השנה. אכן, הוטעם באותו ציון, שהמאמר המדובר, השאוב ממקור ספרדי (חיברו לוט-קול. א. מ. קאלבו אסקאנארן ונתפרסם ב„אָריסטו“), משקף בדרך הטבע את מצבו וגישתו של צבא זה למלחמת הרים. צבא ספרדה-נוכחי, אשר לפי כל יחסי-הכוחות אין לו לפי שעה כל סיכוי לפעול פעולה תוקפנית מעבר להרי-היגון שלו — טבעי הדבר שהוא מרכז את תשומת-לבו באפשרויות ההתגוננות הגלומות בשטח ההררי. אכן, מבלי לזלזל באפשרויות הגנה שבהרים, יש לזכור, כי לא ההר קובע — אלא האדם הלוחם. ויחסי הכוחות שבמציאות — במספר, בטיב ובדינמיקה — הם העשויים לקבוע, ידה של איזו צורת מלחמה תהא על העליונה. על-כ"ל-פנים, תולדות א"י ושכנותיה רצופות דוגמות לניצול תוקפני מוכתר-נצחון של תנאי-השטח ההרריים.

מאמרו של י. בר (עמ' 17) — והקטעים הניתנים בשוליו מדבריהם של גנ. פולר, גודריאן ואחרים, — באים להאיר מצדדים שונים את הבעיה המרכזית במלחמות זמננו: התקפת השריון — וההתגוננות בפניה.

המצביא הגרמני לשעבר, גודריאן, נחשב עתה לאחד מבני-הסמך שבעולם בסוגיות כוחות-שריון, הערכותיו מתפרסמות בכתבי-עת מקצועיים בארצות רבות. אמנם, הוא עצמו מודה, שאת עיקר יסוד-תורתו ינק מסופרים בריטיים — פולר, לידל-הארט ואחרים. אך, כבר לפני שנים רבות משכה את תשומת לבו של העולם הצבאי תורתו-הוא — ואפילו היה זה גלגול, בלבוש גרמני, של תורת הבריטים הנ"ל, — אשר הוצגה, בספרו „היזהרו, טנקים!“ שהופיע שנתיים-שלוש לפני מלחמת העולם

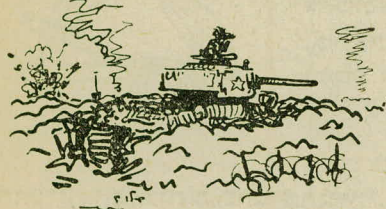

מי ומה בחוברת

השניה, תשומת הלב היתה טבעית. מאחורי הרעיונות של פולר ולידלהארט ניצב מיניסטריון-מלחמה שמרני, הססני וספקני — ואתו רק גדודי-שריון מעטים. ואילו תפיסתו של גודריאן שיקפו את תנופת ההזדוינות הגרמנית-הנאצית. על-כל-פנים, תמצית תפיסתו (שצוטטה כבר באריכות, בנובמבר 1939, בקובץ „אשמורות“, ממבשרי „מערכות“ של עכשיו, במאמר „מלחמת-השריון והמונע בפולין“) — דומה כי אף ההתפתחות בכוחות השריון שבשנים האחרונות עודנה מבוססת בעיקרה עליה.

בסוגיות היליהרגלים-המשוריון, שנתחדשה לראשונה באמצע מלחמת-העולם-השניה, — הרי שני המקורות העיקריים, שניתן לינוק וללמוד מהם, הנם האמריקאי והגרמני. אכן, אפשר מאוד, שיתגלו מקורות נוספים. שטרם הספקנו לעמוד עליהם — וביחוד: אפשר שיימצאו פרקים מאלפים בענין זה בספרות-המלחמה הסובייטית. מכל-מקום, תשומת-לב רבה מחייבת הרשימה על „היליהרגלים-משוריון“ (עמ' 38) הכתובה ע"י קפיטן פון-זנגר (בנו של גנרל פון-זנגר, מפקד אחד הקורפוסים הגרמנים), אשר שימש כבר בגיל 19 כמפקד מצליח של פלוגת היר-משוריון. הדגמותיו המאלפות מנסיונהוא, ולקחה-מסקנותיו ראוים לעיון-יתר.

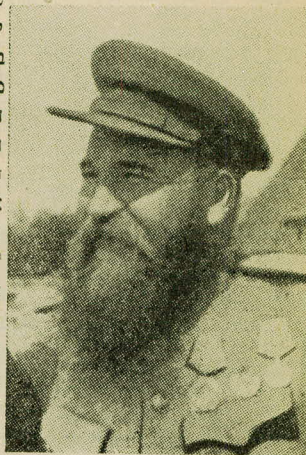
לאותו רכזו פרקים על נושא היליהשריון, הניתן, בצמוד למאמרו של י. בר, בראשיתה של החוברת —

מצטרפת גם הרשימה הניתנת במדור „בעתונות-הצבאית“ המתארת את אורח פעלו של היליהשריון הרוסי. „האמנם עודנה כה חיונית ואקטואלית רשימה על נושא זה מלפני ארבע שנים ומחצית שנה?“ — אפשר שישאל השואל. אך, יש לזכור: למעשה, ניוונים לא רק אנו, אלא העולם הצבאי כולו — עד היום הזה — בעיקרו-של-דבר מלקחה של מלחמת-העולם השניה. גם „לקח-קוריאה“ לא שינה מצב זה מיסודו. ולנאי ונדע רק לסגל כראוי את מלוא הלקח שבדברים אשר נתפרסמו, ב-1946/47, או ב-1948 ו-1949.

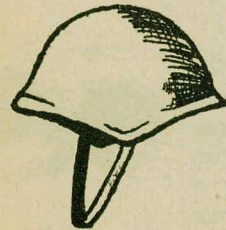
„המלחמה-הזועירה“ עומדת עתה במרכז-ההתעניינות של כל צבאות העולם. אותה „סברת-כרס“, כי במלחמה-זימינו אין כל מקום לאורח-מלחמה-זעירה — נתבדתה

להלוטין, יש, איפוא, משום השיבות-מאלפת ליתן מפרי-נסיונו של מפקד בתחום זה. (גרם המקרה ובחוברת זו אינו מיוצג המדור „בתחום מלחמה זעירה“; לפיכך, יתפרסם מאמרו של י. שדה להערכת החזיון הצבאיה-המקורי שבפרשת קול. קרלטון האמריקאי, — אשר פרק מהספר המוקדש לו ניתן בחוברת ע' של „מערכות“ — רק בגליון הבא). האמרות המופיעות הפעם על עמודי „דבריה-מפקדים“ — לקוחות מפרי-עטו של איש צבא-פרטיזני, פטרו ורשיגורה — מביססות על נסיונו במלחמה-הזועירה.

יצוין, כי ספרו של פ. ורשיגורה, הנחשב לחיבור קלסי של פעולות פריזוניות ורקען, תורגם לפני זמן מה לאנגלית וזכה לתשומת לבם של אנשי-צבא לא-מעטים. ולא בכדי. ואילו תרגומו העברי נמצא בשלבי-הכנה אחרונים, בהוצאת „מערכות“. ואכן האמרות המוגשות בחוברת זו הן מספרו של פ. ורשיגורה לפי תרגומו ע"י סערוני. אן המקום לתקן את המעונת ולציין, שדברי לינקולן שהובאו בחוברת נ' של „מערכות“ נלקחו מספרו של פילדמרשל א. פ. וייל „החייל הטוב“, העומד אף הוא להופיע בהוצאת מערכות בתרגומו של א. ברוידא).

התגובות הראשונות של הקוראים למאמרו של לויט. קיל. ברטייל — „עקרונות ומגמות

במקטיקה הסובייטית“ — אשר התפרסם בחוברת ע' של „מערכות“ — מוכיחות, באיזו מידה היה צורך לספק את התעניינותם הטבעית של קוראי „מערכות“ בנופיה-ההלכה הטקטיים ומבצעיים של צבאות העולם העיקריים. הסקירה הראשון, בו טיפל בעקרונות (עמ' 44), מנהיג את ההמשך הטבעי למאמרו באורחות-הבצוע הקונקרטיים של אותן. מגמות-יסוד טקטיות. אולם, ברור, כונת מתן סקירה זו — אינה רק כדי להשביע סקרנות-בעלמא. הקורא יעמוד על הלקח המאלף המרובה שבה (השגת הפתעה, ההדגשה היתרה על

מי ומה בחוברת

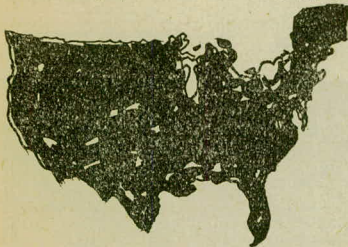
ההטעיה והסנאה, בכל צורות הלימה וכו' וכו'). במידת האפשרות תנתנה, בחוברות הבאות, גם הדגמות, להפעלת יחידות קטנות של סוגייהחיל השונים לפי המגמות שתוארו.

מה בין טקטיקה — והגיטות המבצעיים אותה — לבין שרותם והכשרתם של קצינימטה ?
 בהוי הצבאי היוסימי מקובל בצבאות לאימעטים להבליט בשיחה, כי הגייסות-הלוחמים מזה, וקציני מטות מזה — הנם שני ה"קטבים" של האורגניזם הקרוי "צבא", מעין שני עולמות בויעיראנפין, שהוקייהיים-ההתנהגות שונים שולטים בהם. אכן — בכאן צפונה הסכנה: הניתוק וההתרחקות ההדדית בין חלקי אורגניזם אחד, שמשימה ואחריות משותפות מאחדות אותם. בפועל, הכשרה נכונה ותכליתית של קציני מטה — כמותה כערובה הטובה ביותר לקשר הגומלין הבריא וההרמוני, ולפעולתם התכליתית של חלקי הצבא המהויים את כלל כוחות-המגן.

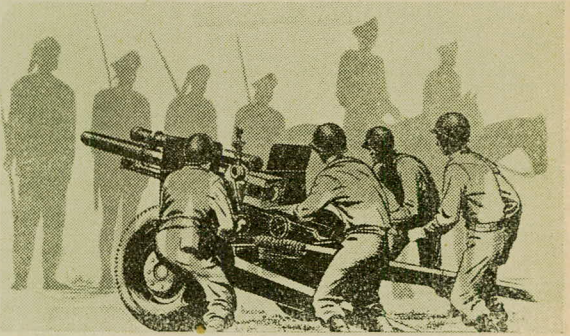
ברין פותח "לוחם" את מכתבו בסוגיה זו (עמ' 50) בהגדרה התכונות האישיות, שהיבב להיות מחונן בהן קצין מטה. זהו הרקע, זה היסוד. בלי תכונות אלו — לא יסכון גם הלימוד בבית הספר המשוכלל ביותר. ואילו בעובדת מציאותן של התכונות הללו — יש כדי למנוע היכוכים רבים, ומיותרים, של המכונה הצבאית המורכבת.

המאמר, מפרוייטיו של ה. עטרון (עמ' 53) המוקדש לענין גיוסם ואימונם של חילות-הקרקע-הלוחמים בצבא ארה"ב במלחמת-העולם השניה — יש בו, בעצם, משום המשך למאמרו של ס/אלוף מ. פלד על בעיות ארגונים של חילות אלה (ראה חוברת "סירס"ז של "מערכות"). ולא רק הנושא כאן הוא בגדר המשך, אלא גם המחבר כבר התחיל באותה חוברת של ירחוננו לשתף עצמו בהצגת פרשה זו של צבא ארה"ב במלחמת העולם השניה, בפני קוראי "מערכות" (עיין רשימת-ההערות שלו, שנתפרסמה בצד מאמרו של מ. פלד). אגב, בכתרת המאמר נשמטו בסוף המלים, "במלחה"ע ה'2'.

כירוע, אין לצבא ארה"ב אותו עומקשרשים כמסורת צבאית כמו, למושל, ליחידותיו הותיקות של הצבא הבריטי. ואכן, מציין זאת ה. עטרון, אך אין פירושו-שלידבר — ש"פשוט" חסרים בצבא האמריקאי הבנה וחוש לאפשרויות-הכוח הגנוזות במסורת-יחידה מושרשת; אלא, שדרך הטבע ייתן שם הרבה יותר לקיים מסורת מעין-זו ביחידות ה"משמרה-הלאומי", בעלות הצביון הטריטוריאלי-

יתן שם הרבה יותר לקיים מסורת מעין-זו ביחידות ה"משמרה-הלאומי", שבהן יכולה מסורת היחידה להימסר מדור-אל-דור. אחת הראיות להבנה כזאת ולערות בבקשת השרשים בעבר — יכול לשמש ה"פוטומנטו" באחד מהגליונות האחרונים של הירחון "אישי-המשמרה-הלאומי". את הרקע מהנה בו קבוצת לוחמים, בקובעי-הפרנה המזונבים (שהיו אופיניים לצייד-היערות), המחזיקים ברובי "קנטוקי" ארוכי-הקנה, שהיו מהמדור יקים בכלים של המאה הי"ח — ובצדה המספר "1751" — היא השנה בה גויסו פלוי-גות-מיליציה רגליות ורכובות במדינת גיאורגיה כדי להגן על פאתה המערבית בפני האינדיאנים (ואח"כ — גם הצר-

פתים). על-גבי רקע זה מודפס צילום של צות-חיילים מיחידת "משמרה-לאומי" מיליציונית, שמוצאה הישיר — מאותה מיליציה-שבעבר, והיא סוללת תותח-ישדה; ובצדם של אלה, ותחתם — המספר "1951". הרי כאן ראייה מובהקת של שרשים ומסורת — ויש להעריכה, ואף ללמוד ממנה.

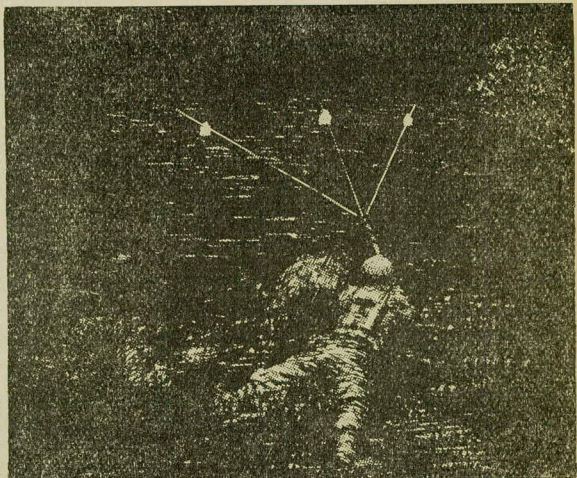
לגבינו אנו — הרי במידה שנחשוב במושגים של מאות-בשנים, צריך יהיה לחפש את קרקע היניקה של שרשי מסורת-הגבורה לא בתקופה שלפני 200 שנה אלא בזו שלפני 2000 שנה. ועם-זאת, גם מסורת העבר הקרוב-יחסית — מסורת ההגנה, היחידות העבריות במלחמות העולם הראשונה והשניה, גופי-הצבא במלחמת השחרור — ניתן לינוק ממנה ולהפכה לגורם נוסף של ביצרון וליכוד נפשי — כמו אצל האמריקאים.

מי ומה בחוברת

אישיהעט האמריקאי רלף אינגרסול (שנתפרסם ביותר בשל ספרו „סודי ביותר“, בו צייר — לפני כ־3 שנים — תמונה שחורה ביותר מפילדמרשל מונטגומרי, וההנהגה הבריטית בכלל, ומהיחסים הבריטיים-האמריקאיים במלחמת-העולם השנייה), כתב ב־1943, בהיותו קצין בחיל-המהנדסים-הלוחם, ספר בשם „הקרב הוא יום שילומין“. בספר זה תאר פרקים מובהקים אחדים ממצע-ההרים של דיביויה אמריקאית בדרום-תוניסיה (ראה הפרקים „המסע“ ו„הקרב“ בחוברות נ״ד-נ״ה ונ״ו של „מערכות“). ספר רב-ענין זה מכיל גם ציוני-דמות כלליים מאלפים לאופיו, והופעתו, של החייל האמריקאי במלחמת-העולם השנייה. אך, הוא היה מכוון, במיוחד להבלטת לקח-הקרב התוניסי: ההכרח בחיזוק הגופני והיסונו הנפשי של איש-הצבא ע״י מערכת אימונים מפרכת אך מהשל, בעודו במחנות-האימון שבארץ-המטרופולין. שכן — „הקרב הוא יום שילומין“, וכל עמל וזיעה לא יסולאו אם יש בהם כדי להרבות את סיכויו של החייל לצאת בשלום ממבחני-הגוף-והנפש האכזריים הצפויים לו בשדה-הקרב. האמת הכללית שבהנחותיו אלו של ר. אינגרסול — אינה ניתנת לערעור. אולם למקרא מאמרו של ת. עטרון, בחלקו העומד על המגמה במיון, שהביאה לידי הרכב מתחלת-למוצע ביחידות של חילות-החזית הלוחמים דוקא, מתעוררת מבלי-משים השאלה: האם לא היה במיון בלתי-תכליתי כזה כדי לגרוע מראש מתוצאותיו של האימון — ואפילו היה זה האחרון, לגופו, תכליתי ומושלם מכל הבחינות? כנראה, שאת הפרו-המסטימלי ניתן להפיק מן האימון — רק שעה שגם מיון כוזב-האדם מכוון ללא משואפנים, בכיוון תכליתי, מוקדם, מרחיק-ראות. גם מבחינה זו יש בעיון במאמרו של ת. עטרון משום חומר מדרבן להרהורים ועיונים, שסופם מסקנות-עשיות.

„העומד על בהונותיו — אינו עומד איתן“, גורס הפתגם הסיני. קצין המילואים שאינו מלווה בגופו

את ההתקדמות היומיומית בצבא — עלול להישאר עומד על בהונותיו. וודאי, ששומה על הצבא לפתח מערכת-הדרכה שלמה ומקיפה כדי לנדא בסיס-איתן למפקדי המילואים, לאותה תקופה שהם מצויים מחוץ לשרות-המגויס. סידרת „המכתבים אל קצין המילואים“, שפתחנו בה בחוברת ע' — כונתה לתרום לתכלית זו. הקורא יעמוד בעצמו על מידת חשיבותם וחיוניותם של מכתבים אלו (עמוד 63) לכל אנשי-הפיקוד, הנימנים על המילואים.

עבר זמנה של חצר הקסרקטין,

שעיקרה תרגול-סדר, כשם שעבר זמנה של טקטיקת המערך-המכונס, אשר ציינה את הצבא עד לשלהי מלחמת העולם הראשונה. (וכבר עמדנו על-כך בחוברת ס״ח במאמר על „היל הרגלים החדיש“).

יש לאמן כל חייל במתן אש בלילה — כלפי מטרות להבה, קוד ודמות (ע״ן עמ' 65)

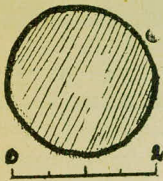
אין תרומה גדולה יותר להכשרתו של החייל ליעודו — היותו משתתף פעיל ומנצח בקרב — מאשר אותה ממשותב-אימונים, המהשלת אותו מבחינה רוחנית ומחסנת אותו מבחינה גופנית. על טיבה של ממשותב זו עומדת הרשימה בעמוד 67. וראויים הדברים לתשומת לב יתרה.

פרץ דוד ביחובסקי אינו פנים חדשות ב„מערכות“. מקובל, שרשימה המטפלת בסוגיה מדעית היא „כבדה“ ואינו ניתנת ל„עיכול“, אלא ע״י בעלי-המקצוע עצמם. סרן ד. ביחובסקי מוכיח בעצמ-רשימותיו שניתן לנסח גם בעיות מדעיות ניסוח השוה-לכל-נפש. ודומה, שהגדילה מכולן הרשימה הניתנת בחוברת זו על „הרתיעה, כלים-ללא-רתע והרקיטה“ (ע' 71). עם-זאת, חובתנו לציין שהשמטנו מתוך הרשימה כמה וכמה סימוכין של נוסחות-פיסיקליות-ומתימטיות לנוחיותו (אולי המופרות) של הקורא, מבלי שיפגע הדבר ברמת-הדיון בגופו של ענין.

ארוכה הדרך מכדור זה, שמשקלו היה 50 גרם ושגודלו הטבעי היה קוטרו כ־20 מ״מ — עד לאותו כדור, בקוטר 7 מ״מ שאותו יירה הרובה הבריטי החדש (ראה הסקירה בעמ' 84). אכן, ההתפתחות מוליכה

מי ומה בחוברת

לקראת כלי-נשק קלים יותר. אך בהזותו מעין „שביל-זהב“ בין הרובה „המלא“ לבין הקצה המנוגד של תת-המקלע — מסמן כאילו הרובה הבריטי החדש גם את המגמה הנוספת והחיונית למדי: לקראת כלי-יזין א-חידים ככל האפשר, דהיינו — לקראת העמדת מספר כלי-הזין הנחוצים שביחידות-הרגלים על המינימום ההכרחי באמת (ראה בענין זה את הסקירה „מגמות בהתפתחות נשק-הרגלים“, „מערכות“ חוב' נ"ד-נ"ה עמ' 35—39). מבחינה זו, אפשר שיש בכלי החדש לא רק משום רמז ל„נשק המחר“ של הרגלי הפרט, אלא גם פתח למערכת הנשק-הקל של העתיד.

„בל המצוי באוקינוס כולו — מצוי בטיפת המים“. תמרון של צבא קטן ותמרון של צבא גדול — הממדים שונים הרבה יותר מששונה מהותם. יש ואף מצבים-של-מש דומים למדי מופיעים כאן ושם, על אף המרחק והבדלי-התנאים. הסקירה על התמרון הדו-צדדי דהשתא של צבא ארה"ב — דומה, שהיא עשויה לעורר ענין, והרהורים, גם אצל איש הצבא שלנו (ראה עמ' 100 וכן, לענין כוחות ה„תוקפן“, חוברת ס"א עמ' 46-43).

ספרות המלחמה הגרמנית — בנו, המתיחסת למלחמת העולם השנייה המדובר — מתחילה להיות ל„דבר שבאופנה“. לאחר המוניטין, שהוציא ליד-הארט לדברי שיחתם של גנרלים גרמניים — באות עכשוי הוצאות ספרים רוב (בגרמניה ומחוצה לה, ואף בתרגומים — בפריז, בלונדון ובניו-יורק) לשים בפני הקורא את ספריהם.

רשימתו של ה/סרן א. הנק עוסקת רק בגילוי מסוים אחד של פרשת צבא-גרמניה במלחמת-העולם-השנייה כמשתקפת בספרות גנרלים זו, המופיעה עתה — והוא: ארגון המרכזי והעליון של הכוחות-המוזוינים ושינויו במהלך המלחמה. אין ספק כי יש ויש ענין בנושא זה. אלא, שראוי שצייק, כי במדור „עם-קריאה“ — עוד תמצאנה מקום אף כמה וכמה רשימות נוספות, שמן המועיל יהיה אם תטפלנה בעתיד במספר בחינות מאלפות אחרות. שבספרות המלחמה הגרמנית. כגון:

כיצד עסקו „במחתרת“, על אף ההגבלות שהוטלו מבחוץ, בטיפוח יכולתם הצבאית של סוגי חייל נוספים;

מה היה לקח התפתחות החימוש בסוגי החיל השונים ובזירות המלחמה השונות — הן לגבי כלי נשק מקובלים והן לגבי חידושים מובהקים;

באיזה קיום נקטו שעה שנאלצו, בגלל חוסר כוח אדם, לקיים גדודים, רגימנטים, דיביזיות במתכונת מוקטנת — במגמה לא להפסיד מערכה-הלוחם הממשי של יחידה בדרג נתון;

כיצד כולכלו וקיימו פעולות הצבא בחזית ובעורף הקרוב למול עליונות אויר מוחלטת של היריב;

כיצד קיימו חילופי גייסות בחזית, למתן „נשימת אויר“ לסירוגין;

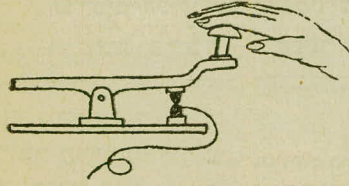
באיזה אורה היו מעתיקים כוחות מגזרה לגזרה לשם היווי „נקודות כובד“.

ועוד סוגיות שהעיון בהן עשוי להעשיר את מחשבתם הצבאית-העובדתית של קוראינו.

מעמדם של המדורים „בעתונות הצבאית“ ו„רשימות קצרות“ בסוף החוברת, — אינו מעיד כלל-ועיקר על מעמדם בסולם ההשיות. ומן הראוי — שהקוראים ישוו לנגד עיניהם הערה זו כלאימת, שהם מעיינים ברשימות המובאות במדורים אלה. — לא בשל „קוריוזיות“ ולא בשל „פיקאנטיות“ — מובאת רשימה פלוגית או זולתה באותם המדורים, אלא בשל המאלף שבה; אם זה בתחום הטקטיקה, בתחום ההדרכה-והאימון, בתחום ארגון-הגייסות וכו'.

המערכת מצטערת כי במדור „בים וביצים“ חלה הפסקה — עד לחוברת ע"ב, וכי המדור „אווירית-מלחמה“ ניתן הפעם בהיקף מצומצם יותר מבחוברות הקודמות. גם דבר זה, מקוה המערכת, יבוא על תיקונו בחוב' ע"ב. (אגב, הרשימה „נשק-אויר חדיש בח.א. של ימינו“, — כננתה לנשק אמריקאי).

„המתחיל במצוה אומרים לו גמור“. — כאשר פרסמנו במרס 1951, בחב' ס"רס"ו שלמערכות, את המברק הנודע שנשלח לממשלת ישראל בשם חטיבת-גולני וחטיבת-הנגב לציון כניסתם לאילת — לא קיימנו כראוי את מה שנאמר על „המגיד דבר בשם אומרו“ ולא פרשנו את סימנו של הקשר המשדר והחתום על טופס המברק בר"ת בלבד. אמנם בחב' ס"ה חזרנו לענין, וציינו את שמו המפורש של הקשר, אלא כנראה שבשעת המעשה שלטה במערכת „העין הרעה“ והשם נתחלף באחד. שמו: נתן 199רט.

ב מ ע ר כ ה

תכליתו של תמרון

שעה שניגשים להכנתו של תמרון — חייבים, קודם כל, להבהיר ולדעת: מה רוצים ממנו?

התמרון — שונה הוא מתרגילים חד-צדדיים ואף שונה מהתרגילים הדו-צדדיים. היקפו ואפשרויותיו — יתכן שיהיו רחבים יותר, וכן רבים יותר שטחיהם מבחן הפלולים בו. וישנם שטחי-מבחן, שיתכנו רק בתמרון ולא בתרגילים-סתם.

אכן, תמרון תשי״א בא לאור-העולם, ותוכנו, במגמה להעמיד במבחן את מערכת הפיקוד כולה, על כל אמצעייה השליטה והפיקוח שלה, ובמגמה להכשיר ולהתקין — כתוצאה ממבחן זה, ומלקחו — את הבסיס ללימוד: לימוד הבעיות וחקרן, לימוד והשתלמות לכלל המפקדים בצבא בשלב ההתפתחות הבא. שכן בזמני-שלום אין כל אפשרות ללמוד את סוגיות-המלחמה (ולצבור דעת-ונסיון) כשם שלומדים במלחמה. אין ברירה, איפוא, אלא לנסות וליצור תנאים, בהם יהיה המבחן למפקדים ולמערכת-הפיקוד קרוב ככל האפשר באופיו לזה הצפוי להם בעתות-מלחמה.

במה נבחנים, איפוא, מערכת-הפיקוד והמפקדים במלחמה יתכן, כי את הגורמים העיקריים, המעמידים במצבי-מלחמה בפני מבחנים המיוחדים למציאות-המלחמה בלבד — אפשר להעמיד על שנים.

1. קיים במלחמה גורם בעל חשיבות ממדרגה ראשונה, המכונה „ערפל המלחמה“ — הוא המונע מהמפקד את נדאות הידיעה, המאלץ אותו לסמוך על התמצאותו, שיקוליו, כוח שיפוטו, תקיפות החלטתו — ורק ניכחו ניתן למפקד לבחון עצמו ולהפיק לקח.

2. וכן קיים במלחמה — במידה, שעל-כל-פנים אינה יכולה להיות קיימת בתרגיל חד-צדדי, או בתרגיל שבו הכל מוכתב ומודגש מראש — הגורם המכונה „אויב“. התגלותו של גורם זה במלחמה כמה וכמה פנים לה; שכן עשוי הוא „להכביד“ על המפקד ולגרום לו „צרות“ בכמה אופנים ושטחים:

א. בעצם קיומו — ובאירת הסיכון ואי-ידיעת ההתפתחות-מראש, בקיצור, בצורך להביאו תמיד בחשבון, על הבלתי-צפוי — אולי — שבפעולותיו אשר קיומו יוצר, ואשר רק הוא יכול ליצור.

ב. בהבלטת גורם הזמן, בכל תריפותו — דבר הקובע את הקצב הן של ההחלטות והן של הביצוע, ומקרב את תחושת חיוניותו לזו הנהוגה במלחמה.

ג. בכך שהוא מכריח להעמיד במבחן גם את גמישותם של הפיקוד והגייסות (ולא רק את טיב תכנונם המוקדם, רצינות סידוריהם ותכונתם, שהם אפשריים גם בתרגיל) וכן את כושרם לתגובה קולעת בעתה, ולשידוד-מערכות ארגוני וטקטי מהיר.

ד. בהעבירו תחת שבט הבדיקה והביקורת את כל „המנגנון-המחשבתי“ של הפיקוד באשר למודיעין, לתחושת תנועות האויב ומזימותיו, להערכת המצב, להסקת מסקנות ממנו — כפי שלא יוכל להעשות הדבר, אלא במלחמה ובמסגרת מצבייה ודרישותיה.

לפיכך — ועל אף ידיעת ההפרש, הקיים תמיד, בין תנאי-של-תמרון למציאות-של-מלחמה — הכרח הוא לכל צבא הרוצה בהתקדמות יכולתו, כי יתמרון; אם לא בהתמדה, הרי לפחות אחת לתקופה מסוימת, כסיכום וכמבחן לתקופת התאמנות — וכפתח וציון לתקופת-זמן חדשה.

רב־אלוף י. ידן

(מתוך דברי סיכום, בדיון להערכת תמרוני-הדרום).

בעקבות תמרון בהרים

— הערות וציוני דרך —

במתן הנחיות — יש צורך בפקודות מפורטות ממשיכות ובפיקוח מלא על אופן ביצוען. גישה אחרת תפתח פתח לגילויים של חוסר־משמעת ואי־דריכות בהגשמת פקודות. הכלל, יש לעקור את הנטיה ל„הנחיות“, מבלי להתעמק ו„לרדת“ לפרטי הביצוע. יש להשגיח, כאחד, הן על התחום המבצעי והן על כל הפרטים המנהלתיים. אך, בד בבד עם זאת — סוד הפיקוד הוא גם בחכמת ההתרכזות בעיקר. יש לראות תמיד מהי נקודת הכובד של המבצע — ולה הקדיש את תשומת הלב המלאה.

**

המזלזל בערך הפרדות בהרים, והמוכן לנתר עליהן, נמצא לוקה בהבנת מסיבות המלחמה בהרים. אין ספק, שעתה — לאחר לקח התמרון — למדו כולם את ערכן המלא בשטח ההררי.

**

במאמר בענין מלחמת הרים (ממקור ספרדי) שנתפרסם לא מכבר, מעוררים את הבעיה: מה עדיף בהרים — „ההגנה או ההתקפה“. אכן, שאלה זו היא תיאורטית גרידא: שכן הגורם הקובע בכל מקום, וגם במלחמת הרים, הם יחסי הכוחות הריאליים. גם במלחמת הרים, תוקף היודע כי צד ועם מי לתקוף, ובידיו הכוח לבצע את החלטתו — סופו שינצח. על כן, יש לשלול את מסקנתו ההפוכה של בעל המאמר, בדבר יתרונה המכריע של ההגנה בהרים.

**

רב-אלוף

יגאל ידין

ראש המטה הכללי

צבא הגנה לישראל

התנהגות החיילים בשטח הררי היתה מעודדת ביותר. ביחוד יש לציין לשבח את המפקדים שידעו למשוך את אנשיהם ולדרוך את כוחותיהם. כושר הליכה אינו תכונה „טבעית“, הבאה מלידה, אלא הוא בא ומתפתח עם ההרגל. המסקנה — יש להגביר את התירגול, האימון והמסעות בשטחי הרים.

יש לציין בשמחה, שלא הוזכר יתר על המידה, בעת הדיונים שנתקיימו בעקבות התמרון בהרים, כי חטיבות מסוימות שדובר בהן — אינן אלא חטיבות־מילואים, שפעלו זמן קצר לאחר קריאת אנשיהן לתמרון. הכל קיבלו כדבר המובן מאליו את הפעלתן ככל חטיבה סדירה אחרת, ויש בכך משום ציון אילם ומעודד המבטא הרבה. עם זאת רבות עדין הבעיות שיהיה צורך לדון בהן בסיכום נוסף וסופי.

**

יש לשמור בהקפדה על זמנם של אנשי המילואים — למען לא יתבזבו ולמען ינוצל כולו באורח פרודוקטיבי. יהיה בכך כדי לשמור על רוח אנשי המילואים: שכן הדבר היקר ביותר — בעתות שלום — לאיש המילואים, שהוא נותנו לצבא ברצון, ובלבד שינוצל כהלכה, ללא בטלה — הוא הזמן.

**

על המפקדים „לרדת למטה“, לדרגים הנמוכים ביותר בפיקודם, ודוקא בכל הפרטים. אין להסתפק

שהבעיה העיקרית אינה רק איך לעקוף את המכשול הזה, אלא גם — כיצד להקדים את האויב, בטרם ייצור את המכשול החדש. הכונה איננה כאן, כמובן, לפתרון הבעיה מבחינה הנדסית דוקא — אלא, בראש וראשונה, מבחינה טקטית ואופרטיבית הצופנת, אמנם, גם את הצד הלוגיסטי המורחב.

דומה, שיהיה זה דבר במקומו לצטט כאן את דבריו של אחד מגדולי הלוחמים בהרים, יהושע בן-נון, שהבין להטעות ולהערים — על מנת שלא לתקוף התקפת מצח. בהרים, בדרך כלל, המשלש הוא דבר שקשה להתגבר עליו. ואילו בימיו של יהושע בן-נון אי אפשר היה בכלל לכבוש משלט, אלא על ידי הערמה או מצור ממושך. חשוב על כך להבין את דבריו, בהם הוא מביע את חרדתו, שמא יזניחו חייליו את המגמה העיקרית בשעת הרדיפה ויאפשרו לאויבים, הנלחמים מחוץ לערים המבוצרות בהרים לאחר שהותקו מהמשלטים הזמניים, להתבצר בשעת נסיגתם בערים אלו, ועי"כ להוות מכשול שאין להתגבר עליו:

באופן ציורי ניתן להשוות את אורח הלחימה בהרים — במבצע, ובתמרון — עם התמונה הנראית ממטוס, שעה שעוסקים בתיקונו של כביש: ואזי רואים מלמעלה באופן בולט את כל דרכי ההטיה והעקיפה הזמניות, שפותחים מדי פעם משני צדדיו, למען „דלוג“ על חלקה הנתונה בעבודה והמנה על ידי כך מכשול לתנועה. ואכן הבעיה העומדת בפני המפקד היא: כיצד לעקוף את המכשול — והמכשול לים הבאים בזה אחרי זה — שעל ציר-התנועה, ולהוסיף אחר כך להתקדם שוב לאורכו של אותו ציר עצמו. רצוי להדגיש במיוחד נקודה זו, כיון שיש ואצל מפקדים שונים הופכת עצם עקיפת המכשול או השתלטות עליו ל„מטרה בפני עצמה“. ברם, אין לשכוח שהמגמה העיקרית היא להתקדם — והמכשול לא בא אלא להפריע להתקדמות זו. ושוב: את ההתקפה בשטח הררי ניתן להשוות לתהליך תיקונו של כביש, והמכשול לים המוקמים והולכים עליו לפי חוק, — אין מכשול אחד מתהווה בטרם הוסר קודמו; מכאן,

וְאַתֶּם אֵל תַּעֲמְדוּ, רַדְפוּ אֲחֵרֵי אוֹיְבֵיכֶם וְזַנְבֵתֶם אוֹתָם; אֵל
תַּנּוּתֶם לְבִיא אֶל-עָרֵיהֶם.
(יהושע, י" 19)

מכשולים והתנתקות של ה ט ב ע, ויחיו עצומים כאשר יהיו, — הרי
מעצם מחותם הנפ פחות מסוכנים וניתנים יותר לאומדן-מראש, מאשר
אלה הטמונים בהתנגדותם של בני-אנוש.
(לידל הארט על מלחמת-הרים)

לדמותה ולבעיותיה של מלחמת-הררים

אלוף

מ. מקלף

סגן ראש המטה הכללי

צבא הגנה לישראל

למגן עליונות רבה לעומת התוקף). הוכחה להנחת עיקר זו ראינו במבצע "חירם" שבמלחמת השחרור, כשהקרב הוכרע על ידי עקיפות עמוקות באגפי האויב וערפו; ואף האיגופים שבתמרון הצפוני — שאגב, יש והיו קטנים מדי — היה בהם כדי לאמת ולהוכיח זאת. מטרתו של האיגוף היא, כידוע וכמקובל, לפגוע במקום ה"רך" והבלתי-מוגן של היריב. ככל שהאיגוף בשטח הררי הוא עמוק יותר — כן גדלים סיכוייו לפגוע בנקודה פחות מאורגנת-להגנה. בענין זה ראוי לשם לב גם לבחינה נוספת של אותו ענין: אופיו של השטח ההררי — לא רק שהוא מצויך תנועות-עוקפות עמוקות, כאמור, אלא הוא גם מנגה את המסתור הדרוש (אף בשעות היום) לביצוע איגופים כאלה.

ד. דמות משלה לובשת בעית המנהלה בהררים (הספקה, פינוי וטיפול-באדם). התנועה בשטח הררי היא איטית ומסורבלת למדי, שעה שאין נעים על צירי-התנועה. זהו לקח המתבלט ומזדקר בבירור אגב התבוננות במבצעים ותמרונים כאחד; ועל המפקדים מוטלת החובה להשתעבד" במידה ידועה, בתכניותיהם הטקטיות, למגבלות המנהלתיות המת-עוררות בשל-כך. אמנם, מצויים כמה פתרונות-עזר לבעיה זו — הובלה-בפרדות, אספקה-מן-האוויר, וכיוצא בזה.

ה. השמירה על כוחות האדם במלחמה בכלל (וכפי שכבר צוין — במלחמת הררים במיוחד), היא בעיה חשובה ביותר, שלא תמיד מקפידים על הטי-פול הנכון בה — ועל ביצוע הציוויים הכרוכים בכך. לעתים, אפילו בתמרון יש כדי להוכיח, שמתבזבזות הזדמנויות רבות מדי בהן אפשר היה לתת לאנשים לנוח. בדבר זה כרוכות תוצאות רבות-משקל לגבי האפשרויות הטקטיות של גוף-צבא. אם

א. אין ספק כי הערכת-שטח נכונה — היא הפותחת דרכים לביצועה הנכון של כל משימה אופרטיבית וטקטית. ובארץ-הררים — עוד גדלה בהרבה חשיבות הדבר. אותו צד, שהערכתיו מבוססות על ידיעתו המובהקת את השטח — יצליח יותר בביצוע משימותיו, ויהיו אלו הגנתיות או התקפ-תיות. אכן, אין די בכך, שבפיקוד עצמו יניח המצב מבחינה זו את הדעת. הערכות נכונות צריכות להעשות גם ברמות-הנמוכות.

צריך — איפוא — להדגיש, הדגש וחוזר, שיש ליחס חשיבות ממדרגה ראשונה ללימוד יסודי של השטח על כל תכונותיו (ושטח-הררי — לא-כל-שכן) לפני כל מבצע.

ב. מקום לעצמה קובעת בעית-הצירים במבצעים בשטח-הררי יש — אמנם — להודות, שבהרבה שטחים הרריים אפשר להלחם גם ללא תנועה לפי "צירים"; אך יש לזכור, כי בסופר-של-דבר — המלחמה בכל שטח-הררי מתנהלת על השגת-הצירים ולמענה. מאידך-גיסא, הרי זה נכון באותה מידה, שעל מנת לכבוש ציר ולהשתלט עליו — רצוי, לרוב, לרכז את המאמץ המכוון לכך לא ישירות על "הציר" שנבחר, אלא להשתדל לעקפו במידת האפשר, ע"י תנועות טקטיות על פני האזורים ההרריים שמעבריו. התמרון בצפון, בדומה ללקח מסעי-מלחמה ותמרונים בהרים — מבהיר נקודה-כפולה זו: (א) חיוניותו של ה"ציר" כדרך הספקה ופינוי, ו-(ב) חוסר התועלת שבנגיחת-מצח ישירה על ה"ציר" עצמו.

ג. מכאן, הצורך בתשומת-לב מיוחדת לכל מבצעי-העקיפה בהררים. במידה שהעקיפות בשטח הררי הן עמוקות יותר — הרי הן מקנות גם יתרון יחסי רב יותר לתוקף, לעומת המגן (רבים נוטים לחשוב כי בשטח הררי ישנה, בדרך-כלל,

ציוני הרמטכ"ל, סגן-הרמטכ"ל ואלוף/מ.
י. רבין הניתנים בזה — לקוחים מתוך דב-
ריהם בטיכום פרשת התמרונים.

דאגה מלאה לאספקת האוכל, במועד, מסודר ככל האפשר, וחם. ויש דברים של „חיצוניות“, העשויים להשפיע על רוח גייסות. יש להקפיד, למשל, על הגילוח. העובדה, שמפקד לא התגלח — עם כל „הפעוט“, לכאורה, שבדבר — עלולה לקבוע את רמת הדריכות הרוח של היחידה כולה. אך, ישנם גם דברים שהשפעתם פיזית וישירה יותר. קרה, ובשטח שבו התקיים תמרון היו מעינות לרוב, ולא היה כל קושי לדאוג לשטיפת רגלי האנשים ולכביסת גרביהם מדי פעם. והלא לדברים אלה — ולדאגה מאורגנת להם, או לחוסר-הדאגה — יש השפעה מוחשית מאד על כושר התנועה והקרב של הלוחם הרגלי בכלל — ובהרים, לא-כל-שכן. הסך-הכולל של „פרטים קטנים“ אלה בחיי-היום-יום של הפרט-אישי-הצבא, עלול, במידת מה, לקבוע את קצב המלחמה ותנופת מהלכיה.

פורמציה לא תדע, למשל, לקיים את היתרון של הפעלת הכוח הרזרבי, בלילה, שעה שישנונה מגמה לכיבוש יעד נוסף — תוך מתן השחות, באותו זמן עצמו, לכוח העיקרי של הפורמציה לנוח לקראת המשך פעולתם למחרת, ביום — הרי פירושו של דבר הוא שהפורמציה לא תוכל, על אף כל התורות המוסכמות, לפעול תוך הפעלת כל כוחה במסגרת אותה היממה. ובכך כרוכה גם מסקנה מעשית, לגבי מידת הריחוק לעבר העורף, של חניות-המנוחה. גודל היורד מעמדת-הקידמית למנוחה בראשית הלילה, והמספיק לנוח 6-8 שעות — חייב להיות מסוגל לפעולה; ואילו מנוחה הקצרה מזה לא תהיה ברוב המקרים מספקת לכך.

באשר לטיפול מפורט ועניני יותר בבעיותיו וצרכיו של הלוחם-הפרט, הרי אין למצותן כאן, אך אפשר לציין כמה דוגמאות-מכונות. כך, יש לקיים

אלוף/ם י. רבין

לסכום תמרוני הצפון והדרום

מקום התמרון בהתפתחותו של צה"ל בשעת קביעת אופי התמרונים לשנה מסוימת ומטרותיהם יתכנו חילוקי-דעות לגבי האפשרות לקיים תמרון אופרטיבי גדול במצב נתון זה או אחר של יחידות ופורמציות (ובמיוחד: כוחות המילואים שיש לתפו בו — כשנקבעות לכך גם פורמציות מילואים, שלא תומרנו בשנה קודמת). וניתן אף לגרוס, שדרך אימונו של צבא חייבת להיות נדבך-על-גבי-נדבך, כלומר — רק לאחר ביסוס אימון-הפרט יש להגיע לאימון-הקבוצי הנמוך, ולאחר מכן — לאימון גבוה יותר, תוך הקפדה על השגת רמה מתאימה בכל שלב; ובסיכום שלבים אלה — להגיע לתמרון בממדים כפי שהוצעו לתמרוני השנה. גירסה זו מחייבת לעתים דחיה לשנה או אף לשנתיים של תמרונים מסוג זה. ומובן, שלדעה כזו יכולים להיות גם נימוקים נוספים: כגון, שבמסגרת תמרון-גדול לא יבוא לידי ביטוי אימונו של הפרט ושל המפקד-הנמוך, דרגים המ-חייבים טיפול וטיפוח קפדניים בצה"ל. ואלו את הדעה המחייבת עריכת תמרונים כאלה ניתן לבסס על שני נימוקי-יסוד:

טרם בא הזמן לסיכום מלוא הלקח, בכל השטחים — על ביטוי החיוביים או השליליים — ממערכת-התמרונים של השנה. כל הגורמים בצבא עוד ימצאו חומר-לימוד רב-ערך, לכל הקשור בתכנון פעולתם לעתיד, בניתוחו היסודי והמדוקדק של התמרון ובהכללות הניתנות להתגבש מניתוח זה. אולם, מן ההכרח להסיק כבר עתה מספר מסקנות, ולו גם תוך הסתכנות, שלא תשענה עדין על לימוד יסודי של המהלכים המפורטים ומערכת השיקולים וההחלטות שהביאו לידי מהלכו הכללי של התמרון כפי שהיה בפועל. וזאת — על מנת להגיע לסיכומים מידיים, ולו גם הכלליים ביותר, שהכרחי לסכמם בעוד תחושת התמרון מלווה את כולנו ובעיות-היסוד שלו נעוצות בתחושתנו הבלתי-אמצעית. לפיכך יש לחלק את ההערות לשני חלקי-יסוד:

- א. מקומם של תמרונים-אופרטיביים גדולים בהתפתחותו של צבא — ובמיוחד, בנתוניו של צה"ל.
- ב. סיכום-כולל ראשון לתוצאות בחינת הנוש-אימ, אשר הועמדו לבחינה בתמרוני השנה.

א. המצב הבטחוני מחייב כוננות מלאה בכל עת של מערכת בטחון-המדינה, ואין כתמרון-אופרטיבי גדול גורם המדרבן את אימונם והכנותיהם של הדרגים הגבוהים לקראת מילוי תפקידים אופרטיביים. זאת ועוד: כאן נבחנים הם בחינה הקרובה במידה מכסי-מלית למציאות-הקרב — ע"י הצגת כוח-נגדי המכניס להתפתחות-הקרב את מחשבת-האויב הנגדית, הפר עלת לפי ידיעותיה, משימותיה ושיקוליה היא, — יסוד חיוני ביותר לבחינת-קרב מכסימלית בדרגים הגבוהים, היוצר את אי-הבהירות ואי-הנדאות במצי-בים (או, כביטוי המקובל בספרות הצבאית, את „ערפל-הקרב“) המורגשים כל-כך במציאותה של מלחמה.

ב. ע"י ש„דולגים“ על שיפור רמתן של יחידות הביניים, ועל ביסוס אימונן ושיפוצו — ומטילים לתוך הבחינה-האופרטיבית מפקדות גבוהות — ניתנת האפשרות ל„בחינה חוזרת“: מהמסקנות המוסקות לגבי פעולתה ומבנה של המפקדה הגבוהה — אל אותם הנושאים ביחידות-המשנה; כי אין בחינה תיאורטית-בלבד של שיטת תפעול המסגרות הגבוהות נותנת בסיס מספיק לפיתוח מעשי של אימון היחידות הקטנות יחסית, שיהלום את התפעול במסגרת הרחבה.

ואילו תפעול רחב — משיג בסיס כזה, והרי זו שיטה המאפשרת להביא לידי מימוש את התפיסה המתודית, הקובעת שכל נושא יילמד ע"י שילוב הגישות המתודיות היסודיות: ההליכה מן הפרט אל הכלל — אך גם להיפך.

עתה, לאחר התמרון, אין עוד ספק שביצוע התמרונים השנה הצעיד את כושרו האופרטיבי של צה"ל צעד גדול קדימה, כאשר לא ניתן היה להשיג בכל שיטת אימון אחרת.

כן אין להתעלם מהישג הדרגתי חשוב הנובע מביצוע תמרון-אופרטיבי גדול, הישג אשר חשיבותו בדרך התפתחות אימונו של צבא הנה ממדרגה רא-שונה, והוא: — שיטת ניהול תמרונים ושיפוט. עם כל הספיקות, והליקויים, בשלבים הראשונים של התמרון — ניתן לסכם, שנושא זה עוכל והותאם לצרכי התמרון בצה"ל ואפשרויותיו; וכל החומר הכתוב שעובד לקראת הקמת מנגנון-השיפוט, בשטח המנהלתי ובשיטת ניהול השפוט בין יחידות ופור-מציות הנתונות ב„קרב“, יהיה בסיס חשוב ביותר לליטושו הסופי של תקנון השיפוט בתמרונים של צה"ל.

10. ש. גפני

ר ט י ס י ת מ ר ו ן

צופה אחד, כשמשקפת צמודה לעינו והוא תר בה את המדרון המאיים לכל אורכו.

— „צדקת“ — אומר צופה אחר — „התכנית אינה בת-ביצוע. אנשינו יגיעים כבר, ואת ההר הזה לא יטפסו גם אנשים רעננים.“

אחרים מנידים בראשיהם לאות הסכמה.

אולם בלב רוחשת תקוה כמוסה — מי יתן ותבוצע התוכנית, על אף הערכות-המצב המבטלות את הסיכוי להגשמתה, שכן — יוזמה בה, ומעוף, וניצול נכון של הנשק המכונה „היל-רגלים“ בהרים, בליה, במקום ובזמן שסוגי-הנשק האחרים — השריון, התותחים והאוויריה, — הנם חסרי-אונים כמעט בגלל קרקע בלתי-טבירה, או חסיד-תצפית, — ימלוך בכיפה החייל-הרגלי, אשר יעבור בחשאי טרשים וצוקים ויפתיע את האויב במקום ובזמן שלא שוערו מראש.

גיפ בא כלפינו ונעצר. המפקד מן ה„ירוקים“. כולנו מתכנסים סביב המפה הגדולה ושומעים את הערכת-המצב שלו לגבי האפשרויות הפתוחות בפני ה„כחולים“. לאחר

אנו, הצופים בתמרון, מחכים בעיקול הדרך לבואו של מפקד „ירוק“, שעתיד להשמיע לנו את „הצד השני של המטבע“ — לאחר שזה עתה שמענו את דבריו של מפקד „כחול“. סביבנו מתנשאים ההרים, טרושים ודלי צמחיה, וכיפותיהם הרמות לועגות לוודיות שמלמטה.

סמוך לכיפה הימנית, זו הסמוכה אלינו, „הוכחה“ לפני שעות מספר פלוגה כחולה, שניסתה לכבוש אותה לאור היום לאחר מסעי-טיפוס מפרך, היה זה נסיון שני שנכשל. כשאנו סוקרים את המדרון התלול — הננו חשים הערצה לאנשים שעלו בו ומצאו בקירבם, בסופו של דבר, את האון להסתער.

מכיפה זו אנו נושאים את עינינו שמאלה, לעבר הר עצום, קמור-מדרון, השולט עליה. באוזנינו מהדהדים עדיין דברי המפקד ה„כחול“. הוא אמר, לאחר שתיאר כיצד נכשל פעמיים בכיבוש הכיפה הימנית, שתכנן להעלות הלילה כוח על הר זה ולכתר את ה„ירוקים“ שממולה. אנו מביטים עתה בהר.

— „אולי היו כמה סירים מאומנים היטב מצליחים לטפס עלי! גדוד שלם לא יצליח לעשות זאת.“ — אומר

אתעכב כאן על סיכום אחדים מן הנושאים הרבים שהוצגו לבחינה בתמרונים.

1. תפעול מפקדות

תפעול מפקדות בעת מלחמה, ויכולתן לנהל את הקרב בהתאם לדוקטרינות הקיימות בצה"ל. נושא זה — המפקדות הגבוהות — הועלה בצורה חריפה למדרגה אקטואלית ע"י שנקבע בנושא לתמרון, והוטל כחומר למחשבה אינטנסיווית של הפיקוד הגבוה, לבחינה במערכת תמרונים מפקדות, ולעיבוד בנוהלים ופק"לים כתובים. נושא זה, על אף הזמן המצומצם יחסית אשר היה בטיפול המפקדות, קיבל את מרבית הטיפול העיוני אשר ניתן להשיגו מבלי ניסיון המעשי במערכת תמרונים גדולים; ואכן, התמרון ליבן מספר נקודות אשר יש להתעכב עליהן. א. מערכת הנוהלים וה"פק"לים" כולה הנה חשובה עד מאד: אולם יש לזכור, שאלה הם אמצעים בלבד — ויש לשקלם ולראותם רק בתור כאלה. ובמידה, שהנתונים מחייבים דרך פעולה שונה — אין להרתע מפגיעה בנוהלים ופק"לים, ומהתאמת נוהל העבודה למציאות המתחייבת מהקרב.

2. שיטת פעולת השריון

שיטת פעולת השריון, כפי שבאה לידי ביטוי בתמרון, העלתה דוגמה טובה ביותר של פריצת שריון לעומק מערכו של האויב, אגב הימנעות מהתנגשות עם מערכי ההגנה מבוצרים — ע"י הקפתם, תוך חתירה לפגיעה בנקודות העורף ה"רכות" ביותר, והחיוניות לקיומו של מערך ההגנה הכולל. שיטת בנית צוטי הקרב המשוריינים, הגמישות בהרכבתם, תוך בחינה יסודית של צרכי הקרב המשתנים — היתה למופת. ראוי לציין, שבמסגרת התמרון נבחן אחד הנושאים החשובים בהפעלה הטקטית של השריון — המערך ההגנתי של צוטי קרב משורייני, כאשר אינו יכול להשתען על מערך חיל-רגלים רגיל, שילוח את פורמציית השריון.

3. הלחימה בנגד השריון (בנתוני עדיפות אוירית של האויב)

נושא זה, המהווה את אחת מבעיות היסוד במחשבת כוחות הבטחון של המדינה, נבחן כמובן לא במילואו. ניתן לציין שהפתרונות האופרטיביים הכלליים, שבאו לידי ביטוי בתמרון, היו קולעים ומותאמים לדוקטרינות צה"ל בנושא זה.

שהם נכשלו פעמיים בנסותם לאגוף אותי מימין, אומר הוא, יתכן וינסו לעלות עלי שוב חזיתית.

— „ומה בדבר אגוף שמאלי?“ — שואל אותו מישור. — „הם אינם מסוגלים לעלות את ההר הזה“ — אומר ה"ירוק".

נהימות הסכמה נשמעות מסביבי, שוב ניפנים המבטים אל פיסגת ההר המרקיעה שחקים. ה"ירוק" מבטל אף הוא את האפשרות להגיע אליה מעמקי הוואדי. חזקה עליו, שיוודע הוא את אשר הוא דובר, ובכל זאת... האם במאמץ נועז, כשהאמרה „זעה חוסכת דם" חרותה בליבם, לא יוכלו החיילים הרגלים לעלות בהר זה? הספק מנקר...

אנו ממשיכים בדרכנו לגזרות אחרות. הליל רד. הליל חולף. עם בוקר מגיעתנו הידיעה: שלוש פלוגות עלו באגוף שמאלי, דרך אותו הר תלול, והתבססו על כפות השולטות על קרבת החבורה הירוק... בראוי וכיאות לחיל-רגלים.

אנו מגיעים לכפר הנמצא על צומת הכבישים. כאן, כמו בתחילת המערכה, מנסה הטיבה „כחולה" לעקור את הכוחות הירוקים המחזיקים במשלטים הסובבים את הצומת. הירוקים משחקים את משחק ההגנה הגמישה כהלכה.

אין הם צמודים למקום מסוים. הם משהים את האויב זמן מרובה ככל האפשר ומסתלקים למשלטים אחרים בעורף, אשר אף הם מהוים חסימה טובה על הכביש. הכחולים, לאחר שהצומת נופל בידיהם, מתקדמים ונתקלים במח"סומים החדשים — והפרשה חוזרת חלילה: ה"ירוקים" „קופצים" שוב אחורה, אל כפר הנמצא בצומת דרכים חדש; הכחולים עולים עליו; הירוקים משהים אותם ככל אשר בידם; „הקרבות" ממושכים ומרים.

נימת רוגז נשמעת מדבריו של מפקד „כחול", שעה שהוא מסביר לנו את מהלך הקרבות. הוא מספר על כות „ירוקות" ספורות, אשר „השראת התמרון" נחה עליהן, והריהן מעכבות גוד „כחול" (הן ניצטוו „להילחם עד הסוף"), ועל שופט שאינו מוכן להשתכנע כי הן חוסלו מכבר.

אנו שזה עתה באנו מ"הצד השני של הגבעה", מגחכים לעצמנו. יודעים אנו, שה"ירוקים" ימשיכו להשהות בכוחות מועטים ולא יתפתו לאסור קרב על מקום מסוים, ש"יבלע" את עיקר יהדותיהם.

הקו המסמן את ציר ההתקדמות של ה"כחולים" על מפתו של אותו מפקד עובר מכפר אחד למשנהו לאורכו של הכביש. אין רואים בה „קפיצות דרך" במגמה לעקוף ולכתר כליל. ההרגשה היא שה"כחול" שכח את העצה

4. ההגנה המרחבית

מתאים, ואימון מעולה יותר של יחידות התובלה החיה (פרדות וכר), יתרמו הרבה לפתרון בעיה זו.

6. מסקנות כלליות

יזמה. יתרון נטילת היוזמה בא לידי גילוי חריף בתמרוני השנה. הכתבת מהלכי הקרב הגה יתרון, אשר רק יחסי כוחות מכריעים ממזל לזכותו של היריב יהיו עשויים לבטל את העדיפות המושגת באמצעותו. יתרון הזמן, הנרכש על ידה, והיכולת לרכז כוחות גדולים יחסית, לנקודת הנבחרת — מאפשרים להביא לידי ביטוי מלא את ההפסדה, החלקית או הכללית — ולהקנות ליוזמים את ההכרעה בקרב.

הדבר בא לידי ביטוי מלא ביותר במידה שהיוזמה הגה בידי כוח משריף, הלוחם כנגד כוחות ח"ר. הניידות הרבה של השריף מאפשרת לו מיצוי יעיל וחריף יותר של היתרונות, שצוינו לעיל, הנודעים לזה אשר בידו היוזמה.

הקשר. הקשר מילא את המשימה העיקרית שהוטלה עליו — קיום השליטה. ואין ספק, שלקח הליקויים שנתגלו בהדרגה בשנים הקודמות — הוא שבנה את הצלחתו בתמרוני השנה.

במסגרת התמרון נבחנה רק בחלקה מערכת ההגנה המרחבית; ושוב בא לידי ביטוי תכונותיה היסודיות: היותה מערך-הגנה קבוע וצמוד לקרקע, המכיל כוח-אדם מעולה והמאורגן מראש להגנה על הנקודות החיוניות שבשטח. המאמץ המושקע בפיתוח ע"י יתר אימון, העלאת טיב הנשק, הביצור והקשר וכיו"ב מעלה את ערכו הלוחם של אחד מיסודות הכוננות הבטחונית החשובים ביותר למקרה של התקפת-פתע על מדינת ישראל — וכן להיפך. והרי זה יסוד הגנתי חיוני ויעיל ביותר אף לכל מקרה אחר במלחמה.

5. הלחימה בהרים

נושא זה נבחן בצורה מלאה יותר — ומאפשר הסקת מסקנות כוללות יותר. במשולב עם ההכרח בצמידות לדרכים וקווי האספקה של פורמציות גדולות — בא לידי ביטוי ההכרח בתמרון רגלי נועז, לפתיחתם של צירי-תנועה אלה. אכן, אין ספק שאין פורמציות גדולות יכולות להלחם ללא ציר-אספקה נוח ומובטח. הצד המנהלתי לא פותח דיו בתמרון; טיפוח ציוד

תעות רבות יותר; המחשבה והתכנון היו מסגלים את הבלתי-ישיכה, המפתיע, הנועז בזרותו. אכן, כאן רואה אתה באור חדש את השיבותו של אותו גוף-צבא של ארצות-הברית, המיועד לתמונים דרצדיים והמכונה ה"תוקפן" (עיין עמ' 110). "תוקפן" זה, המסגל לעצמו את אורח-המחשבה ושיטת-הלחימה של אויב-בכוח, מגביר, בשעת תמרון, את "ערפלה-הקרב" ומעמיד את הדוק-טרינות של הצבא במבחן יסודי יותר.

* *

לפנינו דוגמה מובהקת של מערכה בין כוח הפועל על קוים פנימיים כנגד כוח הפועל בקוים חיצוניים. אך, לחסידי ההערכות הראשונה או השניה שבינינו, שהירבו להתר וכח על נושא זה, — לא ניתנה כאן ההזדמנות לבחון את הדברים הלכה למעשה, מפאת קוצר-הזמן, שהוקצב לתמרון. באשר לקוים פנימיים, הרי העקרון "רכז כוחות והכה כל אחת משדרות האויב בנפרד, בעוד אתה משהה את שאר שדרותיו" לא הגיע לכלל ביצוע. ובאשר לקוים-החיצוניים, לא הגיע לכלל ביצוע העקרון של "פטיש וסדן" — דהיינו, כתישת האויב בין שתי השדרות העולות עליו.

ומצער הדבר, נוצרת בקרבך ההרגשה הדומה לזו המתעוררת בכ שעה שאתה קורא ספר בלשי מרתק, והנך נוכח — שהעמוד האחרון, בו מתגלה הרוצה, חסר בו...

הטובה, שהיא אמת טקטית כשם שהיא אמת איסטרטגית — הנח להן למטרות-גיאוגרפיות בעלמא והיה דבק במטרה האחת והיחידה: השמדת גוף-הצבא העיקרי של האויב, שכן לאחר שתבצע זאת, תיפולגה המטרות הגיאוגרפיות לידך ממילא.

* *

אנו נוסעים ממטה של חטיבה למינהלת התמרון וממשלת שקרב סוער עליו למפ"ק של גדוד. עינינו פקוחות ואוזנינו נטויות לראות ולשמוע חדשות ונצורות, אולם — לשוא. כל אשר יקרה לפנינו "ישן" הוא, "ישן גושן", — כזאת חזינו ושמענו בקורסים שעברנו, בתל"גים שביצענו ובתמרונים החדצדיים שתימרנו. אין אנו מוצאים עדיין במערכה זו, המרתקת-שלעצמה, אותו מסע נדיר ומפתיע, אותו מעשה בלתי-צפוי-מראש, ה"הופך את קערת האויב על פיה" ומנחיל לו תבוסה.

אתה בוחן על המפה את המסעות והמסעות שכנגד. אתה נוכח שהערכות-המצב של שני הצדדים לגבי האפשרויות הפתוחות היו, במרבית המקרים, נכונות למדי, — כאילו קראו איש את מחשבות רעהו. היפלא הדבר? הרי הם הניכים אותם הקורסים ומשתתפי אותם התלגים — והריהם חושבים בדפוסי-הגיון מקבילים. אין ספק, שנוכח אויב כלי מרכאות היו הדברים מתפתחים אחרת והיו הפ-

התקפה משורית - והוגונות בפניה

מורכבים בעבר כמעט מפורמציית־רגלים בלבד. מגבירות את מאמצייהן, כדי להכשיר עצמן הן להפעלת שריון והן להתגוננות בפניו (כמובן — בקנה־מידה ההולם אותן).

בהתחשב בכך וכן בעובדה שלא־פעם לובשת התנגשות בין צבאות קטנים, מבחינות רבות, את אופי ההתנגשויות שקדמו בין המעצמות הגדולות — יש ענין לחזור על פרקים מסוימים מלקה השריון במלחמת־העולם השניה, לבחנם ולראות כיצד ניתן לסגלם לתנאי הזמן והמקום.

אי אפשר לסכם עדין בבחירות באיזו מידה תשנה התפתחות אמצעי הלחימה החדשים, ילודי המדע, את פני הכוחות המזוינים של המעצמות הגדולות.

מכל מקום אינו נראה, לפי שעה, יסוד לנבואות — שהשריון, אשר הפך במלחמת העולם השניה, יחד עם האויריה הטקטית, לאחד הנושאים הראשיים בקרב־יבשה, „ירד מעל הבמה“. לא זו בלבד שהחיל־המשורין תופס מקום מהראשונים במערך הצבאות הגדולים, אלא גם מדינות קטנות, שכוחותיהן היו

פ ר ק א'

חיל השריון בהתקפה

לפורמציית משוריות, הנתמכות ע"י אויריה טקטית — יש עליונות לגבי אויב בלתי־משורין ובלתי־ממונע, הנאלץ מלכתחילה לפעול בדפנסיבה לא רק איסטרטגית ואופרטיבית, אלא גם — טקטית.

עליונות זו של חיל־השריון גוברת אם כוחות ההגנה של האויב נערכים במערך בלתי־רצוף שני בעות בו פרצות, אם אגף בלתי־מובטח להם וכן — אם הם מתארגנים במערך רצוף, אולם קוֹי ו ש ט ו ה. כן עשויות עובדות הגיאוגרפיה הצבאית לדרבן או להכשיל את חיל־השריון במילוי תפקידו האיסטרטגי. תודות להתפתחות הטכנית של רכב־הקרב. רכב־העזר שלו וחיל־ההנדסה המשורין, וכן תודות לאפי־שרויות ההולכות וגדלות של שיתוף־פעולה עם האויב־ריה בשטח הטקטי והלוגיסטי, התרחבו בשנים האחרונות סוגי־השטח הנחשבים כ„שטח טוב לשריון“. אפשר לומר שרק הרים גבוהים, יערות־פרא גדולים, ג'ונגלים וביצות נרחבות, וכן נהרות רחבים מאוד, מהווים עדין מכשולים אנט־שריוניים טבעיים יעילים. מבחינה איסטרטגית אפשר לומר שיש רק גורם גיאוגרפי נכבד אחד שהוא לטובת ההתגוננות בפני התקפה־משורית: עומק זירת־המלחמה. פירושו של־דבר — זירה, המשתרעת לעומק מעל לטוח ה„קפיצה“ האופרטיבית של פורמצייה־משורית (בין 150 ל־300 ק"מ). גורם גיאוגרפי נוסף העשוי למנוע

א. עקרונות איסטרטגיים

ה ת כ ו נ ו ת

חיל שריון, על שלוחות־המשנה השונות שלו, מגלם בגוף אחד סגולות, שהיו עד עתה מצויות רק בחילות שונים ונפרדים: ניידות, כוח־אש וכוח מחץ. נוסף לכך, הוא מחיה תכונות של מלחמת העולם הראשונה שנעלמו מקרב־יבשה: טנחי פעולה גדולים, יכולת־תמרון, מהירות וגמישות במהלכים אופרטיביים וטקטיים.

(1) ה מ ג מ ו ת

מכאן, שחיל־השריון בא להעלות שוב את מלחמת־התנועה במקום מלחמת־העמדות, לאפשר הכרעה מהירה בשדה הקרב במקום ההתשה האיטית. חיל־השריון הוא על־כן, בראש וראשונה המכשיר לפעולה תוקפנית יזומה, איסטרטגית ואופרטיבית.

(2) ה ת נ א י מ ל ה פ ע ל ה

בשני תנאים עיקריים תלויה יכולת חיל־השריון לממש את תפקידו האיסטרטגי: בטיב כוחות האויב ואופן היערכותם — ובאופי הגיאוגרפי של זירת המלחמה.

הכרעת-שריון איסטרטגית הוא פיזור המרכזים החיוניים של ארץ מסוימת על פני שטח גדול, ואי-פיתוח יחסי של רשת-החבורה. יתרונות אלה — זכות בהם, כידוע, רק מדינות גדולות מועטות. לעומת זאת, ארצות קטנות ובינוניות, שטוחות במבנן הגיאוגרפי, בעלות ריכוזי אוכלוסיה ותעשייה צפופים ורשת כבישים ענפה, כשם שהן רגילות מבחינה אוירית כך הן גם המטרות האידאוליות להתקפה איסטרטגית משורינת.

ב. תפקידים אופרטיביים ומבנה אופרטיבי

(1) תפקידים ראשונים במעלה.

בהתאם לתכונותיה, ובהתאם לפונקציה האיסטרטגית שלה, מהווה הפורמציה המשורינת את „להב-החנית“ של המאמץ העיקרי או את המכשיר להכרעה הסופית בשלב מסוים של מאמץ זה. כוחה המקובץ, מהירותה וניידותה — ועם זאת יכולתה להעתיק את נקודות-הכובד של המאמץ בזרירות מנקודה לנקודה ולהשיג הפתעה אופרטיבית — מכשירים אותה בראש וראשונה למשימות התוקפניות הבאות:

א. הבקעה עמוקה של מערך-האויב, אחרי שנפרצה הפריצה ההתחלתית ע"י חילות אחרים.

ב. איגוף עמוק או כיתור.

ג. ניצול הצלחה — לרדיפה מהירה.

פירוש התפקידים האלה הוא שהמגמה העיקרית של הפורמציה המשורינת אינה חזית האויב אלא עורפו; יעודה הראשי אינה התנגשות-מצח אלא מהלומה בלתי-ישירה, החייבת להיות מכוונת לא למקום ההתנגדות החזק ביותר, אלא למקום-התורפה.

מפקד אופרטיבי מוכשר ישקוד על השימוש בפורמציות המשורינות שלו בהתאם לסגולותיהן העיקריות, יימנע מבלבול את המהירות ויכולת-תמרון ויפעילן כחרב חדה ולא כפטיש.

(2) תפקידים שניים במעלה.

ודאי שיכולים להינצר מצבים בהם יוטל על פורמציות ויחידות משורינות סיוע ישיר לחיל רגלים לשם פריצה ראשונית של מערך-מבוצר, משימה שבה יושם הדגש על כוח האש והמחץ של חיל השריון — ובו בזמן יקופחו מהירותו, ניידותו ויכולתו לתמרן. מ"ורשו של חיל-

הפרשים" הופך הוא למעין חיפוי ארטילרי נייד, מיוחד במינו, של הרגלים. ברוב הצבאות הגדולים קיימות יחידות שריון המיוחדות לתפקיד זה בלבד, והן מאוגדות ברוב המקרים מלכתחילה עם פורמציות הרגלים, כדי שהפורמציות-המשורינות הגדולות תוספנה להיות שמורות וחפשיות לתעודתן האמיתית (בצבא ארצות הברית: פלוגות הטנקים שברגימנטים הרגליים, גדודי הטנקים הדיביזיוניים וגדודי הטנקים הכבדים של הקורפוסים. בצבא האדום: הדיביזיות המשורינות לשיתוף-פעולה עם חיל-הרגלים והחטיבה המשורינת בתוך הדיביזיה הרגלית).

אכן, פיקודו של צבא קטן בעל כוחות שריון מצומצמים — יתלבט קשות באיזון מידה להטיל עליהם משימות תמרון או משימות סיוע לחיל-הרגלים, כפי שעוד יפורט להלן.

כן יימנע, ככל האפשר, הפיקוד האופרטיבי במסגרת של מבצע אופנסיבי — מלהטיל על הפורמציה המשורינת את ההתנגשות-הישירה עם שריון האויב. הוא ישאף תמיד להפעיל אותה ראשית-כל — למהלך אופרטיבי נגד מערך-הרגלים שמנגד, ואם תתיצב באופן דחוף הבעיה של פעולה אנטי-שריונית — תהיה מגמת הפיקוד האופרטיבי להשתמש בשריונו על-מנת לתמרן את הטנקים של האויב לתוך המערך האנטי-טנקי שלו (הדוגמה הקלסית — הקרב של נייטס-ברידגו, 1942, בין „הקורפוס-האפריקאי“ הגרמני והבריטים*), או על-מנת לחתוך את ציר-ההספקה ליחידות-המשורינות שמנגד (ישנם, כמובן, מקרים שהתנגשות מכוונת בכוח-המשורין העיקרי של האויב הנה הכרח). שונה הדבר בדפנסיבה אופרטיבית, כפי שעוד יצוין בפרק הנוגע בדבר.

(3) השרשרת האופרטיבית.

כאמור, משמשת הפורמציה המשורינת „להב-החנית“ של ההתקפה; ועל הפיקוד האופרטיבי לדאוג לניצב, פן יימצא בידו רק כלי שבור. ההתקפה המשורינת האופרטיבית הנה מודרגת בעומק רב וכל דרג-משנה הוא חוליה בשרשרת; ואם תפגע אחת החוליות — מאיימת סכנה על הפעולה כולה. ואלה הן, מבחינה אופרטיבית, החוליות העיקריות של התקפה-משורינת:

דרג-הסיור האוירי והיבשתי, הרצוף והמקיף, הפועל לפני להב החנית המשורין.

* וביתר דיוק — המארב הגדול של תותחים גרמנים, ליד אקרומה. — המער.

בשטח שעודו זרוע, בחלקו או ברובו, איי התגוננות, סדירים או „פרטיזניים“ של האויב. פיתוח ההספקה האוירית — עשוי לפתור בעיה מרכזית זו במידה רבה לגבי הצבאות הגדולים.

הסיוע האוירי הטקטי, ההדוק אל הבהחנית המשוריון — כשניהם יחד מהווים את הדרג המבקיע והמתמן.

הבטחות לאגפיה האופרטיביים של החדירה המשוריינת העמוקה, שכן על מנת להגיע למטרתה העיקרית, לעורף האויב, היא נאלצת — לעתים קרובות — להשאיר מאחוריה ולצדיה איים וקטעים של התגוננות אויבת. הבטחות אלו תהיינה מורכבות מיחידות נ"ט גדולות (כלפי מכתנגד אפשרית של שריון האויב), פורמציות ממוכנות (חיל רגלים ממונע, בעל כוח אש מוגבר, ושריון כבד מסייע) לטיהור שולי החדירה ויצובם. האויריה נדרשת לחזק במיוחד חוליה זאת.

הדרג המנצל את הצלחת השריון והנע בעקבותיו בציר ההתקדמות העיקרית. לדרג זה, המורכב אף הוא מחיל רגלים ממונע, שני תפקידים עיקריים:

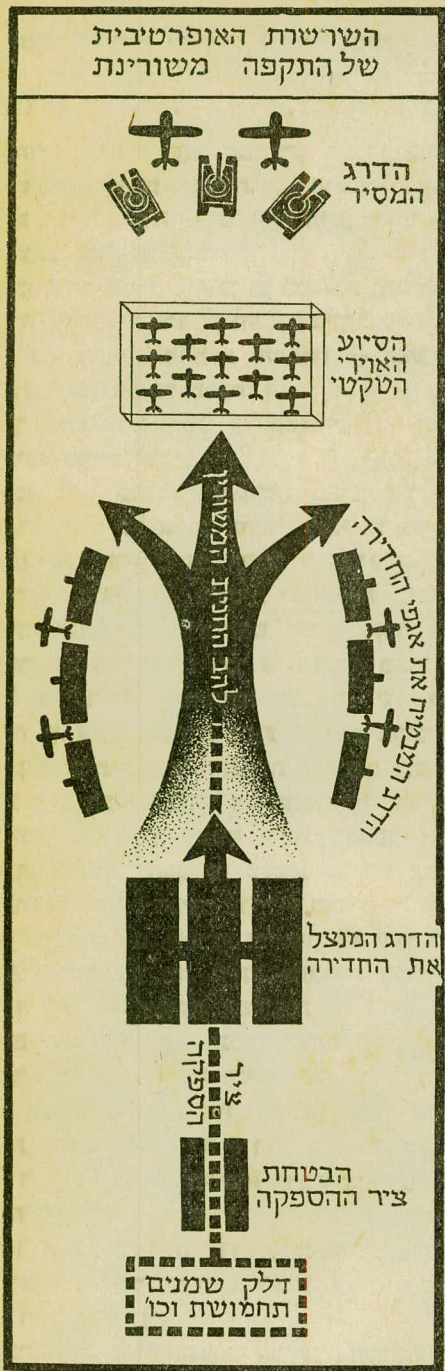
לבסס את כיבושי הפורמציה המשוריינת ולהחליפה, במידת הצורך במשלטים שהיא לכדה, למען לא ייעשה המשגה החמור ביותר — והשריון יופעל במשימה המנוגדת בתכלית ליעודה, היינו: בתפקידי הגנה סטטיים, ותשללנה ממנו עיכ סגולותיו העיקריות.

התפקיד השני של דרג זה הוא להבטיח את ציר ההספקה של הפורמציה המשוריינת, במידה שהוא יבשתי. בהצלחתה או כשלונה של משימה זו תלויים לעתים הצלחתה או כשלונה של ההתקפה המשוריינת האופרטיבית כולה.

(4) הרגישות הלוגיסטית.

כידוע, אין כמעט חיל, שיכולתו להילחם מותנית בצורה כה הדוקה ע"י המערכת הלוגיסטית כזו של חיל השריון. שירותי התיקון ואספקת חלקי החילוף שבו — הנם גורמים בקרב שמשקלם אינו מבוטל כלל לעומת אלו של הגופים הלוחמים בפועל. עליונות באלה היתה מסודות הצלחתיו האופרטיביות של רומל במדבר, ושל מסעות השריון הסובייטיים (בעיקר, בשנים 1944 — 1945).

יתר על-כן, בו בזמן שיחידות רגלים מסוגלות לפעול תקופתמה גם כשציר ההספקה שלהן מנותק, הופכת יחידת שריון — כשנסתם „צינור הדלק“ אשר לה והדרך להספקת השמנים, התחמושת וכד' — מפליה הכרעה לשבר כלי, מחוסר אונים. מערכת לוגיסטית של פורמציה משוריינת המופעלת לפי תכורנותיה האמיתיות — מן ההכרח שתעבור כמעט תמיד

פ. שטיינר

(מרשם זה — וכן השנים בעמ' 21 ו-24 — אינם משקפים מצב טקטי מסוים. ערכם — מרשמי בלבד)

אולם, בצבאות בעלי אוויריה מצומצמת — ציר ההספקה של הפורמציה המשוריינת החודרת יעבור ברוב המקרים ביבשה; ואזי תחול פתיחתו והבטחתו על אחריותו של הפיקוד האופרטיבי.

ג. מספר נקודות לאורח לחימה ומבנה טקטי

(1) איזון של אש ותנועה.

אופייני בשביל החיל המשוריין, לא רק במסגרת אופרטיבית אלא גם במסגרת טקטית, השילוב ההדוק בין אש ותנועה — עד התאקטן ביותר שלו: כלי-הרכב המשוריין עצמו.

כבמסגרת אופרטיבית כן גם במסגרת טקטית, יפה העקרון שהתפקיד הראשון והנכבד ביותר של השריון הנו: ההתקדמות המתמדת והתמרון — האש באה לאפשר מילוי של תפקיד זה.

כך כותב קצין גרמני על הטקטיקה של השריון הסובייטי בחזית-המזרח:

„בו בזמן שאנחנו התקדמנו באופן אטי יותר והקפדנו יותר על ארגון החיפוי לפני כל „קפיצת“ טנקים, שמו הרוסים את הדגש בתנועה. פלוגה משורינת סובייטית טפוסית התקדמה במהירות וניסתה לנהל את קרב-האש בטוח הקצר ביותר ולמחוץ את האויב, אם דבר זה אפשרי, מתוך כוונה לנצל בעיקר את ההשפעה הנפשית של המחץ המשוריין. אולם עקרונית, נמנעו הטנקים הסובייטיים מהתקפה חזיתית כלפי התנגדות מאורגנת וממושכת.

ברגע שלא הצליחו לחסל את ההתנגדות בהסתערות ראשונה, ניסו מיד לאגוף ולהגיע מבעד למערך ההגנה, אל דרכי-האספקה שלנו... כך היו מופיעים דו"חות על הופעת חמשה שריונים רוסים פה ושנים עשר שריונים שם, שברגע הראשון לא עשו רושם. אולם, כעבור זמן מה, היתה מתבררת תמונה של חדירה משורינת עמוקה, המחניקה את פעולת השרייתם העורפיים, את תנועת העתודות ואת רשת הקשר... לא פעם פרצה פניקה גם בתוך השרייתם העורפיים וגם בתוך החזית; וכך התברר, שהתמרון של יחידות-שריון-קטנות בעורף שלנו והמהלומות הבלתי-ישירות שהנחיתו עלינו — השיגו תוצאות גדולות יותר מהסתערות חזיתית מכווצת של חטיבה משוריינת שלמה נגד מערך-הגנה מאורגן.“

תיאור זה, מגלם את אחד מאורחות הקרב המובהקים של יחידה טקטית משוריינת, אולם הוא ניתן לביצוע רק בשלושה מצבים: —

ה אחד — תנאי שטח מתאימים (קרקע שהנו גם עשיר במחסה טבעי וגם מתאים לתנועה).

המצב השני הוא — אם מערך הגנה של האויב הוא בלתי-רצוף, או נשבר כבר ע"י פריצה התחלתית. בהעדר שני אלה מתאפשר תמרון הטנקים בצורה המתוארת לעיל רק ע"י הבטחה והסיוע של יחידות-המשנה האחרות, שעם הטנקים עצמם הם מהווים את גוף-היסוד-הטקטי של השריון, צות-הקרב המשוריין.

(2) השרשרת הטקטית.

בדומה לפורמציה האופרטיבית המשוריינת, מהוה גם יחידת-השריון הטקטית שרשרת — שכוחה בשילוב ההדוק בין חוליותיה, ואלה הן החוליות העיקריות של ההתקפה המשוריינת מבחינה טקטית:

הדרג המסייר — כולל גם את הסיור האוירי המוקצה ליחידה טקטית, גם את הסיור היבשתי ע"י יחידות משורינות וממונעות קלות וגם את הסיור ע"י האזנה לאלחוט-של-האויב. רק רציפות מוחלטת של פעולת דרג זה וקשרו ההדוק לגוף הטקטי העיקרי — שהוא משמש לו „עיניים ואוזניים“ — מבטיחים את היחידה הטקטית המשוריינת בפני מארבים אנטי-טנקיים, התקלות במיקוש ובמכשולים ובפני מכות-נגד משורינות מפתיעות. בצדק אומר מפקד-שריון נודע, גני וולסקי: „פעולת סיור חייבת להימשך יום ולילה — ואסור שתפסק ולו גם לשעה אחת. גם בזמן שהגוף העיקרי נעצר לתיקונים ולקבלת-דלק — חייבות יחידות הסיור להטריד את האויב בהתמדה ולא להפסיק את המגע אתו בשום פנים. רק כך מובטחת מהירות התמרון של הגוף העיקרי.“

הדרג הלווחם העיקרי — מורכב מגורמים שונים שחייבים להתמוזג לכלי אחד ויחיד: השריון, ואלה הגורמים:

השריון — גורם-התמרון העיקרי, הפועל בראש ובראשונה נגד הרגלים של האויב; חיל הרגלים המשוריין — המבטיח את הגורם-התמרון מפני הנשק האנטי-טנקי;

יחידות אנטי-טנקיות — השומרות על הצות בפני מכה-נגדית משורינת;

חיל-ההנדסה המשוריין — המבטיח ליתר הגורמים את הדרך על פני מכשולים, מוקשים וכדומה. בכל הצבאות התבלטו בענין בקביעת היחס הנכון בצות-קרב משוריין, בין יחידות הטנקים מזה, וחיל-הרגלים המשוריין מזה, והמסקנה שכמעט כולם הגיעו אליה היתה, שיחס זה צריך להיות — 1:1.

שרשרת זו על דרגיה, המהה את היחידה הטקטית היסודית (חטיבת השריון), חוזרת ביחידות המשרתת בה בצורת הקרב המשוריינים.

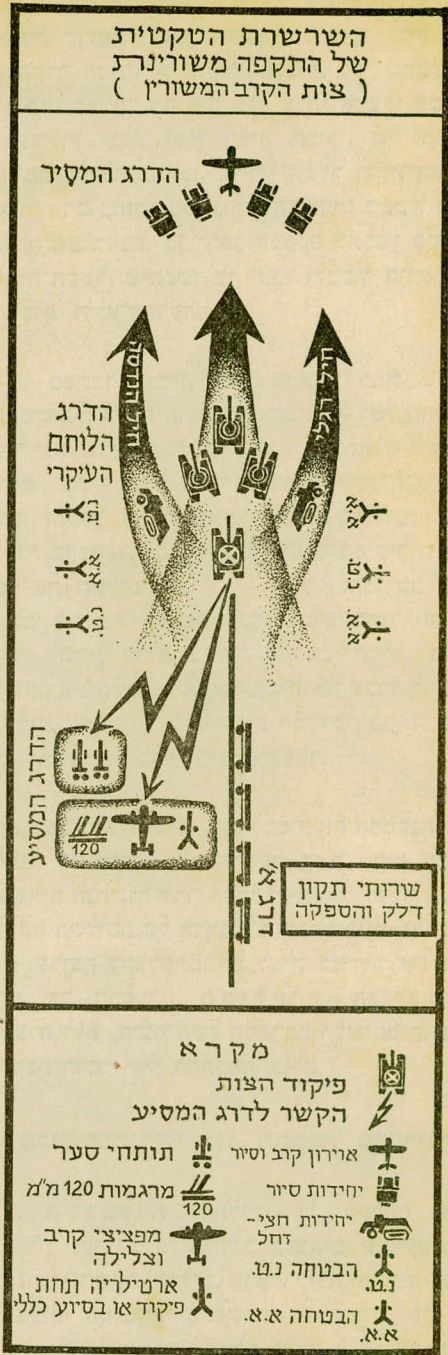
האיזון הגמיש בין הדרגים השונים של צנתות הקרב שלו — הוא אחד המפתחות העיקריים להצלחה שבידי המפקד הטקטי. בהתאם לתנאי השטח ומהלכי האויב, יגביר המפקד בצות אחד את הרגלים, המהנדסים המשוריינים ואת הדרג המסייע — אם יש להתגבר על התנגדות נמרצת ומתוכננת; ואילו בצות אחר, שתפקידו תמרון מהיר, — יגביר את השריון; בצות שלישי, אפשר ויחזק את הגורם הנ"ט. — אם יש סכנה של מכתנגד משורינת. בשרשרת הטקטית, עוד הרבה יותר מבשרשרת האופרטיבית, חיוני שיתוף הפעולה המלוכד, בין הגורמים השונים שבתוך הדרגים, ומעל זה — הליכוד ההדוק בין הדרגים עצמם; ומכך נובעת גם משאלה לגבי המבנה האורגני הקבוע: כי כל יחידת משנה מכל השלוחות חייבת להיות לא נספחת לשריון אלא — בורג במכונה האחת של הגוף המשוריין.

(3) בעיות לוגיסטיות ברמה הטקטית.

בהתחשב ברגישות הלוגיסטית האופרטיבית שצוינה לעיל, הכרח הוא להכשיר את היחידה הטקטית בצות הקרב שלה, לעצמאות — מבחינת הספקה — לפחות לתקופה מסוימת. שאיפה זו התגבשה בצורה בולטת בדוקטרינה הגרמנית שהוכיחה עצמה במלחמת העולם השנייה. דוקטרינה זו קבעה, שכל צות קרב צריך לשאת עמו דלק לצורך תנועה של מ"מ 150 עד 200 ק"מ, מזון ותחמושת לשלושה ימים; ואותה כמות צריכה להיות מוסעת בדרג א' של היחידה הטקטית (רגימנט שריון, או בריגדה משורינת) בכללה. כן נכללים, לשם עצמאות לוגיסטית גבוהה יותר, שרותי תיקון, בתימלאכה קטנים וכד' — ביחידה הטקטית.

(4) הגמישות הטקטית.

כשם שיכולתו של מפקד צות משוריין ל"שחק" באופן הפשי ולהפעיל את כוחותיו באופן בלתי שיגרת, ותמיד תוך סיגול לנסיבות המשתנות, קובעת את יעילות פעולתו — כך רק גמישות הפיקוד על היחידה הטקטית ועל הפורמציה היא בה כדי לאפשר מיצוי מלוא אפשרויות התמרון האופייניות להתקפה משורינת. בצורה קולעת הגדיר גנ' השריון הסובייטי וולסקי את דרכי הלחימה של צנתות שריון המתמרנים בעורף האויב, כדלקמן: "מבנה הקרב של הצותות תלוי בראש וראשונה בתגובת האויב,

הדרג המסייע — המורכב מ"תותחי סער" מהנשק התומך הכבד של הפורמציה שהועמדה תחת פיקוד הגוף המשוריין — או בסיוע כללי לו, הכל לפי המסבות, — ומסיוע אוירי ישיר של מפציצי קרב וצלילה.

וצריך להיות גמיש ודינמי. מבנה זה משתנה על כן, בקביעות; אולם יש לדעת איך לערוך מחדש, תוך כדי קרב, ולשנותו בלי להפסיק את ההתקדמות — והעיקר לנצל „בבזק“ את מקום התורפה הנוח ביותר למכה מכרעת“. דברים אלה חלים לא רק על השריון עצמו אלא על כל היחידות אשר בצות המשוריינין.

„הגמישות וחופש התמרון מתבטאים בראש וראשונה בהפעלת הרזרבות. לעתים קרובות מאוד אין להניען לאורך ציר ההתקדמות העיקרי, אלא יש לכונן לאותו מקום, שבו האויב מצפה פחות מכל לפגישה עם שריון דוקא. אם הרזרבות מוצאות אז מקום תורפה במערך האויב עליהן לנצלו באופן מידי — ועל המפקד להפכן ליחידה קדמית, ואילו את הצותות שנחשבו לקדמיות — לרזרבה. שכן אסור למפקד צותות קרב משוריינים להישאר בלי רזרבה שתתמיד בידיו. וכוחם של הדברים יפה לגבי פורמצייה אופרטיבית גדולה כליחידה טקטית הקטנה ביותר.“

5) צותות השריון בלילה ובחניה.

מקובל לחשוב שהטנק מחוסר־אונים בלילה. אולם הנסיון של מלחמת העולם השנייה הוכיח, שבהכנה טכניתית ותוך שימוש יעיל בחיל־רגלים משוריינין, במהנדסים המשוריינים וביחידות־סיוור קלות — אינה חיבת לחול, עם חשכה, הפוגה בהתקפה־משוריינת, ואילו מתגונן שיבטח בהפוגה מעין זו — עלול לעמוד בפני הפתעה גמורה.

רק גורם אחד (פרט, כמובן, להתגוננות מוצלחת) עשוי להפסיק את ההתקדמות המשוריינת: הוא הצורך במילוי־דלק, בבדק הרכב ובמנוחה לצותות. הפוגות כאלה הן התקופות המסוכנות ביותר ליחידה משוריינית, הן ביום והן בלילה. לכן יש צורך בהבטחה קפדנית: גם על ידי הסתרה במידת האפשר, וגם ע"י המבנה. מבנה ההבטחה בשעת חניה, שהוכיח עצמו במלחמת העולם השנייה, הוא ה„תיבה“ או „מבצר הרכב“. פירוש הדבר, ריכוז של שירותי־התיקון ביחידות־הבדק הקלות של רכב האספקה וכל רכב הקרב העוסק במילוי ובתיקון קונים — כשסביבם ערוכות הבטחות של כלים נגד־טנקים, חיל רגלים משוריינין, ויחידות טנקים אחדות. כמובן, שבשעות היום (לפחות) הבטחה אורית ל„גמל־שריונים שכזה היא בגדר תנאי בל יעבור.“

ד. הפיקוד

1. כל הצבאות הגיעו במלחמת העולם השנייה לידי מסקנה אחת: מפקד התקפה משוריינית, עד

הדרג האופרטיבי הגבוה ביותר, מקומו חייב להיות בנקודה קדומנית ככל האפשר. המפקד יכול לנהל את הקרב המשורייני בהחלטות־בזק, כפי שטבעו של קרב כזה מצריך, רק תוך מגע בלתי־אמצעי עם יחידות החלוץ שלו, וע"י ראייה תכופה של תמונת הלחימה בכללותה. לכן, אירון־הסיוור וקרון־האלחוט המשורייני הם בחזקת כלי־ניהול הכרחיים בשביל מפקד התקפה־משוריינית. כן ידאג המפקד לתכנון כזה של רשתות־הקשר, שיאפשר לו לקבל ולמסור הודעות — ברציפות וללא הפרעה.

2. מסתבר מכאן, לפי מסקנת כמה צבאות, שהמפקדה של גוף אופרטיבי משורייני, ושל פורמצייה משוריינית, צריכה, באופן שיגרת, להסתעף לשלושה חלקים: מטה־טקטי, מפקדה־קדמית ומפקדה־אחורית. אולם, הנסיון הראה שאין להגוים בהרחקת המטה הטקטי מהמפקדה הקדמית, פן יאבד הפיקוד האופרטיבי את השליטה על הגוף הגדול והמורכב שהוא מנהל. כדוגמה מאלפת לכך שימש רומל, שמתוך רצונו להיות קרוב ביותר למרחבי־הקרב, הפסיד לא־פעם את השליטה האופרטיבית, וזו עברה למפקדה הקדמית שלו, אשר ניהלה את המערכה בקויה הגדוריים, למעשה — בלא ידיעת המפקד.

3. מכל אלה יש, אִפוא, להסיק את המסקנה, שעל הפיקוד האופרטיבי לשקוד על קשר הדוק עם כל המפקדות הנתונות למרותו הכללית, שכן קשר זה הוא זהה עם השליטה על הדרגים האופרטיביים, ובשליטה זו — ערובה להצלחתם. יש לציין במיוחד את חשיבותה של המפקדה העורפית, האחראית על ההפעלה ללא „חיכוך“ של המערכת הלוגיסטית, שהיא „מערכת־הדם“ של ההתקפה כולה.

ה. מקומות התורפה של התקפה משוריינת

1. המגבלות החלות על פעולות החיל המשורייני נעוצות על־פירוב בתנאים אוביקטיביים, כגון: פנייה־שטח, אקלים, ערפל, לילה וכדומה. אולם, האמצעים הטכניים מאפשרים התגברות על רוב הקשיים האוביקטיביים האלה בדרך זו או אחרת.

2. מקומות התורפה האמיתיים של פורמצייות ויחידות משוריינות הם במנגנון המורכב של שלוש ה„שרשראות“: האופרטיבית, הטקטית והלר־גיסטית. ונגד חוליות־החיבור החלשות שבשרשראות הללו — יכון המתגונן את מהלומותיו.

התגוננות בפני התקפה משורית

א. עקרונות איסטרטגיים

בויתורים על שטחים רבים, על מרכזים חיוניים רבים, באבידות לא מעטות בכוח-אדם ובחימוש כאחד; עד עתה, מצויה רק דוגמה מוצלחת אחת של התגוננות איסטרטגית בפני אופנסיבה משורית מעין זו: מערכות ההגנה של הצבא האדום, בשנות 1941-42 (ובהיקף מצומצם יותר, גם בקרבות ההתגוננות של הצבא הסיני בשנים 1945-1936).

בזירה "שטוחה":

מדינה בינונית או קטנה, שאינה יכולה להרשות לעצמה ויתורים על מרחבים גדולים, מפסד מרכזי כלכלה חיוניים ואבידות גדולות בחימוש ובנפש, צבאותיה לא יהיו מסוגלים להכשיל את התמרון המשוריני ע"י תמרון נגדי איסטרטגי כנ"ל. במקום העומק הגיאוגרפי-האיסטרטגי יצטרכו הם להציג את העומק האופרטיבי-הטקטי: כלומר, ע"י עומק וצפיפות של מערכת-ההגנה — להקהות את להבה-החנית המשוריני של התוקף, בה בשעה, שבזירת-מלחמה "עמוקה", מגמת ההתגוננות היא לגרום לכך שהלהבה "יכה באויר", הרי מגמתה בזירת-מלחמה "שטוחה" היא לסבכו ברשת בלתי-חדירה.

(3) "השבירה".

כשם שהשלב הסופי והמכריע של דפנסיבה איסטרטגית הוא האופנסיבה-הנגדית — כך הוא במיוחד, גם בדפנסיבה כלפי התקפה משוריינת. שלב זה יכול להיות מבוצע רק ע"י כוחות משוריינים וממוכנים של המתגונן. לכוחות רגליים-בלבד — אין כל סיכוי לחסל מבחינה איסטרטגית ואופרטיבית את מכשיר התמרון-המשוריני של היריב.

ב. תפקידים אופרטיביים ומבנה אופרטיבי

1. המגמות:

המגמות האופרטיביות של ההתגוננות בפני התקפה-משוריינת הן — לשבור את השרשרת האופרטיבית הטקטית והלוגיסטית שלה בחוליותיה הרגישות ביותר. פירוש הדבר: להפריד בשרשרת האופרטיבית של ההתקפה-המשוריינת בין

אם בדרך כלל נכון שהיסוד להתגוננות מוצלחת בפני כל התקפה שהיא — הוא קודם כל בידעה ברורה ומבוססת של מטרות התוקף ואורחות-הלחימה שלו ושל התגובה ההולמת אותן. — על אחת כמה וכמה נכון הדבר לגבי התגוננות בפני התקפה משוריינת.

(1) מגמות.

לפיכך, להתגוננות — בהתאם לתכונותיו ולמגמותיו האופרטיביות של חיל-משוריני, שצוינו לעיל, בסוגית התקפת-השריון, — שתי מגמות איסטרטגיות עיקריות:
— לחסל את פליה-התמרון של האויב, את "להבה-החנית" המשוריני.
— למנוע ממנו את התימרון המהיר — ואת השגת הכרעת-הבזק — או ביתר דיוק: את החדירה העמוקה ואת ניצולה ע"י מהלכי איגוף וכיתור.
לפי כך, מתחלקת ההתגוננות בפני התקפה משוריינת מבחינה איסטרטגית, לשני שלבים גדולים:
הקמת "להבה-החנית" המשוריני — ושבירתו.

(2) התנאים להפעלה.

את מגמת ההקמה אפשר — בהתאם לאופי זירת-המלחמה — להשיג בשתי דרכים.

בזירת מלחמה "עמוקה":

תמרון נגדי, להכשלת התמרון-המשוריני של התוקף, ושלביו הם: נסיגה איסטרטגית מתנועת האיגוף והכיתור של שריון האויב, — מתיחת קויה-הספקה שלו מעבר ליכולתם, — הטרדת קויה-הספקה אלה ע"י פעולות ועירות, פשיטות והתקפות-האוויר. כל אלו, מכונות להביא, בסופו של דבר, להתשתם של גיסות השריון התוקפים, להאטתם ולבלימתם. ועם זה, להכין את השלב השני, המכריע — את האופנסיבה-הנגדית.

מעטות מאוד זירות-המלחמה המאפשרות התגוננות איסטרטגית מעין זאת; וכן מעטים מאוד הצבאות שהיקפם — מזה, וניידותם — מזה, מספיקים לאורח-מלחמה כנ"ל. שכן איסטרטגיה מעין-זו כרוכה, כמובן,

חיל-הצבא הפועל באים רק להתוסף על הרשת הזאת ולהשלימה.

כאן מתאשר, בפעם נוספת, העקרון הידוע: שבמל-חמה החדשה כמעט בוטל ההבדל בין "חזית" לבין "עורף"; ולא רק המאמץ-המלחמתי בכללו, אלא גם התפקידים האופרטיביים והטקטיים הממשיים, אי-אפשר כי יבוצעו ע"י הצבא בלבד, ויהיה גודלו אשר יהיה, אלא דרושה לכאן השלמה ע"י גופים מיליציוניים המוניים של הגנה מרחבית.

רשת עמוקה של איי-התגוננות, שתעודתם להביא לידי עצירה מکرעת של "להבה-החנית" המשורין, ולידי שבירה של השרשרת האופרטיבית והטקטית של התוקף, אפשר לכנותה: "איזור הבלימה". באיזור זה מופעלים ע"י המתגונן האמצעים הטקטיים הבאים: תותח-סער; תותח נ.ט., ביחידות מקור בצות או מפוצלות, בהתאם למסיבות; נשק נ.ט.

"להבה-החנית" המשורין — מצד אחד, לבין דרג-ההבטחה והדרג-המנצל — מאידך גיסא, ולבודד ע"י כך את "להבה-החנית". ואילו בשרשרת-הטקטית (של צות-הקרב המשורין) — להפריד בין הטנקים, מצד אחד, לבין חיל-הרגלים, המהנדסים-המשוריינים והדרג המסייע — מהצד השני.

מגמת המתגונן לגבי המערכת הלוגיסטית של ה-תוקף: לסתום את מערכת-החיים של ההתקפה-המשוריינת, את צירי-ההספקה ביבשה ובאוויר, ובמ-יוחד — לסתום את "צינור-הדלק" שלה.

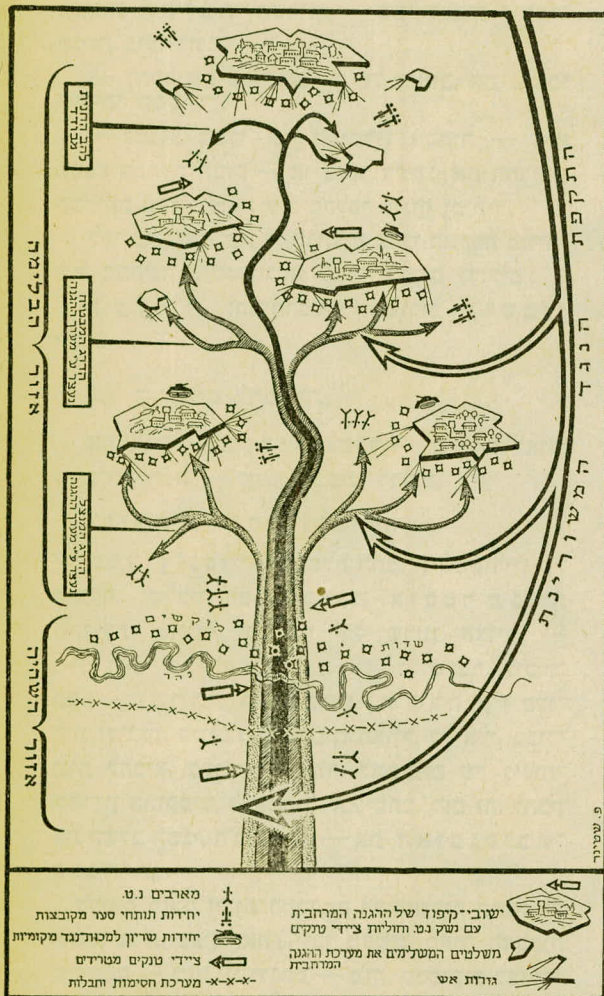
2. האמצעים:

לשם מימוש המגמות האלו, מצויים ביד הפיקוד-האופרטיבי, שני סוגי אמצעים, שאותם הוא מצרף וממזג למערך-התגוננות כולל:

אמצעים-משהים: — מכשולים טבעיים ומלאכותיים; מיקוש; חבלות בדרכים, גשרים וכדומה; הטרדות של צירי-העורף היבשתיים של ההתקפה-המשוריינת ע"י יחידות זעירות, פשיטות של יחידות נידות קטנות מסוגים שונים או של יחידות שריון, התקפות מן האויר. אותו האיזור של זירת-הקרב שבו מופעלים בראש וראשונה האמצעים האלה, ובו המגמה של הפיקוד האופרטיבי להאיט את ההתקדמות של ההתקפה-המשוריינת אבל לא לעצרה עצירה מוחלטת, נקרא איזור ההשהיה.

אמצעים-בולמים: לאלה שייכים כל הגורמים מהם מורכבת הרשת שבה נועד להסתבך "להבה-החנית" המשורין באופן סופי.

היסוד שברשת זאת הנה מערכת איי-התנגדות, המשתרעת בעומק גדול ככל האפשר, (ובעצם הרי צריך שתקיף את כל זירת-המלחמה כולה). איי-התנגדות אלה, בחלקם, יהיו המוצבים המתחמים של הצבא הסדיר המוקמים במידת האפשר בסוגי-שטח שהם בגדר מכשולים אנטי-טנקיים טבעיים. אולם המערך המבוצר של הצבא הסדיר בלבד, לא יצור אותם עומק וצפיפות של איי-התנגדות שהנם דרושים לצורך הגשתה של מגמת הבלימה של התקפת-משוריינת, אם לא תיהפכנה נוסף עליו, כל נקודת-ישוב, כגדולה כקטנה, לאי-התנגדות מאורגנים והמצטרפים אל המערך הנ"ל להשלימו. אדרבא, ניתן לומר כי הישובים המאור-גנים הסיח, למעשה, השלד העיקרי של רשת הבלי-מה; — ואילו המוצבים והמתחמים של יחידות

הרים גבוהים — וכן ביצות גדולות — עודם בגדר מכשולים לחדירת שריון. לעומת זאת, מסוגלים צותי־קרב משוריינים, בעלי־ציוד חדיש, לנוע בסוגי קרקע אשר ראום אי־פעם כ„בטוחים־בפני־שריון“. דבר זה הוכח במיוחד בקוריאה.

2. מחסומים וחבלות.

מובן מאליו, שע"י עבודה הנדסית מאומצת ותכניתית אפשר להגביר את קשיי השטח לגבי השריון התוקף. חפירות אנטי־שריוניות, מחסומי־דרכים, פיצוצי גשרים וכדומה, עשויים לעכב במידה ניכרת את התקדמות האויב. אולם יעילותם תלויה במידה רבה בתנאיה הטופוגרפיים של הזירה. שכן צות־משורין חדיש נמנע בדרך כלל מלנוע על כבישים ודרכים, ויבחר בהם רק כאשר צורת השטח (הרים, יערות, תנוחת הישובים) תכריחו לכך. נקל להבין, שאין כל ערך הן למכשול טבעי והן למחסום מלאכותי באם אינם מחופים ע"י אש אבטומטית ואנטי־שריונית. וע"י מוקשים.

3. מוקשים

המוקש משלים במידה ניכרת את המכשולים הטבעיים והכלים הנ"ט. האחרים. במלה"ע ה־2 היו נהוגות שתי דרכים עיקריות לשימוש בכלי זה: האחת, שבה השתמשו בראש וראשונה הבריטים בחזית הצפון־אפריקאית, היתה ליצור שדות־מוקשים ענקיים זרועים על פני קמ"ר רבים (כשבשדה, שאורכו 1½ ק"מ ורוחבו 400 מטר, זרועים 35,000 מוקש שים); יתרונה היה בכך שצותי־השריון של האויב אולצו לאגוף בתנועה רחבה את השדות או לפרוץ דרכם. אמנם לדרך זו גם מגבלות לא־מעטות. אחת מהן היא, ששדות־מוקשים גדולים מתגלים במהירות ואינם מהוים עוד הפתעה לתוקף, והוא יכול לפוצצם, ע"י הרעשה והפצצה מהאוויר או ע"י הרעשה ארטי־לרית, עוד בטרם יסתבך בהם. המגבלה השנייה, הנן הכמויות הגדולות של מוקשים — וכן כלי־תחבורה וכוחות־עבודה — הנדרשים ליצירת שדות־ענק רצופים כאלה. החסרון השלישי — מבחינה טקטית־פסיכולוגית — הוא שביצורי־מוקשים גדרים עלולים ליצור הרגשת בטחון מופרזת בקרב המת־גונן. הדבר נתברר בקרבות־לוב (בקיץ 1942), כשהי ארמיה השמינית הבריטית סמכה בעיקר על חגורות־המוקשים שלה — ולכן הופתעה כאשר דיביויות השריון של רומל, גם פרצו פרוזדורים בשדות האלה וגם עקפום דרך שטחי בינים — באגפי הבריטים ובעורפם.

של חיל־רגלים, מעמדות מבוצרות או ע"י יחידות צידי־טנקים ניידים, והארטילריה הנ"מ; כל אלה — נגד השריון של האויב. גם ארטילרית־שדה יכולה לתרום תרומתה. נוסף על כך מופעלות אש־הכלים־האבטומטיים, אש המרגמות והאש הארטי־לרית נגד הרגלים של התוקף. מובן מאליו, שעל חיל־האוויר של המתגונן להכות בשני סוגי־מטרות אלה כאחד.

3. ההתקפה־הנגדית:

הכוחות המשוריינים, הממוכנים והממונעים של המתגונן נערכים בעומק של איזור־הבלימה, תוך הקפדה מוחלטת על הסוּאה — וביוחד בפני סוּר־אוויר של התוקף, ומחוץ לטוח „להבת־החנית" המשורין שלו.

בהפעלתם, יש לשים לב במיוחד תוך שיקול מחושב, לקביעת הזמן ולהגדרת המטרות. על מנת להשיג תוצאה מכרעת — אין ל„שלח" את ההתקפה־הנגדית האופרטיבית מוקדם מדי, אלא בדרך כלל רק לאחר שההתקפה־המשוריינת כבר הואטה והסתבכה באיזור־הבלימה.

בהתאם לעקרונות שצוינו בפרק הקודם, כמטרות של התקפה־הנגד האופרטיבית ישמשו בראש וראש־שונה: אגפי האויב ועורפו, דרגי־ההבטחה־הניצול, ובאופן מיוחד — צירי־ההתקפה היבשתיים, שירותי העורף על דרגיהם ומטותיהם; ורק במדרגה השנייה — השריון של האויב גופו.

ג. נקודות אהדות לגבי המבנה הטקטי ואורחות הפעולה הטקטיים

על מנת להשיג את המטרות האופרטיביות של ההתגוננות בפני התקפה־משוריינת, יש לשלב את כל הגורמים והאמצעים הטקטיים במערך כולל ומגור־בש — ולפי תכונותיו של כל אחד מהם, תוך ידיעה מדויקת של סגולותיו ומגבלותיו.

1. השטח.

ערך רב נודע לניצול מכשולים טבעיים — וחיוק מערך הגנה גם באיזור־ההשהיה וגם באזור־הבלימה. הפיקוד הטקטי של המתגונן ינסה לבחור את המקור־מות לאי־ההתנגדות כך שיהיו מובטחים מרוב הצדדים ע"י מכשולים טבעיים כאלה. אולם, כפי שכבר נאמר לעיל, עקב ההתקדמות הטכנית בבנין הטנקים ובדרכי עבודתם של המהנדסים־המשוריינים, רק נהרות עמור־קים ורחבים, יערות צפופים, מדרונות תלולים, ושטחי

לגבי מתכת, לא יוכלו למצאם, היו מפורזים בכל מקום, בכל כביש, כל שביל, כל גשר; פעם היו חפורים ומוסוים היטב, ופעם היו גלויים לגמרי. הם אמנם לא עצרו אותנו, אבל השחנו במידה ניכרת. אופן זה של מיקוש גם החליש באופן מתמיד את מצבת הקרב של צותי-השריון שלנו, ובמיוחד הביא את המהנדסים לידי כך שיאלצו לפנות מוקשים ללא הפסק עד אפסית כוחות. נוסף על כך, מיקשו הרוסים באופן עקרוני כל עמדת-אש שבעומק שדה-הקרב. סביב כל תותח-שדה או תותח נ. ט. ונ. מ., סביב כל מוצב-פיקוד, היתה חגורת מוקשים (אנטי-שריוניים

הדרך השניה של השימוש במוקש, מן הידועות ממלחמת-העולם השניה, היא הסוביטית, שעיקרונה להמנע מעריכת שדות-מוקשים גלויים וידועים, ולהפעיל נשק זה במפתיע — אם הכונה אינה לעצור את האויב ע"י מוקשים, אלא להתישו ולהטרידו באופן מתמיד.

כך כותב קצין גרמני: „בזמן התקדמותנו הגדולה בקיץ 1941, השתמש הרוסי בכמויות בלתי-משוערות של מוקשים, אולם בהתחלה לא יכולנו לגלות כל שיטה וכל גררה בשימושם. מוקשים אלה, הטמונים בארגוני עץ כדי שמכשירי-החיפוש שלנו, שפעלו רק

נחל גועש השריון...

הבזוקה יצמצם את יעילות השריון בעתיד. כמה ימים לאחר פרסום זה, חצה הצבא הצפון קוריאני את קו הרוחב ה-38 והגיע מקץ 48 שעות לסיאול. הטנקים הצפון-קוריאניים המשיכו להתקדם למרות הנשק הנ. ט. ולמרות מאמצי חיל-האוויר של ארה"ב. אכן, כמה סיבות היו לדבר: החימוש והאימון הבלתי-מספיקים של הדרום-קוריאנים; הגבול הבלתי-טבעי, שלא ניתן להגנה יעילה; מזג-האוויר הרע שמנע פעילות מלאה של חיל-האוויר, וכן קשיי-ההספקה של צבא ארצות הברית. אולם, כל המסיבות האלה אינן צריכות להסיח את דעתנו מהעובדה המרכזית, כי למרות התגברותה הרבה של ההגנה הנגד-שריונית — אין אמצעי-נגד מוחלט כלפי נשק זה (השריון), המכריע במלחמת-יבשה.

אמנם, משפרים בהתמדה כלים נ"ט. — אך, דבר זה חל גם על הטנק עצמו. — יש כבר היום סוג מיוחד של שריון העומד בפני המטען החלול; כלים מסוג הבזוקה, כוחם יפה לגבי טנחים קצרים בלבד; תותחים נגד-טנקים מתגלים בנקל — והם מושג מדים במהירות ע"י הטנקים של האויב, (אם אינם משוריינים). לכן, רק תותח נ. ט. משורייני נ"ד, עם או בלי צריח, יכול להתמודד עם הטנק בשדה.

ברכב המשוריין חלו הרבה שיפורים מאז מלחמת העולם-השניה, — במנוע ובשרשרות, בשריון ובתותח, בצידוד הפיוון ובציוד-הקשר. השריון יכול לפעול בליילה כמו ביום, ביחוד אם משתפים-פעולה עמו חיל-רגלים וחיל-תותחנים, המר-סעים על כלי-רכב המשוריינים אף הם — מכחינת איסטרטגית, הוא כיום, כמו קודם, הגורם-המכריע. ודאי אפשר לגרוע מערך חיל-השריון אם מפצלים אותו, מרתקים אותו לתפקידים שניים במעלה, מפעילים אותו סטטית גרידא, בשטח בלתי מתאים, או בתפקידי-הגנה. **גנרל גודריאן**

עקרונות מלחמת השריון הם, בקיצור:
ניידות;
מהירות;
גישה בלתי-ישירה.

האמצעים-למימושם הם:

- 1) השיתוף-ההדוק בין שריון והאוויריה.
 - 2) הפתעה במקום ובזמן-מהלומה.
 - 3) קודם-כל — הניצול של החדירה-הטקטית לחדירה איסטרטגית עמוקה, המבוצעת ע"י כוחות-שריון הדוהרים עצמית לפני הגוף העיקרי של חיל-הצבא.
- קצב-השריון מבקיע את ההבקעה המכרעת, האיסטרטגית, בתנאי ששומרים עליו כל הזמן. אופן-ההתקדמות האמיתי של כוחות-שריון, דומה לנחל-געש, המקיף איי-התנגדות חזקים וחודר למקומות תרופה. הוא מתכוון בעברו פריצה צרה והוא מתפשט לאחר שעבר אותה.

בהתמדת קצב-ההתקדמות וביכולת להעביר את המאמץ העיקרי במהירות מגזרה לגזרה, — בשני אלה צפון הכושר לשחק את האויב.

בכל שלב, לאחר הפריצה הראשונה, מאיימת התקדמותו של השריון על האויב במקומות שונים. על-ידי כך מוסחת תשומת-לבו של פיקוד האויב מנקודה מסוימת אחת והוא מפזר את הרורבות שלו, שאינן יכולות להגיע בזמן לאותו מקום שבו האיום מתפתח למהלומה-ממשית. לפיכך יכולים כוחות-שריון, המנוהלים נכונה, להשיג הפתעה טקטית ואיסטרטגית, בעת-ובעונה-אחת.

עוד ביוני 1950, קראנו — כי הסוג החדש של

או שהנתקף מונע את שיגור הרורבות שלו למקום שבו מתפתחת המהלומה הממשית מתוך סברה וחשש, שלא זו עתידה להיות המהלומה בה"א הידיעה — וראוי משום-כך לשמור את הרורבות בשביל המהלומה הצפויה עדין לפי הערכתו. כזאת אירע גם בעת הפלישה לגורמנדיה. — המער.

ואנטי רגלים, במעורב). ואם דבר זה לא היה אולי נעים גם בשביל החיילים הרוסיים עצמם, הרי שיטה זו העמידה את השריונים שלנו בפני הפתעות בלתי פוסקות.

4. תותח-סער או "משחית טנקים".

אחד מכלי-ההגנה העיקריים בפני התקפות שריון שטיפחום צבאות גדולים במלחמת-העולם השניה היה תותח-סער — בעצם, כלי-יריה ארטילרי, או תותח אנטי-טנקי בעל קליבר גדול (בני 75, 88 ו-105 מ"מ — אצל הגרמנים, 76, 85, 101, 122, 152 — אצל הכוחות הסובייטיים, 75, 76, 105 מ"מ — אצל האמריקאים, "17 ליטראות" — אצל הבריטים), אשר עשאוּם ניידיים, ו"עוברים-בכל", ע"י הרכבתם על גוף של טנק. בעוד שאין לתותח כזה שדה-האש של 360 מעלות שיש לצריח של רכב-שריון לוחם, הרי משקלו קטן יותר. ומכאן נובעת האפשרות לסגל לכלי מעין זה תנועה מהירה יותר, ומבנה ("צללית") נמוך יותר, — דבר המאפשר ניצול יעיל יותר של מחסה המצוי בשטח בתורת עמדות-אש.

צבאות שונים אירגנו תותח-סער כאלה ביחידות גדולות — לא רק בסוללות, כי אם גם בגדודים. רגימנטים וחטיבות עד כדי 45 תותח, וניצלו אותם על פי רוב תוך התחשבות בניידותם ובכוח-האש הגדול שלהם. הדרך המקובלת להפעילם היתה בערך כדלקמן: במקרה של התקפה משורינת, נערכו יחידות אלו בעומקו של שדה-הקרב, מחוץ לטוח ההכנה הארטילרית והאווירית שבאה לפני התקפה זאת; אולם כבר לפני כן אורגנו ע"י יחידות תותח-הסער עמדות-אש, כרזיסיות-וחים, השילוב בתכנית-האש הכללית, וכן אמצעים אחרים. ברגע שהשריון היה מתחיל פורץ את מערך-ההגנה של חיל-הרגלים, זו תותח-הסער בתנועת בזק מעמדות ההיערכות אל עמדות-האש שלהם; ולעתים קרובות היוו הפתעה טקטית לטנקים והצליחו לחסלם ע"י פתיחת-אש מקדמת ומדויקת, הודות לתכנון-האש שהוזכר לעיל. עם זאת, הרי תותח-הסער, או התותח הנ"ט, המורכב על גוף-של-טנק, הנייד — הגם, שהנהו כפי שהוסבר מהיר-תנועה מהטנק ומהוה מטרה פחות בולטת — בכל-זאת הוא כלי כבד ואיטי יחסית. לכן צץ בזמן האחרון בקרב הצבא האמריקאי, רעיון בדבר תותח-סער אשר אמנם לא יהיה מובטח ע"י שריון כבד, אך יתרונו יהיה במהירות הגדולה, בניידות בכל סוגי-שטח שהם, ובנשיאת נשק, שטוחו הא. ט. היעיל אינו פחות מק"מ אחד.

הנסיונות, שנעשו עד כה בשטח זה למימוש

הצעות מהסוג הנ"ל, הם נסיונות עם "גיפ" 6 × 6 בעל שריון קל ביותר שמרכיבים עליו קנה "ללא-רתע" בן 105 מ"מ. מדובר גם על האפשרות להרכיב, במקום כלי זה איזה טיפוס של "תותח רקטי". מכל מקום, תותח-הסער ביחידות מקובצות, לא בלבד שנמנה על אויבו המסוכנים ביותר של השריון אלא בהיותו מסוגל לירות גם פגזי חנ"ם, עשוי הוא להיות מופעל בהצלחה גם נגד חיל רגלים משורין, ונגד יחידות-הרגלים של "הדרג-המבטיח ו"הדרג-המנצל" של התקפה-משורינת.

5. התותח הנ"ט. הגרור

בניגוד לדעות מוטעות המתהלכות בענין זה, אין תותח-הסער מבטל את חשיבותו של התותח הנ"ט. הגרור. במלחמת-העולם-השניה הציבו הצבאות השוריים — לכל עומקו של ארצה-הלימה ובכל אי ההתנגדות, — קינים של תותחי נ"ט, שמנו לפחות 2—3 כלים. תותחים נ"ט, אלה, מחופרים ומוסוים היטב, הוצבו לאש זרקפית והם נמנעו מפתיחת-אש לטוחים הגדולים מ-500 מטר. קן נ"ט. כזה — היה נוהג לנהל את הקרב כדלקמן: בעת שהתותח הראשון הקדים בפתיחת האש, ומשך את תשומת לבם של הטנקים, — פעלו יתרם נגד הצדדים המשוריינים פחות של הטנקים, שהיו חשופים כלפיהם. כדבר של קבע צוידו הקנים הנ"ט. גם בנשק אבטומטי, או ששולבו במערכת-ההגנה של הרגלים — מתוך הנחה שלמען פעולה אנטי-שריונית יעילה יש לטפל בראש וראשונה בחיל רגלים המשורין, שנועד להבטיח את הטנקים.

בדרך כלל, מקובל לראות את תותחי הנ"ט. כנשק "אינטגרלי" * של חיל-הרגלים, ולפצלם ביחידות קטנות, או בכלים בודדים, עד לגוף-הרגלים הקטן ביותר, אולם במלחמת-העולם השניה התגלו, למשל, בתקופות מסוימות בצבא הסובייטי, תפיסות השונות מאלו. כאשר היה לצבא זה מחסור מסוים בתותחי נ"ט. גרורים, הם צימצמו את מספרם ביחידות הרגלים וריכזום ביחידות גדולות — גדודים ובריגדות, של 48 ו-96 תותחים, — אשר במהירות גדולה יכלו לחזק את נקודות-התורפה.

למרות שמקובל לראות את תותחי נ"ט. הגרורים כנשק סטטי מובהק, השתמשו הכוחות הסובייטיים ביחידות האנטי-טנקיות הגדולות שלהם גם ככלי-תמרון. זאת מדגים הקטע הבא, המתאר קרב בסביבות קיוב, בשנת 1943:

* "אינטגרלי" הנכלל אורגנית, כדבר של טבע וקבע.

השימוש ביחידות נ.ט. גדולות בתמרון נייד וגמיש הפכה לחלק של הדוקטרינה של הצבא הסובייטי, למצבים בהם ישנם כלים נ.ט. במספר מספיק ליחידות הרגלים; ותורה זאת קימת, כפי שיצוין עוד, גם בצבאות קטנים למרות תנאיהם ומסיבותיהם, השונים לגמרי.

הקנים „ללא־רתע“, בני 57 ו־75 מ״מ, המצויים לעת עתה בשימוש רק בצבא ארה״ב*, מהוים כלי־מעבר בין התותח הנ.ט. הגרור לבין האמצעים האנטי־שריוניים של הרגלים. כלים אלה, עברו את בחינתם המעשית** הראשונה בקוריאה, בה

* החלו להנהיגם גם בצבא הצרפתי. — המער. ** לאחר מלחמת־העולם השנייה, הופעלו בעיקר בזירת האוקיינוס־השקט, נגד היפנים, — המער.

העיר סקביר הותקפה ע״י חיל רגלים, כשאחריה באה בריגדה אנטי־טנקית, אשר צריכה היתה להעריך, אחרי כיבוש העיר, לבלימת התקפת־הנגד המשוערת של הגרמנים. אולם 4 סוללות הצליחו להכנס לעיר לפני חיל־הרגלים. הן התקדמו במהירות גדולה, והיות וצנתות הסוללות היו מצוידים בנשק־רגלים (בעיקר ברימונים ובתת־מקלעים) טיהרה, בחיפויים של הכלים האנטי־טנקיים שלהם, את מרכז העיר, תפסו במערך האש, הרעישו את הרחובות והכריחו את הגרמנים לפנות את העיר. אח״כ תפסו הסוללות מערך אנטי־שריוני, הדפו שתי התקפות־נגד של טנקים גרמניים והחזיקו בעיר שעתיים לפני בוא חיל הרגלים.

המאבק האישי של הרגלי נגד השריון

אולם, החשוב שבכלי־הנשק של החייל־הרגלי נגד השריון, הוא — אומץ לב. והרי דוגמה־הותכת מאשר אירע ביחידתי בזמן המלחמה: —

אחד מסמלי, שטיפל בתיקון תותח נ. ט. שניזוק, ראה לפתע טנק גרמני המתקדם לקראתו. הוא תפס מיד מחסה בחפירה שעה שהטנק דרס את התותח והאיט את מהירותו. הסמל ניצל האֶת־מהירות זו כדי לקפוץ על הצריח ולהמשיך לנסוע על הטנק. התפתח דו־קרב בין צות הטנק ובין הסמל שהיה מצויד באקדוחו בלבד. הואיל ואשנבי־הראיה של הטנק היו מוגנים בזכוכית בלתי־שבירה, לא ראה הסמל כל טעם להשתמש בנשקו; ובחמת־זעם — הוריד את מעילו, הלבישו על הצריח והדליק אותו בעזרת מצית־סיגריות שלו. חיש מהר התפשט העשן והדרך אשנבי הראיה עד שנהג־הטנק לא ראה יותר דבר והצות החל להחנק בפנים. מחוסר־ברירה פתחו בסופו של דבר, את הצריח ונכנעו.

ודאי, אין להסיק מדוגמה זו מסקנות מפורזות, אבל היא מוכיחה שחייל אמיץ יכול להפוך אפילו את מעילו לנשק נגד־טנקי.

בהתחשב עם לקח־המלחמה, אירגן הצבא האדום, מיד לאחר הפלישה הגרמנית, קורסים רבים לחבלני־טנקים. לקורסים אלה נבחרו החיילים החזקים והאמיצים ביותר. מלבד אימון בכלים נגד־טנקיים שונים, אימנו אותם במיוחד במלחמה נגד־טנקית אינדיבידואלית ע״י התקרבות לטנק בחיפוי השטח וכד׳.

פעולותיהן של יחידות אלו הוכתרו בהצלחות מצריות; ואפשר לומר, שברבות הימים, איבד הטנק הגרמני את אימתו לגבי החייל־הרגלי הרוסי. לעומת־זאת, הטילו חבלני־הטנקים את אימתם על חיל־השריון של האויב. קפיטן ארקדי רומנובסקי

האימרה האומרת כי השטן אינו נורא כל־כך, כפי שמתארים אותו, — כוחה יפה גם לגבי הטנק. לעומת יתרונותיו של הטנק — יש גם לראות את מגרעותיו שהן:

- (1) רואים ושומעים אותו בקלות, בשעה שהוא עצמו עויר־למחצה וחרש־למחצה.
 - (2) הוא פחות נייד מאשר חיל־הרגלים בניצול סוגי־מחסה בשטח.
 - (3) הטנק אינו יכול לנוע בשטחים שונים, שבהם יכול לנוע החייל הרגלי.
 - (4) אי־שׁו־ל־הטנק מפורזת ואינה־מדויקת כשהוא בתנועה; ואם הטנק נעצר — אזי הוא עצמו משמש מטרה טובה לאמצעים הנ. ט. השונים.
 - (5) לכלי־נשקו של הטנק שטח מת ניכר, הגדל ככל שקרבים לכלים עצמם.
 - (6) קל להצית את הטנק, כי הוא נושא עמו חומרים רבים הרגישים לאש.
- המסקנה — בפני החייל־הרגלי הנפגש בטנקים, שתי ברירות:

— לברוח וע״י כך להתגלות וליהרג; או, — לתפוש מחסה ולתקוף את הטנק תוך ניצול חולשותיו, כפי שצוינו לעיל.

אמצעי־התקפה של החייל הבורד

צור־הרימונים ובקבוק־ההצתה הורכבו כעת מעצמם עד עצמ־היום־הזה ככלים יעילים ביותר. פצצות־עשן, הנורקות על הטנק מסגורות וחונקות את הצות. אין להם ברירה, אלא לפתוח את הצריח... והרי זה פתח להוציא את הטנק מכלל פעולה. ככלי נ. ט. יעיל הוכחו רימונים או מוקשים, המחוברים לחוט־ברזל ארוך, במרחק של 3 עד 4 מטר אחד מן השני. החוט נמתח לרוחב הדרך, שהטנק צריך לעבור בה.

נגלו יתרונותיהם וחסרונותיהם. יתרונותיהם הם: ניידותם הגדולה, והאפשרות לתפוס אתם עמדות־אש במהירות ותוך הסוואה; חולשותיהם: — כוח־החדירה והדיוק הבלתי־מספיקים (לדברי מומחים אמריקאים), וכן אפשרות האויב לגלות במהרה, ביחוד את הכלי בן 75 מ"מ, בגלל פלטה־האש האחורי החזק.

6. השתתפות ארטילרית־שדה וה־ארטילריה הא־מ. בהגנה א־ט.

במלחמת העולם השניה הקצו כל הצבאות לסוגים שונים של ארטילריה שלא נועדו מלכתחילה להגנה נגד פגזים אנטי־שיוניים והפעילות, בהתאם למסורת, בשילוב עם אמצעים נ־ט. האחרים. כך למשל, נהג הצבא הסובייטי להשתמש נגד התקפה־משורית בתותח־שדה ותותחים "בינוניים" שהופעלו בכיוון ישיר. תכסיס אחר של הצבא האדום היה לתמרן את הטנקים של האויב ע"י תחבולות שונות, לתוך שדה־האש של ריכוז ארטילרי גדול ומתוכנן־מראש. הגרמנים הצטיינו, כידוע, בעיקר בשימושם בתותח־הא־מ. בני 88 המ"מ לתפקידים נ־ט. — גם ביחידות מיוחדות; הם אף נהגו לארגן את המערך הא־מ. שלהם בצורה כזאת, שכליו של מערך זה יכלו לעבור במהירות מתפקידם התקין לתפקיד הנ־ט.

והרי, לדוגמה, מערך נ־ט. גרמני טיפוסי כנגד התקפת שתי בריגדות־שיון סובייטיות — ששילב את כל הכלים הארטילריים הבאים־בחסונו: 20 תותח נ־ט. גרוורים בני 75 מ"מ, ערוכים בערך בצורת־אישוקי; אחריהם — 4 סוללות א־מ. בנות 88 מ"מ; ובעומק, כרובה־ניידת — 24 תותח־סער, בני 75 מ"מ.

מערך זה, אשר נשען על חיל־רגלים יציב, שנתן לשיוניים לעבור ועצר אח"כ את חיל־הרגלים הסור ביטי התומך — הביא לידי השמדה גמורה של התוקף.

7. חיל־רגלים במלחמה נגד שריון.

לכל האמצעים שצוינו לעיל, בין שהם מופיעים במספר רב ובין שמספרם מועט, ישנו ערך רק אם הנם משולבים במערכת צופה וחזקה של איי־התנגדות של הרגלים. אמנם, לאיי־התנגדות אלה נועד, בראש־וראשונה, כפי שכבר צוין, התפקיד האופרטיבי לבודד ולהתיש את "ראש־החנית" המשורין, ובעיקר — לחסל את חיל־הרגלים שבצות־המשורין ובדריגים המבטיחים והמנצלים. אולם את התפקיד הזה חיל־הרגלים אינו יכול למלא אם אינו מסוגל לפעול בעילות נגד השריון — באורח פסיבי ואקטיבי כאחד. ההגנה ה"פסיבית" של חיל־הרגלים מתבטאת בחפירת

עמדה ותפיסתה בצורה המאפשרת לו להחזיק בה גם כאשר הטנקים, שאינם יכול להשמידם באמצעיו הוא, עוברים מעל לראשו; חיל־הרגלים מניח אזי לטנקים שפרצו להתנגש במערך הנ־ט. ובתותחי הסער שברורב־הנייד — והוא עצמו מוכן לפגישה עם חיל־הרגלים של האויב, שבעקבות שריוניו.

ההגנה האקטיבית של חיל־הרגלים מתבטאת בהפצלת האמצעים אשר לרשותו — כגון: רובה נ־ט, ה"בוזקוט", ה"פיאט", ה"פנצ'ר־פאוסט", רימונים אנטי־טנקיים וכדומה*.

באשר לאמצעים האלה יפה העקרון הגרמני שאין לראותם כסוגי־נשק מיוחדים בפני עצמם (מעין חילות־משנה) אלא שהם, במלחמה החדישה, סוגי־נשק אישיים — כמו הרובה, התותח־מקלע והאקדח. וכל אחד החל מרופא השנים ועד מפקד הדיביזיה, חייב בשעת הצורך להיות מצויד בהם ולדעת להפעילם! את צדקת העקרון הזה מר כחה האפיוודה מהקרבות בחזית המזרח כשטנקים סובייטיים הגיעו — אחר חדירה משורית עמוקה — עד למטה של ארמיה גרמנית. מפקדה של הארמיה ואנשי־מטהו השמידו בנשק האנטי־טנקי האישי שלהם 8 שריונים רוסיים — וע"י כך הדפו את ההתקפה והצליחו לרכוש רנח של זמן למהלכים נגדיים. מסקנה נכונה מסיק מלקח מלחמת העולם השניה אותו קצין שביצרי אשר תבע — בסקירתו בעת־קצנינים — שכל חייל יהא חייב לעבור קליעת־מטנחים בנשק האנטי־שיוני האישי באותו מספר יריות כמו במטנחית הרובה, ושתהא זו חובה להרגילו לחפור שוחה שבה יוכל לתפוס מחסה אשר טנק יעבור מעליו, באותה השגרתיות כאשר מלמדים אותו כל פעולות־קרוב אחרות של חיל־הרגלים.

* בהגנה אקטיבית זו של הרגלים המפעילים את נשקם האנטי־שיוני האורגני ניתן להבחין 4 מצבים טיפוסיים: א. מארבים אנטי־טנקיים (בפשיטות, וכיוב"ז). ב. "דוקרב" עם טנקים, הנגזר על הרגלים המנסים לנהוג לפי עקרון "הגנה פסיבית" שעה שריוני־אויב מבחינים בהם ומנסים להשתמדם. ג. הפעלת הרגלים במערך האנטי־טנקי הכללי, כאשר יש למנוע את הבקעת חזית־המגן — ובראש וראשונה ע"י מארבים באיזור הקדמי, וכן בעומק המערך, ולעתים — באש כללית מרוכות מתוך מערכי עמדות. ד. השתתפות בניחוקם, כיתורים והכחדתם של שריוני אויב בשלב נסיגתם, לאחר הדיפתם המכרעת כתום שלב־הבלמה. תוכנם האופרטיבי־הטקטי של גייזים אלה הנו שונה; אך כולם מבטאים את הפעלתו הישירה של חיל־הרגלים בקרב הא־ט. — המע.

סיוע להתקפה נגדית של צותי-

השריון. הפגיעה הישירה בשריון האויב — ע"י הפצצות-צלילה, רקטות, אש, תותחים-האבטומטיים וכדומה, — בעיקר, בזמן שצנתי-השריון של האויב נערכים להתקפה.

צבא שלרשותו רק כוח-אווירי מצומצם הכרח שידע לחלקו למשימותיו לפי סדר-השיבות זה. ברור, כי לחיל-האוויר נועדים, תוך הדיפת התקפת-שריון, גם תפקידים אופרטיביים ואיסטרטגיים רחבים יותר — כפי שניסח זאת אי-פעם קצין גרמני: „התגוננות בפני התקפה-משורית מתחילה עם הפגיעה בבתי-חרושת לשריונים ובבתי-הזיקוק לדלק — ומסתיימת עם קלעי-„פיאט“ ונושאי הרימון האנטי-שריוני האחרון“.

ד. בעיות לוגיסטיות

המתגונן חייב לארגן את מערכת ההספקה שלו באופן שתהיה בלתי-רגישה, ככל האפשר, להצלחות זמניות או חלקיות של התוקף, כלומר לחדירה, או הסתננות, משוריית. פירושו של דבר: — כשם שהתוקף המשורין מכין עצמו מבחינה לוגיסטית לאפשרות של ניתוק ודואג להספקת עצמו לזמן מסוים — כן כל אי התגוננות, או גוש של „איים“ כאלה באזור-הבלימה צריכים אף הם להיות מוכנים לכך. גם לפיתוחה של הספקה בדרך האוויר נודעת לגבי המתגונן חשיבות שאינה פחותה מזו הנודעת לו לגבי התוקף.

ה. הפיקוד

(1) מהירות בתפיסה ובתגובה..

המפקד האופרטיבי, שכוחותיו מתגוננים בפני אופנסיבה-משוריית, חייב לגלות דינמיות לא פחות מהתוקף. מה זה האחרון צריך להחליט החלטות-בזק, לתמרן ולהעתיק את המאמץ העיקרי מנקודה לנקודה בזריזות ובמפתיע, — גם על מפקדו של הצד המתגונן לחשוב ולפעול ב„קצב של מלחמת-מנועים“.

כידוע, אחת הסיבות העיקריות לתבוסת הצבא הצרפתי ובני-בריתו ב־1940, ואף למפלות הצבא הסובייטי בשלב ההתחלתי של מלחמת-העולם השנייה, טמונה היתה בכך שהפיקוד הגרמני הקדים והפתיע את המתגוננים ע"י מהלכים חדשים-לבקרים — בעוד שתגובת הללו באה תמיד באטיות ובאיחור, ולא היה עוד משום מענה למסיבות המשתנות במהירות.

(2) חסינות בפני „אימת-שריון“

כשם שנסיון-המלחמה של כל הצבאות מבליט את

יחידה קטנה מצוידת בנשק אבטומטי קל, כלים אנטי-טנקים אישיים, יורקי להבות, וחומר נפץ, אשר מגיחה מתוך איי-התנגדות ועורכת מארבים לטנקים תוך ניצול עיוורונם (היחסי!), — או מסתננת בלילה לתניות-השריון ומחבלת בהם — עשויה לחזק במידה ניכרת את מעשה-ההתגוננות. אף אם ערכן של יחידות אלו הוא ערך מתיש ומטריד בעיקר, ואין לחשוב שעל ידן אפשר להדוף התקפה משוריית, — הרי ישנה לצידי טנקים חשיבות טקטית רבה, ובכל אי-התנגדות שבאזור-הבלימה, חייבת להימצא לפחות יחידה אחת כזאת. וכן חיוני הוא שתפעלנה ביעילות גם באזור-ההשהיה.

9. שריון והגנה נ"ט.

התפקיד הטקטי והאופרטיבי העיקרי של צנתי השריון של המתגונן מתבטא, כאמור, בהתקפת-הנגד ברגע המכריע, ובכיתורו והשמדתו של הגיס התוקף. אין לפזר את הכלי היקר הזה ולנצלו למשימות אחרות, הניתנות לביצוע ע"י חילות אחרים באותה יעילות עצמה, ואף גדולה מזאת. אולם אם המתגונן חזק ביחידות-שריון — יפעיל חלק מהן ביעילות באזור-ההשהיה, לפשיטות, ובאיזור-הבלימה — למכות-נגד מקומיות, על מנת להגביר את תהליך התשתו של האויב ולהחישו, וכדי לסתום פרוצות מסוכנות. כן יש לציין את הנוהג הסובייטי לחפר את הטנקים שלהם, בקרבה-הגנה, כתותחים נ"ט. סטטיים המסוגלים אמנם להתנער במצבי „בזק“ ולצאת מתוך עמדות-האש שלהם, ולהתרכז, כיחידות שריון, לתפקידים האמתי.

10. האויריה בפעולה נגד התקפה-משוריית.

ברור הדבר שלחיל-האוויר נודעת חשיבות מרובה — ולעתים, אף מכרעת — בהדיפת כוחות-שריון. תפקידיו, לפי סדר החשיבות והדחיפות הם: לחימה נגד האויריה האויבת, ה-מסיירת ומסייעת, לפני ההתקפה-המשוריית. פגיעה במקורות-הכוח של ההתקפה-המשוריית: כלומר, בשירותי-העורף, במחסני-הדלק, בשירותי-ההספקה, וכדומה.

* לעתים נהגו כך גם הגרמנים; וכן — האמריקאים, בקוריאה. — המער.

המטה הצרפתי בשנת 1940 את שריוניו ספיך ספין במהלומות נגד טקטיות, שלא הביאו עמן כל מפנה. לעומת זאת, יש להציג את הדוגמה של שיקול קר ועצבים חזקים של הפיקוד הסובייטי, אשר במערכה על מוסקבה, ב־1941, נתן לטריזים הגרמניים להגיע עד לפרברי הבירה — או, במערכת קורסק ב־1943 — עד לעומקו של מערך ההגנה — וחיכה עד לרגע המתאים ביותר, כשהסתבכות האויב וההתשת כוחו הגיעו לשיאם, בטרם הכה מכה מכרעת, בעזרת הרורבים האופרטיביים המשוריינים.

(4) הכנת אזור הבלימה ע"י הפיקוד.

הדבר השני, בו יבחן הפיקוד האופרטיבי, הוא: — באיזו מידה דאג ליציבות אותה רשת, שתעודתה להקחות את "להב־החנית" של התוקף. פיקוד אופרטיבי שמילא תפקיד זה כראוי — ימנע מלתלות תקוות מופרות במכשולים טבעיים ובביצור רים מלאכותיים גם יחד. הוא יבין הבן היטב כי מלחמת־התגוננות בפני התקפה משוריינת, עוד יותר מאשר בפני התקפת־רגלים אפיינית, — היא מלחמת־מרחב, ולא מלחמת־קוים. לכן הוא ישמר מכל משמר מערכת הפורמציות שלו אחת על־ידי־השניה, במערך "קורדוני". — כי אם יבנה את אזור־הבלימה מגושי־התגוננות, שבהם מתמזגים מיזוג מוחלט הכוחות הסדירים, ביצוריהם ואמצעי־האש־והקשר שלהם עם הגופים המייציוניים ההמוניים של ההגנה־המר־חבית במקומות־הישוב המוגנים. רק מיזוג של שני היסודות האלה יקנה גם את העומק וגם את היציבות לאזור־הבלימה, ולהיפך, הפרדה בין מערך ההגנה של הצבא הפעיל ובין מערך ההגנה המרחבית עלולה להחליש ולסכן כל אחד. מטה אופרטיבי מוכשר ידאג גם לדצנטרליזציה ("אל־ריכוז") מסוימת של הנהלת המלחמה בתוך אזור הבלימה, — כלומר, הוא יכשיר כל גושי־התגוננות (מבחינת אמצעי־הקרב, הקשר וההספקה) לנהל את הקרב באופן עצמאי, במסגרת התכנית האופרטיבית הכוללת.

הצורך בחיסון החייל הבודד, והיחידה הטקטית־הקטנה, בפני זעזוע נפשי הנובע מפגישות ראשונות בטנקים בשדה, כן מעמידה ההתקפה־המשוריינת גם את הפיקוד האופרטיבי בפני מתיחות־עצבים גדולה.

הנסיון מלמד, שאופנסיבה־משוריינת בשלב ההתחלה כמעט תמיד מסוגלת לקצור את פירות־היזמה ולזכות בהצלחות־ראשית. דברים אלה אמורים במיוחד לגבי זירות־מלחמה מצומצמות מבחינה גיאוגרפית ו"שטוחות" מבחינה צבאית. לכן, לא אחת, יעמוד הפיקוד־האופרטיבי של המתגונן, בשלבי ההתחלה של ההתנגשות, לפני תמונה קודרת — אפילו אם הכוחות שלרשותו שוים בפוטנציה לאלה של התוקף או אף עדיפים מהם. איומים מכיוונים רבים, פריצות התחלתיות, הסתננויות וחדירות (אפילו עמוקות), ניתוק יחידות שלמות וקטעים של־מים של המערך ההגנתי — אלו הן הופעות כמעט שיגרתיות מהמתרחש לגבי המתגונן בשלב הראשון של אופנסיבה משוריינת. ודוקא בשלב זה חייב הפיקוד־האופרטיבי להוכיח את קור־רוחו, את שליטתו במצב ואת יכולת־הניהוג שלו.

(3) הפעלת הרורבות; במיוחד —

של השריון.

תכונות אלו של הפיקוד־האופרטיבי תיבחנה, רא־שית כל, באופן שישתמש בעתודותיו: בארטילריה הנ־ט. וביחידות "תותח־סער" מקובצות — מחד גיסא; וביחידות שריון — מאידך גיסא. כמובן שיכולים להינצר מצבים בהם נסיונות לסתימת פריצות ע"י מכות־נגד מידיות, של הרורבה־המשוריינת, נגד שריוני התוקף הנם הכרחיות, ואפילו אין כלל אפשרות להמנע מהם.

אבל יש לחזור ולהדגיש את מה שכבר נאמר לעיל: שההחלטה בנוגע לפיזור העתודת־המשוריינת, או להפעלתה במרוכז לאופנסיבה־נגדית מתוכננת, היא הכרעתו החמורה ביותר של הפיקוד מבחינה אופרטיבית ועפ"י גם מבחינה האיסטרטגית. כוכור ביזבו

פרק ג'

מלקח מלחמת־השריון של צבאות קטנים

לברר באיזו מידה עקרונות אלה הנם יפים — או משתנים — בתנאים בהם פועל כרגיל כוחן המזוין של מדינות קטנות.

העקרונות שפורטו בפרקים הקודמים בענין התקפה־משוריינת והתגוננות נגדה, הם פרי נסיון של המעצמות הגדולות. אולם, מעניננו המיוחד

אלה לתנאים של מלחמה חדישה, שבה שריון ואוירה הם גורמים מכריעים.

(1) הנתונים האיסטרטגיים.

התכנית האיסטרטגית של שני הצבאות הנדונים היתה זהה בהנחותיה העיקריות: לנהל פעולות שהיה בחלק הארי של הארץ — ולהיערך להגנה ממושכת רק באותו חלק המתאים ביותר לכך מבחינה גיאוגרפית; ושם להחזיק מעמד עד שתגיע עזרה צרפתית ובריטית. היום יודעים אנו שהתקוה האחרונה היתה אמנם, במצבי הימים ההם, מפוקפקת למדי; אולם היו לה יותר סיכויים למימוש אילו התגשמו ההנחות הראשונות של התכנית, כלומר — אילו בוצעו אמנם אותם התפקידים שהצבא ההולנדי והבלגי התכוונו ליטול על עצמם בלאו הכי. הסיבות לכך, שבמקום שהיה והגנה ממושכת, חלקית לפחות, באה מפלת-בזק, נעוצות בחלקן בליקויים הבאים:

(2) אמונה מופרזת ביתרונות

גיאוגרפיים.

הולנד היא, כידוע, שטוחה לגמרי — ואידיאלית, מבחינה זאת, למלחמת-שריון. אולם הצבא ההולנדי האמין, כי ע"י ניצול מערכת הנהרות, ומנגנון של שטפונות מתוכננים, יעלה בידו להתגבר על חסרון זה של השטח.

בלגיה היא מישורית בחלקה הצפוני והמערבי, אולם האחראים על הגנתה סברו שנהר המאָס ו"תעלת-אלברט" יהוו מכשולים אנטי-שריוניים טבעיים; בו בזמן שהחלק הדרום-מזרחי של הארץ, שטח גבעות האַרדנים, יאה מובטח ע"י אופיו המבוותר (מעין הררי) והמיוער.

אולם הסתבר שצוותי-הקרב המשוריינים של הגרמנים, בתיאום עם כל שאר חילותיהם, (חיל-הרגלים וחיל-ההנדסה ה"משורין", ארטילריה ממונעת וממורכבת, לרבות סיוע-אוירי טקטי הדוק — נוסף על כך, שימוש מסוים בכוח מוצנח ומוטס) יכלו להתגבר במהירות על כל המכשולים הטבעיים.

(3) הגנה "קוית". — ביצורים

מיזניים.

תכנית ההשגחה וההגנה, של צבאות הולנד ובלגיה כאחד, מבוססות היו מראש על תפיסת הגורות-ביצורים בעלות "עומק" קטן מאד. ביצורים סטטיים אלה, לא זו בלבד שהיו ידועים ברובם בפרטי

במלחמת-העולם השניה הותקפו מספר מדינות קטנות ע"י הצבא הגרמני, תוך הפעלת כוחות-שריון גדולים, — או שנאלצו להתכונן לאיום של התקפה כזאת — מבלי שבא בחשבון, מסיבות מסוימות, סיוע יעיל להן מידי מעצמות אחרות. לכן, הלך שאפשר להפיק ממצביעהם של צבאות אלה — או מהכנותיהם — נתון בעיקרו במסגרת של דפן סיבה, איסטרטגית ואופרטיבית, כלפי אויב עדיף פי כמה, אשר במלחמה נגדו לא היה, בעצם, כל סיכוי למהלך יזום שיאה מבוצע ע"י הצבאות הקטנים הללו לבדם. את ההגבלות והסייגים האלה של הלך הנדון, שעוד יפורט להלן, יש להביא בחשבון מראש. וכן לא נעמד כאן על המסיבות האסטרטגיות והאופרטיביות הרחבות יותר, אלא נתעכב רק באותן הנקודות הנוגעות למסגרתה של סקירה זאת. ודאי לא יאה בדוגמות שתובאנה כאן כדי להקיף את היריעה ולמצות את הנושא; אך יהיה בהן סימון קוים ראשונים, לפחות, להסקת לקח, לגבי תכונתן ועמידתן של מדינות לא-גדולות לנוכח פלישת-שריון נוסח-חדיש.

א. תבוסת הולנד ובלגיה

למותר להזכיר שהכרעתן המהירה של ארצות-השפלה ע"י צבא-הפלישה הגרמני היתה תוצאה של השתלשלות איסטרטגית רחבה, — עקב יחסי הכוחות הבלתי שווים, ומפאת המדיניות הצבאית הקודמת של שתי ארצות אלה בפרט*, ושל מעצמות מערב-אירופה בכלל.

אולם יש מקום להניח שמפלת-הבזק של הצבא ההולנדי והבלגי לא היתה מחויבת מציאות באופן מוחלט; ושקיים היה אפילו סיכוי מסוים למלחמת-התגוננות ממושכת, אילו היו מותאמים ההלכה, המבנה, התכנון וההכנות האופרטיביות של שני צבאות

* ודאי שבולטת הסימטריה במצבן ובגורלן של שתי מדינות-השפלה. עם זאת, היה שוני רב במסיבות האסטרטגיות. הולנד — בה חסר, בשל המפרץ והאגם הפנימי הגדול, זייד-רוה, כמעט כל "עומק" גיאוגרפי פנימי — היתה, בשל תנוחתה בין מדינות (יום) כמעט "אי" מבחינה הגנתית. ואלו צבאה של בלגיה, גם לאחר שהפסיד את הספר המזרחי של המדינה, יכול היה להתחבר עם האגף השמאלי של צבא-הברית המתקדם — וגורלו הסופי לא היה אלא חלק במפלתם האופרטיבית של הכוחות הצרפתיים-בריטיים. וזו פרשה-בפני-עצמה. מבחינה אוביקטיבית, ניתן היה לו להזויר ב-1940 — ואף בצורה משופרת ותבוצאות מבטיחות יותר — על מהלך נסיבתו, והיאחזותו בחזית משותפת, של קודמו ב-1914, לולא בלט הפעם הפיגור המקצועי (בחימוש ובטקטיקה-רבתי) של צבאות-הברית לעומת הצבא (כולל חיל-האויר) הגרמני — ולולא גורמים פיקודיים ונפשיים במערכות צבא בלגיה עצמו (בנוסף על ליקויי מבנהו והכנתו, שצוינו והודגשו כראוי בתיאור שלהלן) — המע.

פרטיהם לגרמנים, אלא הוכנו מדעת להפעלת אמצעי-
אש בלבד — ולא הותרו כל אפשרות לניהול
התגוננות ניידת ופעילה ע"י מכות-נגד. חילות-המצב
של מבצרים אלה היו למעשה שבויים בתוך "קופס-
אות" הבטון והפלדה שלהם.

(4) חוסר עומק. — השורש: העדר
הגנה מרחבית מיליציונית עממית.

את המלחמה על עצמאותן וקיומן של ארצות-
השפלה, ניהלו צבאותיהן, בלבד. משפרצו השריונים
הגרמניים אחת מתגורות-הביצורים ה"שטוחות" והחלו
„מקלים" אותה לשני העברים, הם יכלו לנוע
חפשית בשטח, להתקדם ולתמרן בלי כל חשש.
בארצות אלה נחשבו רק הצבא הסדיר ומילואיו
כנושאי-הנשק המוסמכים של האומה. האוכלוסיה
הבלתי מגויסת חזתה במירוץ השריונים הגרמניים
ובמבצעי הצנחנים בתדהמה וללא-מעש, הואיל והיתה
בלתי-מאורגנת ובלתי מודרכת להת-
גוננות, ע"י פיקוד צבאי, אשר לא הבין את אופי
המלחמה החדישה ולמה אופיה זה מחייב*.

(5) חוסר אמצעים נ"ט. — העדר
מיקוש וחבלות

מספר תותחי נ"ט. שעמדו לרשות צבאות ארצות-
השפלה היה מצומצם ביותר (36 — לדיביזיות-רגלים).
אולם גם נשק מועט זה רותק לתפקידים
סטטיים בתוך הביצורים, או פוצל עד ליחיד-
דות-הרגלים הסקטיות הקטנות, במקום
לקבצו לאגרופי-אש אנטי-שריוניים ניידים חזקים.
השימוש במקשים ובמלכודות היה מועט מאוד;
והיות ואמצעים אלה נוצלו בעיקר להבטחת חגורות-
הביצורים, היה מקומם גלוי וידוע לאויב — ולא היתה
בהם לכן כל הפתעה.

פרשות הגשרים והסכרים, שלא חיבלו בהם בזמן,
הנן ידועות; וכשלונות אלה נובעים רק בחלקם
מפעולות „הגויסה-חמישי", ומקורן העיקרי — חוסר
כוננות ותכנון לקראת מלחמה ממונעת ו"מוצנחת".

(6) חוסר כוח לפעולה יזומה —

ארגון מוטעה ושימוש בלתי נכון
בכוחות ניידים.

למטות של ארצות-השפלה נהיר היה, להלכה,
הצורך בכוחות ניידים, לפעולות השהיה — מזה;

ע"תה, לאחר שלמדו מלקח זה, עוסקות כל המדינות
של אירופה הצפונית והצפון-מערבית, או בהקמת חילות-
משמר מיליציוניים מקומיים או בהכנות לכך — המער.

וכן — למכות-נגד טקטיות ואף להתקפות-נגד ע"י
גופים אופרטיביים מיוחדים. בהולנד — „הדיביזיות-
הקלה", ובבלגיה — „קורפוס-הפרשים". הכוח
ההולנדי היה מורכב משני רגימנטים של רוכבי-
אופנים, שנים — של רוכבי-אופנוע, ושני גדודים
של תותחי-שדה. „קורפוס-הפרשים" הבלגי —
היה מורכב משתי דיביזיות, שלושה רגימנטים של
רוכבי-אופנוע כ"א ורגימנט אחד — של רוכבי-
אופנים, — ושלושה גדודים ארטילריים.

לרגימנטים של רוכבי-האופנים היה כוח אש של
גדוד-רגלים רגיל לערך, הרגימנטים של רוכבי-אופנוע
היו מורכבים מ-4 פל' מקלעים-קלים, פל' מק"בים
פלוגת תותחי-נ"ט. ופלוגת טנקים-קלים, (מ"9 עד
12 טנקים).

הליקויים שבמבנה שני הגופים האלה בולטים
לעין. ראשית כל, זיווג של יסודות בעלי מהירות-
תנועה שונה, ויכולת תמרון וניידות שונה
(אופנים, אופנוע וטנקים-קלים). שנית, לגופים אלה
היתה עצמת-אש אבטומטית וארטילרית קטנה
מדי, וגם שריון מועט מדי וקל מדי, משיוכלו
לנהל פעולות השהיה יעילות נגד פורמציות רגליות
של האויב, או להנחית מכות-נגד ולסתום פרצות.
מלבד זאת, הרי הנשק הנ"ט. המצומצם שעמד
לרשותן הוציא מכלל אפשרות אפילו פעולה טקטית
מוגבלת נגד שריוני האויב.

אך אפילו למרות מגרעות חמורות אלו יכלו שני
הגופים הנידונים להועיל, לו היה הפיקוד-האופרטיבי
מנצל את תכונותיהם, אפילו מצומצמות, של ניידות
תמרון. אולם, חוץ למקרים בודדים, לא נעשה הדבר;
ושני גופים אלה נוצלו בעיקר בהיותם מנושלים מכלי-
רכבם: למען חיזוק הרגלים, השרוי בתוך העמדות
המבוצרות.

(7) חוסר הכנה א"מ. מספיקה.

ברור, כי הגופים האופרטיביים הניידים של
ארצות-השפלה יכולים היו לפעול רק תוך הבטחה
וסיוע אויריים מינימליים לפחות. אמנם ברור היה,
לאור העדיפות המכרעת של הגרמנים בשטח זה, כי
חילות-האוויר של ארצות-השפלה לא יוכלו להחזיק
מעמד זמן רב, אבל למעשה הם לא הגיעו לידי
פעולה בכלל — ולו גם לפרק-זמן הקצר ביותר, —
כי חיל-האוויר הגרמני השמיד כמעט את כל האוויריה
הבלגית, וכמחצית ההולנדית, על הקרקע: בבסיסי-
האוויר, הידועים מאז חנו בהם בזמני-השלום, ושלא
היו מוגנים לקראת מקרה כזה, לא במה שנוגע למחסה
ולפיזור האווירונים, ולא במה שנוגע לארטילריה א"מ.

„פלגים“ של פרשים וגודדים של רוכבי-אופנים ורוכבי-אופנוע, ומחוסרי שריון כלל, — אולם היה להן אחוז גבוה יחסית של יחידות נ.ט. ממונעות ומקל-עים-בינוניים ומרגמות ממונעות. אין כמעט ספק שבריגדות אלו היו מסוגלות יותר מהחילות-הניידים של ארצות-השפלה למלא את התפקידים האופרטיביים שהוטלו עליהן: הטרדת אויב משורין שחדר לתוך הארץ, פעולה נגד כוחות מוצנחים ומוטסים, הבטחה אופרטיבית של היערכות עיקר-הכוחות במבצר-ההרים. נקבעו תכניות של שיתוף-פעולה הדוק בין בריגדות אלו לכוחות-המגן של ישובי-הספר ותאי-ההגנה המקומיים.

(3) מסקנות איסטרטגיות של הפיקוד-השביצרי לאחר מלחמת-ה-2 בהסתמכם על העקרון-האיסטרטגי השביצרי הקבוע: — „שמירה על הניטרליות נגד כל תוקף, ויהיה מי שיהיה — ואף בלי עזרה במחוק“, החליטו המתכננים השביצריים כי במקרה של סכנת פלישה מחודשת לא יוכלו עוד להפוך את החלק התעשיתי העיקרי של הארץ לאזור-השהיה — וייאלצו תחת זה, להגן גם עליו הגנה ממושכת. הכרה זו — יש בה כדי להעיד כי ארצות קטנות אינן יכולות להרשות לעצמן נסיגות איסטרטגיות עמוקות*. משינוי יסודי זה בתפיסה, נבעו המסקנות המרחיקות-לכת לגבי המבנה והארגון של הצבא השביצרי, המבוצעות עתה בקצב מזורז.

(4) מוקמת רשת של הגנה-מרתבתית. אם כי הצבא השביצרי, במסגרתו המיליציונית המיוחדת-במינה, הקיף כבר לפני כן את כל האוכר-לוסיה המסוגלת לשאת נשק בצורה זו או אחרת, הוגבר בשנים האחרונות בהרבה מיצוי כוח-האדם למען יצירת רשת צפופה ביותר של הגנה מקור-מית. זהו מקור העובדה שאם כוחות-השדה המת-

(1) מצבה האיסטרטגי של שביצריה בעת מלחמת-העולם השנייה. גם שביצריה מחולקת, כידוע, מבחינה גיאוגרפית לשני אזורים. החלק הצפוני, — ובמידת-מה הצפוני-מזרחי והצפון-מערבי של הארץ נוח הוא — יחסית לחדירה משורית; בעוד שחלקה המרכזי-הדרומי מחוסן בפניה. אולם במקרה הנידון חסינות זו אינה כלל בגדר אשליה: כי השטח הנו מבצר-הרים גבוה טבעי.

מעובדות אלו הסיק הפיקוד השביצרי מסקנות אכזריות, אך מציאותיות. בהתחשב בעובדה שהצבא השביצרי הוא בעיקרו חיל רגלים, בעל תמיכה ארטילרית חזקה למדי, ובחולשתו היחסית באויר ובאמצעים אנטי-שריוניים (ובהעדר כוחות ממור-כנים), — קבעה התכנית האופרטיבית השביצרית, למקרה של פלישה, בדומה לזו של ארצות-השפלה, שני מרחבי-קרב: האחד — אזור-השהיה, והשני — אזור-התנגדות-ממושכת. אולם, למעשה, נכללו ברא-שון כל השטחים שמחוץ למבצר-ההרים, (ה„מעוז“) הנזל, על אף היותם חשובים ביותר למדינה מבחינה כלכלית.

(2) הכנות-השהיה במלחמת-העולם השנייה.

אף על פי שהפיקוד השביצרי החליט לא להקריב את מרבית כוחותיו באזור-פעולה שבו לא היו לו לפי אופי חימושו ומבנה-צבאו, סיכויים לעמוד בהצלחה — היו סידוריה-השהיה שנקבעו באזור זה יסור-דיים לאין-ערור יותר מאשר אלה שבארצות-השפלה. הצבא השביצרי סמך רק במידה מועטת, ביחס, על ביצורי-גבול; לעומת זאת הוא פיתח רשת מסועפת של מיקוש וחבלות, שעל ביצועם היה ממונה חיל מיוחד. נוסף על כך נעשו לפני מלחמת-העולם השנייה ובשנותיה מאמצים, — נוסף על טיפוחם של כוחות-שדה, — לפתח באזור-השהיה, וגם בתוך מבצר-ההרים, הגנה מרחבית המונית לכל עמקה של המדרינה, — החל מ„יחידות-הספר“ וכלה ב„הגנה-המקור-מית“ ו„שירות-העזר“ שעל אודותיו עוד ידובר בקצרה.

באזור-השהיה הוצבו גם הכוחות הניידים של הצבא השביצרי המאורגנים, לא בגוף אופרטיבי אחד, כבארצות-השפלה, כי אם בשלושה גופים: שלושת ה„בריגדות-הקלות“. אלו היו מורכבות

* כמיבן, שבתמורה זאת בתפיסה האופרטיבית של צבא שביצריה, מילא תפקיד קובע השינוי שחל בינתיים במעמדה הגיאוגרפי-האיסטרטגי. ההחזקה ב„מעוז“ ההררי הפקידה, בשעתה, בידי השביצרים את מפתחות דרך-האספקה הראשה שבין גרמניה ואיטליה, בחמרים „אורחיים“ (ובראש-ראשונה — הפחם הגרמני) והאיום בפני-צוץ מנהרות מסיב-ב עי מגיני ה„מעוז“ — היתה לו השפעה מונעת מיוחדת-במינה; ו„נשק“ פסי-כולוגי-כלכלי זה אינו עומד עתה לרשותה של שביצריה. במסיבות צירוף-הכוחות שנשתנו, לעומת זאת גדל ערכו של הצפון השביצרי לצורך מעבר גייסות זרים, שבאפשרותם גם לנתר (לע"ע) על כיבוש ה„מעוז“ — וההנחה כי השביצרים ממילא יפנו את מחצית-הארץ הצפונית היתה מעוררת נטיות כאלו — המער.

ליריה נ.ט. שנתית נוסף על חובת-הקליעה השנתית ברובה כמקובל — עודם בשלב של בצוע.

(7) יחידות אופרטיביות ממוכנות למכות-נגד והתקפות-נגד.

אחד השינויים היסודיים ביותר במבנה הצבא השביצרי מתבטא בהקמת חיל-שריון. היות ומעמדה האיסטרטגי המיוחד של הארץ, מוציא מלכתחילה מכלל אפשרות פעולה אופרטיבית תוקפת-נית יזומה, ובשים לב למספר המצומצם-ביחס של טנקים ששביצריה מסוגלת לרכוש ולהחזיק — ויתרו מראש על הנסיון להעתיק מבנים של דיביזיות-משוריות אשר למעצמות הגדולות. לעומת זאת, מכינים מבנה מותאם לתנאיה המיוחדים של שביצריה. ואלו שתי צורות האיגוד של החיל-המשורין במבנהו הכללי: גדודי-טנקים (כ-35 כלים), גדוד דיביזיית-הרגלים, לביצוע מכות-נגד טקטיות. יחידות ממונעות שמשופחים אליהם גדודי-טנקים ובריגדות-ממוכנות, שניהם להתקפת-נגד אופרטיבית.

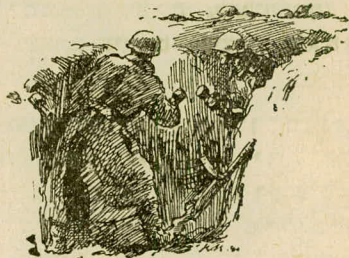
ה"בריגדה-הממוכנת" באה במקום ה"בריגדה-הקלה" הקודמת, שבמבניה הונהגו שנויים יסודיים: הוצאו מתוכה רוכבי האופנים, ה"פלאגים" של פרשים הפכו חיל רגלים ממונע ("דרגוני-המנוע") על "קומנד-קרוס" וגייפים בעיקר, שבידו עצמת-אש אבטור מטית גדולה, והוא מהווה את המשענת העיקרית של הבריגדה-הממוכנת, בצד גדודי-האופנוע (בעלי עצמת-אש ניכרת אף הם) ויחידות מקובצות של תותחים נ.ט. גרורים ותותחי-סער. גדוד-השריון שיהא מאוגד בה יהוה רק מכשיר לביצוע משימות מסוימות; אולם עיקר כוחה של הבריגדה-הקלה החדשה הזאת — בעצמת-אשה הנ.ט., בעצמת-האש האבטור מטית ובניידותה.

(8) הגברת ההגנה הא.מ.

מובן מעצמו הוא שפעולות יזומות של כוחות ממוכנים וניידים אפשריים רק תוך סיוע אוירי, (לפחות — מסוים), ולכן שוקד הצבא השביצרי על ריבוי מקומות חניה והמראה בטוחים ומפוזרים לצרכי חיל האויר שלו, ולהשלמת רשת הראדאר ע"י מנגנון-צופים מסועף ביותר (כ-26 אלף איש) לצידוד הארטילריה הא"מ שלו בכלים החדשים ביותר (כלים רקטיים)*.

* אכן, הנהגת הכלים הרקטיים הא.מ. נתקלה בקשיים תקציביים. לעימת זאת, הולכים ומחליפים חלק מהתותחים הא.מ. של חיל-הרגלים בתותחים לתת-קנייים.

גייסים המאורגנים ב-9 דיביזיות, שלוש בריגדות-הרריות 31 בריגדות-קלות, מונים כ-450 אלף איש, — מונות כאותו מספר עצמו "יחידות-העזר", שהן ברובן כוחות ההבטחה המרחבית, האנטי-מטוסית וכד'. הסך-הכל של גדודים ופלוגות טריטוריאליים, וכן הפלוגות

המזוינות של "שרות העזר" * (כלומר אותו כוח-אדם שבדרך כלל מרותק מסיבות כלכליות אולם מאורגן לגיוס מידי להגנה על ישוביהם ומפעליהם הכלכליים), — מסייע ליצור אותו "עומק" טקטי אופרטיבי הבא למלא במידת-מה את מקום העומק הגיאוגרפי-האיסטרטגי; והוא משחרר את מרבית כוחות-השדה לפעולות יזומות במסגרת האיסטרטגיה-הדפנסיובית.

(5) יחידות נ.ט. גדולות.

נוסף על היחידות הנ.ט. של הגדודים והרגימנטים, יצר הצבא השביצרי גופים גדולים ביחס (24 ו-36 תותחים) של כוח נ.ט. ממונע ושל תותחי-סער (משחיתי-טנקים) — לרשותן של המסגרות האופרטיביות (דיביזיות וקורפוסים)**.

(6) הגברת אמצעי נ.ט. ואימון נ.ט. בחיל הרגלים.

מספר רימוני-הרובה הנ.ט. הוגדל באופן ניכר ביחידות הרגלים; וכן נמצא הרובה הנ.ט. בתהליך של החלפה ע"י "קנה-שריון" ("בזוקה"). אשר לאימון, הוזכרה כבר לעיל דעתו של קצין שביצרי האומרת, שנשק זה צריך להיחפך לנשק אישי, בדומה לרובה. שינויים בכיוון זה בתכנית האימונים, וכן הקמת מטנחים נ.ט. על יד המטוחים הרבים לנשק-קל הקיימים בשביצריה, והטלת החובה

* או, לפי הסיודור החדש, "פלוגות-שמירה" ו"הגנת מפעלים", של ה"הגנה המקימית" שבמסגרת ה"שירות-הטריטוריאלי".

** כן מונעו (באמצעות גייפים) התותחים הא.מ. בני 20 המ"מ אשר ליחידות-הרגלים (שיצלחו, כידוע, גם לפעולה נגד שריון-קל) — ורוכזו ברגימנטים, כפלוגות שלמות (תחת מחלקות — בגדודי-רגלים) — המער.

מסקנות

ב. לגבי ההגנה

(1) הקפדה על שני השלבים האיסי-טרטגיים: — הקהית „להבהחנית” ושבי-רתו — שאינם ניתנים לביצוע האחד בלי השני.

(2) הערך המכריע של מערך-הגנה עמוק וצפוף, הנפרס על פני זירת-המלחמה כולה — דבר שניתן להתגשם רק ע"י שילוב הצבא הסדיר וגופים מיליציוניים-המוניים מקומיים.

(3) ההכרח להעלות את כושרו של החייל-הרגלי להלחם בשריונים באמצעיו הוא, ולהעלות את האימון הנדרש לכך לדרגה שתהא שווה לזו של כל שאר המקצועות-הראשיים האחרים בהכשרת-החייל.

(4) קביעת הדגש בהיווי יחידות תותחים נ"ט. — גרורים, ממונעים, בעלי היסע-עצמי

מפריק-לקח אלה, נסיונם של צבאות גדולים וקטנים, אפשר להסיק את המסקנות הבאות:

א. לגבי התקפה-משורית

(1) שימוש-בכוחות שריון לפי תכונותיהם היסודיות כמכשיר תמרון מהיר ומכריע, כמעין „חיל-פרשים חדיש” אשר אין לכבול אותו ע"י „מנטליות-רגלית”.

(2) חשיבות ההיערכות וההתאגדות האופרטיבית הנכונה של התקפה-משורית, תוך שמירה על מקומות התורפה של „להבהחנית”, ובעיקר — אגפיו ועורפו, וצירי-ההספקה שלו, ביבשה ובאוויר.

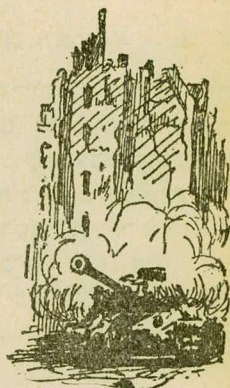
(3) האיזון הנכון בין הגורמים השונים בתוך השרשרת-הטקטית המשורית: ובראש וראשונה הקפדה על העקרון, שהטנק מחוסר אונים ללא חיל-רגלים משורין — וכן להיפך.

מהלומת-שריון — כיצד?

יש אומרים, שהשריון ירד מהבמה כנשק מיושן, ומנמקים עכשיו סברה זו בהתפתחות המהירה של אמצעים נגד-טנקיים בשנים האחרונות. נכון הוא, שטנקים אינם יכולים לפרוץ מערך נ. ט. יציב, באותה מידה שחיל-הפרשים בזמנו לא היה מסוגל להבקיע חנית מגובשת של נושאי-רמחים. כן נכון הוא, כי הולכים ומצטמצמים המקרים שהטנק לא יפגש עם נשק נ. ט. במספר וביכולת הולכים וגדלים. אולם, אין להסיק מכאן את המסקנה — שהטנק הוא מיושן, כשם שגם חיל-הפרשים נשאר חיל-הכרעה עד אמצעי המאה ה"ט. אם השריון אינו יכול להסתער הסתערות ישירה על מערך נ"ט. — הרי יכול הוא לתמרן סביבו. וכזאת ארע בכל החזיתות של מלחמת-העולם השנייה, במיוחד בחזית הרוסית...

אי אפשר להגדיר מלחמת בוק בפשטנות: — כפריצת פתח במערך-האויב ואחר כך החדרת גייסות ממוכנים דרכו. למלחמת-בוק נודעת משמעות עמוקה יותר, היינו — שיתוק הגוף הלוזם של האויב ע"י פגיעה במוחו, בפיקודו ובמטהו. מהו הרעיון היסודי בנצחונו של אלכסנדר-מוקדון בארבלה? חיל-הרגלים שלו ריתק את הגוף העיקרי הפרסי, ובו בזמן הנחית חיל-הפרשים, הכבד, המקדוני מכה במקום-תורפה וחדר ישר לעמדת-הפיקוד של המלך הפרסי, מוח-הקרב. ברגע שהמלך נס מהשדה, התפורר כל מערך-הקרב הפרסי מאליו.

נצחונות-הבוק של מלחמת-העולם השנייה — הושגו לפי אותם העקרונות. בפולין הצליח השריון הגרמני, בשיתוף עם האויריה, לשתק את הפיקוד של הצבא הפולני מקץ 48 שעות לפרוץ-המלחמה. כתוצאה מכך, התפורר הצבא הפולני מאליו. על המערכה בצרפת כתב קצין-מטה צרפתי — „הרי זה כחלום רע: המטה-הכללי

ותותחייסער — ככלי ביד הפיקוד-האו-
פרטיבי.

(5) ההתקפה-הנגדית הטקטית והאופר-
טיבית כשלב סופי ומכריע בהדיפת התקפה-
משורית, שלבצעו אפשר רק תוך הפעלת יחידות-
שריון ויחידות ממוכנות.

(6) הפתרון לארץ קטנה, שאינה מסוגלת לבנות
ולהחזיק יחידות שריון גדולות לתפקיד שצוין לעיל,
ניתן ביצירת יחידות ממוכנות, שמודגשת
בהן עצמת האש-האבטומטית, הארטילרית, הנ-ט.
והניידות — והשריון מהוה בהן את „ראש-החץ“, אבל
לא את החלק העיקרי מבחינה כמותית.

(7) ריבוי גופים כאלה גם על חשבון
החלשה כמותית של היסוד-המשורין
שבהן עד לגבול מסוים, מגביר את יכולת-
התימרון והגמישות האופרטיבית.

(8) קשר הדוק, בל ינותק בין חיל-
האוויר וחיל-השריון, בהתקפה ובהגנה —
בכל הרמות: „ברמה“ האיסטרטגית, האופרטיבית
והטקטית.

מי שיבקש להסיק מפרק-לקח אלה גם מסקנות
לשימוש בהן בתנאינו אנו, יצטרך כמובן להביא
בחשבון את הגורמים הבאים:

1. את תנאי הגיאוגרפיה-הצבאית
שלנו, לפיהם מרבית שטח ארצנו נוחה להתקפת
שריון, ובו מספר אזורים קריטיים, שנודעת להם
מבחינה זאת, חשיבות ממדרגה ראשונה.

2. את השימוש שנהגו אויבינו בכוחות-השריון
שלהם במלחמת השחרור, בהפעילם אותו כנשק תומך
בחיל-הרגלים בלבד ולא כמכשיר תמרון אופרטיבי
ואיסטרטגי.

3. המסקנות שאויבינו עלולים לה-
סיק ממפלתם, במגמה לנסות ולהגיע להכרעה
אופרטיבית מהירה.

4. נסיוננו אנו, החיובי והשלילי כאחד,
עם יחידות ממוכנות בעלות הרפב שונה.

כמו בכל השטחים, כן גם בשטח זה, רק המיזוג
— של עקרונות כלליים ושל לימוד מדוגמאות הקרו-
בות לנו, בעזרת נסיוננו המעשי ממש, עשוי להעלות
את הפתרון המבוקש.

הצרפתי משותק ע"י הקצב של מלחמת-תנופה, שאינו עולה בקנה אחד עם תקנוניהם ומוחותיהם
של הגנרלים הצרפתיים, שעודם חיים ב"1914".

במערכה על תוניס שיתק הבוק של בנות-הברית את הפיקוד הגרמני. גנרל פון-ארניס,
מטות הקורפוסים והדיביזיות שלו, — הכל נסו. עד ראייה כותב: „טנקים שלנו עברו דרך
שדות-תעופה, בתי-מלאכה, מחסני-דלקות-חמושת ועמדות-תותחים של הגרמנים. הם לא נעצרו
לקחת שבויים — — — הגנרלים הגרמניים חדלו מלתת פקודות, איבדו כל מגע עם המצב
המשתנה. בין לילה הפך המחנה הגרמני להמון פרוע.“

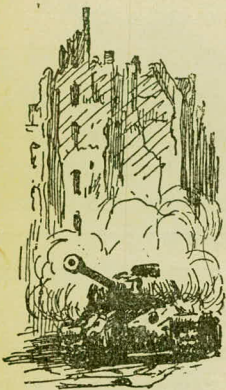
בנורמנדיה אנו רואים אותו דבר: — מהלומת-הבוק המשתקת את פיקוד-האויב.
העקרונות לא השתנו — התכסיסים השתנו; שכן תכסיסים הם פעולות המותאמות
לתנאים, והתנאים תמיד משתנים. כך יפה כוחם של עקרונות-המלחמה-הממוכנת כפי שנקבעו
ב"1931 גם עתה, אם-כי גנרל פטון מימש את העקרונות הללו ע"י תכסיסים אחרים, כדלקמן:

- 1) שיתוק מספר גזרות קצרות של מערך-ההגנה הגרמני ע"י הפצצה כבדה מן האויר.
- 2) פריצת המערך בחיפוייה של הפצצה אוירית וייצובם של אגפי-החדירות ע"י חיל-הרגלים.
- 3) הבקעת בוק של המערך הגרמני ע"י זרם משורין וממוכן, הפורץ בגעש בעד הפרצות.
- 4) הסיסמה שניתנה לגייסות השריון: „אל תעצר בשום פנים“. לפי כך, תקף
השריון הכל: סוללות, מטות, שירותים-עורפיים, והאנדרלמוסיה שנתרשה בשל-כך —
מנעה מהפיקוד הגרמני לערוך תכנית-נגדית ולבצעה.

מכאן — התקפת השריון היא כקלע למוח ולא כנסיין לחתוך בתרים בתרים מגוף-
האויב;

מלחמת שריון היא יותר מלחמה של יכולת-מחשבתית מאשר של שרירים, של
אינטלקט — יותר מאשר של חומר-נפץ.

מיוור-גנרל פו ל ר

חיל-רגלים משורין בקרב

(מהלקח של מפקד פלוגת חצאי-זחלים שבדיביזיה משוריית גרמנית בחזית המזרח)

בקביעות על חצאי-הזחלים, כך שלפעולה הרגלית נשארים 6 מקלעים קלים.

הפלוגות הבינוניות היו מוסעות על חצאי-זחלים בני 8 טון, כך שעל כל הציריחל היתה יכולה לרכב כיתה רובאית שלמה של 11 איש ולא רק חצי כיתה כעל הציריחל הקל.

הפלוגה הכבדה מורכבת מתותחים נגד-טנקים, תותחי חיל רגלים בני 75 מ"מ ויחידת מהנדסים משוריינים.

הציריחל בן 4 טון דומה, באשר לשריון וניידות, לנושאה-ברן הבריטי; חצי הזחל הכבד של 8 טון דומה, לעומת זאת, לחציריחל האמריקאי. אולם, בתנאי שטח מתאימים, היו סוגי רכב אלה טובים יותר מהכלים האנגלו-אמריקאיים.

לכל הציריחל ביחידה היה אלוט.

במרוצת המלחמה הרחיבו הגרמנים מאד את חיל-הרגלים המשוריין, ובדיביזיה משוריית נכללו חטיבות שלמות של חיל זה.

במרוצת האופנסיות הגדולות בקיץ 1942 הופגנו תכונותיו של חיל-הרגלים המשוריין על הצדהיות-טוב.

נדגיש ע"י מספר דוגמאות כיצד חיל רגלים משוריין יכול להצליח במצבים מסוימים, שלא כחיל-רגלים רגיל בלבד ושלא כטנקים בלבד.

מהירות, ניידות וכוח-אש — אלה שלשת היסודות האופיינים לחיל-רגלים משוריין.

הערכה קפדנית של המשימה ושל תנאי השטח שבהם היא תבוצע, העזה בפעולה, ידיעה-טכנית וניצול מלא-האפשרויות הטכניות — אלה היסודות לפי-קוד יעיל על יחידות של חיל-רגלים משוריין.

חיל זה הוא, כידוע, חלק מצנתות-קרב משוריינים; והוא המהווה את גרעינם. כשם שחיל-הרגלים — בצורה זו או אחרת — הינה תמיד את הגרעין לצבא כולו.

מכנהו של גדודי-חיל-רגלים משוריין:

בתקן הדיביזיה המשוריית הגרמנית מ-1942 נכלל גדוד אחד של חיל רגלים משוריין (מלבד שלושה עד ארבעה גדודי חיל-רגלים ממונים).

גדוד זה מורכב מפלוגה אחת קלה, שתי פלוגות בינוניות ופלוגה אחת כבדה.

הפלוגה-הקלה — המונה 37 חצאי-זחלים — מתחלקת לשלוש מחלקות רובאיות ולמחלקה מסייעת.

למחלקה-הרובאית 8 חצאי-זחלים של 4 טון — וזו חלוקתם:

אחד למפקדה-המחלקה; — על אחד מורכב תותח נ. ט. בן 37 מ"מ; ושני זחלים לכל אחת משלוש הכיתות הרובאיות.

חימושה — 14 מקלעים קלים; מהם 8 מורכבים

דוגמה א'

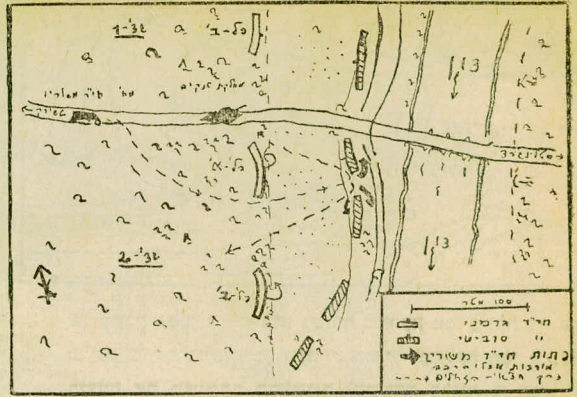
היתה צריכה לסייע פלוגת טנקים, שעברה אף היא באותו זמן את היער, כשהנה מאובטחת ע"י פלוגה קלה של חיל-רגלים משוריין. (האיגוד של שתי יחידות בגודל זה הפך, באותו הזמן, לאורח השיתוף השיגרתי בין טנקים וחיל רגלים בתוך הצבא הגרמני).

3. הכוחות הסובייטיים: בין שפת היער ובין הנהר דון השתרע מישור חול, ללא כל מחסה טבעי. מישור זה הסתיים במורד תלול לנהר, והינה ע"י כך מחסה לחיל הרגלים הסובייטי. מערך-ההגנה של זה — היה חזק ויציב ונשען על סיוע של סוללות-מטילות-רקטות מהצד השני של הדרך. האש הרוסית ריתקה את החטיבה הגרמנית מס' 26

1. המצב הכללי: בסוף יולי 1942, התקדמו מורוזניאוו שני קורפוסים משוריינים של הארמיה-המשוריית-הרביעית הגרמנית כשאגפם השמאלי לאורך הנהר דון בברך-הגדולה שלו. במקום זה החזיקו משמרות עורפיים רוסיים חזקים בראש-גשר, שהבטיח את מעברי הנהר ע"י ניוניצ'רסקיה וקלץ' מול סטלינגרד.

2. הכוחות הגרמנים: חטיבת הרגלים המשוריית למחצה, מס' 26 (מורכבת מחיל-רגלים משוריין וחיל-רגלים ממונע) — משימתה היתה לקחת את הכפר ניוניצ'רסקיה ע"י התקפת פתע בלילה. חטיבה זו, התקדמה ברגל לכיוון הדרך, דרך יער צפוף, ובבוקר הגיעה לשפת הנהר. להתקפה

4. התקפה ברגל דרך המישור המשולל מחסה — היא בלתי אפשרית.
5. פריסתם של הצאיר-הזוחלים בתוך היער וגיחה ממנו — אף היא בלתי אפשרית מחמת שליטתה של אש האויב על היציאה מהיער.
6. יש לתקוף, תוך תנועה על כלי-הרכב, ולפרוץ לתוך מערך-ההגנה של האויב.
7. הכצוע:
8. גיחה של 8 הצאיר-זוחלים בטור אחד, במהירות מכסימלית וללא פריסה.
9. אש מכלי הרכב, ע"י הפעלת כל הכלים האבטור מטיים — לשם ריתוק של האויב.
10. פריצה בין שני מוצבים של המתגונן וירידת-בזק של חיל-הרגלים מכלי-הרכב.
11. ייצוב והרחבת הפריצה ע"י קרב-רגלי; הצאיר-הזוחלים יחזרו ליער.
12. הערה: למרות הצלחתה של הפעולה הטקטית לא נכבש הגשר על הדון, עובדה שנודע לה ערך-רב בהתקפה על סטלינגרד, לאחר-מכן.

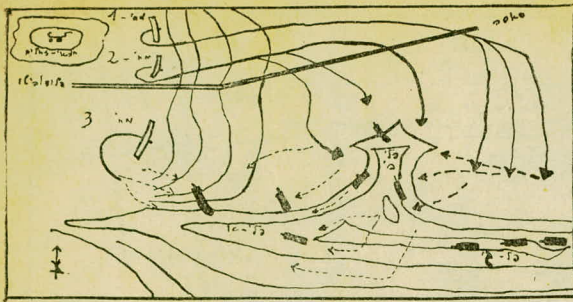

12. בתוך היער, ומנעה את גיחתה מהיער. טנק גרמני שניסה לפרוץ מן היער לקראת מערך-הגנה הסובייטי — נפגע ויצא מכלל פעולה.
13. המשימה: מחלקת-החלוץ בפלוגה-הקלה של חיל הרגלים-המשוריין הגרמני, קיבלה תוראה לתקוף את מוצבי האויב דרומית מהנהר ולכבוש במיוחד את הגשר מעל הדון (ראה שרטוט).
14. הערכת מצב: מפקד המחלקה (הוא המחבר של הרשימה הזאת. — המע') הרהר:

דוגמה ב'

1. משימת-החזק של הפלוגה, הודיעו בבוקר על היערכותו של הגדוד הסובייטי להתקפה.
2. המשימה:
3. על פלוגת חיל-הרגלים-המשוריין הגרמני, היה להחזיק בגבעות החוסמות את הכביש. לשם ביצוע משימה זו — לא עמד לרשות הפלוגה כל נשק מסייע, בינוני או כבד.
4. הערכת-מצב:
5. מפקד-הפלוגה (מחברה של רשימה זו — המע') העריך שמחוסר כוח-אש מספיק, הוא יכול לבצע את המשימה ההגנתית רק בדרך תוקפנית. לכן, החליט לבצע התקפה על כלי-הרכב של הרוסים בעודם בהיערכות.
6. הביצוע:
7. מפקד-הפלוגה פקד על הצאיר-הזוחלים, שהעלה עליהם שתי מחלקות, להתקדם עד מערך-ההגנה של הפלוגה. המחלקה השלישית נשארה כרתק במוצב הפלוגתי.
8. כשהכוחות הסובייטים התקדמו עד לטנ"ח-ההסתערות, קבלה מחלקה מס' 1 (הגרמנית) את הפקודה לאגף את האגף הימני של האויב איגוף עמוק — ולתקוף את עורפו.
9. מחלקה מס' 2 הופקדה על אכטחת התקדמותה של

1. המוצב הכללי: אחרי חצית הנהר-דון, התקדמה הארמייה-המשוריינת הרביעית הגרמנית לקראת סטלינגרד, מהדרום. יחידות של הדביזינה המשוריינת ה-24 הגיעו לפלודוביטו.
2. הכוחות הגרמנים: צות-קרב משוריין של הדביזינה המשוריינת ה-24 משימתו היתה להתבסס בקצה המזרחי של שרשרת גבעות, שנודעה כשרשרת-ירגני, ע"י סאסה ולחסום את הכביש סאסה-פלודוביטו.
3. תפקידים כהבטחתו של ציר ההתקדמות או איזור ההיערכות של הכוח העיקרי — הוטלו, לעתים קרובות, על צנחנות חיל-רגלים משורין, שבעת-יובעונה-אחת ביצעו גם משימות של סיור.
4. בערב 15.8.1942, הגיעה פלוגה קלה של גדוד חיל רגלים משוריין עד השפה המזרחית של שרשרת הגבעות שהשתרעה מדרום לצפון. לפניהם, השתרע שטח מישורי רחב החלק כמוסה באגמים. הפלוגה התחפרה בשני צדי הכביש פלודוביטו-סאסה. הרכב שלה רוכז במחסה של ואדי בעורף של מערך-ההגנה.
5. הכוחות הסובייטיים:
6. במשך הלילה התקדם גדוד חיל-רגלים סובייטי דרך ואדי מקביל לכביש, שצמחיתו שימשה לו כמחסה בפני

מחלקה מס' 1 ועל תקיפת אגפו הימני של האויב באופן ישיר.

ג. מחלקה מס' 1 תקפה במהירות של 45 ק"מ לשעה ולכן לא נפגעה ע"י אש הרובים הנגד-טנקיים הסובייטיים. וכן הבטיחה עצמה המחלקה נגד פעולה נ"ט. של האויב ע"י מבנה — היא התקדמה בטור והתפרסה רק בטנח-ההסתערות.

מחלקה מס' 1 הצליחה לבצע את משימתה ולהשמיד את הפלוגה האחורית של הגדוד הסובייטי (פלוגה ג').

ד. מחלקה מס' 2 התנגשה עם הפלוגה הסובייטית שב- אגף הימני (פלוגה ב'), אשר התפרסה במחסה הצמחיה בואדי קטן שנמשך צפונית מהואדי שהיוה את ציר-ההתקדמות העיקרי של הגדוד-הסובייטי.

הרוסים גילו התנגדות נמרצת, תוך הפעלת רובים אנטי-טנקיים ובקבוקי מולוטוב. מחלקה מס' 2 פעלה נגדם מכלי הרכב ורגלית בעת-יובעונה אחת. ע"י שילוב דרכי לחימה אלה, הצליחה לכתר את הפלוגה הסובייטית "ולחתוך" לה את קריהנסיגה.

אולם, משלא נכנעה הפלוגה הסובייטית למרות מצבה הקשה, פקד מפקד הפלוגה, באמצעות מכשיר-האלחוט שלו,

דו ג מ ה ג'

4. הערכת המוצב: מפקד הגדוד הררה: —

א. אין להשתמש בטנקים ככוח התוקף העיקרי, מחמת פני השטח והמערך הנ"ט של האויב.

ב. על מנת לפלס דרך לטנקים ע"י התקפת חיל-רגלים, יהיה צורך בפעולה ממושכת ביותר, שתהיה כרוכה באבידות כבדות.

ג. לכן החליט: לפרוץ בגזרה צרה — ע"י פלוגה של חיל-רגלים-משוריין (חצאי-חזלים).

5. הביצוע:

א. הפלוגה עברה את הדרך, כשכל שלוש המחלקות נעות בטור, זו אחר זו. הודות לניידותם של הצאי-חזלים — הצליחה לטפס על המידרון התלול, שהטנקים לא יכלו לעלות עליו.

ב. משהגיעה הפלוגה למערך-ההגנה הסובייטי, המשיכה להתקדם במהירות בין שני מוצבים, להתפרס ולהיכנס לפעולה עם עמדות-האויב.

ג. מחלקת-החלוץ נעה לעבר הסוללות הנ"ט. הסובייטיות, התפרסה והטילה פצצות-עשן.

ד. ברגע שהעשן התהיל לפעול — התקדמו הטנקים ויתר פלוגות-הגדוד, שאף הן רכבו על הצאי-חזלים שלהן.

ה. הפלוגה הפורצת התוקפה פרוזדור בשביל הטנקים — ויתר הפלוגות התהילו בסהור מוצביו של חיל-הרגלים הסובייטי.

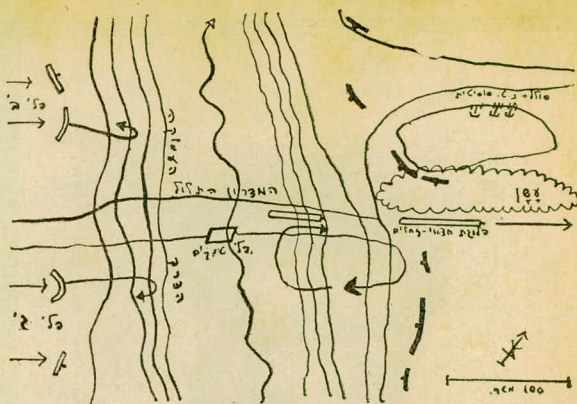
1. המוצב הכללי: כשנכשלה ההתקפה של הארמיה-המשוריית-הרביעית בפנינה הדרומית של סטלין-גראד, צפונית מפלודובוטי, הועבר החלק העיקרי של ארמיה זו במסעות ארוכים לאזור שהשתרע צפונית מאפסאי. תעודתה היתה לתקוף את מערך-ההגנה הסובייטי בגורת משקובה, הדביזיה המשוריית מס' 24 קיבלה את התפקיד לפרוץ את הגזרה הזאת ואחרי כן לנוע צפונה לכיוון מסילת-הברזל קלץ-סטלינגראד.

2. הכוחות הגרמניים: לשם ביצוע תפקיד זה, אורגן כוח משימה משוריין, מורכב מ-4 פלוגות טנקים וגדוד חיל-רגלים משוריין.

3. הכוחות הסובייטיים: מערך ההגנה הסובייטי, הוטל לצה המזרחי של דרך ארוכה שעברה בגיא עמוק, כ-15 מטר עומקו ובין 60 ל-100 מטר רוחבו. העליה מהדרך לקראת העמדות הסוביטיות היתה תלולה מאד, כ-60 מעלות בערך. לכן לא יכלו טנקים בינוניים לטפס אל עליה זו, אלא טנקים קלים בלבד. הסובייטים התכוננו לאפשרות זו והציבו כלים נגד-טנקיים באגפו של מערך-הגנתם.

עדיכאן על ארגון מערך-ההגנה נגד התקפה-משוריית. לגבי התקפת חיל-רגלים — אורגן המערך-הבא: — מקלעים בינוניים ומרגמות כיסו את הדרך העמוקה, וכן את המידרון העולה ממנה, כיסוי גמור, ולכן, לא היתה גם כל אפשרות לתקוף רגלית.

להתקפה והן להגנה. כמובן, חיל-הרגלים-המשוריין, הוא חיל פחות יקר מחיל-הטנקים; לכן, יש אפשרות לארגן יחידות רבות של חיל זה, ללא הוצאות גדולות. אפשר לסכם, איפוא, שבכל צורותיה של מלחמת התנועה, הן בהתקפה והן בהגנה, עתיד חיל-הרגלים-המשוריין להיות אחד החילות העיקריים. ואף הטנקים לא יוכלו לנצל את מלוא יכולתם, אלא באיגוד מוחלט עמו.

מסקנות

בכל שלוש הדוגמאות, בולטות התכונות האופייניות לחיל-הרגלים-המשוריין, והן:

- א. חילופין מהירים בין לחימת כלי-הרכב והלחימה הרגלית.
- ב. האמצעי-הנגדי לאש-האויב — מהירות-תנועה.
- ג. מבנה-הקרב, היעיל ביותר — מבנה צר ועמוק.
- ד. האפשרות לבצע את התכסיסים, שתוארו בדוגמאות, רק עם יחידה מאומנת — מצד-אחד, ומצוידת בכלי-רכב מתאים — מצד שני. רק הודות ליכולתו של חצי-החולל הגרמני לעבור בקלות, בזמן קצר, במהירות-הגבוהה-ביותר — אפשר להימנע מאש נטל של האויב (כפי שתואר בדוגמאות מס. 1 ומס. 3).

ידוע, שמאז קיימים כוחות-השריון — מתלבטים כיצד להגיע לכלי-האידיאלי, שיעמוד בכל שלוש הדרישות: שריון, שיעמוד בפני הנשק הנטל, החדש; כח-אש גדול, וניידות-ומהירות גוברת.

למחברה של רשימה זו, נראה, שאין להשיג את שלושת העקרונות במידה שנה, לדעתה, התכונה העיקרית, שצריך לשאוף אליה בקונסטרוקציה של טנקים בעתיד, — היא המהירות-והניידות. לכן, מאמין הוא, שלחיל-השריון בעתיד, יהיו כלים יותר קטנים וקלים, אבל במספר גדול יותר ובכוש-ניידות רב יותר, מאשר היו במלחמת העולם השנייה.

חיל-הרגלים-המשוריין ישלים באופן מיוחד את חיל השריון, המורכב מטנקים קלים יותר. אף חיל-הרגלים-המשוריין שואף למחסה-מאש ע"י מהירות, יותר מאשר ע"י שריון. אמנם, כוח-האש שלחיל רגלים משוריין מצומצם יותר מזה של טנקים, אבל מצד שני — יש לחיל זה, בניגוד לטנק, היתרון הגדול, שהוא מסוגל לכל צורות-הקרב, הן

„כוחות-שריון — הפעלתם — והעמידה

בפניהם” — נושא זה הוצג כבר לא-פעם מעל דפי „מערכות”. ויש כל היסוד להניח, שגם יחזור ויוצג נוספות, לא-פעם ולא-פעמים. כי, אכן, זהו אחד הנושאים החיוניים לאימונו והכשרתו של צבא בתקופתנו.

צירוף הפרקים המוגש הפעם — יסתבר מאליו לקוראי-המעייין, מאמרו המקיף של סגן-אלוף ישראל בר מנסה לפרוס את היריעה הרחבה של הפעלתו האופרטיבית והטקטית של חיל-השריון — ושל המערך הנגד-שריוני התכליתי, הקטעים מכתביהם המאוחרים של שנים מגדולי מחשבת-חיל-השריון — הגנרל הסופר הבריטי, פולר, ואחד מרבי-השריון של הצבא הגרמני-הנאצי בימי מלחמת העולם גודריאן — מבסאים את דעתם של מחייבי תפקיד השריון כתפקיד-מכריע גם במלחמות מחציתה השנייה של המאה-העשרים. קטע מאמרו של קצין סובייטי מעלה דוגמאות — קיצוניות, אך עקביות — למלחמת הרגלי בשריון. פרק זכרונות-זיגותוחים של קצין-שריון גרמני צעיר מציג את הנושא — שטרם התקדשה לו תשומת-הלב הראויה ברוב הפרסומים הצבאיים שבעולם — של „חיל-משנה” חדש, חיל-הרגליים-המשוריין, על מבנהו והטקטיקה האופיינית שלו.

ודאי שאין בצירוף-פרקים זה כדי למצות את הסוגיה כולה, אך המזנוח את חובתו לעיין בתורה המתחדשת-מדעית של שריון ונגד-שריון, במלחמה — ולו גם בצמצומה, כפי שהיא מוגשת כאן — ודאי שיפגור בהשכלתו הצבאית וימנע מעצמו את המפתחות להבנת הרבה הזיונות במערכות הצבא החדש ולהסקת לקח הלכה למעשה. אי-אולי הקורא המעיין ימצא, בהזדמנויות נוספות, גם המושך לפרקי-תורה אלה, בתוברות עתידות של המערך.

„מערכות”.

גנרל־מִיור פ. ורשיגורה

(מאנשי חטיבת־הפרטיזנים של קובפאק)

אֶמְרוֹת

על מלחמת־פרטיזנים ומלחמה בכלל

הסגולה העקרית באומנות־המפקד, היא — רגש־האחריות. טכניקה, השכלה, אימוץ־צבאי — כל זה ניתן לרכשו בלימודים. אבל, בלי רגש־האחריות בפני מצפוננו — לעולם לא יהיה המפקד המנצח־האמיתי על הקרב ועל חי־חייליו.

בחיינו של כל חייל יש רגע־משבר, בו נחתך גורלו במלחמה — איזה נוהג ינהג בה: כפחדן, או כאמִיץ־לב פרוע־ללא־סיג, או פשוט כאדם־ישר.

הקרבות, כבני־האדם, שונים הם בתכלית. יש קרבות בהירים; יש גם קודרים. יש קרבות טורדנים וקשים, כחייו של זקן אלמן, המסובלים שגרון ישן־גושן; ישנם קרבות בני חמשה רגעים, כסופת־קיץ נמהרה. לכל קרב — פרצוף שלו, קיום המיוחדים לו.

המלחמה היא מנגנון מן המורכבים ביותר. בני־אדם לוחמים לא רק באומץ־לב וגבורה, אלא גם — בכוחה של הידיעה. תוך פיקוד על גדוד אי אפשר לסמוך על הבורות במקצוע הצבאי, שתעמוד לך.

לשם עריכת מלחמה יש לדעת לא רק מה שנעשה לפניך, אלא עליך להיות גם בתוך הענינים המתרחשים מימינך, משמאלך ומאחוריך.

ידיעת המקצוע הצבאי ושאר הדברים שעליהם כותבים העתונאים — כל זה חשוב ונחוץ מאוד. אבל יש במלחמה עוד משהו, שאינו ניתן לשום פיקוח: האינטואיציה של החייל.

המלחמה אינה מוגבלת ברצועת-חזית צרה, מקום שם מתלכדים האויבים בנושקם — היא חודרת גם אל עורף הצבא, במקום שם נחות היחידות הנופשות אחרי הקרבות, או המתכוננות למערכות חדשות.

מן הכיתור יש לצאת בכל המהירות — או שלא לצאת כלל.

בחטיבה פרטיזנית הנתונה במסע-פשיטות — הרי בעית הפצועים משמשת אולי הבעיה החמורה והמורכבת ביותר. החטיבה נאלצת להתקדם בלי-הפסק. להשאיר את הפצועים לפלגות אחרות — אין זה כל-כך הוגן, ולא תמיד נמצאות פלגות כאלו בקרבת-מקום.

אין מקום כמו החיים הפרטיזניים, אשר שם נראית כה במחושף הסמכות של המנהיגים: האמיתית היא או מזויפת.

אמת-המידה האמיתית ביותר לפעולות-הפרטיזנים בעורף האויב משמשת דעתו של העם על הפלגה או על אישיות בודדת — המנהיג.

מלחמת-פרטיזון יש ללחום בברק והדר, והעיקר — בעליות, ללא דאגה. אינני מתאר לעצמי פרטיזון שדיכאון בעיניו וקולו אָבל. בלי עיווזו בעינים — אין הולכים ללחום אלא אלה, שכפו עליהם מלחמה, ואילו פרטיזנים מתנדבים היו, רומנטיקאים.

חבל, שהגאוה-העצמית ושרירות לבם של „מנהיגים” מסוימים מנעו, לעתים קרובות, רבים להתלכד יחדיו ולהתקיף במשותף. ואלה, שעצרו כוח להתלכד, על אף רדיפת-הכבוד המקננת בלבם — גמצא שהם היו מסוגלים להנחיל לאויב מכות נאמנות.

הכל תלוי בזה שהיזמה בידיו. במלחמת-הפרטיזנים היזמה תמיד בידיו. האיוב אינו יודע ואינו יכול לדעת לאן פנינו מועדות, היכן עליו לחכות לנו (על-כילפנים, אינו יודע — כל-זמן שלא הופיעו בוגדים).

בחיי הפרטיזנים נדרשת הקפדה חמורה עוד יותר, פרימאה מאשר בחיי צבא סדיר — על מראהו החיצוני של הלוחם, הלוקת היום, סדרה-שרותים, אירגון-התזונה, הציות-למפקדים; שכן מאבק-הפרטיזנים מסוכן יותר, כוחותיהם מועטים, ואילו להכות באויב חייבים הם לא פחות מאשר צבא סדיר.

מגמות בטקטיקה הסוביטית - וביצוען

ניתוח תמציתי של העקרונות הכלליים המנחים צבא מסוים בפעולתו הוא הכרחי כדי לעמוד על מגמות הפעלתו האופרטיבית והטקטית. ניתוח מרוכז כזה באשר לצבא הסוביטי — הובא ב"מערכות", חוב' ע'. אולם יש להתבונן בתוצאות, הנובעות מהפעלתם של עקרונות אלה. הדברים הבאים סוקרים, איפוא, בזה אחרי זה את סוגיות הקרב-תוך-סיוור, ההתקפה, ה"נצול", ההגנה, הפעולה-המשהה, — כפי שהן מתגלמות באורחות-הביצוע האופייניים לצבא הסוביטי.

קרב-תוך-סיוור

בדומה לאמור לעיל, פועלת אף היחידה-הטקטית-הגדולה (דיביזיה, קורפוס) בדרג שלה. היא משלחת מספר ידוע של פלגות-סיוור ושומרת על עתודת-סיוור מיוחדת-לכך, העומדת במצב הכן. עתודה זו (לעתים קרובות מהווה אותה גדוד רוכבי-אופנוע או חלק חשוב מגדוד כזה), עומדת הכן לשלוח פלגות נוספות, לאותם הפיוונים שיתגלו כחשודים. בים, נוהג פלגות-הסיוע והפטרולים — תוקפני. במסע-ההתקרבות אל האויב, או במרדף, הם מתאמצים לסייר את קויה-המסע העבירים לטנקים או רכב אחר, לציין מקומות-מחפה, בהם עשויות פורמציית-שיוון להשיג העלמה לגבי תצפית-אווירית.

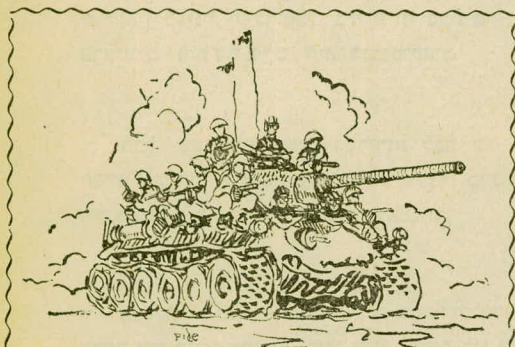
נוכח פני האויב, הן מתאמצות לזהות את השדרות השונות ולקבוע את הכיוונים וקויה-מסע שלהן. בשוטטן על-פני איזורים נרחבים, הן תוקפות בדרך-הפתעה פלגות אויב קלות (או גם גדולות יותר, ובלבד שניתן

במונח "קרב-תוך-סיוור" מציינים אנשי-צבא הסוביטיים מכלול של מבצעים, תנועות וקרבות, שפננתו לא רק לסייר את האויב — כלומר לקבוע את קויה-מרכזי, עוצמתו, טיבו, ומגמות שדרותיו — אלא גם לטובב-בכחש, לרתקו, להביאו לידי התפרסות בטרם-זמן, להטעותו לגבי הכוחות הרוטיים, אפשרויותיהם וכננותיהם. ואף זה מתפקידו של ה"קרב-תוך-סיוור" — סיוור השטח, על אפשרויות המעבר בו, ונתוני-ההסנאה, ולהכשיר בדרך זו את הפעלתם של כוחות נוספים. הקרב-תוך-סיוור מנוהל ע"י פלגות-סיוור (המורכבות מיחידות-משנה מכל החילות), מהן מיוחדות-לכך ומהן לא, בנות עוצמה והרכב משתנים, אשר משגרים אותן קדימה, בחינת "ילדים שהופקרו", הרחק מעיקר-הכוחות. פעולתן שונה ונבדלת מזו של פלגות-ההבטחה המסורתיות (החלוץ, אבטחת-האגף, המאסף), הצמודות יותר לגוף העיקרי.

פלגות-הסיוור יש והן מורכבות מיחידות-משנה של רגלים (פלוגה או גדוד) עם ארטילריה, משורינים, רוכבי-אופנוע — המוסעים כולם, ברכב עובר-בכל, או על-גבי טנקים. יש והן כוללות — אם השטח או תנאי-העונה דורשים זאת — יחידות-משנה רכובות, או אף יחידות-משנה של גלשים, שצוידו במגררות והן מלוות ע"י טנקים (במידה שהשלג אינו עמוק מדי).

פלגות אלו מתפרקות לפטרולים מעורבים, המכילים — למשל — טנק או שניים, כיתה או שתי כיתות של תת-מקלענים, שניים או שלושה רוכבי-אופנוע, מצוידים-אלחוט ואחד או שניים כליתותח בעלי הַעֲצָמִי, או כלי-ארטילריה גרורים.

פלוגה אופיינית, למשל, מסוג זה מכילה שתי מחלקות תת-מקלענים; שתי מחלקות טנקים; 8—10 כלירכב עובריים-בכל; 10—12 רוכבי אופנוע; סוללה או מחלקה של ארטילריה גרורה או 2—3 כליתותח בעלי הַעֲצָמִי. פלוגה כזאת פועלת בחזית של 15 עד 30 ק"מ. היא משגרת מתוכה 3—4 פטרולים — והיא שומרת על רזרבי-של פטרולים, לשלחם לכיוונים נוספים, אם יתגלה בכך צורך.

יחידות התת-מקלענים הן יצירה מקורית של הצבא האדום. משימותיהן, מעל לכל: — הסיוור, ההלם, קרב-הרחוב, ליווי-במהודק לטנקים. מלכת-חילה היתה משימה אחרונה זו (הליווי-במהודק לטנקים) — משימת-היסוד. הם ליוו את הטנקים, כשהם מצויים על-גבי משטחיהם, וכינוים היה „אנשי-דאָטאַנט". לרוב, אלה גייסות מעולים, בהיותם מורכבים מאנשים מובחרים.

את העוצמה מבקשים להשיג ע"י הפעלה מרוכזת של ארטילריה, האויריה והטנקים.
את אורחות-האקספה הרוסיים מציינים — נוקשות וחתירה שיטתית להיווי "נקודות-כובד" ותמרונים של לפיתת-אגפים.

באשר לביצוע — מן הראוי לציין:
— הפעלה שיטתית של טנקים מלווי-רגלים;
— שימוש בבסיס-אש מרובי כלים ועוצמת-אש (מכונות-יריה, מרגמות וכלים ארטילריים);
— סיוע ארטילרי נוסח "מחסום-נע";
— עזרתו של חיל-האוויר בקרב מקרוב.
להתקפה קודמת תמיד הכשרה ארטילרית, לעתים קרובות — גם אוירית. משך ההכשרה אינו עולה על שעתים. נהוגים בה — גיוון ותמורות קצב, תוך העתקת מקום הסוללות ה"מכניות", שינוי כיווני-אישן ושיבה לעמדות ולכיווני-אש קודמים. תכלית כל אלה היא מעיקרה — לבלבל את האויב ולהביאו ליציאה בטרם זמן ממשפיו. חלק ניכר של הארטילריה, לעתים שליש, הוא בכינוי-ישייר.

בלילה, או תוך הסתננות במשך ה"הכשרה", מגיעים הרגלים אל טנח ההסתערות. בסיס-האש של חיל-הרגלים עצמו משתתפים בהכשרה. הטנקים מכונסים בעמדות-המתנה. עם שעת-האפס הם מתקדמים, כשהם מתפרסים וממטירים אש על היעדים — כשעל משטחיהם נישאות באותה-עת קבוצות תת-מקלענים. ברגע שהם חוצים את קו-הזינוק של הרגלים — קמים הללו וזונקים להסתערות. הם צמודים לטנקים ככל האפשר. קבוצות תת-מקלענים, מוסיפות ומפלסות דרך כשהן מסתננות והודרות אל תוך מערך היריב.

החריש הארטילרי מכוון לעורר אצל המגינים את הרושם, שמתחילה הסתערות-הרגלים ועליהם לצאת מהמהר פים העמוקים ולתפוס את עמדות-האש שלהם, הרדודות ומגולות יותר — ואז עשויה מפת-אש מחודשת של הארטילריה להפיל בהם חללים לרוב. — המער.

להפתיען). פעולותיהן מבוצעות בלילה, או עם דמדומים, — למען אפשר ניתוק-מגע מהיר ולהפריע בעד כל רדיפה.

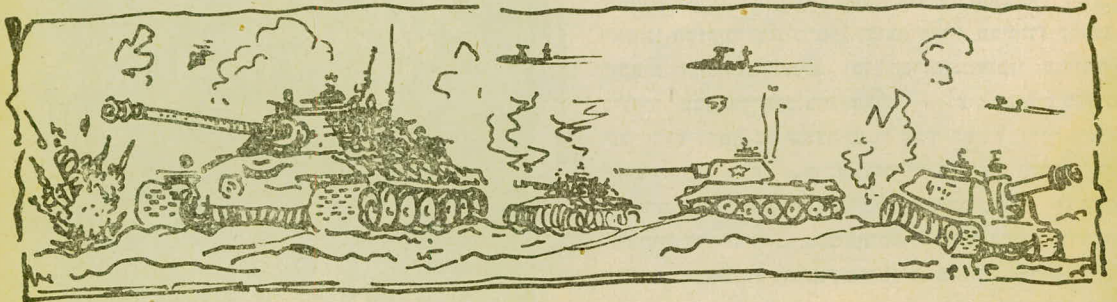
משהאויב נסוג, הן הומקות-עוברות מעבר לאגפיו, או ברוחים שבין שדרותיו, ומתאמצות לתפוס את הנקודות שהמעבר בהן נגזר על האויב מראש ע"י קו-הנסוגה שלו. הן מסתייעות בידיעות הלקותות מיסודות-אוכלוסיה אוהדים ופלגות-פרטיונים, שלעתים מעניקות להן פלגות-הסיוע שלד פיקודי ומקצועי, לעתים — פלגות-הסיוע גם שואבות מהן תוספת רגליים לפעולות בעלות היקף מקומי. הנה, פעולתה של פלגת-השריון של סאנדומיר, שיצאה מלוצק והצליחה להגיע אל הנהר ויסלה ליד סאנדומיר, צלחה אותו וכבשה "ראש-גשר", במרחק 250 ק"מ מנקודת-המוצא שלה, הרחק בפנים המערך-הגרמני, לאחר שצלחה שלושה נהרות (בוג, סאן, ויסלה) בגודלם של הסאנה או הרהיין. ברור, פעולה כזאת לא היתה מתאפשרת, אלא תודות לאירגונה של רשת הסיוע, שצוידה באמצעים רבים ביותר, ושהודות לריבוי כוחות-המשנה שברשותה ניתן היה לה לכוון עצמה בהדרגה לעבר כיווני הסיוע שנתגלו כחיוניים ונחוצים ביותר.

ובדומה לכך, תודות לאורח זה של סיועים יכלו הגייסות הרוסיים שבקוקז להשהות את הגרמנים, בכיוון החיוני של מיצרי-ההרים קלן-קלור, ולהפריע להם מלחדור אל תוך עמק הטייריאק.

ההתקפה

בביצוע קרבות-התנופה שלהם, שמים הרוסים את הדגש של שני מושגי-יסוד: האפתעה — והעוצמה.

את האפתעה משיגים על-ידי — בחירת השעה, ניצול המסיבות האטמוספיריות, השימוש בבסיסי-מוצא בלתי צפויים, הסנאה מחמירה של ההכנות, הפעלת הסחות, התקפות לילה או במזג אוויר מונע-ראות (למשל, בסערות שלג).

בסיסי האש של הרגלים תומכים בהתקפה, כשהם מעתיקים עצמם כל-העת קדימה ע"י זינוק-לסירוגין של יחידות שלמות.

תותחי ההינע-עצמי נעים בעקבות הטנקים, 200—300 מטר מאחוריהם, כשהם ממטירים בשיטתיות את אישם על כל גילויי התנגדות נגד-טנקית.

חיל-האוויר מתערב בקרב, מגבהים נמוכים, בהפ-עילו מקלעים ורקטות כלפי הנקודות החיוניות וכלפי כלי-תותח וכלים נגד-טנקיים ש"נבלשו" וסומנו מראש.

הארטילריה בדרך כלל מבצעת מחסום-נע, בין שציפות אישה גוברת והולכת ובין שציפותה אינה משתנה. מחסום זה משתנה על התחומים העיקריים שיש לכבשם, והוא ממתין בהם לחיל-הרגלים שעליו לכבשם.

מש"נעץ" דרג-הרגלים הראשון את "שיניו" בעמדות-האויב — פורץ ועובר על-פניו הדרג השני. בדבד עם התקדמות הרגלים, וככל שהארטילריה מגעת לגבול-טנחיה — מבטלים את ריכוז-כל-אישה, ומחלקים אותה בהתאם להתפצלות הסתערותם של הרגלים, כדי להגביר את צמידותה להם. האגפים מחופים על-ידי יחידות טנקים ותותחים, ובעיקר — בעלי הינע-עצמי.

התקפה על מוערך מבוצר

כשמדובר בעמדות מוצקות-מבנה, ומחופות ע"י שדות-מוקשים, — עשוי חיל-הרגלים ללכת לבדו בראש ההתקפה, עד שיפוצו פרצות בשדות-המוקשים. במקרה שעומדים לרשותם טנקים-מפני-מוקשים, — פורצים אלה את הפרצות. לפי הערכת הרוסים, הרי התקפה על מערכת הגנה שעמקה 6—8 ק"מ, והיא מכילה 2—3 מערכי עמדות המודרגים בזה אחר זה, חורגת בדרך כלל מתחום

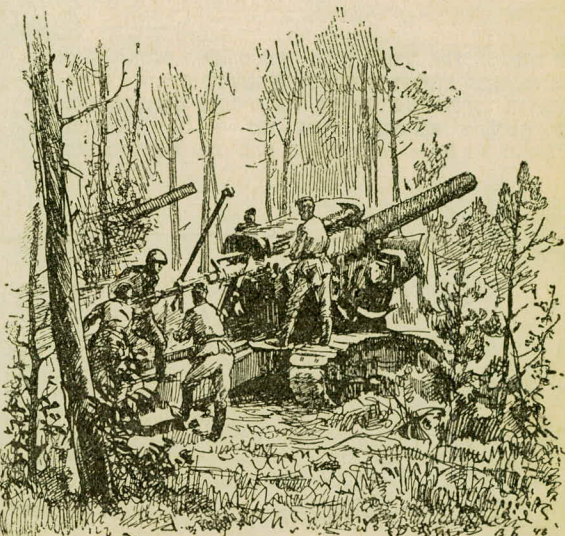
אפשרויותיה של דיביזיה, ויש לערכה במסגרתו של קורפוס צבא, שיבצעה אז ע"י דיביזיות, הבאות לסירוגין. לכל דיביזיות-הרגלים ניתן, כרגיל, הסיוע של בריגדה-משורינת — טנקים-כבדים ותותחי הינע-עצמי. הקשר והתאום מבוצעים בדרג רגימנט-הרגלים (עם רגימנט-הטנקים) — וכך בדרגים הכפופים לאלה. את התיאום המהודק ביותר משיגים במערך הקדמי — ע"י צירופם-ההדדי של מפקדי יחידות הרגלים והשריון; ובעורף — ע"י מיוזג המטות ופלגות-התצפית במוצבי-פקוד ונקודות-תצפית משותפים. מערכת-קשר מיוחדת מחברת את צמד-המפקדים (רגלים-שריון). הנמצא לעתים-קרובות באותו טנק, עם מוצב-הפקוד המשותף, ראשי-המטות שלהם המפעילים אף את חיל-התותחנים וחיל-האוויר.

מערך ההתקפה יהא אזי כך: —

בראש מתקדמים טנקים-מפני-מוקשים, מלווים ע"י חפרים (מהנדס-י-שדה), כשהם נתמכים ע"י אש-הארטילריה, הטנקים וכלי ההינע-העצמי. ה"קפיצות" קדימה מתחילות עוד בעת ההכשרה-הארטילרית, והן מבוצעות עד למרחק של 200 מטר מאחורי קורפיעת-הפגזים. במרחק 50 עד 100 מ' מאחורי אלה נעים בשדרות טנקים-בינוניים — המהווים את גל ההתקפה הראשון. הם פועלים בסיוע-ישיר לרגלים, נושאים את ה"נחיתנים" (תת-מקלענים) שלהם ומלווים אף הם ע"י חפרים — להרחבת הפרצות בשדות-המוקשים. משעברו בפרצה והגיעו מתוכה, מתפרסים טנקי T-34 אלה, כשכל מחלקה בהם — בת שלושה טנקים — ערוכה במשולש (שני טנקים קדימה ואחד לאחור) עם דרג-הרגלים הראשון. הטנקים-הכבדים מהווים, מאחורי הרגלים, דרג-שריון שני — הנע "בקפיצות" של 200—400 מטר, מעמדת-אש לעמדת-אש. ובעקבות אלה נעים כלי ההינע-עצמי.

מאחורי הללו נמצאת הארטילריה-הגרורה, ואח"כ — דרג-רגלים שני, ואילו הדיביזיה שמאחור — נעה באותו "ערוץ" עצמו, ולעתים נעה עוד בריגדת-טנקים, השמורה לתכלית "ניצול".

להתגברות על עמדות שחוקו ע"י ביצורי-ביטון, או להתקפה על נקודות ישוב, מפעיל הפיקוד הסובייטי, לפני ראשוני הטנקים-הבינוניים, "קבוצת-סער" שביסודן קלעים, רובאים או תת-מקלענים, וכן חפרים שאומנו במיוחד; ברנחיים שבמערך-הקבוצות האלה — נעים טנקים-כבדים וכלי הינע-עצמי. כל קבוצה מוטל עליה לפוצץ (ולכך נועדו החפרים שבה) "קנה-התנגדות" מסוים, שסומן לה במפורש, וע"י כך לאפשר לטנקים-הבינוניים ולרגלים השתחל דרך הרוחים. "קבוצת-סער" יכולה להיות מורכבת מפלוגת-רובאים, ששה טנקים-כבדים, מחלקת חפרים, 2—3 כלי הינע-עצמי וסוללה-ארטילרית של כלים בני 122

או 152 מ"מ. הטנקים והתותחים היורים בכינון-ישיד כננתם לפגוע באשנפי-היריה של הביצורים. בערים — מטילים על כל קבוצת-סער את המשימה לכבוש את שני צדיו של הרחוב בהתקדמם מבית לבית. בעקבות קבוצות-הסער באות קבוצות הספקה ותחמושת ופלגות-תומכות, המצוידות בנשק כבד, התופסות את השטח שנכבש ומארגנות אותו להגנה ולביסוס.

הבקעת עמדות-בצורת היא, בדרך כלל, ענינן של יחידות-הרגלים הגדולות (דביזיות, קורפוסים), המוגברות בארטילריה וטנקים. אך, לעתים השתמשו לכך הרוסים גם ביחידות משוריניות גדולות. לצורך זה מרכזים את יחידות הטנקים בגורת-חזית צרה — 200 טנק לקילומטר עד ק"מ-וחצי — ועורכים אותן, בשלושה "גלים", כשהטנקים-הכבדים, מלווים תותחי הינע-עצמי, הולכים בראש. הטנקים-הבינוניים מהוים את הגל השני. הרגלים נערכים על גבי משטחי-הטנקים. תותחים בעלי הינע-עצמי מהוים את הגל השלישי. כלי-השריון נמנעים מכל עמידה — הם יורים תוך כדי התקדמות. להתקפה עצמה קודמת הכשרה ארטילרית ואוירית.

אורח-התקפה זה היה כרוך באבידות רבות מאד בנפש ובציוד; אולם, הוא אפשר לצבא הסובייטי להבקיע את הקוים המבוצרים של קניגסברג ושל שטטין.

ה"ניצול"

ה"ניצול" מושתת אצל הרוסים על השאיפה להשיג את האפתעה ואת המהירות. את האפתעה משיגים ע"י פעולות-הסחה וריתוק וע"י הפעלתם של גופי-צבא — שהיו שמורים בעתודה — בכיוונים חדשים, שיש בהם כדי לבלבל את היריב, או להוציאו משיווי-משקלו. יחידות משוריניות וממוכנות, שבעקבותיהן נעות דיביזיות-ממונעות, הנן המכשירים העיקריים של ה"ניצול". גופי-הצבא, שנועדו לניצול, נתונים לפיקודו הישיר של מטה-הארמיה או קבוצת-הארמיות. את המהירות רואים כהכרח ותנאי-ראשון. משיגים אותה ע"י איריפוז מודגש של אמצעי-הקרב (והענקתם מראש למפקדים-המשניים), ע"י קביעת מקומם של המפקדים במערך הקדמי, ע"י ארגון יעיל של העורף וע"י פעולת-סיוור נועזות. זו האחרונה חייבת, בעיקרו של דבר, ל"משש" ולהגדיר את האזורים המוגנים — מזה, ואת אלה הפנויים מהאויב — מזה. הרוסים שואפים שיטתית לפיתת יחידות מפררות ולניתוק שדרות נסוגות או ביתורן. היסול ה"כיסים" מוטל לא על הדרגים הראשונים, אלא — על הרזרביים. "היסול" זה מושג ע"י פיצוץ ה"כיסים" לבתרים בודדים — ומיעוכם כלפי המרכז.

לתכלית הניצול — נהוג "אל-ריפוז"

מוחלט בהפעלת החילות ואמצעי הקרב. את אוירית-הסער מעמידים לעתים קרובות בדי-ביזיות שלמות לרשותם הגמורה של גופי-הצבא, שהוטל עליהם ה"ניצול". קציני קישור-אוירי מצורפים לתכלית זו אל הפורמציות-המשוריניות הקדומניות ביותר. עמיהם — מכשירי-אלחוט, המאפשרים להם להנהיג פורמציות-טנס, הנמצאות באויר.

מטילים על חיל-התותחנים במיוחד את אבטחת האגפים, ובשלב זה קובעים את גופי-הארטילריה הנועדים למשמר-אגפי. קצין הקישור הארטילרי, בדומה לקצין הקישור האוירי, נמצא במוצב הפיקוד של היחידה-הרבתי, המבצעת את ה"ניצול", ואשר לפיקודה הם נתונים.

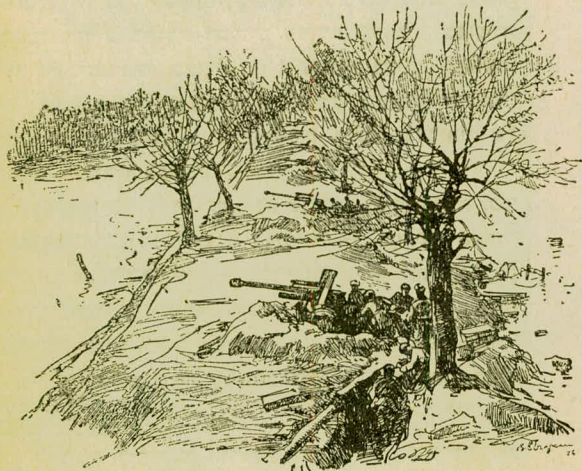
חיל-הרגלים מוסע במכוניות או על-גבי טנקים (ובחורף, לעתים, — על מגלשים ובמגררות).

בעורף משאירים פלגות-מושכר לשמירת הנקודות החיוניות בקרבת-המסע.

מתן הכיוון לשרות חייב להיות כזה, שהללו תוכלנה להקדים את שדרות האויב הנסוגות או לבתרן; להגיע לפנייהן אל מכשולים טופוגרפיים; להשתלט על נקודות-מעבר הכרחיות, ה"נגזרות" ע"י מבנה השטח והדרכים, ולפלט דרך אל אגפיהן של יחידות-אויב על-מנת לבתרן.

הגנה

המטרה העיקרית, שהרוסים מנסים להשיג בשעת ארגונו של מערך-עמדות הגנתי — היא היכולת לעמוד בפני התקפות מרוכזות של רכב-שריון. הארטי-לריה היא המהנה את שלד-היסוד של הגנה כזאת. מערכי-העמדות העומקים עד מאוד (40—20 ק"מ) מורכבים מאזורים וקוים, הבאים בזה אחר זה במרחקים כאלה, שהאויב יהיה חייב להיערך מחדש, ולשנות את

פריסתה של הארטילריה שלו, כשירצה לתקוף קו שני לאחר שהתגבר על הקו שלפניו.

כיווני התנועה הנוחים ביותר בשביל הטנקים נחשבים ע"י גדרות נגד-טנקיות, המאורגנות במיוחד לתכלית זו. החל מן החזית, ולעבר העורף, נתקל התוקף — בזה אחר זה — בדברים הבאים:

— איזור, המכונה „איזור הבטחה“, שקצהו הקדמי מרוחק 10—15 ק"מ מעמדת ההתנגדות הראשית ושפועלים בו פטרולים ופלוגות-סיור;

— קו של משרות-חוץ;

— ק"מ אחד או שניים לאחר-מכן: — עמדת ההתנגדות העיקרית, המשתרעת לעומק 5—6 ק"מ, כשהיא מחופה ע"י מכשול טופוגרפי או שדה מוקשים;

— 8—10 ק"מ לעבר העורף נמצא קרהתנגדות שני;

לעתים קרובות — אף שלישי.

מחסומים, שדות-מוקשים שנוצרו בזוית אנכית או אלכסונית לעומת כיוונה הכללי של החזית — מכשירים מראש את עצירתן של הבקעות-האויב בתחומיהן של מחיצות צרות-יחסית, ויש בהן כדי להפריע לנסיונות התוקף „לגלול“ או „לקפל“ את קויה-מגן מנקודת ההב-קעה — אל עבר האגף.

כל גודל מקבל גורה — 1—2 ק"מ אורכה ורוחבה — שהוא מחלק אותה בין פלגותיו המוצבות בקו או במשולש. נשמרת עתודה ניידת של אש-אנטי-טנקית, המורכבת מתותחים נגד-טנקיים גרורים, כלי הינע-עצמי או טנקים.

כאשר סבורים, שאין די באמצעים הנגד-טנקיים הסטא-טיים, אין הפיקוד הסוביטי מהסס להציב בעמדות טנקים, כשהם מחופרים עד לגובה הצריחים — והם מהווים את נקודות-המשען בשלד-ההגנה*. את חיל-הרגלים מצייבים ברוחבים שביניהם. את העתודות המקומיות מהוה חיל-מהנד-סים, שלרשותו מוקשים וחיללים המצוידים בכלים נגד-טנקיים להגנה-מקרב. הטנקים הכבדים שמורים בעתודה, בפיקודת של היחידה-רבתי. עתודות אלה פועלות בעיקר לסתימתן או צמצומן של הפרצות, כשהן עורכות מחסומי מוקשים ומארבים, — או נטפלות לאגפי שדרותיו של האויב, שביצעו אבקעה.

בעומקם של מערכי-העמדות ערוכים „שקיהאש“, (כפי שמכנים אותם אנשי-הצבא הסוביטי) — „פיסים“ מאחזי-ענינים במערך-החזית — שלקראתם ניתן למגינים לכוון ולרפז במצולב, משנים-שלושה עברים, את האש ההמונית של ארטילריה וכלים אנטי-טנקיים. „כיסים“ אלה „ממוס-כים“ ע"י קליפה דקה של התנגדות, — ששבירתה, הקלה

יחסית, ע"י התוקף מעוררת אצלו את הרושם, שאמנם הבקיע את מערך-החזית והדבר מדרבנו „לתחוב“ לתוך ה„כיס“ את עתודותיו — הצפויות שם להשמדה או לשיתוק. כל ביצורי-השדה ומערכי-ההגנה נחפרים ונערכים במהירות. הם אחוזים ודבוקים בתוך מכלול של עמדות-חילופין אמיתיות או מדומות, שיש בהן כדי להסוות את עמדות-המגן המציאותיות בפני טייסים אויבים. תותחי הינע-עצמי וטנקים „משוטטים“ — מבצעים פעולות הטרדה. את התקפות-הנגד מכינים בהקפדה. מבצעים אותן, דרך-שיטה, כלפי אגפיהם של ה„כיסים“ שנתהוו ע"י חידרות-אויב. חיל-הרגלים הרוסי, המגן על עמדותיו בתקיפות מסורתיות, אינו מרבה במכות-נגד מידיות, שהן כה מקובלות בצבא הגרמני. העתודות הגן תמיד ניפרות; לעתים קרובות — גודד שלם לחטיבה.

בתקוני-השדה הרוסיים מוקדש חלק ניכר לקרב, שיש לנהלו בתוך פיתור, ולאורח-הפעולה לשם חיסולו של אויב שפותר.

במקרה השני העקרונות הם: ביותר ה„פיסים“ הגדו-לים לבתרים-בתרים — והיסולם ע"י לחץ והצרת-תחומים, בהדרגה.

אשר למקרה הראשון — הרי את המבצע להתלצות יש לנהל ע"י פעולה משולבת של כל הכוחות שבפנים הכיתור, ובעזרה שמוץ לו. את הבקעת-הדרך על-פני קויה-פיתור מבצעים בנוסח של התקפה — לגבי יחידות-המשנה, ההולכות בראש, ובנוסח של הגנה-גמישה — לגבי יחידות-המשנה, הנשארות במאסף*.

פעולה-משנה

אנשי-צבא סוביטים חושבים על ניהולה של פעולה-משהה (המכונה אצלם „הגנה ניידת“) במושגים ובתנאים דומים לאלה המקובלים על הגרמנים, שהיו — בענין זה — „מוריהם“. התקנונים הרוסיים עומדים בהדגשה על ההכרח לבצע פעולות-משנה בכיוון שיהא אלכסוני לגבי כיווני-המסע של האויב, — למען אפשר התקפות-נגד בכיוונים המקבילים לחזיתו (ומאגפים אותו „ממילא“). כן מצוין בהם ההכרח להגביר את הפלגות-המשנה בחילות-תחנים, בשריון ובחיל-מהנדסים. אין כל מקוריות מיוחדת באורח שבו הם מנהלים פעולה-משהה, פרט להדגשתם את החשיבות של תגובות תזקפניות, על-ידי שריון בעיקר; וכן, פרט לשימוש ב„התקפות-מלכודת“, כפי שהן מכונות על-ידם. אלה פעולות, שתכליתן להביא את האויב לידי התפרסות כלפי כיוון נתון, כשהוא מגלה על-ידי-כך את אגפו להתקפת-נגד שהוכנה מראש.

* על סוגיה זו, בהרחבת-יתר, ראה „מערכות“, חוב' ע', עמ' 68—70. — המער.

* ממש כך נהגו הגרמנים, בטנקיהם בסיציליה, עם פלישת בנות-הברית. — המער.

ניתוק-המגע מבוצע בחסות הלילה או מאחורי מסך-עשן. תוך הניתוק, משאיר השריון במקום טנקי-דומה, שהשפעתם מיועדת להאטת המרדף. ההגנה-הניידת מבוצעת על-ידי חיל-רגלים בלבד — ויחידות-תת-מקלענים שלו הן המהוות את הדרג-האחורי, האחרון.

קרבת טנקים בטנקים

את הקרב של טנקים-בטנקים מנהל הצבא הסובייטי תוך התחשבות בתכונות רכבו. רכב-השריון הסובייטי מצטיין יותר בעוצמת חימושו ובכושר-התמרון — מאשר בשריון המגן שלו. הם מתאמצים, על-כן, להביא תמיד את הטנקים-האויבים, בהיותם בתנועה, לידי היתקלות במארב של טנקיהם. תוך שימוש מכסימלי בעדיפות-התנה של הארטי-לריה שלהם. המארב הוא, אפוא, בגדר כל-ל. התנועות נועדו, בעיקרן, למשוך את האויב לעבר המארב, או לזכות בעמדת-ראש נוחה. לצורך מבצעים אלה, משלב הצבא הסובייטי את פעולותיהם של טנקים-בינוניים מזה, ושל טנקים כבדים וכלי-תותח בעלי הינע-עצמי — מזה.

קרבות-לילה

תמונת-סיכום זו למגמות הטקטיקה הרוסית לא תהיה שלמה מבלי שתופנה תשומת-הלב גם לנטיית המיוחדת של הרוסים ל"קרבות-לילה". בראשית מסע 1941, הם לא הביאו בחשבון, לביצוע-לילה, אלא פעולות מצומצמות בנות מטרות-מוגבלות. אולם, עדי-מהרה החלו אוסרים מבצע-לילה גדולים ועמוקים מאוד, ע"י יחידות גדולות. כך היתה התקפתו הגדולה של מרשל זוקוב על בר-לין — התקפת-לילה, שבוצעה ע"י קבוצת-הארמיות ("חזית") האוקראינית כולה, ב"אור-הירח" המלאכותי, שיצרוהו 163 ורקורים. בהתקפות כאלה — המבוצעות לעתים קרובות במפתיע, ללא הכשרה ארטי-לרית — נעות לפני חיל-הרגלים והשריון (המתקדם, תכופות, כשפנסיה-הרכב דולקים) פלגות מיוחדות מכל סוגי-החיל, שניתנו להן יעדים מוגדרים-היטב. פלגות אלה, שאורגנו

* הכונה אינה לדרג הפיקוד-הנמוך ביותר, שקרבתו האמיצה ביותר לשדה-הקטל טיפחה בו סגולות גמירות, ערמומיות-טקטית, תחבולתנות וכו'. — המער.

וקובצו מלפני המבצע, עורכות "חזרות" לביצוע משימותיהן על דוגמאות-יעדים שנבנו לצורך זה, ובתנאי שטח דומים. הפיקוד על פלגות כאלה נמצא כמעט תמיד בידי קציני-הרגלים, ולעתים — קצין-הפרים (מהנדסים), המסגרת להפעלתן — חטיבה או גדוד של רגלים.

מסקנות

הטקטיקה הסובייטית — המבקשת, בשיטתיות, את האפתעה; המדגישה, בהתקפה, את גורם עצמת האש; הנשענת בהגנה על תקיפות-העמידה המסורתית של חיל-הרגלים שלה; — טקטיקה זו, עם כל כושר-המעש שלה, — חסרה משהו בגמישות. מיעוט היוזמה של מפקדי-משהו, המובלט הבלטה נוספת ע"י משמעת-מחשבה נוקשה מדי, גרם בכמה וכמה מעריכות ל"הזדמנויות-שהוחמצו". אך, אין לשכוח, שהצבא הרוסי של 1945 — ובמידה מסוימת גם זה של 1950, שהוא יורשו הישיר — הגו יליד המפלגות של 1942—1941 והקור-בנות העצומים, שנשא בהם אות-הדעת חיל-הרגלים הרוסי.

היחידות שהוקמו אז, אשר אומנו בהיפזון, חסרו את סגל המפקדים הנמוך של קצינים וסמלים מגובשים, הרגילים ושליטים בתמרון-רגלים; והרי דוקא אימונם וגיבושם של אלה מצריך את הזמן הממושך ביותר. וכרגיל במקרים כאלה, פיתח הפיקוד הרוסי, פיתוח מודגש מאוד, את הנשק הכבד והארטי-לריה — לתגבורת איתנותו של חיל-הרגלים שלו, שהועמדה בסימן שאלה.

מחיל הרגלים עצמו, דרש עתה הפיקוד רק ביצועם של תמרונים בלתי-מורכבים ביותר — אך, גם רוח-הקרבה ללא גבול. מכאן — התפקיד הנכבד שנועד לארטי-לריה, זה המכשיר של כוח מוחץ; מכאן — השאיפה השיטתית להשגת העוצמה, יותר מאשר הגמישות והשנינות. ועם-זאת — הצבא הסובייטי משפר ומאמן-מחדש במהירות את פיקודו הנמוך, ומעל לכל — את סגל הקצינים והסמלים הקבועים, ששירותם — משלוח-ידם. הללו משתכללים ומתאמנים; ומשיהיו מצויים במספר מספיק לרשות הצבא-הסובייטי — ידע זה, עד מהרה, ל"הגמיש" את הטקטיקה שלו, כדי להגיע אל דרכי-קרב גמישים יותר.

אחד מנכסיו הגדולים ביותר של הצבא הסובייטי — זו נמונותם של קציניו ללמוד והדרך שבה למדו את תפקידם.

(מהערכתו של פרשן צבאי גרמני על הצבא הסובייטי)

מכתבים טקטיים והדרכתיים

תפקידם והכשרתם של קציני מטה

שלום לך, אהרון!

הריני בא להשיב עתה על שאלתך
תיך בענין תכליתם של קציני-מטה
והדרך הנכונה להכשרתם.

למה נדרש קצין מטה?

קציני-מטה ניתנים למפקד כדי לסייע בידיו להכניס את אנשיו לקרב בתנאים, שיהיה בהם משום יתרון מכסימלי לגייסותינו, מבחינה טקטית ואיסטרטגית, ולסייע לו לקיים את אנשיו במצב הטוב ביותר מבחינה פיסית וגפשית. לכן, נוסף לתכונות האישיות — כגון: כושר-תפיסה, טאקט, כשרון לעבוד קשה ובמשך זמן רב; וסגולה נוספת, שערכה רב: חוש-הומור, — שהן כולן הכרחיות לקצין-מטה. צריך שתהא לו ידיעה יסודית, ולפי מצב הדברים ברגע האחרון, לגבי הצרכים של הקצינים והחיילים, הנמצאים ביחידות-המשנה השונות, שמפקדו מנצח עליהן.

צריך שיהיו לו דמיון, במידה מספקת, וידיעה ונסיון בשיגרת עבודת-מטה — כדי שיוכל להעריך נכונה את ההשפעה-בפועל של הפקודות שהוא מנסחן ומפקח על ביצוען על-ידי היחידות השונות — וכדי שיוכל לעמוד באורח ענייני על משמעות הפרטים שבהם הן מטפלות.

כן צריך שיהא מחונן בכושר לשאת באחריות ולהחליט החלטות — בתחום סמכות-המשנה שלו, הנמסרת לו ע"י מפקדו — תוך בטחון גמור ובמלוא האחריות. תביעה זו חלה גם על אחריותו לעצותיו ולדעותיו, ביחוד שעה שהוא מחוה בפני מפקדו דעה מקצועית, רבת-משמעות והרת-תוצאות.

קציני-מטה לפוגיהם

עבודת המטה — בדומה לגייסות עצמם, שאותם היא באה לשרת — מתחלקת לתפקידים טקטיים — מזה ופונקציונליים — מזה*. לכן מתחלקים קציני-מטה, בדרך כלל, לקציני-מטה מתאמים וקציני-מטה מקצועיים.

קציני-המטה המתאמים יבצעו את תפקידיהם תוך תיאום הדוק (שיהא הן „אופק" — בין מדור למדור,

* דהיינו: כשם שהגייסות מתחלקים לחילות-לוח-מים — מזה, ולגייסות-שירות — מזה.

והן „ניצב" — בין דרג לדרג; וכן יהיה זה תיאום ביניהם לבין עצמם וביניהם לבין יתר קציני המטה, אלה, הקרויים „מקצועיים"; ע"י כך יוכלו לעזור עזרה-של-ממש למפקד לשלוט על מבצעי יחידתו.

קציני-מטה מקצועיים ישמשו יועצים-מקצועיים למפקד הכללי של אותו גוף-צבא, לקציני-המטה המתאמים שלו ולמפקדי יחידות, — שאותם הם משרתים.

עבודת המטה, בטרם תובא לאישור המפקד, תעבור — איפוא — שלב של מוגע עם מפקדי היחידות-המשנה שלו, כדי שתהא מושלמת מבחינת מבצעית ומנהלתית ומבחינת הפונקציות המקצועיות.

אמון מכין לתפקידי-מטה

לפיכך, יהיה זה הגיוני שקצין — בטרם יישלח לתפקיד מטה ו/או לבית-ספר לקציני-מטה — ידע יסודית תפקידיו של קצין המשרת באחד החילות, כקצין-בגדוד, — מה הם; וכן שיאומן בהם וינוסה במשך תקופת-זמן מספקת. במשך-זמן זה בעוסקו בתפקידיו הישירים, יקבל ממילא הדרכה, הלכה-למעשה, באלמנטים של עבודת-מטה (כי אורח פעולתה ושיגרת-קיומה של יחידה, בכל אחד מהחילות, מהוים אלמנטים כאלה).

עם-זאת, יהיה זקוק להכנה רחבה יותר, לקראת התפקידים שבעבודת-המטה — להרחיב את ידיעותיו בעבודתם ותפקידיהם של חילות אחרים, נוסף על הידוע לו מחיל-המוצא שלו.

צריך גם שאימונו יתן לו הזדמנות להינכח ולדעת, עד כמה מעטה, עדין, ידיעתו למעשה, ועד-כמה דרושה לו תוספת הידיעה — ובאילו מגמות.

נראה לי שבימי שלום — וכן בתקופה של מלחמה ממושכת, כשרק מאפשרים זאת התנאים — חייב הקצין להימצא פרק-זמן מסוים, כשנתיים, בתפקידים גדודיים, כדי שירכוש לעצמו במידה מספקת ידיעות-של-ממש על תפעולו ובעיותיו של חיל לוחם או מסייע. ידיעה אלמנטרית ראשונית בעבודת-מטה אפשר להקנות לקצין ע"י סיפוחו למפקדת יחידה; אולם, יש להעסיקו — באפשרות הראשונה — בתפקיד של קצין-מטה נמוך, לפחות למשך תקופה של 6-9 חדשים, כך תושגנה תוצאות טובות יותר. הסיפוח או המינוי, כאמור לעיל — מטרתו, בעצם, אך ורק להרחיב את אופקיו וידיעותיו הצבאיות הכלליות של הקצין; לכן, סיפוח זמני, מעין זה, כדי לשמש בתפקיד של קצין-

מטה מקצועי — לא יהיה בו כדי לקלוע למטרה המבוקשת, כפי שהוגדרה כאן. כי תפקידיהם של קציני המטה המקצועיים הנם מוגבלים מדי במסגרת מקצוע זה או אחר. הסיפוח צריך שיעשה (למפקדת חטיבה, למשל), בתפקידים של עוזר בעבודת קציני מטה מתאם, שדרכו עוברות ומקבלות טיפול בעיות, הנוגעות בכל החילות או במרביתם, ובבחינות רבות ומגוונות של שירותם. רק קצינים מעטים יחסית יוכלו לעסוק בשלב זה בתפקידי מטה תוך שירות עם חילות אחרים. אולם דבר זה, אם יהיה ברביעיות, יאפשר הרחבת אופקים נוספת לידיעה הצבאית, של סוג קצינים זה.

אימון בבתי-הספר לקציני-מטה

הכשרת קציני-מטה בבי"ס לקציני-מטה — היא בעיה שפתרונה אינו קל. שכן האימון בבית-הספר לקציני-מטה דורש זמן רב; ומאידך גיסא, תצטרך התכנית להיות קצרה, כדי שהקצינים, שהביקוש אחריהם הוא רב, לא ייעדרו מיחידותיהם לזמן רב מדי. כלומר, בזמני-מלחמה יש צורך לקצר את משך הקורס עד למינימום. משך הקורס יהיה בדרך כלל ביחס הפוך לביקושם של קציני מטה; ככל שיידרשו יותר — יקוצר הקורס. עם זאת, ברור, שכל כמה שאורך הקורס — כן תעלה רמת אימונם של קציני-המטה, שישלימו את לימודם בו. בעת מלחמה, מכין בית-הספר לקציני-מטה את חניכיו, בראש וראשונה, לתפקיד הישיר הצפוי להם. אולם, בעתות שלום, חייב בית-הספר, נוסף ל"הכנה הישרה", להרחיב ולהעמיק את ידיעותיהם הצבאיות הכלליות של חניכיו, — ולאמנם, בתהליך הלימודים והתרגילים, גם לקראת פיקוד על יחידות גדולות. ודאי שחשוב היה לבצע כזאת גם בתקופת מלחמה, אלא שהדבר מצריך, כמובן, השקעת-זמן נוספת; וכאמור, לא תמיד תמצא האפשרות לכך.

אכן, הפשרה בין שני הדרכים תהא התשובה הנכונה. זה, כלומר, שבשעת מלחמה יאמן בית-הספר את חניכיו רק בתורת קציני-מטה, אך ישתדל להכשירם, ככל האפשר, לקראת הרחבת התפקיד, הצפוי להם אולי בעתיד. ואילו בזמני-שלום, יהיה בית הספר מיועד להכשרת אנשים לפיקוד ולקצינות-מטה גם יחד, והלימוד בו ימשך או לא פחות מאשר כ-10 חודשים; שעה שבימי מלחמה, כשהוא נועד לקציני-מטה בלבד, יימשך הלימוד כ-5—6 חודשים בערך.

האימון שלאחר הלימוד בבית-הספר לקציני-מטה

לאחר סיום הקורס, יצטרך החניך לקבל תפקיד-מטה, כדי לנסות את יכולתו למעשה בכל אשר למד וכדי לרכוש נתק ונסיון. אכן, חיוני הדבר שיוסיף גם או ללמוד

ולבסס את ידיעותיו; והדרך היחידה-כמעט שתעמוד לפניו תהיה לימוד-עצמי — כתוצאה מנסיונו הוא המתוסף והולך, ולפי קוים-מנחים של מפקדים, שאתם ישרת באותו מטה. אלא שנוסף לאימון הישיר בעבודת-מטה, אשר שיקבל בדרך זו, חשוב ביותר שקציני-המטה לא ישכח לעולם, שהוא משרת את הגייסות, וש ראשית חובתו היא לדאוג להבטחת תנאים טובים ככל-הניתן, לגייסות של אותו גוף-צבאי שהוא ממשו. עליו אפוא לדעת ולבחון, בחן וחזור, איזו השפעה תהיה לפקודות, העוברות באמצעותו, או הנערכות על-ידו, על האנשים בשדה — קצינים וחילים ביחידות הפועלות. חשוב הדבר, שיקבל על עצמו מדי פעם בפעם (וביחוד נודעת לכך חשיבות מיוחדת ונוספת בשעת מלחמה) תפקידי פיקוד ממש על גייסות, לפחות למשך 6 חודשים לכל תקופה של שנתיים. יש, אמנם, כמה תפקידי מטה, בעיקר במטות מקצועיים-קבועים, הניתנים לביצוע על-ידי קצינים, ואינם מתאימים כבר לפיקוד. ע"י כך ניתן להימנע מהשתמש במטות אלה בקצינים צעירים, שיהיו דרושים במקומות אחרים. אכן, אף על קצינים אלה — שבדרך הטבע הם לרוב קשישים בגילם ומורגלים בתנאי מלחמה מתקופה קודמת — יש לקיים פיקוח, כדי שיובטח, שאמנם יודעים הם ידיעה מציאותית את הדרוש לגייסות התלויים בטיפולם, וכי אין הם משרתים אותם לפי צרכי העבר, שאינם עוד תנאיו של היום הזה.

האם הכרחית בשעת מלחמה התמחות לפי מקצועות צרים?

משנוקטים קו של התמחות בתפקידי-מטה לפי מקצועות מוגבלים — נתון הדבר תוצאות מהירות יותר, ולכן יש בו משום יתרון בתקופת מלחמה. ואולם, מצד שני, קצין שהפך למומחה-לדבר-אחד יהיה מוגבל, וביחוד לא יהלום את התביעות שעה שתהיה לפניו הזדמנות למלא תפקיד גבוה יותר; על-אחת-כמה-זוכמה — כשהמדובר יהיה בקבלת פיקוד על יחידת-גייסות גדולה. לכן, מוצדקת — בשעת מלחמה — התמחות בתחום תפקידי-משנה מוגבלים, בשל התוצאות המהירות אשר היא מביאה; אולם, מאידך גיסא, הכרחי יהיה להמעיט בה עד כמה שאפשר, ובשום אופן לא לראות בה את השיטה היפה במצבים תקינים פחות או יותר. כך, למשל, יש לאפשר לקצין להתמחות בעבודת האגף-הכללי של המטה, בתור כזה, אבל לא עד כדי הצטמצמות — למשל, במדור-התכנון בלבד שבאותו אגף-מטה. צריך, על כן, שקציני-מטה יוחלף ויועבר מדי פעם, מתפקידי-מטה אחד למשנהו, כדי שידעו ונסיונו יהיו רחבים ככל האפשר ומבוססים על לקח וידיעה ממשיים בכל ענף מענפי עבודת-המטה, ולא רק על מושג מופשט וסתמי שיהיה לו על טיבם הכללי.

אכן, מפקדים בפיקוד הגבוה, אימונם מושתק קודם-כל על נסיון של פקוד בדגיי-פיקוד נמוכים יותר; אם זאת האימון כקציני-מטה מרחיב את האפקים ותחום הידיעות, ויהיה בו כדי לשמש תוספת חושבה ביותר — בהצטרפו אל נסיון-הפיקוד של המפקד — בהכשרת-הכוללת של מי שעתיד לשאת באחריות של פיקוד גבוה.

סיכום

אל לו לקציני-מטה לשכוח, שהוא משרת את האנשים בצבא, הנתונים למרותן של אותו מפקד, שאותו הוא משמש כקציני-מטה. למען ישא בחובתו ובאחריותו כראוי — הכרחיים לו:

ידיעה יסודית, אותה עליו לחדש ולהרחיב בהת-
מדה;

נסיון של תנאי השרות ביחידה, בטרם יטול תפקיד של קציני-מטה;

וכן החלפה מתמדת, לסירוגין, בתפקידים אלה. הכשרת קציני-מטה תלויה בתורת-המטה, שמקנה לו בית-הספר. בהעדר בית-ספר כזה — כושרו ויעילות עבודתו יהיו לקויים וחסרי אחידות, שהיא חיונית ביותר לכל הזרועות של כוחות-הבטחון.

שלך „לוחם“

כמה דעות-קדומות רווחות בצבאות לגבי בעיה זו — וניתן להיפגש בשתיהן יחד אף בתחומו של אותו צבא עצמו. האחת אומרת — שכל המפקדים הגבוהים של הצבא צריכים להיות אנשים שקיבלו אימון בבית-ספר לקציני-מטה, או שהיה להם לפחות נסיון כקציני-מטה.

הדעה האחרת גורסת — שלא זו בלבד שאין צורך כלל, שמפקדים יהיו מבין בוגרי בית-ספר לקציני-מטה — אלא שאלה האחרונים צריכים, בדרך כלל, לעסוק בצמיתות בעבודת-מטה בלבד, מבלי שיתערבו בתחום תפקידי פיקוד מובהקים.

אולם, הנסיון מראה שהתשובה הנכונה היא הממוצע בין שתי גישות אלו. אם לא תהיה פתוחה לפני קציני-מטה הדרך לקראת תפקידי פיקוד, הרי שחלק ניכר מהקצינים הטובים לא ילך כלל לתפקידי-מטה; והצבא יסבול מאובדן חומר פיקודי משובח. שכן עבודת-מטה מרחיבה את אופקו של הקצין ואת נסיונו, דברים הדרושים לאימון מפקדים — ממש כשם שהפיקוד מרחיב את אופקו של מי שעשה במשך תקופה לא קצרה בתפקידי מטה. עם זאת, יש להודות בכך, שלא תהיה הצדקה לשלול זכות-פיקוד מקצינים רבים אשר לא היה להם נסיון במטה; כידוע, הרבה מפקדים מוצלחים, לא עברו מעולם כל קורס מטה ולא היו בתפקיד מטה בכלל.

המפקד צריך לדעת, שכושרו של הצבא נמרד לא רק בנכונותו הקרבית ובחתלת-הכותו — אלא גם בארמיניסטרציה מעולה, בסידורים נאותים ובשמירה על אלף פרטים קטנים שבהם תלויה יכולתו של הצבא לא פחות מאשר בנכונות ההקרבה העצמית. הבוץ לקטנות — עלול לערער את כוחו של צבאנו ואפשרות האומה לקיים את הצבא בתנאים חוגנים. אין מנצחים בחירוף-נפש בלבד. ארגון טוב ומדויקדק בפרטירפרטים מהנה, אולי, שלושה-רבעים של סוד הנצחון.

איכות וכמות בגידולו המהיר של צבא ארצות הברית

פרק ראשון

דרכי הגיוס, המיון והאימון

(א) הבעיות הספציפיות לארצות-הברית

כל צבא בעולם משקף במידה רבה את צורת החיים של עמו ואת מושגיו. צבאה של ארץ דימוקרטית יהיה יותר דימוקרטי בצורות המשמעת שלו מאשר צבאה של מדינה פיאודלית. צבאו של עם אשר הגיע לרמה גבוהה של התפתחות טכנית ישתמש יותר בצניוד טכני ובשיטות מדעיות מאשר צבאו של עם פרימיטיבי יותר. לא יתכן, למשל, סגנון חדיש ומתקדם יותר בצבאות ערב כל עוד החברה הערבית היא בלתי-דימוקרטית. הצבא האמריקאי אינו יוצא מהכלל הזה. כעם שאין לו מסורת היסטורית ארוכה הוא יצר צבא שגם לו אין מסורת מושרשת בעבר הרחוק. תופעה כגון המסורת הגדודית של רגימנטים אנגליים אינה יכולה להיות קיימת באותה מידה בצבא האמריקאי.*

ועוד: הארץ, אשר פיתחה את שיטות ה- "mass-pro-duction" בתעשייתה — טבעי הדבר שהגיעה גם לנסות יונות דומים באימון צבאה.

בסקירה זאת יתוארו כמה מבעיות הגיוס והאימון של כוחות-הקרקע-הלוחמים בתוך הצבא האמריקאי במלחמת העולם השנייה. המקורות שעליהם מבוסס תיאור זה הם:

1) ספר בן 700 עמוד, שהוצא לאור על-ידי המחלקה ההיסטורית של "מחלקת" (מיניסטריון) הצבא האמריקאי

בשם: "חילום ואימונם של חילות-קרקע-לוחמים" — שהוא חלק של סדרת ספרים על "צבא ארצות הברית במלחמת העולם השנייה".

2) מאמרו של בריגדיר בארקליי (מהצבא הבריטי) על "האימון של צבאות לאומיים במלחמה", אשר הופיע באפריל 1949 בירחון "The Army Quarterly" ("רבעון הצבא" בבריטניה), וענינו השנאת השיטות האמריקאית הבריטית.

3) התנסותו של בעל-הסקירה במגע ושיתוף-פעולה עם הצבא האמריקאי בדרום-איטליה, בחורף 1943-4.

4) רשמי ביקור ממושך של המחבר בארצות הברית, בשנות 1949—1950.

כן רצוי שבצמוד לסקירה זו ייקראו מאמרו של סגן אלוף ממתיהו פלד — על "ארגון כוחות קרקע לוחמים" החוברת ס"ו—ס"ז של "מערכות" (מרס 1951) — אשר היה מבוסס על ספר אחר באותה סדרת-ספרים המתארים את הצבא האמריקאי במלחמה השנייה, וגם הערותיו של כותב-שורות-אלו לאותו המאמר, אשר הופיעו באותה החוברת.

הבעיה העיקרית של הצבא האמריקאי במלחמה"ע ב' היתה בעית המספר. חובת הגיוס בימי שלום לא היתה ידועה או בארצות-הברית. והם היו צריכים, איפוא, להקים כמעט מאפס במשך שנתיים, בערך, צבא שממדיו המספריים היו ללא תקדים. בשנת 1943 הגיע המספר של הכוחות האמריקאיים ל-12,350,000 איש, בערך. מאלה היו כ-8,300,000 בחיל-הצבא (אשר כלל אז גם את רובה של "אורית-הצבא", המהנה עתה את חיל-האוויר), ומתוך 8,300,000 אנשי-צבא אלה היו כ-7,300,000 איש חיילים-בלתי-דרגה. בהתחלת הגיוס האמריקאי, בשנת 1940

* פרט, כמובן, לכמה רגימנטים נודעים-לתהלה. בין אלה יש לציין כמה וכמה גופי-צבא ב"משמר הלאומי" שלפי טיבם המקומי-המיליציוני ניתן להם להתמיד כמסגרות, תקופות זמן ארוכות — ויש מהם המונים את ייחוסם עוד מימי יחידות המיליציה הקולוניאלית שבמאה ה"ה; בדרך כלל, הרי יש ודוקא ארץ צעירה מתאמצת במיוחד להאחז בכל "פידור" של מסורת צבאית המצוי לרשותה... דרך אגב, יתכן שבשל החולשה היחסית של המסורת הרגימנטלית — מצויות בארצות-הברית דוגמאות רבות יותר של "רוח-די ביזניה", מסורת וגאון די ביזיונית. — המער.

זאת אומרת שהיה להם קצין אחד, שמקצועו בכך, על כל 40 קצינים. הבעיה הראשונה היתה, איפוא, לאמן מספר כה עצום של חיילים וקצינים, בזמן קצר, על ידי חבר קטן מאוד של קצינים וחיילים מוסמכים; והיה ברור, שמטרה זאת אפשר יהיה להשיג אך ורק על ידי שיטה של "mass production" ("ייצור המוני").

בעיה אמריקאית-טיפוסית * שניה היתה בעית המרחק שבין מיניסטריין-המלחמה והמטה-הראשי מזה, לבין זירות-המלחמה מזה. מרחק זה היה אחד הגורמים לכך, ששגיאות באימון מצאו את תיקונן רק לאט מאוד. עד שהכוחות המאומנים עברו את האוקיינוס, הגיעו לזירות-המלחמה, נכנסו לפעולה וגילו את חולשות אימונם — עבר זמן רב; ועד שנתאפשר לתרגם את הלקח, אשר נלמד בשדה-הקרב, ללשון אורחות-הכשרה חדשים במחנות-האימון שביבשת ארצות-הברית — עבר, שוב, זמן לא מועט; כך שלעתים לא עלה כלל לתקן בזמן הדרוש את הטעויות: הן באימון, והן בחלוקת האנשים לתפקידיהם.

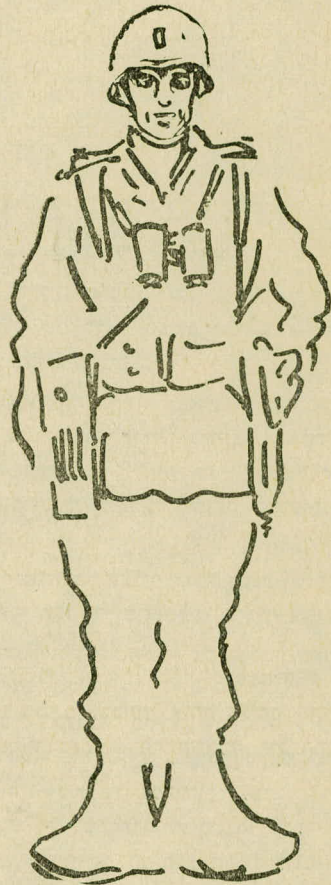
קושי מיוחד באימון הצבא האמריקאי נבע גם מזה, שהיה עליו לאמן את חייליו לזירות-המלחמה שונות מאוד, לאקלימים שונים ולדרכי-קרב שונים של האויב. רק בסוף שנת 1944, כאשר הנצחון באירופה נראה כבר כמובטח, נקבע לימוד של דרכי-הלחימה היפניות, שהיו שונות תכלית שינוי מן הגרמניות. כי עד אז היה כמעט בלתי אפשרי לדעת אם הטירון יאומן כחייל אשר ילחם בגונגל — או בשטח אירופי, או צפון-אפריקאי **.

בעיה נוספת היתה, כמובן, זו הכרוכה בלחץ הפורמליטי, שהצבא נתון בו בארץ דימוקרטית. היה, למשל, שלב, שבו הוחלט — תחת לחץ דעת הקהל — לא לשלוח אל מעבר-הים חיילים שטרם מלאו להם י"ט שנה, אך חלק ניכר של "אנשי-התחלופת" המאומנים והמוכנים למשלוח אל מעבר-הים באותה תקופה היו דוקא בני גיל 18. החלטה פוליטית זו גרמה, כמובן, לעיכובים במשלוח התגבורות הדרושות, לשינויים בנלילה בכל התכניות, וגם — למשלוח חיילים שלא אומנו דים ולא היו מתאימים; ולכל שאר התקלות הנובעות ממצב מעין זה. אכן, המציאות הביאה מדי פעם לידי שינויים הכרחיים בתקנות שהצבא הלוחם לא יכול היה לעמוד בהן.

* אם כי משותפת, כמובן, לארצות-הברית ולבריטניה — אלא שבמקרה ההוא המדובר היה במדינת איים מפורשת, להבדיל מ"מעצמת-יבשת" האמריקאית — אשר רק במאוחר התחילה מבינה את עובדת היותה "איי" (ענקי) בעולם האסטרטגי של תקופתנו. — המ ע ר.

** וזוהי גם אחת הסיבות שהאיטו את הצעדים להכשרת דיביות, "מיוחדות": הרריות, או "קלות" — לאיטו האוקיינוס-השקט. — המ ע ר.

היו רק 14,000 קצינים, אנשי-מקצוע בצבא-הקבע (אשר יחסית לגודל האוכלוסייה, היה קטן פי שלוש בערך אף מצבא הקבע הבריטי, הקטן כשהוא לעצמו); ולא היתה קיימת רזרבה של קצינים באותו גודל יחסי בו היתה קיימת בבריטניה, במסגרת הצבא הטריטוריאלי ורזרבה-הקצינים ה"כללי" והמיוחד * . בתקופת הגיוס המלא הגיע מספר הקצינים בצבא האמריקאי ל-600,000. בערך:

היה להם קצין אחד, שמקצועו בכך, על כל 40 קצינים...

* הגם שעובדת הגיוס החלקי — החל מסתיו 1940, שנה לפני "פירל-הרבור" — הקלה בהרבה את הגיוס המהיר שבא, מאונס, עם כניסת ארצות-הברית למלחמה, בהרחיבה מראש את ממדי הצבא-המגויס פי שלושה ומעלה, ויצוין, כי עד דצמבר 1941 ("פירל-הרבור") — כבר הוכללו בצבא-מגויס זה 18,000 קציני "משמר-לאומי" (שהדיביות שלו הקבילו, במעמדן ואופן המיליציוני בימי שלום, לאלו של הצבא-הטריטוריאלי) בבריטניה), ו-80,000 קציני-רזרבה (רובם — הניכי "גדודי הכשרה לקציני-רזרבה" שבאוניברסיטאות) — ורק בכוחם של אלה נתאפשר להקים ולהכשיר כצבא-עומד, עוד בטרם הגיוס הכללי, את הדיביות של "המשמר", אשר היו כה חשובות בשלב הראשון להשתתפות ארצות-הברית במלחמה. — המ ע ר.

1941 שרתו בחיל-האוויר 350.000 איש. ניתנו הוראות להגביר מספר זה ל-998.000 במשך שנה אחת, ול-2.200.000 — בהקדם האפשרי לאחר כך.

אין לראות את האימון כנפרד מתהליך הגיוס-המיון. תהליך זה מניח את היסוד לאימון — אז כובלו בסד. מיון מושכל וגיוס תכליתי הם הערובות לאימון המוליך אל המטרה. ליקוייהם — חולשות באימון אחר כך.

כל טירון של הצבא עבר מין בחינה פסיכוטכנית, שלפיה נקבע מיון לחמש דרגות — מבחינת הכושר השכלי בעיקרו. בשנת 1943, שהייתה שנה אופיינית, נתקבלו לצבא האמריקאי 2.600.000 איש. לכוחות-הקרקע-הלוחמים נשלחו מהם 40% — אך רק 34% מאלה שעברו את המיון בציונים א' ו-ב'. לעומת זאת נשלחו או לכוחות-הקרקע 44% של אלה שקיבלו את הציונים הנמוכים ביותר (דרגות ד' ו-ה' במיון). הואיל והקצינים היו צריכים לבוא מבין בעלי ציון א' או ב', והסמלים — מבעלי ציון ב', והחלק הראשון של ג', — הלי שחסר היה לכוחות-הקרקע מלכתחילה האחוז הדרוש של כוח-האדם המתאים להכשרת קצינים והבר-סמלים. דגימה של 12.000 חיילים לוחמים ב-1943 הראתה, שרמתם הממוצעת היתה נמוכה מן הממוצע של הצבא כולו, (כולל "כוחות-האוויר" ו"גייסות-השירות") בנוגע לגובה, למשקל, לרמה השכלית ולרזקע ההשכלתי. ואילו חיילי חיל-הרגלים שבתוך אותה דגימה, שכללה, כמוכר, גם את חיל-התותחנים, חיל-השריון, חיל המהנדסים וכו', היו, בממוצע, נמוכים במחצית-האינץ'*, ומשקלם היה קטן בשש ליטראות (כ-23 ק"ג) למעלה מן הממוצע של הצבא בכללו.

תוך שאיפה-לכמות, — דהיינו, להקמה מהירה של כוח-מזויין בן 12 מיליון איש — הפסידו במידת-מה האמריקאים את מערכתם על האיכות. הכוונה היא למפסיד העיקרי: לכוחות-הקרקע הלוחמים. רק כאשר נתגלו חולשותיו — ומספר כשלונות — בשדות-הקרב בצפון-אפריקה, שונתה שיטת העדיפות; אלא שהגשמתו של תיקון כזה דרשה גם זמן לא-מועט; ורק משנת 1944 ואילך קיבלו בפועל כוחות-הקרקע הלוחמים אותה העדיפות, בערך, אשר

* בית-הדין — ב³ של אינץ' (5.7.74) — לעומת 5.8.41 של הצבא-בכללו) — לפי דוגמה של 6.000 אנשי-רגלים, שנבחנו בנובמבר 1943.

לכוחות-הקרקע-הלוחמים, אשר לררכי אימונם מוקדש מאמר זה, היו קשיים מיוחדים. הם קיבלו בדרך כלל — ועכ"פ עד שנת 1944 — "חומר אנושי" שרמתו הגופנית והשכלית היתה נמוכה מן הממוצע של האוכלוסיה האמריקאית. הסיבה לכך היתה משולשת: קודם כל, במשך זמנמה ניתן היה למתנדבים לכוחות המזוינים בטרם בוא תור-גיוסם, לבחור את הענף (ולאלה, שהצטרפו אל הצבא — את החיל) שבו רצו לשרת. רובם בחרו בצ"י, ב"צבא-הצי" ("marines") ובחיל-האוויר, שאמנם היה אז, להלכה, חלק מן הצבא, אך למעשה היה גוף מאוד עצמאי ונבדל בתוכו. הסיבה השניה היתה, שהאמריקאים ניסו לנצל במידה מכסימלית את ידיעתו המקצועית האזרחית של החייל. בעל-מלאכה נשלח, איפוא, למקצועו; בעל-השכלה טכנית — לחיל טכנאים; רואה חשבונות, למשל, לעתים קרובות-מדי נשלח — בלי להתחשב בכושרו הגופני או ביכולתו לפקד על אנשים — לאדמיניסטרציה הכספית של הצבא. חרט נשלח, בתור כזוה, לאחד החילות שבו דרושים חרטים. כתוצאה מהבחירה ע"י המתנדבים — מזה, ומשיטת הניצול של ידיעות אזרחיות — מזה, נשאר, בדרך כלל, לכוחות-הקרקע-הלוחמים, ובעיקר לחיל-הרגלים, אנשים מחוסרי-מקצוע. במידה שחוסר-המקצוע לא נבע מן הגיל הצעיר של הטירון, ברור שגם רמתו השכלית ויכולת הלימוד שלו היו נמוכות. והואיל ואיש כזה גם שייך לרוב לשכבות סוציאליות פחות-מבוססות, הרי שבדרך כלל, גם כושרו הגופני היה קטן מן הממוצע. מעל לכל פעלה נגד טיב כוחות-הקרקע — העדיפות אשר ניתנה בשנות 1942—1943 לחיל האוויר. הסיבה לכך היתה, שהמצב האסטרטגי הכללי דרש, שארצות הברית יפעילו קודם כל את האוויריה שלהם. לאחר נפילת צרפת, כשכוחות הברית גורשו מיבשת אירופה כולה, היה ברור, שהאופני-סיבה של הכוחות האנגלו-אמריקאיים היתה צריכה להיות בעיקר אופני-סיבה אווירית — נוסף על המאבק על השליטה בימים. גם במאבק הימי נועד לחיל-האוויר חלק ניכר, למשל — במלחמה נגד הצוללות הגרמניות. באותה תקופה היה, איפוא, צורך דחוף ביותר בפיתוח מהיר של חיל-האוויר האמריקאי. לפיכך, במשך שנתיים כמעט, נשלח ה"חומר-האנושי המוכשר ביותר" אל חיל-האוויר. בסוף

* בכל אשר ידובר להלן על תוכן הספר — יש להביא בחשבון את המבנה הארגוני הכולל, אשר נקבע לכוחות צבא ארצות-הברית (שכלל או את צבא-היבשה וכוחות-האוויר) סמוך לכניסת ארצות-הברית למלחמת-העולם השניה: א. כוחות-הקרקע של הצבא; ב. כוחות-האוויר של הצבא; ג. כוחות-השירות של הצבא (המשמשים את שני הראשונים). תוכנו של הספר מתייחס אל הענף הראשון שבענפי-הצבא אלה. על הקורא לזכור כי לאחר המלחמה הונהג ארגון חדש, אשר לפיו מהוה חיל-האוויר כוח עצמאי, במקביל לצבא — מכאן, ולציה-המלחמה (הכולל כוחות-אוויר משלו) — מכאן. — המערך.

ניתנה עד אז לכוחות-האוויר — ובהיות וכבר לא היה כמעט מקום לשינוי ממשי בהרכב הכוחות ע"י נוהג אחר בחיל-טירונים — בוצעה השנאת-איכות מסוימת ע"י העברות של סוגי-אדם מוכשרים יותר (אך רק בגילים שעד 35) אל גייסות-הקרקע מהדרגים הנמוכים של כוחות-האוויר ומכוחות-השירות.

בלא מאמץ מיוחד לטיב כוח האדם לחיל הרגלים — ירד ממילא ממוצע-הצבא. התפקיד המחייב רוב-כוח — יוטל על פחותי-כוח. "העדפת" חילות-החזית בכוח אדם מובחר — היא היא הדרך לצבא מאון ותכלית.

כל ההתפתחות הזאת — שבה קדמו, בהכרח, תמורות במצב האובייקטיבי להחלטות על שינויים במגמות ובביצוען של אלו, — גרמה גם לכך, שבתוך הצבא האמריקאי נוצרה תופעה אשר אפשר להשוותה עם תופעה ידועה בכלכלה "חפשית". נוצר מעין "business cycle" (תקופת "מחזור עסקים"), על עליותיו וירידותיו ועל הייצור, אשר פעם אינו משיג את הביקוש ובפעם אחרת — עולה על הביקוש. בשנת 1942, למשל, היה מחסור בקצינים; הופעלו שיטות של "ייצור-בהמוך" של קצינים; ואילו בשנת 1943 נתגלה "פגאום" עודף של קצינים. אכן, היו אלו, כאמור, תקלות אשר בחלקן נבעו באופן בלתי-נמנע מהתמורות במצב האובייקטיבי. על הרקע המתואר-לעיל יש לראות את שיטות הגיוס והאימון שנהגו לפיהן בצבא האמריקאי.

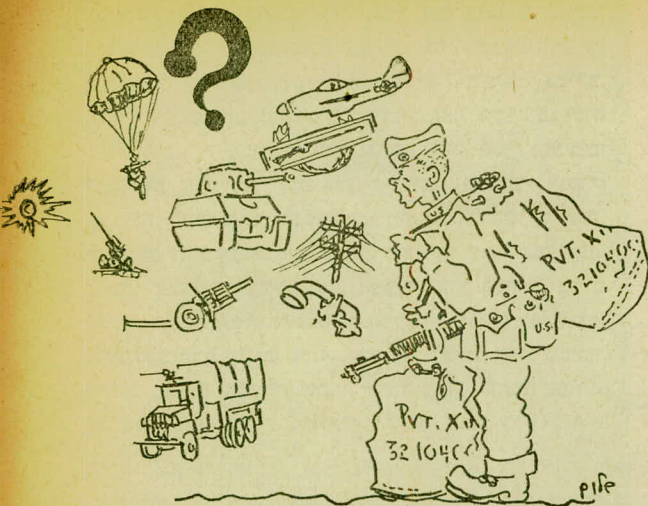
ב) שיטות גיוס ומיון

המטרה של אימון צבאי, בעיני המפקדים והמטה האמריקאיים, היתה כפולה. האימון צריך היה לצור חיילים המוכשרים לתפקידם — והיה עליו ליצור אותם בזמן הדרוש ולמקום הנכון. במטרה שניה זו, ביחוד, נכשלו לא-פעם שיטות האימון האמריקאיות. במשך כל זמן המלחמה, כמעט, לא נמצאה דרך שלפיה אפשר היה להתאים את מספר, אנשי-התחלופת (או, לפי ביטוי מאוחר יותר ו"נוח" יותר, שהונהג אח"כ בצבא האמריקאי — "אנשי-התגבורת"), אשר יהיו מוכנים לתפקידים שונים בתאריך מסוים; לאבידות, שהיה צריך למלא את מקומן והוא הדין — לגבי תכניות גיוס כלליות, בקשר להקמת פורמציית חדשות. מאז נכנסו כוחות-הקרקע האמריקאיים למערכה במספרים גדולים — היה תמיד הפרש בין אבידות למילואיהן. בזמן הפלישה לסיציליה נתהוו מצב שתואר על ידי המפקדים האמריקאים כ"משבר

של חיל-הרגלים". לא זו בלבד שמספר אנשי-התחלופת לא הספיק למלא את מקום האבידות, אלא שגם אלה שהיו מצויים, לא התאימו לעתים קרובות, לביקוש. בתקופה מסוימת היה עודף בקצינים, שכבר הוזכר; אך באותה התקופה חסרו בתוך "מלאי-המחליפים" חיילים המאומנים בסוגי נשק מסוימים. גם התכניות הכלליות השתנו מפעם לפעם. לשנת 1943 תוכנן, למשל, צבא בהיקף 100 דיביויות. הוקמו בתי-ספר לאימון החיילים והסמלים, נבנו מחנות להכיל מספר כזה של אנשים, — ופתאום שונתה התכנית והועמדה על 88 דיביויות, "בלבד". בשל כל אלה, היה נגרם בתמידות בזבוז רב בחומר ובאנשים. קצינים וחיילים, שהותרו מזירות-המלחמה לארצות-הברית על מנת לאמן את הדיביויות החדשות, נשלחו בחלקם בחזרה לחזית — כי מספר התלמידים נמצא קטן יותר — כך שמספר המורים שהובאו למענם הפך למופרז. באותה תקופה עצמה עלו האבידות על המשוער — והאנשים, אשר הותרו לארצות-הברית בתור מדריכים, חסרו ליחידותיהם שבהזית.

להשגת המטרה הראשונה, והעיקרית, של אימון צבאי — יצירת החייל המוכשר — יש תנאי קודם: תמונה ברורה של טיפוס-החייל המבוקש ושל הידיעות הדרושות לו. מטה כוחות-הקרקע האמריקאיים ראה את החייל החדש (גם כשהמדובר הוא בחיל-הרגלים) כחייל אשר צריך לדעת את השימוש בערך, בתריסר, של סוגי נשק שונים. נוסף על כך הוא היה צריך לדעת, לפי הגדרה זאת, את יסודות ההסוואה, ההעלמה, סילוק-מוקשים, גילוי "מלכודות-פתאים", הסיוור, קריאת-מפות, מודיעין-בשדה, הבחנת-אווירונים, טנקים וכו', (הן של הצבא האמריקאי, צבאות-הברית, והן של האויב); שימוש בצידוד האויב הנלקח שלל — או האורח הנכון לשיבושו. הנוהג בשבויי-מלחמה, עזרה ראשונה והיגיינה-בשדה — בתנאי מחסור וקושי המורים. נוסף על כן הביעו מפקדים אמריקאים דעתם, שהטקטיקה הניידת והמבנים הפתוחים הנהוגים במלחמה החדשה, דורשים מן החייל כושר גופני, ערות, רמה שכלית וכוח החלטה עצמית — במידה שכמותה לא נדרשו מהייל אשר לחם במבנה הסגור (המכונס) ובחפירות הסטטיות של מלחמת העולם הראשונה. גם הקושי למפקדים גבוהים לשלוט על פרטי-פרטים של תהליך הקרב בשדה המערכה של זמננו גרם לכך, שאחריות מרובה נופלת היום על מפקדיהן של קבוצות קטנות ביותר — אפילו של הכיתה — או אף של צלף בודד.

ברור, שדרישות אלו הן דרישות אידיאליות — שכמעט ואי-אפשר, להשיגן בשלמות בשום צבא, ועל אחת כמה וכמה לא בצבא שבעצם שלא היה קיים לפני פרוץ המלחמה, והגיע במשך שנתיים לכמות של 12 מיליון איש. לרמה כזאת לא יכלו להגיע כוחות-הקרקע, אשר במשך

„ניתנה להם האפשרות לבחור את החיל, שבו ירצו לשרת“...

כזה הוטל דוקא באותו חודש בו פלשו כוחות המערב לנורמנדיה.

הואיל וצבא־הקבע האמריקאי היה כוח קטן, והואיל והגורמים הצבאיים למחצה, כגון ה„משמר־הלאומי“, רורב־הקצינים וכו' לא הגיעו לממדים מספיקים (ורמת קציניהם אף הייתה לעתים קרובות, תוספת הכשרה להם עצמם וברירה בתוכם) — לא היה ביכולת הצבא לאמן בבת־אחת את כל חייבי הגיוס. לא היו לא מתקנים ולא מדריכים מספיקים לכך. היתה זו אחת הסיבות לכך, שחובת הגיוס בארצות־הברית נשארה, עד היום, „שירות של ברירה“ „Selective Service“ דהיינו — רק חלק של חייבי הגיוס נקראים מדי פעם אל הדגל. בתקופה שעליה מדובר כאן בשנות 1941 עוד 1943 — היא השנה שבה הגיע הגיוס האמריקאי להיקפו המלא — היתה, איפוא, גם אפשרות לאנשים להתנדב לשירות, בטרם שנקראו. המתנדבים האלה היו, כמובן, רצויים — אך ניתנה להם האפשרות לבחור את ענף־הכוח־המוזין שבו רצו לשרת. ובתוך הצבא — את החיל. עד סוף שנת 1942 קיבלו הצי ו„צבא־הצי“ את כל אנשיהם מתוך מתנדבים. ב־1942 רק 5% ממתנדבים כאלה של הצבא (שכלל את „כוחות־האוויר של הצבא“) בחרו בחיל הרגלי ובחיל־השריון. רובם בחרו בכוחות־האוויר, בצד אלה, שהתנדבו מלכתחילה לצי ול„צבא־הצי“ (מרינס). לפי חוקת הגיוס היו גם הרבה אנשים משוחררים; למשל אלה, שהיו בני־סיוע, אנשים כאלה יכלו להתנדב לבתי־ספר לקצינים, למשל; ובמקרה שלא עברו את הלימודים בהצלחה, היה מזכותם לחזור לחיים האזרחיים — דהיינו: למצב של פטורים מגיוס. גם פרחי־קצינים מתנדבים אלה יכלו לבחור את החיל שבו רצו לשרת. מתוך 1,200 קצינים

השנים הראשונות של הגיוס האמריקאי קיבלו, כאמור, כוח־אדם נמוך יחסית ברמתו, בשל העדיפות שניתנה לכוחות־האוויר ולצי.

מעל לכל ברור, שהבסיס לאימון יעיל חייבת להיות שיטת־גיוס מתאימה, ובצדה — שיטה מתאימה למיון המגויסים. דוקא המספרים העצומים של הצבא האמריקאי הפכו את בעיות המיון לבעיות קשות ביותר וחייבו סטנדרטיזציה של המיון שלא היה לה תקדים בכל צבא אחר שבעולם. העובדה, שלא היה קודם לכן גיוס־חובה בארצות־הברית, וששדות־המערכה היו כה רחוקים, גרמה לקשיים פסיכולוגיים ואובייקטיביים בגיוס מהיר. למעשה לא התגבר הצבא האמריקאי על קשיים אלה עד היום הזה. גם כאשר נכנסו ארצות־הברית למלחמת־העולם השנייה, היו מיליונים אמריקאים אשר האמינו, שהן יכלו להשאיר ניטראליות. לעומת זאת, בפרוץ מלחמת קוריאה שלטה בקרב הקהל האמריקאי ההשקפה, שדבר זה הנו בלתי־נמנע — וכמעט ששרר רצון למלחמה. בכל זאת לא הצליח, בעצם, הצבא האמריקאי לגייס־ולהפעיל בששת החודשים הראשונים של מלחמת־קוריאה מספר אנשי־צבא נוספים בשירות, אשר יעלה על מספר המגויסים לשירות־פעיל במדינת־ישראל במשך שבוע ימים בתמרוך הסתיו — תמרוך הגיוס־המהיר של שנת 1950. כמובן שיש לזכור את ההבדל המהותי העצום שבהשוואת מספרים מעין זה. המספר העצום של האוכלוסיה האמריקאית, וכן התנאים החברתיים והמדיניים, עושים את מכות־הגיוס למכונה כבדה מאוד, אשר מתחילה לפעול במלוא כוחה רק אחרי זמן־מה. בשנת 1941, למשל, שנת „פירל־הרבור“ ושנה אחת אחרי שהוחלט בארצות־הברית על הגיוס של 1,200,000 בשירות ו־800,000 מילואים, סיימו את בית הספר לקצינים של כוחות הקרקע רק 1,389 איש. אך בשנת 1942 „יצרו“ אותם בתי הספר 54,233 קצינים — דבר אשר מסמל את הקצב האיטי שבכל גיוס אמריקאי בתחילתו — לעומת ההכפלה המהירה, כפול־שמונה“ ולמעלה מזה, של אותו הקצב בהמשכו של התהליך.

הרי שבעיות האימון, וביחוד של אימון בצבא הגדל במהירותו של האמריקאי, קשורות קשר הדוק עם בעיות קצב הגיוס — וטיב המיון.

דרכי הגיוס היו שונות במידה רבה מאלו המוכרות ורגילות בארצות אחרות. לכאורה, היה הגיוס מבוסס על רישום של כל הגברים בגילים שבין 21 ל־36, חוק־גיוס זה (חוק „שירות־לפי־ברירה“ — „Selective Service“ נתקבל עוד בספטמבר 1940. מיד בולט לעין הגיל הגבוה שבו התחיל גיוס זה. (החל מ־20!). אמנם בהמשך המלחמה (מנובמבר 1942) החלו מגייסים גם בני 18—20 — אך, כפי שהוזכר כבר, התנגדה דעת הקהל כמעט כל הזמן למשלוח בני 18 אל מעבר־לים; ואיסור מהודש על משלוח

מתנדבים פטורים מגיוס אלה, בחרו 800 באגפים האדמיניסטרטיביים של הצבא. הסיבות לכך היו, לפי הגיתוח של ההיסטוריונים הצבאיים האמריקאיים, שתיים, בעיקר. התפקידים באגפים האדמיניסטרטיביים, זאת אומרת בגייסות השירותים, היו מסוכנים פחות, כמובן; וכן סברו האנשים, שבחילות אלה לא יהיה זמן שירותם "מבוזבז" לגמרי, מבחינת התקדמותם המקצועית. מהנדס או בעל מלאכה, שהתנדב לחילה מהמהנדסים, נשאר, פחות או יותר, במקצועו. נדמה, שפעל גם גורם נוסף. אנשים שהיו פטורים מגיוס באותה תקופה השדו, שבהמשך המלחמה יבטלו הפטורים. בהתנדבם טרם היותם חייבי גיוס יכלו לבחור בחיל מסוכם פחות, משלם משכורת טובה יותר, כגון "כוחות האוויר", או אשר נותן עמדה סוציאלית טובה יותר, כגון כוחות האוויר הצי.

פרצות אלה בחובת הגיוס גרמו מלכתחילה לכך, שמיון יעיל היה בלתי אפשרי כמעט. רואה השבונות בעל כושר גופני ורמה שכלית מדרגה א', שהיה יכול להיות קצין בפלוגת רגלים, אבד לחלוטין לכוחות הקרקע הלוחמים על ידי התנדבותו למנהלה הפיננסית. מכונאי, שהיה יכול להיות רב-סמל בחילה השריון, אבד לחיל זה אם הוא התנדב "בזמן" לחילה החבורה.

שיטת המיון. שהצבא האמריקאי הפעיל אותן בתחילה, הוסיפו עוד על קשיים אלה. בגלל הצורך בגיוס מהיר, חשבו לנצל את ידיעות החייל בחיים האזרחיים. לפיכך, הכיר הצבא האמריקאי בהתחלה רק בשני סוגי בריאות: ומיין את הטירונים לאלה שהיו מוכשרים ל"שרות כללי" ולאלה שהם רק מוכשרים ל"שרות מוגבל". לשירות בתוך ארצות הברית. מיון בריאותי לפי דרגות ביניים כפי שהיה נהוג בצבא הבריטי או הגרמני, לא היה קיים עד שנת 1943. המיון העיקרי נעשה לפי המקצוע האזרחי של החייל. גורם נוסף בכשלונו של המיון האיכותי, באשר לסיפוק צרכיהם של כוחות הקרקע הלוחמים טמון בעובדה שדוקא בכוחות אלו אין "מקצועות" רבים אשר ידמו למקצועות אזרחיים.

דרך היסוד למיון איכותי של כוח האדם — בצד המגמה להצבה לפי מקצועות — היתה משוכללת בשטח השכלי הרבה יותר מאשר בזה הגופני-בריאותי. היא היתה מבוססת, כפי שכבר צויין, על בדיקה פסיכוכימית, אשר לפיה חילקו את הנבדקים לחמש דרגות. לבדיקה הזאת קראו "מבחן מיון כללי של הצבא" ומטרתה היתה לבדוק את יכולתו של האיש ללמוד. לאמתו של דבר גילתה הבדיקה יותר את הידיעות המקצועיות של הנבדק.

בעת ובעונה אחת עם פיתוח המבחן הזה נעשתה אנליזה נרחבת של כל התפקידים שבצבא, הן מבחינה איכותית — מהותית והן מבחינת חלקם המספרי. לפי התקנים של

כל יחידה ויחידה עשו רשימה של מקצועות-צבאיים*, שמספרם הגיע ל-999. למקצועות-הצבאיים, אשר יש להם מקביל בחיים האזרחיים, ניתנו המספרים 001 עד 500. מקצועות-צבאיים, שאין להם מקביל אזרחי, קיבלו מספרים מ-501 ומעלה. ובאותו הזמן נעשתה גם הערכה של מספר האנשים אשר הצבא זקוק להם בכל מקצוע ומקצוע. בחילה-הרגלים, למשל, היו נחוצים — לפי תקן הגדודים — על כל אלף איש 21.3 טכאים, 77.0 נהגים, 177.5 רובאים, 50.5 נושאי-רובים-אבטומטיים (מקלענים-קלים) וכו'. לפי אותה השיטה, ובאותם המספרים, חולקו המקצועות-האזרחיים אשר נתגלו במבחן המיון הכללי. למשל: איש, שמקצועו היה מכונאי-אבטומובילים, קיבל כתוצאה ממבחן-המיון את מספר מקצועו 014. שעה שנשלח לפורמציה מסוימת נשלח בתור איש שמקצועו הצבאי צוין באותו המספר 014 — דהיינו, שידיעותיו האזרחיות נוצלו באופן אבטומטי; הוא נשאר מכונאי-אבטומובילים גם בצבא.

השיטה הזאת עזרה כמובן לגיוס מהיר**. אך כפי שכבר הוסבר לעיל, בתוקפה נשארו לכוחות-הקרקע הלוחמים דוקא האנשים, שלא היה להם מקצוע קבוע בחיים האזרחיים, ושבררך כלל רמתם היתה נמוכה יותר. מתוך 1000 תפקידים בחילה-החבורה האמריקאי יש 788 שהם מקבילים, פחות או יותר, למקצוע אזרחי; אך מתוך 1000 תפקידים בחילה-רגלים — ישנם רק 164 אשר דמיון להם לאיזה מקצוע אזרחי. נוסף על כך, לא התחשבה שיטת מיון זו במידה מספקת בכושרו הגופני של החייל. במשך שנים מספר טען מפקד כוחות-הקרקע, גנרל מק-נייר, שאפילו לטבחים שבפורמציות השונות דרוש כושר גופני שונה לגמרי. בהודמנות אחת הוא כותב: "טבח בפלוגת חילה-הרגלים אסור שתהיינה לו עיניים חלשות, שמיעה לקויה או רגל-שטוחה (שופלר) — מפני שהוא צריך להיות מסוגל לירות ברובה, לעמוד על רגליו במשך שעות ארוכות ולשמוע ולהבין הוראות הניתנות בלחש, בקרבת האויב. אין הדברים האלה דרושים לטבח במתקן אשר בעורף. הדבר נעשה יותר ברור אם נושה את הדרישות הגופניות אל מכונאי ביחידת-שריון ואל העובד בשדה התעופה, מאה מילין או יותר מאחורי החזית." גנרל מק-נייר טען, שלא תפקידו המקצועי בלבד של החייל הוא אשר קובע את הכושר הגופני הדרוש. אלא גם מידת קירבתו לחזית. גדולה מזו: הוא דרש שהכושר הגופני —

* "מקצועות-התעסקות צבאיים" (MOS) Military Occupation

** ואף הקלה בדרך כלל, על מאמץ-ההכשרה, המוטל על מנגנון הצבא. וזאת הסיבה, שבגללה, על אף מגבלותיה וחולשותיה המובנות-מאליהן של שיטה זו — היא נהוגה, ביסודה, למשל גם בצבא-המיליציה השביצרי. המער.

ולא ידיעותיהם המקצועיות ואף לא דירוגם השכלי — יהיה הגורם המכריע בחלוקת חיילים לפורמציות; ואופי היחידה, ולא אופי המקצוע, יקבע את ההצבות.

ברור, אמנם, ששיטת מבחנים במיון החיילים היתה הכרחית לצבא האמריקאי; ולא זו בלבד; כי כל שיטה אינדיבידואלית יותר לא היתה בתיביצוע גוכח המספרים העצומים. אך נתאשר מחדש דבר, הידוע בעצם מאז ומתמיד: כל המבחנים אשר פותחו — אין בהם כדי לגלות דוקא את הסגולות הצבאיות העיקריות שבאדם ובתכונות אופיו. הסתפקו בהנחה, שרמה שכלית גבוהה מבטיחה סיכוי רב יותר ליכולת פיקוד.

ברם, גישתו הנ"ל של הגנ"ל מקנייר היתה פחות פראדוקסלית מכפי שהיא עלולה להיראות מהמבט הראשון. היא הגיע לבסוף, כאמור, למסקנה כי הרמה הגופנית (ביתר דיוק — רמה „גופנית-פסיכית“) היא אשר צריכה לקבוע בהערכת יכולת החייל ולשמש את"כ מפתח להצבתו לאחד החילות. הרמה הגופנית שיקפה לרוב גם את ההשתייכות לשכבות חברתיות אמידות יותר — „בעלות הזונה ושיכון טובים יותר“ (גנ"ל מקנייר), ובריאות-גוף ורמת-השכלה עדיפות. שיטה זו, כשהיא באה תחת המבחן הפסיכוטכני — נטלה במידת-מה, עדיפות מכווחת-האוויר וכיוב"ז, ופתחה סיכוי טוב יותר לתגבורת משופרת לשורות חיל-הרגלים.

רק לאט-לאט, ואחרי נסיונות מרים, עבר הצבא האמריקאי להערכה כזאת, מדויקת-יותר, של כושר גופני. רק בשנת 1943 הגיעו לסיוג מכונן כלשהו של חיילי ה„שירות המוגבל“. בשנה זו נקבע ש-65% של המוגבלים ככושרם הגופני יוצבו לכוחות-השירות, 20% — לכוחות-האוויר, 15% — לכוחות-הקרקע-הלוחמים. החלוקה הזאת היתה מבוססת בחלקה על אנצליזה של טיב התפקידים השונים בחילות אלה. אך בינתיים כבר הביאה השיטה שקוימה עד אז להצבות בלתי יעילות בממדים כאלה, שתוצאותיה לא ניתנו עוד לתיקון שלם. מיליונים של חיילים הועברו כבר ליחידות ולתפקידים שלא היו מתאימים להם. צותי-הקרקע, בשדות-התעופה אלף קילומטרים מאחורי החזית, כללו אחוז גבוה יותר של אנשים בעלי-כושר

גופני מדרגה א', מאשר הכיל חיל הרגלים. אמנם, בהודמ" ניות שונות הועברו חיילים מכווחת-השירות ומכווחת-האוויר לכוחות-הקרקע — ובהודמנות אחת, קרוב ל-30,000 איש — אך השגיאה שנעשתה בנוגע למיליונים אלה לא ניתנה לתיקון, מפני שבלתי-אפשרי היה לאמן מחדש מספר כה רב בזמן כה קצר. ההיסטוריונים הצבאיים האמריקאיים מיחסים את האבידות הגדולות בפלישה האמריקאית לצפון-אפריקה, בין השאר, לרמה הפיזית והשכלית הנמוכה-יחסית של כוחות-הקרקע-הלוחמים. על-מנת לשחרר את הפורמציות מעודף האנשים הבלתי-מתאימים מבחינה גופנית או שכלית, ניתנה למפקדי-דיביויות, במשך זמן-מה, רשות לשחרר מן הצבא את האנשים שמסובות גופניות או שכליות לא יכלו לאמן אותם. בדרך זו שוחררו מן הצבא אנשים אשר היה אולי אפשר לנצל אותם בחילות אחרים. ידוע גם, שבאותה התקופה גויסו לצבא, לפי חוק-גיוס-החובה, אנשים שכושרם הגופני היה נמוך מזה של המשוחררים.

רק בפברואר 1944 הוכנסה בצבא האמריקאי שיטה חדשה, אשר לפיה מוינו החיילים בהתאם לכושרם הגופני. הבדיקה הרפואית נתנה לכל חייל ציון לפי סעיפים אלה: כוח-עמידה כללי „General Stamina“ — גפיים עליונות — גפיים תחתונות — שמיעה — ראייה — יציבות-רגשית. בכל אחד מששת הסעיפים האלה היו ארבע דרגות. הדרגות 1 ו-2 ציינו את כושרו של החייל לשירות כללי, דרגה 3 — לשירות מוגבל; דרגה 4 — שחרור. לפי הנוהג האמריקאי מצאו את „מספר-הסידרה-הפיזי“ („Physical Profile Serial“) 211211 — היה בעל כושר גופני מדרגה א' באשר לגפיים העליונות והתחתונות, ראייה, ויציבות רגשית ובעל כושר דרגה ב' בכוח-עמידה כללי ובשמיעה. חייל אשר קיבל את מספר-הסידרה הפיזי 322231 היה בעל יציבות-רגשית טובה, בעל כושר גופני מספיק באשר לרגלים, ידיים ושמיעה, אך בעל ראייה לקויה וכוח עמידה מוגבל. לסך הכל של הציונים האלה קראו „Physical Profile“ — „שרטוטו הגופני“ של אותו אדם, וחילקו את התוצאות האלה לשלוש קבוצות. כל בעלי מספר-סידרה 211211, או מספרים טובים מאלה — היו

יציבות-רגשית שמיעה ראייה גפיים-עליונות גפיים-תחתונות
 „החיילים מוינו בהתאם לכושרם הגופני“...

שייכים ל"פרופיל גופני א". אלה נחשבו כמוכשרים לתפקידים הדרושים התאמצות גדולה^o. בעלי המספרים של מ"ט מ"ה 211211, ועד 322231. היו שייכים ל"פרופיל" גופני ב", ונחשבו כמוכשרים לתפקידים לוחמים קשים פחות, או לתפקיד-שירות שבאזורי-קרבות או בקרבתם. בעלי המספרים של מ"ט 322231, ועד 333231, היו שייכים ל"פרופיל-גופני ג", והיו נחשבים כמוכשרים לשירות באר"ב או במתקני-בסיסים מעבר לים. אם באחד מששת הסעיפים הופיע "4", לא נתקבל האיש לצבא כלל. (אך באם איש כזה כבר נתקבל, ואומן ופעל בתפקיד מסוים. אפשר היה להשאירו בצבא).

ברור מאליו, שבפברואר 1944, כאשר שירתו כבר למעלה מ-7,000,000 איש בכוחות-הצבא בלבד, היה בלתי אפשרי לבדוק מחדש את כל החיילים. השיטה הזאת הופעלה, איפוא, רק לגבי הצבת האנשים מ"מלאי-התחלופת". ואף בנוגע לאלה היתה יעילותה מוגבלת, כי היא הופרעה על ידי הלחץ של דעת הקהל, שהתגברה דוקא באותה התקופה. האיסור על משלוח בני 18 אל מעבר-לים שכבר הוזכר, הוציא מ"מלאי" אנשי-התחלופה העלולים להשלח לפור-מציאות-הלוחמות בתקופה מוכרעת של מלחמה, מספר רב של אנשים ששיטת "הפרופיל הגופני" גילתה אותם כמוכשרים לתפקידים לוחמים. אולם השיטה בפני-עצמה יכלה להיות יעילה למדי. זמן קצר לפני הפעלתה הציע גנ' מק'נייר אנאליזה חדשה של התפקידים הצבאיים לפי סוגי-ה"פרופיל". הוא קבע, למשל, שליחידות חיל-הרגלים דרושים 86% של חיילים בסוג ה"פרופיל" א', והיא יכולה לכלול גם 7% שהם בסוג ב', ועוד 7% — בסוג ג'. בארטיילרית-השדה הוצאו המספרים: 80% — א', 5% — ב', 15% — ג'. בחיל-השריון: 61%, 18%, 21%; בחיל-הקשר — 55%, 11%, 34%; בחיל-ההנדסה — 35%, 40%, 25%; בחיל-האספקה — 10%, 50%, 40%. (ואלו פלוגה של מכבסות-צבאיות יכלה לכלול לפי הערכה קודמת של גנ' מק'נייר 100% של אנשי סוג ב').

אך חלוקה כזאת של התפקידים לא הופעלה למעשה, כי כל החילות (וכוחות-האוויר בראש) לחמו על אחוז גבוה יותר של אנשים מסוג א'; ועד שהוכרע סופית הדבר על ידי מיניסטרוני המלחמה — וההכרעה החלה נותנת אותותיה — נגמרה המלחמה.

ניתן, בעצם, לומר כי עד סוף המלחמה לא היה הקהל האמריקאי טוכן להבין את חשיבות כוחות-הקרקע ואת צרכיהם. והנה, כאשר התעמולה המתמדת של הצי ושל כוחות-האוויר שאבה אליהם, בתורת מתנדבים, את רוב

^o לפי הגדרה אחת של גנ' מק'נייר: "אנשים המסוגלים להלך, כנדרש מרובאים, נושאי-אלונקות וקנני-שדה, מוכ"רים לשירות-לוחם מלא". הרי ציון לאנשי חיל-הקשר. המ ע ר.

כוח-האדם המוכהר, החליט הגנרל מק'נייר, מפקדם של כוחות-הקרקע, שגם הוא יצטרך להשתמש באמצעי תעמולה. בסתיו 1942, בנאום שנשא ברדיו, הוא פנה אל הקהל והזהיר אותו בפני העדיפות שניתנה לצורות המעוררות יותר של לחימה". הוא אמר, שמלחמה היא, ביסודה, "ענין של הריגה" והוא דרש שהחייל האמריקאי בהגיעו לשדה-הקרב יהיה "במצב רוח להרוג את האויב". תגובת הקהל היתה שלילית ביותר. העתונים קראו לנאומו של גנרל מק'נייר "נאומו של הורג". בשל גורם דעת-הקהל לא פורסמו אף בזמן המלחמה האבידות של כוחות-הקרקע. במרס 1944, היוו יחידות הרגלים שנמצאו אותה שעה מעבר לים רק 6% של הצבא האמריקאי; אך הם סבלו עד לתאריך הנ"ל 53% מכל האבידות. גנרל מק'נייר השתמש בעובדה זו על מנת לתבוע לכוחות-הקרקע (ובתוכם לחיל-הרגלים) עדיפות בהצבת חיילים. אבידות אלה העידו, כמובן, גם על חשיבות כוחות-הקרקע מזה — וגם על הרמה הנמוכה של יכולתם — מזה. ובו בזמן שמפקד כוחות-הקרקע השתמש במספרים אלה בויכוחיו עם המטה-הכללי, סבר גם הוא שבהתחשב עם דעת-הקהל אסור יהיה לפרסמם. היה זה מעגל-קסמים, שכוחות-הקרקע לא יצאו מנו עד סוף המלחמה. והוא נתהווה בעטים של דרכי הגיוס והמיון אשר תוארו לעיל.

על רקע דרכים אלה, ותוצאותיהם, יש לראות, ולהבין, את אורחות האימון של שנת 45—1941.

ג) עקרונות האימון האמריקאי

גורמי המספר והזמן — הם אשר קבעו גם את אורחות האימון שקיימו בכוחות-הקרקע של אר"ב. מטרת כל אימון היתה, בהכרח, לאמן את מספר הגדול ביותר בזמן הקצר ביותר. לפיכך, תפסו בתי-הספר — בתי-ספר להכשרת קצינים — ובתי-הספר למקצועות הצבאיים והטכניים השונים (אלה שנועדו אף הם לקצינים, ואלה שהכשירו את אנשי המקצועות מבין החיילים) — מקום ניכר בתהליך האימונים של הצבא, כי בהם ניתן היה ללמד בבת אחת מספר גדול של אנשים בצורה מרוכזת. ביחוד חלה, כמובן, אפשרות כזו על נושאים מסויימים בבתי-הספר לקצינים. שניתנו להקניה בדרך הרצאה או מפגן ולא דרשו אימון אינדיבידואלי — כגון ארגון-הצבא, מנהלה. חוק-צבאי, וכו'. שלומדו לפעמים ל-5,000 תלמידים בבת אחת, באמצעות ומקולים, סרטים ודיאגרמות. הגם שבדרך כלל היו ה"כיתות" קטנות מזה בהרבה; כך בבי"ס לרגלים היה גודלה הרגיל של כיתה — 80 ועד 200 איש. העיקרון היה אמנם — כמו בצבא הבריטי — שכל יחידה תאמן עד כמה שאפשר על כל חלקיה על ידי מפקדה; כי גם

^o לביטוי זה, שנקטו בו, ניתן ליחס גוף של "רוצה".

האמריקאים ידעו והבינו, שסתם „אוסף“ של היילים מאר-
מנים אינו מהווה עדין יחידה יעילה. אך, למעשה, תפשו
בתי הספר מקום. שהיה כמעט מרכזי בשיטת האימון
תפקידם היה לימודי הרבה יותר מאשר הינוכי (במידה
ששני התהליכים ניתנים להפרדה). הם ביקשו לתת לתלמי-
דים ידיעות; בשל מסגר תפעולתם ותחום-זמנם לא
יכלו להתרכז בתפקיד לחנוכם להיות היילים או קצינים.
הם מיינו את בוגריהם לפי תוצאות של בחינות ומבחנים
ולא לפי הערכה אידיבנדואלית של המדריך. אופייני
הדבר, שבתוך 700 העמודים של ספר על אימון כוחות
קרקע לוחמים לא נמצא אף פרק אחד על אימון
סמלים — הנזכר רק „דרך אגב“ בכמה הודמנויות.
יתר על כן: הקו הכללי היה לא לקיים קורסים (בדומה
לאלה להכשרת הקצינים) להכנתם של סמלים — כי אם
להניח את הכשרתם הכללית של המפקדים-שאינם-קצינים
ואת פיתוח תכונות המגנהיגות בקרבם, לאחריותם של
הקצינים שביחידות ומכך נבעה גם המסקנה, למשל, לא
לשלוח כלל סמלים „פיקודיים“ (סרג'נטים של מחלקות-
רובאיות, סרג'נטים-ראשונים, מפקדי-טנקים) לבתי-ספר,
ואף לגבי „התחום המותר“ — (ובתי-הספר לבעלי-
דרגות-אהרות יוסיפו להצטמצם בבתי-ספר לאנשי-
מקצועות בלבד); — הוצאו, למשל, בהוראה לביה״ס
לחיל „משחית-טנקים“ (במרס 1943) הסמלים, כי אלה
„הם מפקדים (Leaders) בראש-וראשונה“, נאמר, „בין
שהנם טכנאים ובין לאו, — וחלק לא קטן מהכשרתם
נרכש ע״י נסיונם בשירות עם הגייסות“.

בדרך כלל שמו להם בתי-הספר למטרה בראש
וראשונה את הלימוד, הטכני (במובן רחב למדי הכולל גם
טקטיקה); וההנחה היתה, שהיות ו„אין זה בא בחשבון
כי בתי-הספר של הצבא יוכלו להשלים את הכשרתו
כפרט של כל הניך שהוא בטרם יגיע אל יחידתו“, הונה
מראש חלק הגון של האחראיות בהשלמת הכשרה על
היחידות — או על תהליך השירות העתיד של האיש;
וכך היה אפילו, לגבי קורסים „מתקדמים“ (כפי שמציין
המחקר-ההיסטורי האמריקאי). ועל כל פנים „לא ציפו
מבית הספר את פיתוח תכונות-ההנהגה של הקצין“.

אך הואיל והצבא האמריקאי השתמש ביותר ציוד טכני
מאשר כל צבא אחר, והואיל והוא דגל בהפעלת מומחיות-
טכנית צרה-יחסית (ענין ניצול הידיעות האורחיות!), היה
מספר האנשים שעברו בתי-ספר אלה גדול מאוד. גם רוב
הקצינים עברו, כמובן, את בתי-הספר — בין אם בהם
קיבלו את הכשרת-היסוד שלהם, ובין קורסים מקצועיים
שונים. האגף לפרחי-קצינים בבית-הספר של חיל-הרגלים —
הוא בלבד! — כלל בספטמבר 1942 15,400 תלמידים, אשר
למדו בעת ובעונה אחת ב־77 כיתות, בנות כ־200 איש
כל אחת.

באין פרט מוכשר אין יחידה. אין חיבור פרי
טיס-מוכשרים אינו מביא עדין את היחידה.
התאמנות, התלכדות, התחייבות במסגרת המשור
תפת, התתנכות על ידי מדריך-ומפקד — זו
הדרך לכינון יחידה לוחמת איתנה ומושרשת.

במציאות של ממדים מספריים כאלה היה כמובן צורך
להגיע לשיטת לימודים אחידה. וכן לא היה מקום בכיתות
גדולות כאלה (אפילו בבתי-ספר לקצינים) ליחס אישי או
מהנך בין מדריך ותלמיד או להערכה אידיבנדואלית מבוססת
של התלמיד. מכאן נבע לא רק פיתוח שיטת הבחינות
והמבחנים, אלא גם ספציאליזציה מרחיקת-לכת של המדריך-
כיס. בו בזמן, שבבתי-הספר הצבאיים הבריטיים היה כל
מדריך מלמד כמה מקצועות—לימד מדריך בצבא האמריקאי
מקצוע אחד בלבד. הוא היה מומחה למכונת-יריה, למשל,
ולזאת בלבד. כמובן הגיעו מדריכים אלה לרמה גבוהה
מאוד במקצועם ונעשו למומחים לא רק לעצם המקצוע
אלא גם להוראתו. הטכניקה של ההוראה הפכה למדע-
בפני-עצמו. בכשרון האמריקאי המיוחד למצוא ביטויים
קולעים, נאמר לקצינים: „לדעת להורות נושא — הריהו
דבר חשוב לא פחות מאשר ידיעת הנושא עצמו“.

אך המעשה היה שונה במקצת מן ההלכה; כי גם
בתוך יחידות-הגייסות עצמן הועבר יותר ויותר תפקיד
ההדרכה מידי הקצינים הפלוגתיים לידי מדריכים מקצועיים.
להלכה, נשאר אימון החיילים בידי היחידות; אך למעשה
הוא הוררך מגבוה, ובוצע על ידי מדריכים מקצועיים.
הסיבות להתפתחות זאת מענינות ביותר.

כפי שכבר הוסבר, היו המדריכים בבתי-הספר הצבאיים
מומחים במקצועם ובהדרכה בו. תהליך זה של ספציאליזציה
עבר, באופן כמעט-אבטומטי, גם לתוך היחידות
השונות. הואיל ומספר רב של קצינים נכנסו לתפקידיהם
ישר מן החיים האזרחיים, היו יכולים להיות יעילים אך
ורק אם הגבילו את עצמם למקצוע אחד בהדרכה או,
לכל היותר, למספר מצומצם של מקצועות. כתוצאה מכך
נמצא, שגם ביחידות לא אימן לעתים קצין-המחלקה את
אנשיו בכל המקצועות; אלא קצין אחד בפלוגה התמסר,
ננית, לאימון הפלוגה כולה במכונת-יריה השני לאימונה
הטקטי, וכן הלאה. הנטייה הזאת הוגברה גם על ידי הדרכים
של הלימוד בעצמו. השימוש הרחב באמצעי-עזר טכניים
בבתי-הספר, כגון השימוש בסרטים, דיאגרמות וכדו' גרם
לכך, שהשתמשו באמצעים כאלה גם ביחידות ומכאן נבע
הצורך לרכוז מספר גדול של אנשים לניצול אמצעי-עזר
מורכבים אלה, מדי שימוש בהם — והאימון המחלקתי.
ולעתים אפילו הפלוגתי, סבל מזאת. בכלל, היה ניגוד
מסוים בין שיטות הלימוד המורכבות האלו לבין אימון

בכיתות קטנות — במחלקות של היחידות, וכר. למטבח רובים בעל 50 מטרות, שבמחנה-אימונים מסוים, היו, למשל, ארבעה קצינים ו-150 חיילים, שתפקידם היה אך ורק להפעיל את מטח-הרובים. הם לא היו שייכים לשום יחידה, אלא תפקידם היחידי היה: האחריות למטח, הנהלת הטלפונים במטח, טיפול בציוד, סטטיסטיקה במב"חנים, וכר. והנה, כתוצאה מסידורים משוכללים כאלה, לא היה אח"כ הקצין הפלוגתי רגיל לארגן בעצמו תרגילי-יריה.

„לימודים ממושכים בבתי 190 הורסים את היזמה ואת ההכרח בחיפוש-יתושיה-עצמיים“.
— קבע גנרל מק'נייר בפברואר 1943.

נוסף על כל אלה באה העובדה, שלא ניתן למדריכים ולמפקדים „חופש-תנועה“ בעניני אימון. המספר הרב של התלמידים והטירונים, חוסר האפשרות להערכה אינדיבידואלית של החייל והצורך בהפעלת שיטת בחינות ומבחנים — גרמו להכרח, שהלימודים יהיו אחידים לגמרי. לא זו בלבד שנקבעו הנושאים ודרכי הוראתם, אלא גם השעות שהוקצבו לכל מקצוע ומקצוע באופן מרכזי, מבלי שהשאריו כמעט בתכניות-הלימודים של בתי-הספר למדריכים „מלאי“ של שעות פנויות-לרשותם, שיוכלו לנצלן לפי ראות עיניהם. גם ביחידות היו תכניות-האימונים קבועות מראש, כך שגם למפקדים לא נשארו הרבה שעות שבהן היו חופשיים לאמן אנשיהם אימון נוסף לפי השגותיהם ורעיונותיהם הם או לפי הצורך האינדיבידואלי של מחלקה זאת או אחרת. גם כל שיטת הבחינות והמבחנים הופעלה מן החוץ. לא רק בבתי-הספר אלא גם ביחידות באו קבוצות בוחנים, שניהלו את „בחינות-הגמר“ בכל שלב ושלב של אימונים.

לכאורה, יש כאן ניגוד בין הפסיכולוגיה האמריקאית לבין שיטות אלו. דוקא העם הדוגל „ביזמה פרטית“ כמעט ולא נתן מקום ליזמה-פרטית באימון צבאו. אך יתכן ואין הניגוד הזה קיים אלא למראית-עין בלבד. בדומה לסרט-הנע בתעשייה האמריקאית, שטשטש את היזמה-הפרטית של הפועל, כך הופעלה שיטת הסרט-הנע גם באימון הצבא. אותן הסיבות גרמו לכך, הן בתעשייה והן בצבא: המספר העצום, אשר לא אפשר שיטות אינדיבידואליות יותר; והביקוש — „סחורה“ רבה בזמן קצר. קצין בריטי, המעריך הערכה חיובית את דרכי האימון האמריקאית, השווה גם הוא את השיטה האמריקאית לסרט-הנע, ואת השיטה הבריטית — לשיטה של „בעל-מלאכה, אשר יוצר, הוא עצמו את סחורתו מאל"ף עד תי"ץ“.

* הכוונה, כמובן, לתהליך הכשרת החיילים במסגרת הרגימנט במסורתו ולפי נוהגו הפנימי, ע"י הקצין והסמל שביחידה.

את עקרונות האימון האמריקאי (45—1941) אפשר היה להגדיר אולי גם ע"י האימרה, שהאימון האמריקאי היה יותר לימוד מאשר אימון. המקום הניכר שתפסו בחיי הספר הצבאיים המרוכזים, שיטת הבחינות בתוך הפלוגות וגם בתוך הגדודים, ואפילו הדיביזיות — כל אלה נתנו לאימון האמריקאי אופי של לימוד, שמגמתו הכשרת מומחים למקצועות שונים — יותר מאשר של אימון חייל מושלם ברוב המקצועות-הצבאיים הדרושים לו. הגם שבסופו של דבר ודאי שבצבצה כנגד עיני מתכנניו ובוניו של צבא ארה"ב — כמטרת אימון — דמותו של חייל מושלם וכליל-יכולת.

אכן, ההתפתחות-שבפועל היא שגרמה לכך, שבהמשך המלחמה יש ונשכחו כמה מן העקרונות, ששימשו בהתחלה כנקודת-מוצא. למעשה לא בוצע, למשל, העקרון שמפקד הפלוגה או יחידה גדולה יותר, האדם אשר יוליכנה בקרב, הוא יהא המאמן את אנשיו. לא זו בלבד, שידי המפקדים היו כבולות באשר לשיטות האימון אלא גם לעתים, הם לא היו כלל המדריכים של היחידה. היה, למשל, נוהג, שקצינים בעלי-נסיון בגיל מבוגר יותר היו מפקדי יחידות וגדודים בשעת אימונם בארצות הברית. לצד מפקד כזה עמד סגן, צעיר יותר, שקיבל לידינו את הפיקוד ברגע שהיחידה עזבה את ארצות-הברית בדרכה לחזית. (אמנם היתה זו פשרה, שיחד עם ניצול נסיונם של הקצינים הקשישים יותר שמרה בכ"ז — ולו גם חלקית — על עיקר המגע-המוקדם בין מפקד-היחידה בקרבות לבין אנשיה). אחת הבעיות העיקריות, אשר קבעה לא-במעט את קווי האימון והצריכה גם את הדרכת-מגבוה, היו השינויים המהירים באמצעי-הקרב ובציוד הטכני. הסוללות הנגד-מטוסית, למשל, השתמשו בינואר 1945 רק במכשיר אחד אשר היה בשימוש עוד מכניסתן של ארצות-הברית למלחמה, בשנת 1941. המכשיר היחידי הזה היה — מכונת היריה בת-קליבר 0.50. כל יתר חלקי הציוד — נשק, אמצעי תחבורה, מכשירי-קשר — היו חדישים, שפותחו רק בזמן המלחמה. מתפקידם של בתי-הספר היה להכניס את החידושים לשימוש כללי. מכל יחידה נשלחו אנשים-מספר לבתי ספר מיוחדים לחילם. שם למדו את השימוש במכשירים חדישים, בנשק חדש — או בשיטות טקטיות חדשות, אשר אף הן נתחדשו מדי פעם, הן בשל הנישק המשתנה, והן בשל התנודות בתנאי הקרב (שהן עצמן היו באות, שוב, בשל נשק חדש של האויב — או בשל סוג אחר של האויב). אחר כך חזרו ליחידותיהם, על מנת להורות שם את מה שלמדו בבית הספר. גם הם היו נהפכים למומחים-לדבר-מיוחד — נשק מסוים, או מכשירים מסוימים — שאותו למדו בבית-הספר — ועתה הפכו אבטומטית בתוך יחידותיהם למדריכים-מומחים למקצוע מוגבל זה

(המשך בעמ' 66)

א. התלות באש

נדאי שאין לעקור מן השימוש את ניצול האש של מרמת הפיקוד הגבוהה יותר, במידת האפשרות; אולם, יש — כמובן — לנצל אש זו בתבונה ובהגיון בריא. אפשר להזמין אש מרמת הפיקוד הגבוהה יותר לתכנון גית האש הבסיסית של היחידה הנתונה — לשם עיבוי

הפעם על התלות באש. —

באיזו מידה יכול אתה לכלול בחשבון תכנית האש היוזמה שלך — או במקריהיתקלות בלתי צפויים — הסתייעות באש של מרמת הפיקוד הגבוהה יותר?

כלום צריך להרבות בהסברת חשיבותו של הנושא? כמה קסמה לך בהגנה ובהתקפה אש-התותחים! כמה יכולת צפונה בה לחץ מצרות!
ועם זאת, האמנם כה פשוטים הם הדברים? הבה ונבחן אותם, איפוא, לאשורם.

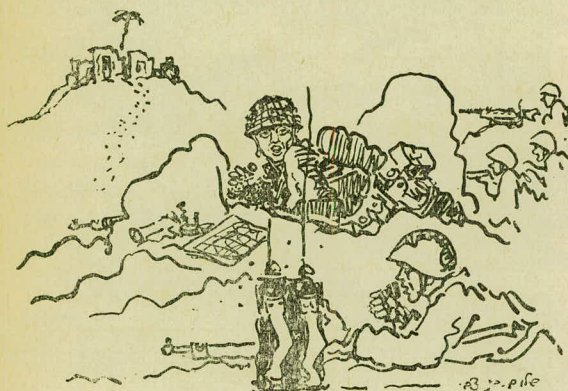
כמה נמדדת יעילותו של כוח צבאי? ביכולתו לבצע את משימתו הוא בזמן, במקום ובשיטה הנכונה ביותר! כוח צבאי חייב להיות מסוגל לבצע את משימתו בכוחות עצמו ולו גם בתנאים הקשים ביותר.

מפקד-של-ממש ישכיל למצות את הכוחות הנתונים בידיו, כדי לבצע את משימתו בכוחותיו הוא, לפני שיפנה לסיועם של כוחות אחרים. כל הלך-מחשבתם של המפקדים צריך שיהא אמון ומכוון לכך, בנסיבותיהם הראשונים לפתירת בעיותיהם בקרב. שאם-לא-כן — לא יסמוך המפקד על כוחותיו ואמצעיו הוא, לא ינצלם בעילות וינתנה את פעולתו והצלחתו בקרב ברמת הפיקוד הגבוהה יותר ולא ביחידתו שלו, שלרוב יש לה הנתונים לעמוד במשימתיה, ולבצע את המוטל עליה. ואילו, בתנאינו אנו — על אחת-כמה-תוכמה.

המבנה והארגון הצבאי הם מאוזנים ועשויים כך, שיחידה צבאית תוכל לעמוד במפסימום אפשרויות בתנאים המשתנים של הקרב.

עוצמת האש הניתנת ליחידה מאפשרת לה ניהול קרב בטנחי המגע של כלי-נשקה. שימוש מושכל בכלי-נשק אלה, תוך ניצול הקרקע, תחשכה ומידת נידות גבוהה — מאפשר ביצוע משימות קרב ולו גם נגד אויב בעל רמת-אימון גבוהה.

מחשבה בהירה ושיקול נכון של כל מפקד לפתירת בעיות הקרב שלו — הם תנאי ראשון להצלחה. ולא אותה היתלות שביודעין או שלא בידעין בכושר-הסיוע ה"פלייכול" של רמת הפיקוד הגבוהה יותר. כבסיס לכל פעולה צבאית — עומדים כוחות היחידה המבצעת. עליהם — תושבת תוכנית הפעולה, עליהם — יוטל ביצועה.

„גילינו כיתת אויב בחירבה — שלחו מיד טייסת להפציצו“

האש הניתנת על המטרות החיוניות ביותר, וכמובן — להשגת עומק ורזרבת-אש.

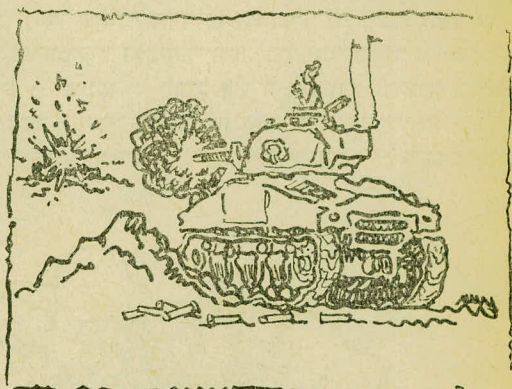
על-כל-פנים, המפקדים חייבים לזכור, שכלי-הנשק שישרתום באופן היעיל ביותר ויחסכו אבדות — הריהם אלה, הנמצאים תחת ידם והמופעלים ע"י אנשי-יחידתם. התאום ושיתוף-הפעולה, ולו גם הטור בים ביותר, — עדין אינם מבטיחים את אשר מבטיחים כלי-הנשק, הנמצאים תחת ידי המפקד ביחידתו ומופעלים ע"י אנשיו. הזמן הנדרש מרגע בקשת האש מרמת הפיקוד הגבוהה יותר ועד להנחתתה, מיגבלות דיוקה ומידת-גמישותה של אש זו — הם, בסיכום, מפחיתים את יעילותה וגורמים לבזבוז-זמן והזדמנויות בקרב.

משום-כך חייב מפקד קודם-כל — להפעיל את כלי נשקו הוא ולהפיק מהם את מלוא יכולתם. לפיכך יחסך באבדות וירויח זמן, שלא יסולא בקרב. מאידך, אי-שימוש בכלי-הנשק, הנמד צאים ביחידה, גורם לאיבוד זמן יקר ולא-יניצול הכוחות במלוא היכולת.

את המחסה מאש האויב משיגים הכוחות ע"י האמצעים הבאים: קרקע, אש, עשן, ערפל ומהירות. כוחות, שאמצעי האש שלהם דלים — אינם יכולים, כמובן, להשתית את תנועת גייסותיהם אל היעדים

על חיפוי-באש. הם יהיו תייבים להשתית את הדרך-גישתם על אמצעים וגורמים אחרים. אכן, רק לאחר שיקול מדוקדק ומבוסס, ונסיון רב, ירשה לעצמו מפקד להשתמש באמצעי-האש כמחסה מוחלט להסתערות הכוחות.

על חיפוי-באש. הם יהיו תייבים להשתית את הדרך-גישתם על אמצעים וגורמים אחרים. אכן, רק לאחר שיקול מדוקדק ומבוסס, ונסיון רב, ירשה לעצמו מפקד להשתמש באמצעי-האש כמחסה מוחלט להסתערות הכוחות.

צ'ף-איוב בטוח 600 מ' — דחילק' שלח עוד טנקים ו'.

באימון הכוחות יש לקבוע נתונים המחייבים את המפקד להתבסס על כוחותיו, והוא הדין לגבי ביצוע תרגילי-פיקוד ותרגילים שלדיים. וכן לגבי כל תרגיל. — יש לשלב בו בעיות קטנות שתכונה את המפקד ביום בהתאם לאמור לעיל.

יודע אני, שבתקופה האחרונה הודגשה בבתי-ספר וביחידות הטכניקה של תכנון-אש וניהולה. אכן, יש להורות את כל הקשור בנושאים אלה ולהקדיש לכך

ולבסוף, הריני מציע לך לחזור ולעיין במכתבי זה בשימת-לב יתרה. מי כמוך יודע — לא בדברים שבשמים" הוא מטפל, אלא בשדה-הקרב, שהיית נתון בו בעבר ושצפוי אתה להיות נתון בו בעתיד.

מפקד-מדריכך

ב. אימוני-לילה

פתיחת-אש שלא בזמנה בלילה, אנדרלמוסיה המתנה בעת היתקלות במארב-איוב, הגזמה בהערכת כוח-האש של האיוב לעת-לילה — כל אלה, וכיצא באלה, ארעו בנדאי לא ליחידה אחת. יש, אפוא, מן המאלף במכתב שקיבלתיו ממפקד-גדוד אחד בצה"ל — המתאר תקלות-לילה שארעו ליחידות-משנה בגדודו ולאמצעים שנקט בהם, כדי למנוע הישנותן של תקלות מעין אלה בעתיד. והרי המכתב כלשון כותבו. —

שליטה על כיתתו. אולם, למזלנו, נבהל — כנראה — גם האיוב והסתלק, כשהוא מחפה-באש על נסיגתו במשך דקות מספר. שעתיים לאחר שנתקלה הכיתה במארב-האיוב, חזר מפקדה למוצב המחלקתי ועמו עוד שלושה אנשים. נוסף להם לא הגיע איש. מפקד מחלקה 2 יצא מיד עם המ. כ. שחזר, וכיתה מוגברת, כדי לחפש אחר שאר אנשי הכיתה. אולם, למרות כל חיפושיו

לאחר תקופה ארוכה למדי, של ביצוע פעולות נגד-מסתננים ע"י גדודי, תוך שמירה על הקו — הגעתי למספר מסקנות, שברצוני לצייןן בה; ואשמח לקבל עליהן חוות-דעת ותגובות. אכן, בפעולות-הלילה שלנו היו לנו מספר הצלחות, אולם גם — מספר תקלות, שמקורן באימון-לילה בלתי-מספיק, בתחומים השונים. אתאר בואת מספר פעולות אופייניות שבוצעו ואת המסקנות שהגעתי אליהן לאחר הביצוע. —

"קמה בהלה בקרב הכיתה..."

באחד הלילות בסוף החודש, נשלחה כיתה ממח"ל לקה 2 לסיר את שטח הגבעות שמדרום לוואדי חור. בעת הסיוור נתקלו במארב של האיוב. קמה בהלה בקרב הכיתה. כמה מאנשיה נצמדו לקרקע ופתחו באש, אחרים — הסתלקו. מפקד הכיתה איבד כל

מצא רק עוד שני אנשים, האחד — פצוע. שנים אלה שכבו על אס־הדרך המובילה לכפר. שאר אנשי הכיתה לא נמצאו על אף החיפושים במשך כל הלילה.

בבוקר נשלחה מחלקה מס' 1, בפיקודו של יוסקה (אתה נדאי עוד זוכר אותו), כדי לחפש אחר הנותרים. מקץ שלוש שעות של חיפושים — מצא את שלושתם. שנים במקום אחד והשלישי, פצוע, מסתתר בין שיחים, בכיוון שונה לגמרי והרחק מהשנים.

לאחר חקירה ובדיקה נתברר המעשה הבא: הכיתה נעה בשביל שנקבע, כדי להגיע אל עץ השקמה הבודד. משם היה עליה לחזור בדרך ואדי חור למוצב. בעת־ההליכה עצר המ. כ. פעמים מספר את הכיתה כדי לנדא, שהכל נמצאים, וכדי לתת הוראות נוספות. הליכת הכיתה היתה חופשית, לא הוקפד — כדרוש — על שקט גמור ואנשי־הכיתה לא נזהרו די־הצורך בעברם על־פני מכשולים בדרך.

כשנתקלו באויב, לא הספיק המ. כ. להשתלט עליהם, כי חייליו לא סמכו איש על רעהו וכל אחד פעל כפי שמצא לנכון כדי „להגן על עצמו“ (שכן לא תורגלו די־הצורך בעבודת־צוות). לאחר שנתפזרו, רצו לחזור למוצב המחלקתי, אך תעו בדרך ולא מצאוהו. חיפשו, רצו לכיוונים שונים; לבסוף הת־י־אשו, חששו לנוע הלאה וכל אחד הסתתר במקום שהגיע אליו, מתוך כננה לחזור ביום למוצב־המחלקה.

**

ומקרה שני. —

באחד הלילות בתחילת יוני נשלח מארב בגודל כיתה־מוגברת בפיקוד סמ"מ 3, לואדי שוריקה לארוב למסתננים, שלפי ידיעות שנתקבלו עוברים הם במקום זה בקביעות. מקום המארב נבחר ביום. לפי כל הכללים, על ידי מ. מ. 3 וסמל־המחלקה. הפעם הייתה, איפוא, בטוח שנצליח לתופסם. ואמנם, עברו מסתננים שנשאו על־גבם צינורות, כ־25 מטר לפני המארב. אולם, לא הספיק הסמל לתת פקודה, — נשמעה צעקה ויריה. לאחר־מכן קמה מהומה שרק בקושי השתלט עליה הסמל.

המסתננים הסתלקו, כמובן. איש מהם לא נפגע. כל שכרו של המארב היו צנורות מספר, שהערבים השאירו במנוסתם.

לאחר שנחקר ונבדק המקרה — הוברר: אחד האנשים, שהרגיש בערבים, רצה להסב את תשומת לבם של חבריו־למארב, שרצו בשכנותו ונרדמו; וכדי שהערבים לא יברחו לאחר הצעקה (שיצאה מפיו בקול־רם מכפי שנתכון, מתוך התרגשות) פתח עליהם באש.

**

את כלי־הנשק והציוד של המלחמה החדשה נתן הפעיל בהצלחה רק לאחר שהאנשים המשמשים אותם אומנו בכל המצבים — במבצעי־לילה כמבצעי־יום. אך אנו שולחים עדיין את החיילים־הרגלים להילחם ודורשים מהם להפעיל ביעילות רובים, תת־מקלעים ומקלעים במלחמת לילה, מבלי שנאמן אותם בכך אימון־של־משם.

מקובל עלינו, שפיזור־אש וכלי־נשק־מגע הנם הדברים העיקריים שאנו זקוקים להם בהסתערות־לילה. —

מסכים אני להנחה זו, אולם סבורני שחיילים לאמן את החייל למתן־אש לא־מכוונת בכלי־נשקו האישיים בלילה — כלפי להבה, קול ומטרות־לא־ברורות אם יהא מאומן לכך, תהיה האש שלנו ממותנת יותר.

רבים מאתנו סבורים שמשקפת־הצלפים עוזרת ליעל את אש הנשק הקל בלילה. אין זה נכון. הקצאתה ליחידות מוגבלת. ואין לסמוך עליה בתנאי־שדה.

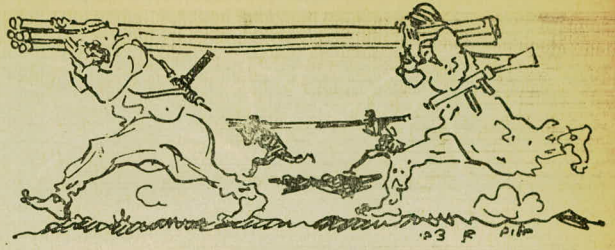
הצעתי היא, שכל חייל־רגלי יאמן במתן־אש־לא־מכוונת מדויקת בלילה — כלפי מטרות להבה, קול ודמות; ושכמו־כן יאמן בשימוש־של־לילה ברימונים ובכידון.

מחקר על ראות־לילה מבסס את העובדה, שאימון למבצעי־לילה הוא מדע והוא דורש פיתוח ותפעול מלא כמעט של חושינו. את השיפור באומדנת־מרחקים בלילה ניתן להשיג אך ורק באמצעות אימונים ונסיון. כיצד יוטל בלילה רימון בדיקנות — אם אין החייל יודע לאמוד את המרחק למטרה? המטרה עלולה להיות להבה, רעש, או דמות לא ברורה של האויב. למען השג בלילה יעילות־יתר של חייל־הרגלים שלנו — צריך שתכנית האימונים תכלול:

- (1) ראות־לילה. אבחנת מטרות, אומדנת־מרחקים ומציאת־כיוון בלילה אל — להבה, רעש ומטרות־לא־ברורות.
- (2) תפעול כלי־הנשק האישיים בלילה. מתן אש־לא־מכוונת בחשכה ובאור מלאכותי.
- (3) מתן־אש בטוח־מגע ובלחימת־מגע.
- (4) בעיות מתן־אש לא־מכוונת לעת־לילה — בהתקפה ובהגנה — ע"י יחידת־משנה קטנה.

מיוזר ש. שור

(מירחון „כוחות־הקרב“, ספטמבר 1951).

„עברו מחתננים, שנשאו על גבם צינורות...“

דרכו וכתוצאה מכך — את עשתונותיו. לאחר אימון „החייל העצמאי“ — נעבור לאימון הצנתות, ביסודיות. — יתרגלו אחד לשני וידעו לפעול יחד מתוך אמון־הדדי, ואז, שוב לא יקרו מקרים כמקרה ההתקלות במארב (שהזכרתי בתחילת המכתב), כשלא סמכו איש על רעהו, כל אחד ניסה להגן „על עצמו“, ואף היה חלק גדול שבכלל הסתלק. רק לאחר שלב אימונים זה אתחיל באימון הקיבוצי, שיבוצע לפי הקיום הבאים: —

1. פעולות כיתות בסוירים שונים.
2. כתות וכתות־מגברות במארבים ופשיטות.
3. כשלב אחרון יבוא אימון המחלקה — כעצמאית, ובמסגרת הפלוגה, וכל העת תודר גשנה פעולות־לילה, כדי שנתגבר על קשיי השליטה בלילה.

אין ספק, הרבה מן הדברים, שגיבשתי אותם כמסקנות־לקח לאחר המקרים שהקרתני, לא היו חדשים לי ולקציני בגדוד. למדנום בקורסים השונים, נתנסינו בהם בעבר, קראנום בספרות הצבאית המקצועית. אולם, כידוע לך, לא תמיד מתעמקים הלכה־למעשה בכל הנלמד־בקורס ובכל־הידוע לך ממקורות אחרים. — וכך גם קרה שמתוך חוסר התעמקות מספקת בבעיות־הלילה לא הודגשו הדברים די־צורכם בעת האימונים, וחבל. אולם מובטחני שהלקח שלמדנו והפקתו הלכה־למעשה בתכנית־האימון, כפי שהסברתי — יביאו לתוצאות טובות. ולבסוף — אבקשך להעביר אלי חוות־דעת על הדברים שהבאתי בפניך.

לאחר שבחנתי את המקרים האלה, ודומים להם, הגעתי למספר מסקנות־לקח, שלפיהם רוצה אני להתוות את תקופת האימונים הבאה שלי:

כדבר ראשון — החלטתי להגדיל את שיעור אימוני־לילה בתכנית־האימון־הכללית.

שנית — בהכנת שטחים לאימוני לילה נציג את הדגש ביצירת „מצבים אפשריים“, כגון: „ביום היתקלות“, כדי שכבר בעת האימונים יעמדו האנשים בפני מצבים משתנים וילמדו כיצד להתגבר עליהם. אופן זה של אימונים גם „ימשוך“ ויענין את החיילים וגם ישיג את מטרתם ביתר־קלות.

שלישית — הוברר שהכרחי להטביע בחייל הקפדה חמורה על משמעת בכלל ועל משמעת לילה, בפרט. רק כך נימנע ממקרים של דיבורים, תנועה לא־זהירה או צעקות, כדי „להקיץ נרדמים“.

רביעית — יש לייחד תשומת־לב לאימון „החייל העצמאי“ בפעולות לילה, כדי שיהיה בטוח בעצמו, לא יפחד וידע להתמצא בשטח לפי עצמים או כוכבים (בכלל־אופן — בלי מצפן, שלרוב לא יהיה בידיו). דבר זה יעזור לו להתמצא בכל מצב, ולא יאבד את

ואף אני מצדי חוזר על דברי־בקשתו של בעל־המכתב.

מפקד־מדריך לשעבר

ומצד־שני איפשרה התעשיה האמריקאית הקמה מהירה של מחנות. אימונים בצורת צריפים טרומיים. השטחים הריקים והצורה הסטנדרטית של המתקנים גרמו לכך, שכל מחנות־האימונים בארה״ב היו בנויים בצורה אחידה. מי שמצא את דרכו במחנה אחד — יכול היה למצוא את דרכו בכל מחנות־האימונים בארצות־הברית כולן. בעצם, הרי גם כאן לא נשאר מקום ליזמת המפקדים. אך גם כאן הוקל על המנהלה ועל האימון המהיר. בנוגע לרמת־רוחם של כוחות־הקרקע יש והיי לשיטות הסטנדרטיות גם השפעות שליליות. אך, מכל מקום, שיטות אלו הן שאיפשרו הקמת צבא כה גדול בזמן כה קצר. ובמסגרת השיטות האלו יש לראות את פרטי אימונם של החייל האידיבידואלי, של הקצין ושל הפור־מציות, אשר יהיה עוד הצורך לשוב ולתארם.

גידולו המהיר של צבא ארה״ב / המשך מעמ' 62

שלהם, כך ששוב הוצאו שטחים שלמים של האימון מידי הקצינים שבפלוגתם.

החיידים הטכניים הרבים גרמו גם לכך, שבת־הספר שימשו מעבדות־מחקר ותחנות־נסיונות. יש והיו דומים יותר לאוניברסיטה אמריקאית על אלפי תלמידיה וחבר הוקריה, מאשר למקום־אימונים צבאי מובהק.

על כל אלה יש עוד להוסיף ולציין כמה תופעות אמריקאיות טיפוסיות. הדבר המכריע אשר הקל על אימוני הצבא האמריקאי היה, שבתוך ארה״ב מצויים שטחים ריקים ושוממים למחצה, שאפשר היה לנצלם לאימונים ותימרונים בקנה־מידה גדול, מבלי לגרום נזק לחקלאות ומבלי להפריע לכלכלת הארץ ולסדרי החיים האזרחיים.

מִמְשׁוֹת בְּאֵמוּנִים

בטכניקת-הקרב כטבע שני של החייל. ואותם שבועים נוספים עתידים לעשות רבות כדי להפיק זאת.

כל חייל וחייל — מבלי להתחשב בסוג החייל שנועד לו — מקבל אימון כדי ללחוץ כאיש חי"ר. מציאות המלחמה בימינו, כשהאויב חותר תמיד לת"קוף מטות ומתקני-הספקה עורפיים, (בין אם ע"י חדירת-שריון או ע"י גייסות-מוטסים או הסתננויות אחרות), — הוכיחו את החשיבות החיונית, שכל איש, מבלי להתחשב בתפקיד אשר לו נועד, יוכל לפעול כחייל רגלי בשעת-הצורך.

שני אורחות-אימון הם — האורח המשיק והאורח המשלים.

לפי האורח-המשיק נלמדים שני נושאים או יותר, בנפרד בתקופת-אימונים אחת, כדי להרויח זמן. — בעת שקבוצה אחת נמצאת בקרה-אש של המטנח, מתאמנות קבוצות אחרות המחכות לתורן בצורות הפעלה של נשק.

באורח-המשלים נלמדים שני נושאים, או יותר, בצורת אבות-פרק זמן, כדי להראות את הקשר הממשי בין נושא אחד למשנהו. — קריאת-מפה, השימוש במצפן ומסעות יכולים להינתן במשולב. לדוגמא: כשחייל עורך מירשם-דרך — הוא מוצא את דרכו בעזרת המצפן ואח"כ צועד לשטח אימוניו. וכיוצא-בזה — הדרכת ההסנאה וההעלמה, משלימה את ההדרכה במציאת מחסה ותנועה-בהסתר. כל דקה היא יקרה — כל רגע יש לנצל ולהפיק את מלוא

החדרת מציאותיות תנאי-הקרב למסגרת-האימון נים, במידה שהיא אפשרית, — הוכחה כסגולה רבת-ערך באימון החייל לקרב. באה"ב מספקים, אפילו, אויב בשר-ודם, המשמש כוח תוקף, הנוקט במדיו ושיטות-ירי-הטקטיות של אויב צפוי.

חלפו ובטלו חדרי-הלימוד הכבדים, בני תקופה שעברה ואיננה, כשיסודות המדע הצבאי שוננו לטי-רונים על-ידי „הספר". גם המטנח הסגור מסתייע עתה במטנח-השדה הפתוח.

ככל מרכז-אימונים מחפשים בקביעות שיטות חדשות: לעשות את האימונים ליותר-מעשיים — מזה, ולנוחים-יותר-להבנה ע"י החניך — מזה.

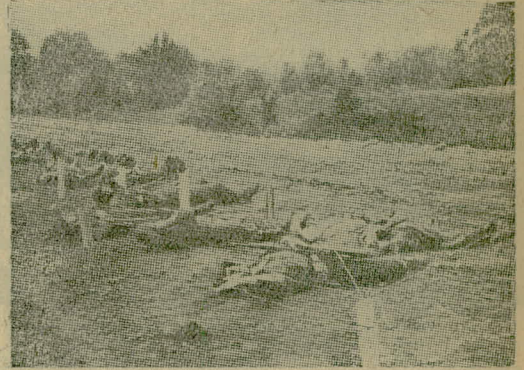
תכנית האימונים הבסיסית באה"ב, „משתרעת" על-פני כ-16 שבועות, — נועדה לעצב חייל המומחה בהפעלת נשק, המבין בעבודת-צוות והיודע את מקומו בצוות, קשוח בגופו, חסון ונכון מבחינה נפשית לסוגי-הלחימה האכזריים ביותר. נושאים, שיש אמנם תועלת בידיעתם, אך אינם חיוניים בקרב, — צומצמו או בוטלו, כדי לפנות מקום לאותם נושאים, הדרושים בחיל-הטלמנח העיליות-בקרב.

תחילה היתה תקופת האימונים הבסיסית 14 שבר-עות ורק לא-מכבר הוארכה ל-16 שבועות, — אולם, לא כדי להוסיף נושאים, אלא כדי להאריך את הזמן המוקדש לאותם הנושאים גופם, שנועדו להכשיר את החייל ביתר-שאת לאשר צפוי לו בשדה-הקרב. המטרה — לעצב את השימוש

התועלת. התבטלות ובזבוז־זמן באימונים — חטא הוא שאין לו כפרה.

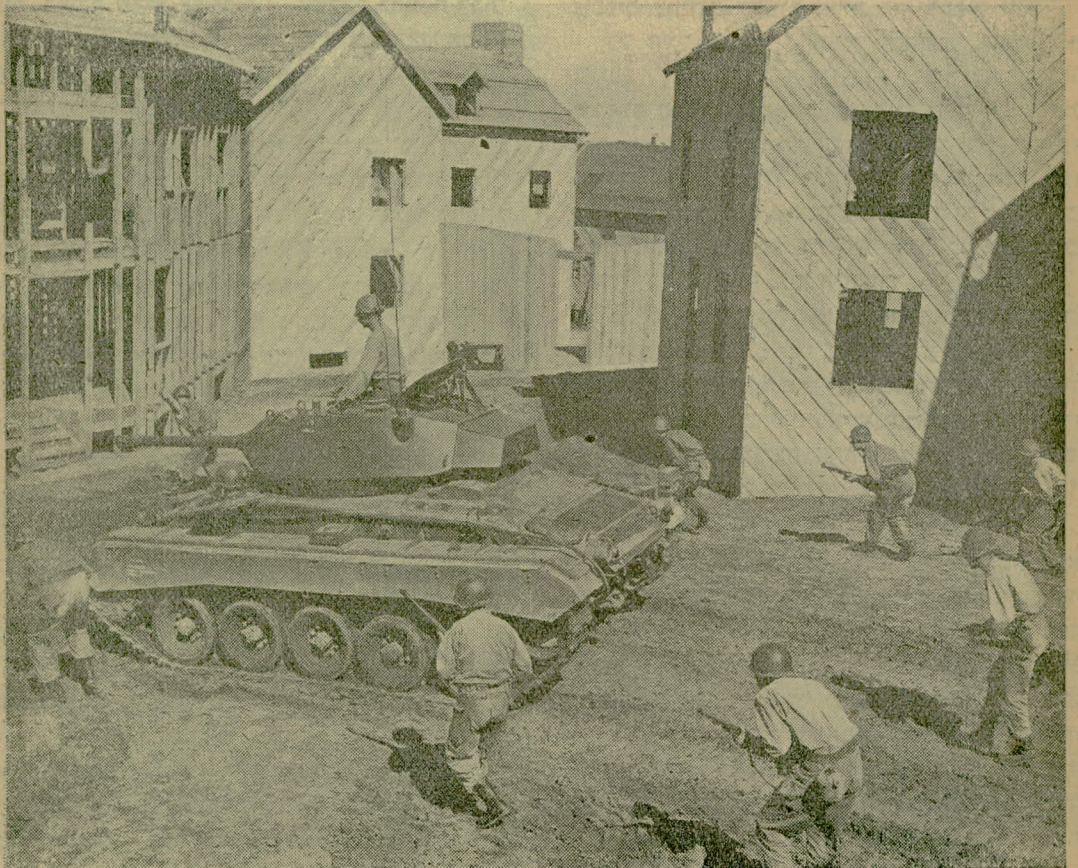
תרומה חשובה למציאותיות באימונים תורמים מסלול־התגנבות היחידים, קרב פנים־אל־פנים ולחי־מה־בשטח־בנוי.

כל איש עובר את מסלול־התגנבות־היחידים — פעם לאור־היום ופעם במחסה־החשכה. פלוגת חיילים נכנסת לחפירת־ההתחלה. לאות ממגדל־

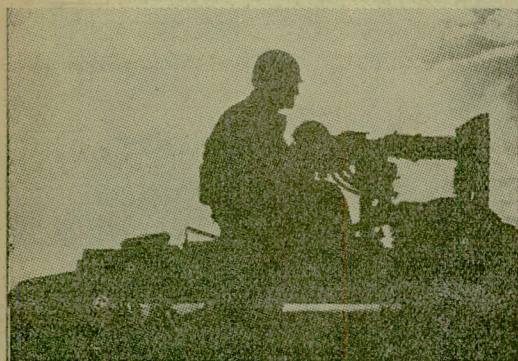

הבקרה, פותחים מקלעים־המוצבים על הצובות (והעוסבים כהלכה אחר מהלך ההסתננות, כדי לנרד זוית־בטחון) באש חיה מעל לראשי האנשים. האנשים נעים אל מחוץ לחפירה וזוחלים כ־70 מטר עד לסוף המסלול. כל חייל זוחל לפנים על גחונו, כשהוא מקפיד על נקיון רובהו ועל הצמדת ראשו וגופו לקרקע. בדרכו מצויים מכשולים — מחסומי תיל־דוקרני, שמתחתם עליו לעבור זחול על־גבו, וקורות, שעליהן חייב הוא להתגלגל. מפעם לפעם מופעלים מטעני־נפץ, כדי לביים קרב אמיתי. לבסוף — עליו להתגלגל לתעלת־הסיום, להצמיד את כידונו, לזחול־החוצה ולהסתער על ד־מ־או־יב.

שכלולים בלתי־פוסקים נעשים באימון הלב"ב. בתוך „כפרים“, שהותקנו במיוחד לצורך האימונים, לומדים החניכים אגב שימוש בתחמושת ורימונים חיים, איך לחפות איש על רעהו, תוך כדי התקדמותם מבית לבית; כמורכב לומדים הם איך לידות רימונים לתוך בנינים בטרם נכנסו לתוכם. האימונים באורה המשיק ממלאים אף הם את תפקידם, הואיל והחניך חייב ללמוד ולתרגל בדיוקנות את משר־זמן ההחזקה

טקטית תוך-כדי-התקדמות. הקבוצה צופה בריכוך שטח המטרה ואז נעה אל היעד. החניך לומד לכבד את ארטילרית האויב, אך לא לירוא מפניה, כמו כן לומד הוא להעריך את העזרה, המוגשת ע"י הארטילרית הידידותית. יש שגם בבעיות אחרות מועסקים ארטילריה, מרגמות ומקלעים היורים תחמושת חיה. במקומות שהתנאים מאפשרים, מתפרץ החניך בשוהח-השועל שלו בעת שטנק עובר מעליו. גם זה מתוכנן כדי להחדיר בטחון ויכולת לפעול בשלנה. במרוצת תקופת-האימונים חוזים מרבית החיילים

ברימון, לאחר שחרור המנוף. הטלת הרימון באויב בטרם-זמן, גורמת לעיתים-קרובות לכך, שהאויב מטיל את הרימונים בחזרה לזורק.

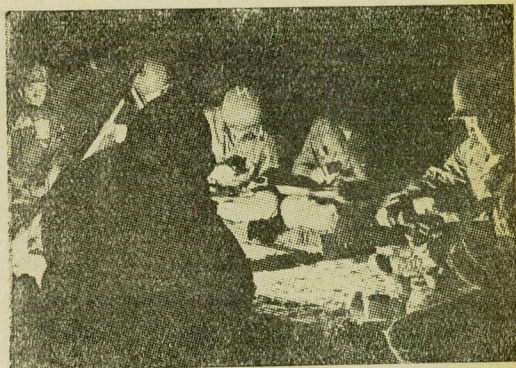
מסלול קרבת-המגע — אחד מן המכונים בשם „זריקת-קרב” — בוחר את יכולת האדם לשלוט בעצמו בתנאים בלתי-צפויים מראש. האות ניתן, ומחלקה שנשקה טעון תחמושת חיה, זונקת על יעד הנמצא במרחק של 100 עד 200 ירד. החניכים מתגברים על מחסומי תיל-דוקרני. בונקם בין מחסומים אחדים נתקלים הם במטרות מזדמנות — מטרות דמות בגודל-אדם, הקופצות פתע מן הקרקע, המופיעות על ע"י קפיצים. האנשים יורים בהן וממשיכים במרוצתם מעל למכשולים אחרים. הם חוצים נחל על גבי קורה אחת יחידה ומתגברים על מחסומים בדרכם. בסוף המסלול הם תוקפים מוצב-אויב ויורים במספר גוסף של דמי-אויב.

כאמצעי-עזר למניעת בהלה והיסטריה בשדה-הקרב, חשוף החייל החדש לרעש הקרב ולמהומתו. בעת תרגיל-התקפה, מתקדמת יחידה לעומת יעד, הנמצא תחת אש תותחים. כאן מודגשת, שוב, ההשקפה-המעשית. — במקום ישיבת-סתם והאזנה לפגזים העוברים מעל לראש, מועסקת היחידה בבעיה

החדשים בקבוצה המפעילה נשק-משולב דביזיוני, הורה בעת-ובעונה אחת.

בכל בעית-השדה, כשהמצב דורש זאת, יורים החניכים בנשקם תחמושת חסרת-קליעים. לפי האורח החדש של לימוד טכניקת-היריה — נע החניך בשטח, אש מונחתת עליו, הוא תופס מייד עמדת-אש וממשיך להילחם במתנגדו. כל המאמצים נעשים כדי לאמן כל איש בתפעול נשקו: הוא לומד את המעלות והמגבלות שלו עד שהוא מעריך נשקו כחיוני, לא רק כדי לבצע את המשימות שהוטלו על יחידתו, אלא למען שמור על קיומו הוא. לכל מקום שהחיל החדש הולך, במשך יום האימונים, הוא נושא את נשקו אתו — בשדה ובחדרי ההרצאות.

לוחה „אגרוסור” ממלא תפקיד חשוב בתכנית האימונים, מתוך שהוא מזריק אורה מעשית לתוך בעיות-השדה. אנשיה „אגרוסור”, מצוידים במדים ובנשק של אויב צפוי, משתמשים בתחבולות שונות כדי ליצור המולת-קרב מציאותית; הם מחקים את להבת הארטילריה וקול-שאונה ומשתמשים בגלמים מנופחים-באוויר כדי להציג נשק הממוקם במצבים טקטיים המתקבלים-על-הדעת. ע”י ירית תחמושת חסרת-קליעים מנשקם הקל כלפי הכוחות התוקפים — הם מספקים התנגדות מספקת, כדי להציג את הבעיה כמציאותית.

שימוש במוקשים, הגיתנים להפעלה מבלי לפגוע באיש, מאפשרים לחניך להפיר סיכון זה ומקדים לו נסיון בהנחת מוקשים. במרבית מתקני האימונים עוברות קבוצות-אנשים דרך שדות-מוקשים, מסמנות או מפעילות את המוקשים ואחר מניחות אותם מחדש בנקודות אחרות, לשם גילויים ע”י הקבור צות הבאות.

האווירה הקלה של הצבא תורמת אף היא את חלקה באימון הבסיסי. המטוסים משמשים למטרות שונות — להוראת תיקון-כיוונה של אש-הארטילריה, לביוט הרעשות אויריות, סיורים, הסנאה וקשר. חרף מאשר בשרות-אווירי של קבלת-רומסירתי-ידיעות, הם משמשים גם ללימוד מתיחת-כבל בבתה”ס לקשר.

האימון הגופני צועד בד בבד עם האימון הצבאי. נוסף לתרגילים הכלולים במסגרת האימון הגופני (לרבות הרמת-קורות) עוברים החניכים מסלול כוח ובטחון, שבו הם עוברים מעל קירות, מטפסים על סולמות ומבצעים פעולות אחרות מחסנות-גוף. האימון הגופני הנו תהליך רצוף, המשתלב באימונים אחרים. מסעות וחניות לילה, מסעות קצרים מהירים אל ומשטחי אימונים וחדרי הרצאות, תרגילי-נשק, חפירת שוחות שועל, מיקום מרגמות ומקלעים ותרגילי כידון — הכל משולב, כדי לחשל אדם מבחינה גופנית לתנאי-הקרב הקשיחים. לפחות שבועיים מתקופת האימונים חיים האנשים באהלי-סיורים (אוהל לאיש או לשנים) ומתאמנים בשדה מבלי להתחשב במזג-האוויר.

ולבסוף, חשוב לציין, כי שליש מהאימון הטקטי מבוצע בלילה!

לעולם אין הצבא מנתר על אימון האיש. אם, למשל, חייל חדש, נכשל בהכשרתו ביריה מכלי נשק — הריהו מוצב לקבוצה אחרת לאימון נוסף, עד שיוכשר. מקץ שמונה שבועות, וכן — בסיום אימוניו הבסיסיים, נדרש האיש להציג את בקיאותו לא ע”י בחינת-עפרון-זנור, אלא במבחן-מעשי. אם נכשל הוא — הריהו חוזר לאימון נוסף, כדי לתקן את המעוות ולמלא את החסר.

הבחינה כשלעצמה גם היא תהליך של לימוד, הואיל והמדריך חייב לציין לחניך את שגיאותיו. במרוצת אימוניו לומד החייל החדש עצמו להיות למדריך; שכן, כתום פרק-אימונים מסוים נקרא אחד החניכים לספם את הנלמד בפני חבריו.

והעיקר: זו הרוח הדינמית והפעלתנית באימונים, הערנות וההתלהבות במהלכם ובביצועם. שכן, הכך חשים — בשל האופי המציאותי שמשוים להם, — כי אימונים אלה יש בהם ממש: אינם בזבוז זמן והלעשת בוקי-סרוקי, שדבר אין להם ולר”ת אבק-השרפה בשדה-הקרב.

הרתיעה, כלים ללא רתע והרקטה

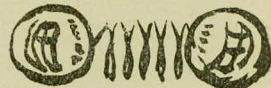
א. צריך לבטל את הרתיעה...

אחד הדברים שהגבילו ביותר את התפתחות כלי-הנשק הנשאים ביד והנורים מן הכתף היתה רתיעתם של הכלים לאחור בעת היריה. כל הגדלה, הן במשקל הקליע והן במהירות-הלוע, החריפה את הבעיה.

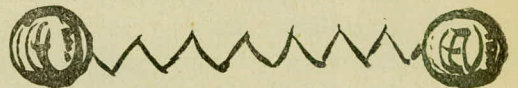
לכל-הדעות, כוח הסבל של החייל לגבי מכת-הרתע הוא מוגבל. ואמנם, במהרה הגיעו לגבול יכולתו הממוצעת של החייל לשאת במכה. אם תוכנן, איפוא, כלי בעל רתיעה חזקה — היה צורך להשתמש באמצעי עזר מיוחדים לריכוך המכה. ואילו, רוב הכלים בעלי רתיעה חזקה הוכרו כבלתי מעשיים והוצאו לאטם מן השימוש. נעשו ניסויים רבים לעקוף מכשול זה ע"י ביטול גורם או מספר גורמים, הפועלים בעת הרתיעה. יש להודות, שאם מנצלים כראוי את מתקני-העזר למניעת הרתיעה ויודעים לבנותם נכונה, אפשר לבטל חלק גדול מאוד מן המכה-לאחור, אך אין מבטלים אותה כליל — והבעיה בעינה עומדת. כדי למצוא לה פתרון-של-ממש — אין דרך, אלא לבטל את הרתיעה לחלוטין.

ב. הרתיעה — מהו, בעצם?

כדי להבין את בעיית הרתיעה לאשורה — נערוך מספר ניסויים פשוטים, שידגימו לנו את הדבר בצורה כללית. ניקח שני כדורים שונים ונחזיק ביניהם קפיץ מכווץ

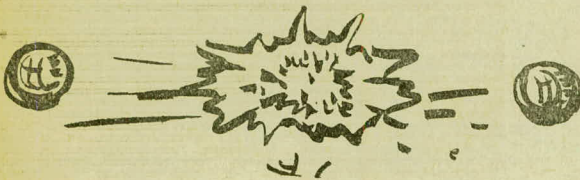
ציור מס' 1

ציור מס' 2

(ציור 1). ברגע שנשחרר את הקפיץ, — הוא יתפשט ויהדוף את הכדורים כל אחד לעברו (ציור 2).

הכדורים ייהדפו במהירות מסוימת. כיון ששני הכדורים שונים, והכוח הפועל עליהם שווה — תהיה מהירותם שונה. אולם, מה יקרה אם שני הכדורים אינם שונים, אם האחד כבד מרעהו? —

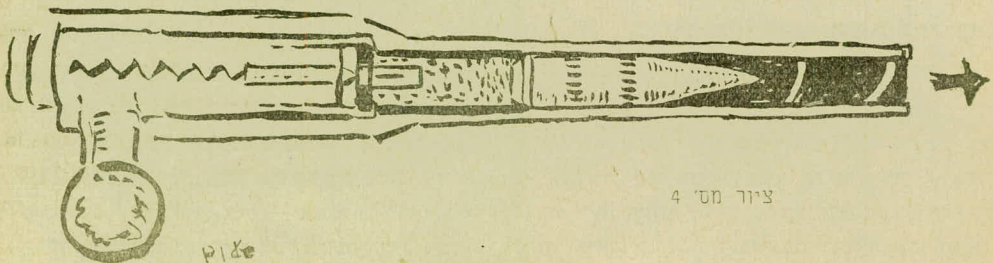

ציור מס' 3

אכן, הכדור הקל ייהדף במהירות גדולה יותר והכדור הכבד — במהירות קטנה יותר. אותו ניסוי שביצענו קודם בעזרת קפיץ נבצע כעת בצורה אחרת במקצת — במקום קפיץ נניח קופסה קטנה עם חומר-נפץ (ציור 3).

אם נגרום להתפוצצותו של חומר-הנפץ, — הוא "יעיף" את הכדורים לצדדים במהירות גדולה; אך, לפי אותם החוקים שראינו קודם במקרה הקפיץ, אין הבדל מהו הכוח הפועל וגורם להדיפת הכדורים; וברור, שהדברים הנהדפים כתוצאה מפעולתו של אותו כוח אינם מוכרחים להיות כדורים דוקא.

בכלי נשק יתואר הדבר בצורה עקרונית זו (ציור 4). מצד אחד — קליע בעל משקל מסוים (בלשונו המדע המדויקת — מסה); מצד שני — כלי-היריה בעל כובד מסוים; ובאמצע — חומר ההדף.

ציור מס' 4

ד. השפעתו של מנגנון הכלי-אבטומטי

הגורם השני שיש להביא בחשבון — הוא תנועת המנגנון במקרה של כלי אבטומטי. כלי בלתי-אבטומטי, הנשאר נעול לאחר היריה — משמש כחיידה אחת שלמה, הנעה לאחור, אך בכלי הנפתח לפני גמר תהליך-היריה, או במקרה של מנגנון רתיעה, — הרי החלק הנע לאחור הוא רק חלק מהגוף כולו. דבר זה אף הוא בא במנין. בעת הישוב הרתיעה הכוללת.

ה. מדוע יש להצמיד את הרובה היטב לגוף?

בהתחשב עם האמור לעיל, אפשר לחשב את רתיעת הכלים. אנו יודעים את משקל הכלי ומשקל הקלע; אנו יודעים, או יכולים למדוד, את מהירות הלוע של הקלע. לפי יחס המשקלים — נדע, איפוא, את מהירות הכלי לאחור. אם נזכור, שרובה רגיל כבד פי-400 מהקלע — נמצא, שמהירות הרתיעה לאחור תהא פי-400 יותר קטנה ממהירות הקלע (בהישוב מדויק מביאים בחשבון גם את פעולת הגזים הנזכרת, וכ'').

אנו רואים שמרבית האנרגיה העצורה בחומר ההדף מנוצלת באופן תכליתי אצל הקלע, שכן חלק קטן מאד ($1/400$) מבוזבז להרתעת הכלי גוף.

את רתיעת הרובה — סופג היריה ע"י מכה חזקה ומהירה במקום משענה של קת-הרובה, עתה גם ברור, משום-מה ההוראה להצמיד את הרובה עדיכמה-שאפשר לכתף ולאחוז בו בחזקה; — שכן באופן זה אנו מוסיפים את המשקל שלנו למשקלו של הרובה. יחס המשקלים לא יהיה עוד עכשיו כמו קודם, אלא בתוספת חלק מגופנו. — מהירות הרתיעה לאחור תהיה קטנה יותר, וממילא תהיה המכה חלשה יותר. מאידך-גיסא, אין כל תועלת בהרחקת הרובה מן הכתף, כי בסופו של דבר יש לעצרו — והמכה או חזקה יותר.

ו. הגדלת הכלי מקטינה את הרתיעה,

אך גם את הניירות

נראה עתה להיכן מובילים אותנו השיקולים הללו. — כאמור, הרי כדי להקטין את הרתיעה — מצד אחד, יכדי להעניק חלק גדול יותר מאנרגיית הומר-ההדף לקלע — מצד שני, יש להגדיל כליכמה-שאפשר את משקל הכלי.

התלקחות הומר-ההדף גורמת לתנועתו של הקלע — קדימה, ולתנועתו של גוף-הכלי — בכיוון ההפוך. תנועת-הכלי לאחור — היא היא הרתיעה. נעוין עתה בתנועות הנגרמות בפרק-הזמן הקצר הזה של היריה. —

כל תנועה בכיוון מסוים של אחד הגורמים מלווה, כפי שראינו, בתנועה בכיוון ההפוך של הגורם השני. קשר הדוק זה בין התנועות של שני הגופים — קיים בכל עת התהליך. מהירותו של הקלע — גדלה והולכת, עולה תוך כדי תנועתו בקנה (בתחילה, היא — אפס) עד שהוא מקבל את מהירות-הלוע הנתונה לו.

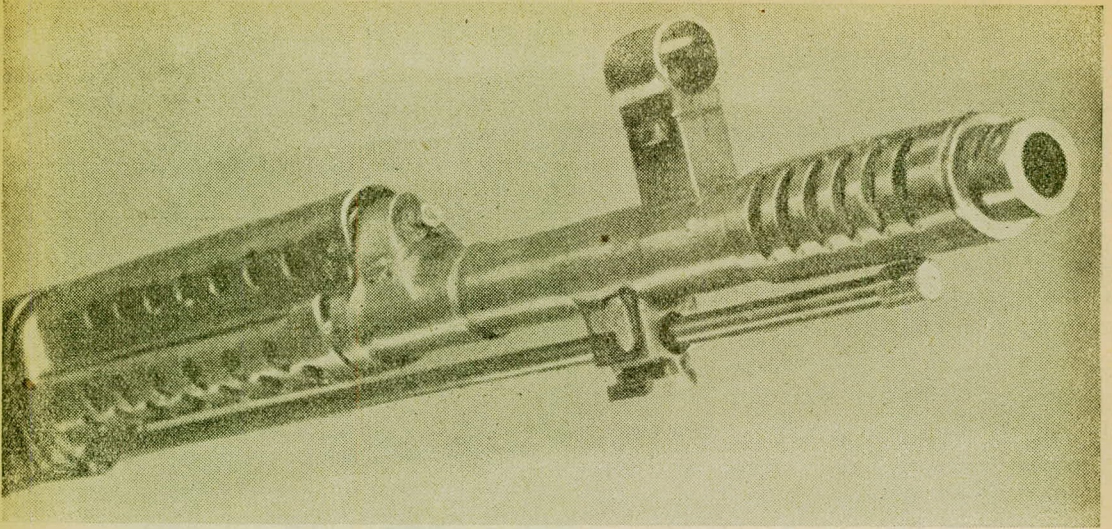
תנועה זו של הקלע, ומהירותו, יכולות לשמש קנה-מידה לתנועת הכלי ומהירותו. היחס ביניהם נקבע לפי יחס-המשקלים (הכדור הכבד, כפי שאמרנו, מהירותו תהיה פחותה ממהירות הכדור הקל...). אנו יכולים, איפוא, לדעת בכל-דעת את מצב הכלי אם נדע את מצב הקלע, ולהיפך. יתר-על-כן: אם יש עוד חלק הנע במערכתו בגלל פעולת הומר-ההדף — נוכל לדעת גם את תנועתו. ומצד שני — כל תנועה של גוף נוסף משפיעה מצדה על תנועת הגופים האחרים, כיון שהיא גורמת מצדה לתנועה בכיוון הפוך.

דברים אלו — נצטרך לזכור כשנביא בחשבון עוד כמה גורמים, שעד כה לא התחשבנו בהם כלל.

ג. הומר-ההדף עצמו — מגביר את הרתיעה

הגורם החשוב הראשון, הוא — הומר-ההדף גופו, אכן, הגזים הנוצרים בזמן היריה, — הודפים את הקלע; אך, באותה שעה עצמה, גם הם עצמם — נעים קדימה. אין סיבה מדוע לא נראה גם אותם כגוף (מסה) הנע קדימה. משקל הומר-ההדף ידוע לנו, ולגבי עצם-הענין — אין הבדל אם זו תנועה גוף-מוצק או גוף-גז. את תנועתם זו של הגזים קדימה — נוכל להפריד לשיני שלבים. שלב ראשון: כל עוד הקלע נמצא בתוך הקנה; ושלב שני: לאחר שהקלע עזב את הקנה. בשלב הראשון — תנועת הגזים קדימה תלויה בתנועת הקלע, כי הוא חוסם את דרך-התפשטותם. ידיעת מהירות-הקלע ותנועתו, מספקת לנו גם את המישג הדרוש לנו בקשר לגזים עצמם.

בשלב השני — מתפרצים הגזים קדימה דרך הלוע במהירות גדולה (שאינה תלויה במהירות הקלע!) וגורמים לפעולת-תגובה של הכלי בדומה לפעולת הרקטה או לפעולת מים היוצאים ממטרה מסתובבת. שתי פעולות אלו מגבירות עוד — אפילו ב-40% — את פעולת הרתיעה הבאה לכתחילה בשל תנועת הקלע גיפו.

בלס-לוע על הרובה החצי-אבטומטי הרוסי „טוקראב“

מוצאים לעצמם דרך החוצה דרך הפתחים הצדדיים (ולא קדימה!) הם לוחצים קדימה על אותו חתיכה המולבשת-על-הלוע ואינם נותנים לקנה לרתוע אחורנית. כך הם בולמים את הרתיעה.

יתר-על-כן: סידור יעיל של בלס-לוע, מכון את מוצא הגזים פמעט לאחור — וגורם ע"י כך ל„תגובת-רתיעה“ קדימה, דבר שמוסיף עוד למהירות הקלע, ונמצא שאנו מנצלים פעמים את כוח הגזים.

ה. צריך לבטל את הרתיעה מעיקרה!

הצורך שנתעורר עם התפתחות טקטיקת-השריון ב„אר-טילריה-שליד“, הנישאת ע"י החייל עד לעמדות הקדמיות ביותר והיא בעלת עוצמה מספקת כדי להגן עליו בייעילות בפני שריון-תנקף — ההריף את בעית הרתיעה. „ארטילריה“ זו שלייד כרוכה במשקל פגזים גדול יותר. היחס בין משקל-הכלי ומשקל-הפגז קטן; נוסף לכך, מאחר שהכלי נישא ע"י החייל — הכרחי כלי שלא יהא כבד ביותר. הוברר, שפתרון של ממש לבעיה זו כרוך בביטול הרתיעה מעיקרה. ואכן, נעשה הדבר בצורות שונות.

הגישה העקרונית לכל הפתרונות היתה — שגוף-הכלי אינו צריך לקבל את הרתיעה. הכלי צריך שיעשה רק למכון הקלע, וכך — הוא יהיה יותר פשוט ויותר קל. מהי, אפוא, הפעולה הנגדית, שאפשר להפעילה כנגד הרתיעה?

כפי שהדגמנו בראשית המאמר הזה — אפשר לקחת שני כדורים שונים, להניח ביניהם חומר-הדף ולשימם בתוך

ולהקטין את משקל הקלע. כך יגדל היחס ביניהם, ובאותה מידה — יגדלו הניצולת והנוחיות. במקלע-קל, הכבד בדרך כלל פי שנים מרובה — הרתיעה קטנה יותר; והיא כמעט שאינה מורגשת בתותחים, בהם משתדלים להכביד ע"ד כמה-שאפשר את החלק הרותע, כדי להקל על תפקיד המנגנון.

אך, מצד שני — אסור לנו להגדיל את משקל כלי-היריה. שכן יפגע הדבר קשות בכושר ניידותו. כן אין אנו מעוניינים כלל-ועיקר להקטין את משקל-הקלע, כיון שהדבר יקטין את תוצאת-פעולתו של הקלע, בפוגעו במטרה.

מכאן שאנו מוגבלים ע"י שתי תביעות מנוגדות: הרתיעה המכסימלית שאדם ממוצע יכול לשאת בה — מצד אחד, והמשקל המכסימלי שמוותר לתת לכלי ולקליע — מצד שני.

ז. אמצעי נוסף להחלשת הרתיעה — ולהגברת פעולת-היריה

נוסף להגדלת המשקל, עומד לרשותנו אמצעי נוסף להחלשת כוח-הרתיעה. כאמור פורצים הגזים החוצה, לאחר עזוב הקלע את הקנה, וגורמים לפעולת רתיעה נוספת. איך אפשר להיפטר מרתיעה נוספת זו? יתר-על-כן — בליי טפק, כדאי היה אף לנצל את הגזים הפורצים, ובמהירות גדולה, כדי להתגבר על חלק מן הרתיעה.

ואמנם, דבר זה נעשה באמת בצורה של בלס-לוע עקרון הדבר הוא: על הלוע „מולבשת“ חתיכה נוספת ובה פתחים צדדיים. בשעה שהקלע עובר דרך „חתיכה“ זו הוא סותם את הפתח קדימה. הגזים המתפרצים אחריה,

ציור מס' 6

ואכן, אין כל צורך שבצד השני, הפונה לאחור, של הקנה, יהיה דוקא כדור. יכול להיות גוף כלשהוא. ומבחינתנו — גוף שלא יירה והוא ינוצל להגברת הגוף האחד, שיירה. גוף-הגזים, כפי שכבר ראינו, יסכון לכך. יתרון נוסף לשימוש בגזים מאחר שיכולים הם לנוע במהירות גדולה ועל-כן צריכים למשקל קטן יותר. אם נשמיט, עתה, את הכדור השני — נקבל (אם לתאר בצורה פשוטה) חומר-הדף וקליע (ציור 6).

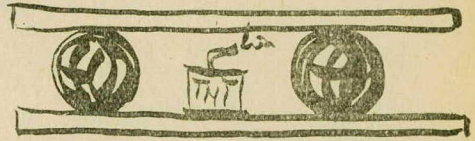
ואמנם, על עקרונות אלה נתבסס ייצורם-בפועל של הכלים-ללא-רתע והרקיסה. בשניהם נשאר הכלי בלתי-רתיע להלוטין, כשהפעולה מתאזנת ע"י הגזים עצמם.

**

ההתפתחות במגמה זו עודנה בתוקפה. המשכה יקבע ע"י הדרישות המעשיות שתידרשנה תוך שימוש וניסוי בכלים כגון-אלו.

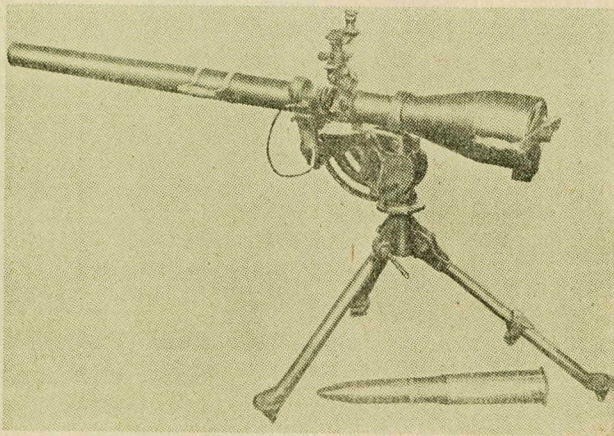
צרכי-הקרב והאישי-הלוחם — יתוו גם להבא את מהלך ההתפתחות בתחום זה כבשאר תחומי הטכניקה-הצבאית.

קנה (ציור 5). אם נפעיל עתה את חומר הנפץ — ייהדפו שני הכדורים לשני הצדדים במהירות שנה, ואילו הקנה יישאר במקומו ללא תזוזה. אולם, ע"י כך אנו מאבדים כ-50% מהיעילות, כי חומר ההדף צריך להדוף שני כדורים.

ציור מס' 5

ואכן, בפועל לא יעשה כן הדבר. סוף-סוף הכנה המע" שית אינה לירות קדימה ולאחור בעת-רעוגה-אחת. אין לנו צורך, איפוא, בשני כדורים, שהאחד מהם יהדף לאחור. צריך, איפוא, למצוא דרך להימנע משימוש בכדור-שני ועם זאת — להימנע מרתיעה ולנוצל את כל עוצמת חומר-הנפץ להדיפת הכדור האחד.

הכלי ללא-רתע בן 75 מ"מ מוצב על תלת-רגל של מק"ב, עם מתקן-כננותיו וקליע-תחמושתו

במת מערכות

אגרות קוראים

הכוח העברי העומד בהתהוותו נקוק להבהרת המשלות,
 לביהון הצעות, להקלת ארכיט.
 "במת-מערכות" נלעבה ענפא מקום להעדת הרהורי
 וחיפשויו של קהל הקוראים אנשי-המאן. מעל במתו זו
 יוכל הקורא הער, החרג אפוא הכוח המילולי אשימותו,
 להגיע אל אולגים אתהלכיס, לערער על הנחות מקובלות
 ולהיות יוצא להצעות משלות ואתקנות.

מש"ק ים בצ.ה.ל.

בתשובתו הציג את הדגש בבעית קוצר-הזמן, העומד
 לרשות צבאנו במרוצת-שירות-החובה להכשרת הסגל
 הנמוך — מ"כים, סמלים ומ"מים.

אכן, אין לפתור בעיה זו בהנף-יד. ועם זאת, דומה
 שהפתרון קל יותר, מאשר נראה במבט ראשון. אך,
 הוא דורש אירגון יעיל ומבט מרחיק-ראות (הדברים
 מוסבים על חיל-רגלים, שכן לחילות המקצועיים
 בעיות משלהם). והרי ציונים לדרך פתרון הבעיה: —
 א. האפשרות היחידה להתקדמות, הפתוחה
 בפני בוגר בסיס-טירונים, צריך להיות
 ביה"ס למ"כים.

ב. על בוגר ביה"ס למ"כים לשרת לפחות חצי
 שנה, אם כמ"כ אה, — בחצי השני של
 פרק זמן זה — כסמל, לפני שיוכל להכנס
 לביה"ס לקצינים*.

ג. לביה"ס לקצינים יוכלו להתקבל אך ורק
 בוגרי ביה"ס למ"כים.

יתרונותיה של השיטה המוצעת על זו הנהוגה
 כיום — גלויים וברורים:

1. ביה"ס למ"כים שוב לא יהיה מכשול בעיני
 האיש, אלא תחנת-ביניים.

מפתיעה — לכאורה — העובדה, שחיללים
 המסיימים את תקופת אימוניהם בסיס-הטירונים
 אינם מקבלים ברצון (ולעתים, אף בהתנגדות חריפה)
 את הצעת מדריכיהם להעבירם לבי"ס למ"כים.
 הואיל וביחס זה אל המ"כיות צפונות תקלות
 חמורות — דין הוא שנתהה על שרשיה של תופעה
 זו. להבהרת הענין יש לציין, שיחס זה מקנן ביחוד
 באותם טירונים, שהם בעלי רמה אינטלקטואלית
 גבוהה יותר.

רוב החיילים המתאימים להיות מ"כים והחושבים,
 בצורה זו או אחרת, על "קריירה צבאית" — מתכוננים
 בסופר-של-דבר לקצינות. הואיל וחיילים שעברו
 את הבחינות הפסיכוכימיות המתאימות — יכולים
 להתקבל אחרי בסיס-הטירונים ישר לבי"ס לקצינים
 רגלים, נמצא שהטירונים הללו רואים את ביה"ס
 למ"כים כמכשול בדרכם אל הקצינות. זאת ועוד:
 למפקד יחידה נראה, משום מה, שכדאי לו יותר
 לשלוח לביה"ס לקצינים טירון מאשר סמל, כי זה
 האחרון, לאחר שיסיים את ביה"ס ינתרו לו רק
 חדשים מעטים לשירות קצין, בה בשעה שהטירון
 יישארו לו חודשי-שירות מרובים יותר לאחר שיוסמך
 קצין. עד מה מוטעה חשבון זה נראה בהמשך
 הדברים.

בשיחת הרמטכ"ל עם סגל אחד מחילות צבאנו,
 בחורף תשי"א, — הועלתה לפניו בעיה זו, ואף הוא

* כן יש להנהיג סמלי-דרגה של מש"ק בוגר ביה"ס
 למ"כים, על רקע אחר מאשר למש"קים שאינם בוגרי
 ביה"ס זה, או להבליט בצורה אחרת כלשהי את בוגרי
 ביה"ס למ"כים.

4. הקצינים הצעירים שוב לא יהיו כטירונים בעבודה עם אנשים, ולא תידרש אותה תקופת-זמן, שבה יעלו חניכיהם בהכרח קרבן על „מזבח“ חוסר-נסיונם הגמור.

5. רמת ביה"ס לקצינים תעלה וזמן השהיה בו יקוצר. כי אימון הפרט והכיתה — יצריך רק חזרת רעיון (ולא לימוד מ„אלף“).

6. „הברירה הטבעית“ בין המועמדים בבחור לביה"ס לקציני-רגלים תהיה קפדנית ויעילה בהרבה מזו של בחינות פסיכוכניות בלבד.

דומני שהרחבתי מעט את הדיבור על בעיה זו, אולם הואיל וזו „בעית הבעיות“ של המש"קים ביחידה — יש לקוות, שציונים אלה יעוררו ברור-דברים מקיף ויסודי בנושא חשוב זה.

פמ"ל

בעית טיבו ורמתו של הפיקוד הנמוך — הידוע כחוט-השדרה של הצבא — היא בעיה נכבדה ביותר. אנו מצטרפים לתקוה, שמביע סמ"ל בסוף רשימתו, כי הדברים יעוררו ברור מקיף ויסודי במסגרת מערכות בחבורות הבאות.

המערכת

2. המ"כ או הסמל שיהיה מעונין להגיע לביה"ס לקצינים יעשה כל מאמץ כדי להוכיח עצמו בעבודתו ובתפקידו, דבר שיעלה את רמת האימונים והארגון ביחידה.

3. לא יינצר מצב, שימצאו קצינים אשר לא עברו את אימון הפרט (וכן שלבי אימון אחרים) ביסודיות.

לבעיות הקשר בגדוד חי"ר בשלבי-מבצע

בעיה שעדיין מתחבטים בה היא ניידות צומת הקשר. אינ"ספק שעל ידי מיקום מיוחד בצורה קבועה אפשר יהיה להפעיל את הקשר מהמכונית, תוך נסיעה ובמצב סטטי. במפקדה הקדמית אפשר לחפור שוחת-הגנה למכונית ולתפעל את המכשירים. בשעת תזווה תעלה המכונית מן השוחה ותהיה כבר מוכנה לתנועה. פתרון זה הוא מציאותי ונוח במיוחד לגדוד חי"ר שמתקיף ושמפקדתו הקדמית נעה בעקבות הגייסות המתקדמים. עצם הקצאת רכב אורגני שכוה למחלקת הקשר הגדודית תיתן את האפשרות לרכז את כל הציוד ואמצעי הקשר במקום אחד, נוח לתפעול ולגישה והאנשים לומדים את מקומם וצורת תפעול מכשיריהם וציודם בצורה קלה ונוחה; ועם זאת הוא גם עונה על הדרישות הטקטיות בשטח. ובמפקדה העורפית נשאר סמל הקשר הראשי כסגנו סמל-הקונים; וכן — מחסן ציוד הקשר, משרד הקשר הגדודי, מרכזית טלפונים ותחנת אלחוט לקשר עם המפקדה הקדמית. הקשר בעורק זה הוא מנהלתי.

גדוד חיל רגלים בשטח כינוס אינו דורש בעיות קשר יוצאות מן הכלל, ודרך ניהול הקשר תהיה דומה מאד לתפעולו בבסיס הקבע. השוני היחיד כמעט הוא — הקצאת מכשירי אלחוט לסיורי המבצעים בשטח שהגדוד עתיד לפעול בו והגברת הפעילות האלחוטית עם מפקדת החטיבה. בעת המבצע מתחלקת מפקדת הגדוד לשתיים:

מפקדה קדמית — טקטית,

מפקדה עורפית — מנהלתית.

בהתאם לכך מתחלקת גם מתחלקת-הקשר הגדודית ועליה לספק קשר לשתי המפקדות. במפקדה הקדמית מתרכזות כל מערכת-העצבים של המבצע; וכנשמת היחידה, על הקשר לסגל עצמו למצב זה. „אגף הקשר“ במפקדה הקדמית ייקרא צומת הקשר הגדודי. בצומת הקשר תתרכז כל פעילותם של אמצעי הקשר שבפעולה. בהתקפה יהיו אמצעי הקשר העיקריים האלחוט, ה„קו“ ורצים.

מפקד צומת הקשר הוא קצין הקשר הגדודי (וסגנו — בעת העדרו מן המפקדה לרגל ישיבות, סיוורים עם המג"ד — ישמש סמל-האלחוט).

(המשך בטוף עמ' 77)

ומדוע לא כך ?

לפרקים מתעורר בי הרצון לבדוק ולבקר דברים שונים מהי הצבא שהפכו לדבר שבשיגרה, ומשום כך נשכחו מלב ואין מקדישים להם מחשבה נוספת לראות — מה מידת יעילותם? האין להגיע לתוצאות טובות יותר בדרך אחרת? ואס"כ, דרך זו — מהי? תוך כדי ההורים נטפתי לדבר, פעוט לכאורה, ושמו: „סדר-יום אימונים“.

הנהגה הרגילה מסתכם ברוב המקומות והמקרים בערך בסדר זה: קימה 0600, התעמלות בוקר 0615—0630, רחצה וסידורים שונים עד 0700, ארוחת בוקר עד 0745, מפקד-בוקר ויציאה לאימונים 0815, אימונים עד 1200, ארוחת ומנוחת-צהריים, המשך האימונים מ-1400 ועד 1700, ארוחת ערב ולאחריה — לעתים — אימוני-לילה, ולעתים — חופשה.

אולם, אם לצאת מנקודת-השקפה, כי עירנות החייל גדולה בשעות-הבוקר ונחלשת והולכת בהמשך היום, ומתוך כך שעת-בוקר אחת שקולה מבחינת כמות החומר הנקלטת כנגד שתי ימים (אולי גם למעלה מזה) בשעות אחר-הצהריים — מתעוררת בי מיד המחשבה: מדוע לבזבז כל בוקר על גלוח ומסדר בוקר את השעה החשובה הזו? מדוע לא לדחות את שני הדברים האלה לשעות הערב?

אך הואיל ולא רק „השעה הזאת“ חשובה בעיני, אלא — כל הגישה לסדר-היום, מוטב אולי שאסביר תחילה את סדר-היום, כפי שהוא נראה בעיני, ועל-ידי-כך יוקל לקורא להבין את נקודת-השקפתי.

העת מ-0600 ועד 0730 תוקדש מדי בוקר

* והוא יכול לשמש גם כמסדר-ביקורת, שלפני יציאה לחופשה-שלאחר-תפקיד, דבר שיבטיח הופעה חיילית נאותה בקרב הציבור.

בבוקרו לפיתוח-גופני, סבילות ופיתוח האומץ והתוקפנות של החייל. בפרק-זמן זה יש לכלול — התעמלות-בוקר, מעבר-מכשולים ואימון בקפ"פ (כידון, ג'ודה, סכין וכו'). מיד לאחר ארוחת-הבוקר, ללא כל מסדר צרמוניאלי ממושך — המשך האימון עד שעות הצהריים, מנוחה כרגיל והמשך האימונים עד 1700. בשעה 1800 יתקיים מסדר-הביקורת, שאליו יופיעו החיילים מגולחים ובבגדים נקיים (לא בבגדי אימונים), ארוחת ערב תהיה ב-1830. את פרק הזמן בין גמר המסדר ועד לתחילת ארוחה (כ-15 דקות לערך) יש לנצל לתס"ח על ידי הרס"פ. כל זה מכוון לתקופת הקיץ. בחורף אפשר לעבור לסדר יום שונה, בהתאם לשעות האור.

יתרונות הצעה זו הם אלה: יתר תנופה באמונים בשעות הבוקר, ללא הפסקות ארוכות המפריעות את הקצב הער והמזורז, החייב להתקיים בזמן האימונים; העלאת הכושר-הגופני והסבילות על ידי הקדשת יתר זמן לכך, (דבר, שהקיבה המלאה לאחר ארוחת הבוקר מפריעה בעדו במידה ניכרת); הפחתת הסבל הנגרם לחיילים על ידי הזיעה, הבאה במגע עם עור-הפנים שגורה מתער הגילוח; והכנסת החיילים מחדש, ובאופן קבוע, לתחושת הסדר וההופעה-הנאה, לאחר ההתפרקות שחלה במשך יום-האימונים.

את הטענה, על הצורה המרושלת והבלתי-חיילית שתיגרם לחיילים על ידי הגילוח המאוחר, אפשר לסתור על ידי כך שנציין, כי במשך כל היום נמצא החייל בשדה ובאימונים ואילו בשעות הערב, בזמן המצאו במחנה, הרי הופעתו תהיה נאה ורעננה יותר בשל היותו מגולח למשעי.

סרן מתת-יהו ארזי

טח לו שיענה על הדרישות של מפקדי חיל-הרגלים לקשר בגדוד. שימת הדגש וריכוז מיטב האנשים והציוד בצומת הקשר במפקדה הקדמית יבטיחו לו שליטה על כל בנין המערכת שהוא תוכנן ואף יבטיח למפקד הגדוד שליטה מלאה בכוחותיו.

סגן גבי רוזנבווייג

הקשר בגדוד חי"ר / סוף מעמוד 76
בתכנון מערכת הקשר בגדוד חי"ר חייב קצין הקשר לקחת בחשבון כגורמי יסוד את:
א. המהירות שבהקמת הקשר; ב. הניידות של הצומת; ג. פשוטות בנין המערכת וגמישותה. על ידי מתן מענה לשלושת גורמי-יסוד אלו מוב-

את הכל יש לעבד לפרטי־פרטים: לקראת מה עלינו להתכונן.

למילת־ההסברה יש ערך רב. יש לארגן הסברה רחבה, שתגיע לכל איש ואשה במדינה. יש להסביר את ערכה של הכוננות לקראת הצפוי.

צריך להקנות ידיעה מתאימה בעזרה ראשונה לכל בית. מן הדין לתפעל את שרותי הג"א בשיתוף עם האוכלוסיה כולה (ובכלל זה הדאגה, שבכל בית תהיה ספרית הג"א, ערוכה לפי השיטות החדשות ביותר. והן הופיעו כעת חומר רב ומאלף בענין זה בארה"ב ובבריטניה). יש לחנך כל אם איך לנהוג עם ילדיה בשעות הקרב, בהפצצות, בכיבוש; מהו מיני מום המזון הדרוש להם. ידע כל איש מבין 50 ומעלה — מה ואיך עליו לנהוג בכל מצב היכול להינצר. ידעו ילדי ביה"ס ובני־הנעורים — מה יוטל עליהם וכיצד לבצעו.

חשיבות מיוחדת נודעת להתקנת מתנחי־קליעה בכל עיר, כפר, מושב וקבוץ, לאימון המתמיד של אנשי־המקום. תהפך הקליעה מספורט של חובבים־נדירים לאספורט־מגן־לאומי ועממי של כל שכבות העם. והרבה ניתן לעשות בשטח זה בצורה של בילוי־זמן נעים והניב־חברותא.

רבה המלאכה — וחיונית היא. בימים אלה — ובתנאים אלה שלנו.

יעקב מיכר (טבריה)

זה מזמן חדלו המלחמות להיות ענין של גנרלים בלבד. אפילו אנו שהיתה לנו מלחמה קטנה הרגשנו וראינו, שהמלחמות כיום הן ענין של העם כולו — אנשים וטף, זקנים ונוער. וכיום מגויסים לא רק אנשים, אלא גם מכונות ומכוניות, תעשייה וחק־לאות.

הכל מרגישים, שמהו מחריד, שידרוש מהם קרבנות עצומים, מתקרב לבתיהם. מרגישים זאת במיסים המשולמים, בחסרון־מותרות, במחסור במזון חשוב, ההולך ומצטמצם, — והכל בשל הכוננות למלחמה. הגיוסים הנם טוטליים, — הם כוללים את כל היש שבמדינה.

ואנו? דומה שמשולים אנו לאנשי עמדות, שהנם במצב הכן כל־הזמן, אך מרוב בטלה בעמדות, פגה כוננותם. והרי למעשה, עודנו ב"מצב מלחמה". שכנינו מכריזים השכם והערב על כך. עלינו להיות, איפוא, מוכנים ודרוכים מאשר אומות אחרות. לצערנו הרב לא כן הדבר. להיפך מורגשה אדישות לענין חיוני זה. אפשר שהאשמה אינה בפרט. סוף סוף נתון כל פרט בדאגה למשפחתו ולעניניו היום יומיים.

יש, איפוא, לעוררו ולתת לו מסגרת. יתכן שהשיטה הטובה ביותר היא צורת הארגון של ההגנה: מחוז, נפה, אזור. בשיתוף־פעולה עם העיריות, המועצות המקומיות, ארגון ותיקי־ההגנה וכו'. בכל מקום כזה יש לארגן את כל הכוחות האינטלקטואליים, הרופאים, האחיות, המהנדסים, מפקדים לשעבר וקציני מילואים.

חידושים במנות המזון לחיילים קרביים

אליות. ואכן, גם הדברים הבאים מוסבים על המנות האינדיבידואליות להזנת חיילים קרביים.

"מנה" (של מזון) — פירושה אותה כמות מזון, הדרור שה להזנתו של חייל במשך 24 שעות. מנה כזאת תכיל מלבד חמרי־המזון היסודיים (פחמימנים, חלבונים ושומנים) גם את חמרי־המעדרים (המינרלים) והויטמינים הדרושים — בכמות מספיקה וביחס הדדי נכון. חשוב, כי המזונות והיסודות־המנטים הנ"ל יסופקו בצורת מצרכי־מזון המצטיינים בעליותם הגבוהה רק כך יעמדו מכילי־המרץ (הפחמימנים והשומנים), החמריים־הבונים (החלבונים), וכן הויטמינים והמעדרים, לרשות ההזנה במהירות ובמידה מאוזנת. יש לשאוף לתזונה כזאת,

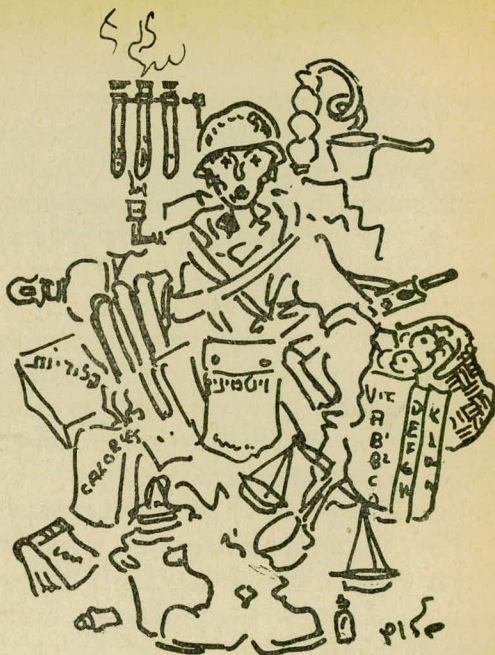
במאמרו של שלום בן־צבי¹ ניתנה סקירה על המנות, שהוקצבו במלחמת־העולם האחרונה לחיילים־לוח־מים בצבא ארה"ב. ממאמר שנכתב בידי י. ס. קויבס־ק², מפקד מכון קוטר־מסטר־פוד־אנד־קונטיינר, יש להסיק, כי מאז גמר מלחמת־ה'2' שוננו ושפרנו בצבא האמריקאי כל המנות שהיו נהוגות עד אז, מחוץ למנות — B. כנתי לסקור בדברים הבאים את הבעיות, המתעוררות בשעת הרכבת מנות כאלו והנסיונות לשיפורן. הריני מסתמך בזה על שורת פרסומים, שהופיעו בשנה האחרונה בעתונות המקצועית האמריקאית³.

מטעמים טקטיים טובע ש. בן־צבי במאמרו הנ"ל להכין את מנות־החזית כמנות אינדיבידו־

רצויות אלו — היא הטמפרטורה הגבוהה, בה משתמשים בשעת פעולת השימור. טמפרטורת השימור הגבוהה גורמת גם לכך, שהבדליהטעם הרצויים, שבין המינים השונים של שימוריהבשר, נעלמים בתהליך השימור. לפיכך משתדלים להסתפק בטכניקת שימור מעודנת (שימוש בנקואום, תוספת אמצעי שימור וכו') בטמפרטורות נמוכות.

לשימורי הבשר המיובש, שהיו נהוגים עד כה, ואשר צריך להתאימם לאותם תנאי האחסון של שימוריהבשר בקופסות, — יש כבר לאחר 3 עד 4 חדשים, בהיותם ב־38 מעלות צלסיוס, טעם־לואי פגום וגם צבעם משתנה. גם בשטח זה חותרים בטכניקת השימור לשיפורים, על מנת לסגל את שימורי הבשר המיובש — החוסכים במידה ניכרת, משקל וחמרי־אריזה — כחלק רצוי במנות האינדיבידואליות.

שימורי־החלב, מכילים אף הם חלבון, שומנים ויטמינים ומעדנים. התוצר הוא חלב מיובש, שגם לאחר איחסון של הצייטונה, ב־38 מעלות צלסיוס עודנו מתמוסס בנקל. ההמסה צריכה להיות אפשרית — בלי כל מכשירי עזר מיכניים, ואפילו בטמפרטורות־החץ הנמוכות ביותר שיש לצפות להן, — במשך דקה. ברור, כי חלב־השתיה שיתקבל באופן כזה, צריך להידמות ככל האפשר — בערכו התזונתי, בטעמו, בריחו ובמראהו — לחלב טרי. שלא הצליחו למצוא חלב מלא מיובש, ללא טעם וריח לנאי, וכן ללא־שינויי־מיבנה, רוצים לנסות את השימוש בחלב־קופסות מעוקר (Sterilized) על חלב־קופסות מוכן־לשתיה מעין־זה — יש להמליץ במיוחד באותם המקרים

המאוזנת מבחינה פיזיולוגית, הואיל והיא מהנה תנאי מוקדם לכושרו הגופני והנפשי של החייל.

אפשר להגשים את התביעה להרכב נכון של המנות האינדיבידואליות רק שעה שהמרי־היסוד להכנת המנות יהיו בעלי איכות גבוהה. לא פחות חשובה היא ההכנה העשיתית, שתבוצע כך, שהשימורים שמשמשים בהם ישמרו לזמן ממושך לא בלבד על ערכם המזוני אלא גם על צבעם, ריחם וכן על המיבנה והטעם שלהם. לשם שמירת טעמן של המנות, יש לדאוג לאריזה שיש בה חיסון רב בפני נזקי איכסון והובלה. תפקידה של האריזה למנוע גם נזיקי־חום ורטיבות וכן, "הסתננות" ריחות וטעמים זרים. מבחינה צבאית — צריך גם לנאי, כי באותם המקרים שיש צורך בהכנה נוספת (כמו, למשל, ע"י בחישה או חימום) — יוכל דבר זה להיעשות בנקל ובמהירות בתנאי שדה. רצוי, כי החלקים העיקריים בארוחות יהיו ראויים לאכילה הנ היותם קרים והן היותם חמים. ברור, שאריחות המנות תיעשה בצורה כזאת — שאיחסון, חלוקתן והובלתן יבוצעו בנקל.

נקודת־הכובד לגבי הרכבן של המנות האינדיבידואליות היא בשימורי הבשר. השיבות המיוחדת נעוצה בכך שהם מכילים את החלבונים וחמריהמעדנים, וכן — אם גם במידה יתרה מצומצמת — אף שומנים וויטמינים. לשימוריהקופסות הניתן להשיג כיום, אשר צריך שיהיה לו כושר־איחסון מינימלי של ששה חדשים, בחום של 38 מעלות צלסיוס, — יש ריח־שימורים טיפוסי וכן מיבנה ספוגי אופייני. גורם־מכריע לגבי הופעתן של תכונות בלתי־

ותמורות אחרות בפליהפירות, המופיעים כבר לאחר איתן סן דו־חדשי, ב־38 מעלות צלסיוס.

יש להזכיר עוד, כי נעשים מאמצים לשיפור מידת-ההשרת תמרות של ממתקים, המעשירים במידה רצויה את המנות האינדיבידואליות כמכילי פחמימנים וויטמינים. התפירותה של השוקולדה ועיפושה, המתרחשים לעתים קרובות באקלימים חמים, — רוצים למנוע ע"י שחיקה דקה של הסוכר המוסף לשוקולד.

דומה, שיש בדברים שהובאו בזה כדי לציין את רבגון ניותן של הבעיות, העומדות עדיין לפנינו בענין הרכבן של המנות האינדיבידואליות לחיילים-לוחמים. אלו הן הבעיות המרובות, שאפילו ארצות המשופעות בתקציבים נדיבים, במעבדות בנויות-לתפירת, בתעשית מצרכי-מזון מפותחת יפה, בפיזיולוגיית-תזונה ובטכנולוגיית-למצרכים, אפילו הן מתקרות אך קמעא-קמעא לפתרונן.

פירושו של דבר: ספק הוא אם נשיג את מטרתנו — היינו, מנה אינדיבידואלית המורכבת באופן נכון מבחינה פיזיולוגית, — בזמן הדרוש אם נרצה להתחיל **מהדש** בכל הנסיונות, העלולים לקרב אותנו למטרה כזאת. דומה, שנהיה הרבה יותר מעשיים, אם נעקוב בקפדנות אחר ההתקדמות בחו"ל; ואם נראה דרך זאת כתכלית תית — הרי יהיה עלינו אף לשגר לחו"ל קבוצת-מומחים, לשם עבודה מעשית בשטח זה.

ד"ר נ. צימרמן

(מעבדת, "המשביר המרכזי")

1. שלום בן-צבי: "המזון — והחייל הלוחם, "מערכות", חוב' ס"רס"ו, מרס 1951, דף 56.
2. J. S. Kuyawski: Progress on Special Rations, Paper read before the Institute of Food Technologist, Chicago, May 1950.
3. J. S. Kuyawski: Quartermaster Corps asks Industry Aid, Food Ind., 22, 419, 1950.
4. B.W. Gardner: Meats for the Military, Food Ind., 22, 617, 1950.
5. A. V. Grundy: Packing for **Combat** Conditions, Food Ind., 22, 813, 1950.
6. W. L. DuBois: Taste — No. 1 Combat Food Ingredient, Food Ind., 22, 1189, 1950.
7. A. J. Boyer: What Military wants in Milk Products, Food Ind., 22, 1343, 1950.
8. T. Solosky and C. McWilliams: Troops need Stable Cereal Products, Food Ind., 22, 1519, 1950.
9. J. R. Wagner: Vegetables and Fruits for our Fighters, Food Ind., 22, 1683, 1950.

שאיונה אפשרית המסתה של אבקת-החלב במים, בין אם מטעמים היגייניים או טקטיים. החלב המרוכז הבלתי-תירממות, הנמצא בשימושן של הציבור-האזרחי, איננו מתאים לדרישות הצבאיות, מאחר שצריך לדללו ולפי שיש בו גם טעם-בישול. מנסים להתגבר על בעיה זו ע"י הוספתה של אבקת-שוקולדה קלת-המסה או של תמצית-לתת לחלב הקופסות המעוקר. אולם, באותם המקרים בהם אין השיבות לשאלת תוספת המים, — מכוונים הנסיונות לקראת ייצור חלב כחוש מיובש, הניתן להשלמה ע"י תוספת שומן-חלב (שומן-חמאה) משומר, הארוז לחוד. לאחר המסה ובלילה של אבקת-החלב-הכחוש והשומן במים — חושבים שיתקבל חלב-שתיה מזין וטעים בהחלט. אמנם, שומן-חלב מיובש לא הוכיח עדיין תכונת-התמוסות, בלי עזרת הומוגניזטורים, וכן אין טיב-איחוסו מספק אף תביעות מינימליות. לכן, מנסים לנצל כמקור לשומן — שמנת מעיקרת של 30% כתוצר-חלב נוסף למנה האינדיבידואלית של החייל הלוחם, תוצר המכיל שומנים וויטמינים, — יש למנות את חמאת הקופסות. חמאה זו צריכה להישמר בטמפרטורה של הגוף למשך 6 חדשים ולשמור גם על מריחותה. תביעה זו חמורה מן התביעה של התצרוכת-האזרחית, ולפי כן על תעשית החלב לטפל עוד בהגשמתה. הוא הדין לגבי מרגרינת-קופסות או לגבי כל מימרח-לחם אחר, המבוסס על מרגרינה.

בעיה, שנודעת לה השיבות מיוחדת — היא מניעת היאלחותם של השומנים. נזק זה עלול להופיע בכל מקרה של מצרכים מכילי-שומן. היינו: לא בלבד בשימושי-שומן גופו, אלא גם בשימורי-בשר, חלב ודגנים. למניעת היאלחות משמשים המריל-נאן מסוימים (הנקראים: אנטי-אוקסידנטיה); אלא שפעולתם של המרים אלו תלויה בהרכב החומר בו נמצא אותו שומן המצריך שמירה מפני היאלחות. פרט זה מקשה על פיתוחו של חומר אחיד, היעיל לכל מקרה-היאלחות.

היאלחות (יש למנוע — למשל — גם בביסקוויטים ה"מעושרים" הנפוצים במידה-רבה כמכילי-פחמימנים), יש מבחינה כימית הרבה מן המשותף עם כמה שינויים בלתי-רצויים, כפי שהם מופיעים בפירות מיובשים. שינויים אלה גורמים להופעתו של טעם לא-נעים וכן לאיבוד ויטמינים. עתה עובדים אינטנסיבית לסילוקן של הפרעות אלו, וכן — למניעת שינויי-הצבע

* הומוגניזטורים — ציוד לערבוב והאחדה של חומר בלתי-אחיד.

** ביסקוויטים, "מעושרים" — אלה המכילים, נוסף על היסודות המקובלים גם תוספת-מיוחדת של ויטמינים ומינרלים.

אורית - מלחמה ובעיותיה

נשק־אוויר חריש בחיל־האוויר של ימינו

(לפי מאמרו של מיוֹר־גנרל ד. שלטר ב„מיליטרי אינפורמישן דייג'סט“, אבגוסט 1951)

בהן. לקראת תכלית זו מופעלים כל העיקרים המדעיים, אפילו בתחום האנרגיה האטומית, ובעיות מתימטיות סבוכות.

תותחנים, מטוסים, מערכות דרכי־אחזקה, סידורי־אחסנה ואפילו עריכתם של כפתורי־לחיצה וחגגות — קשורים כולם בקשר־גומלין זה בזה, ואשר יש לראותו אם רוצים להשיג את היעילות הכוללת הטובה ביותר.

בתחום המפציצים עוצבה מבחינה צבאית הדעה, הגורסת את פיתוחם של כל שלושת טיפוסיה־מפציצים — כבדים, בינוניים וקלים.

בתחום מטוסי־הקרוב מتركוזת פעולות הפיתוח בארבעה טיפוסים — הטיפוס לפעולות חדירה, הנדרשות לבמצעים בארץ־אויב פנימה; מטוס־מלכוד — מטוס־קרוב רב מהירות ומהיר טיפוס להגנה מקומית; מפציץ־קרוב לטיוע קרקע, ומטוס הקרב המיועד לכל מזג אוויר, ולבסוף — לטיוע לוגיסטי ולמבצעים־מוטסים — נדרשים מטוסי־משא, הן כבדים והן בינוניים מטוסי־סער, הן קלים והן בינוניים.

חיל־האוויר מהווה יחד עם חיל־הצבא וציה־מלחמה את צוֹת־ההגנה הלאומי המאוחד והמאוזן.

שלושה תחומי אחריות עיקריים מוטלים על חיל־האוויר:

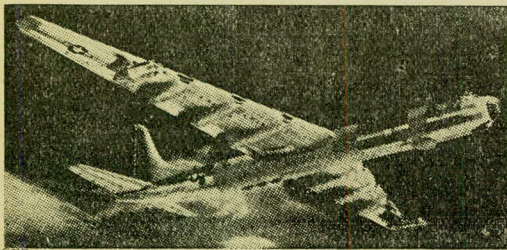
1. ההגנה האוירית של המדינה;
2. יוזמת ההתקפה־האיסטרטגית־האוירית המיידית נגד כל תוקפן;
3. סיוע אוירי למבצעים משולבים (כולל סיוע טקטי לפעולות חיל־הצבא וציה־מלחמה).

כדי למלא את המוטל עליו כיאות, צריך שיימצא בידי חיל־האוויר חימוש אוירי חדיש, העולה על זה של כל יריב אפשרי. בהיותם מוכתבים ע"י האיסטרטגיה, הטקטיקה והכלכלה — יש לתכנן כל־יגשק אלה, שיהיו מסוגלים לביצוע תפקידים־מיוחדים בתנאי מזג־אוויר וטיסה, שונים מן הקצה אל הקצה.

כדי להשיג עליונות טכנית בזמן מלחמה — חייב חיל־האוויר לא לפגור אחר פעולות המחקר והפיתוח בעִיתות־שלוש. מאמצים אלה מכוננים להגברת מהירות, גובה טיסה, קלות־אחזקה, מהימנות־מיכנית, כושר תמרון, עצמת־אש וכושר רב יותר להכיר במטרות ולפגוע

מפציצים

טיסות מבחן. המטוס XB-52 של „בואינג“ בעל כנפיה־חץ הנטויות לאחור והמונע כולו ע"י מנועי־סילון — מכונן לטיסה מהירה וגבוהה יותר מן ה-B-36. אב־טיפוס של מטוס זה עתיד לעלות בקרוב לאוויר בהתאם למתוכנן.

RB-361 של „קונבאָר“ (מפציץ כבד)

בתחום המפציצים־כבדים מתבלט ה-B-36 של „קונסולידייטד“ — הידוע כ„מפציץ־האטום“ — שביסס לעצמו מעמד כמטוס הבין־יבשתי.

מטוס זה מסוגל לפתח מהירות מעל ל-700 ק"מ בשעה ולטוס בגובה העולה על 13½ ק"מ. טנח טיסתו 16,000 ק"מ והוא עשוי לשאת עד כ-38,000 ק"ג פצצות לטנחים קצרים יותר. תוספת שני „תרמילי־סילון“, שכל אחד מהם מכיל שני מנועים, מגביר במידה רבה את הישגיו.

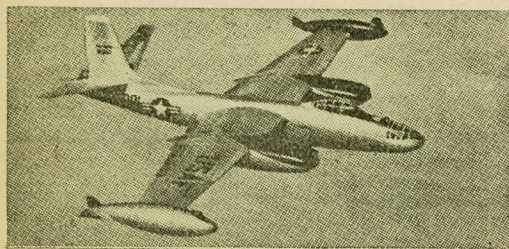
מאחר שלעולם אין המחקר בתחום חיל האוויר עשוי לקפוא על שמריו — אין רואים ב-B-36 הישג אחרון וסופי. ואפילו שעה שטיפוס אחד מופעל בשירות, כבר מתוכננים טיפוסים אחרים על־גבי לוחות שירטוט או אפילו עוברים

עצמו ככלי רבי-ערך, ממש כבמלחמת-העולם השנייה, בה הופעל באופן נרחב בתפקידים דומים.

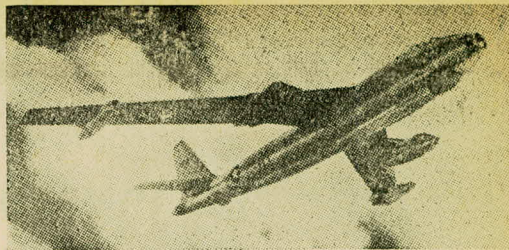
כתוצאה ממחקר ופיתוח נרחבים במשך שנים — הופעל המפציץ הקרוי "טורנדו", שהוא מפציץ-הסילון של "נורת-אמריקן", בהיקף קטן, במשימות טיור בקוריאה. ה"טורנדו" מופעל ע"י ארבעה מנועי-סילון בעלי מבנה-כנפות ישר. מהירותו עולה על 880 ק"מ לשעה ובכוחו לטפס לגובה של 12 ק"מ. הוא עשוי לשאת משא של 10 טון פצצות, ברדיוס קרבי העולה על 1250 ק"מ.

טיפוס אחר בן ארבעה מנועי-סילון, העשוי לפתח מהירות גדולה הוא המפציץ הבריטי הקל "קנבר", הנבנה עתה בארה"ב כ-B-57A.

ה-B-51 שכבר עבר כיבדת דרך בשלבי-הנסיון נועד להיות מטוס לטיוע כוחות-הקרקע. שלושת מנועי-הסילון אשר לו, משטח-הזנב הגבוה וכנפיה-החץ מקנים לו צורה בלתי רגילה. 2 דוגמאות של מטוס רבי-מהירות זה נמצאות עתה במבחן.

טורנדו B-46 של "נורת-אמריקן" (מפציץ קל)

"סטריטודט" B-47A של בואינג (מפציץ בינוני)

בתחום המפציצים הבינוניים הרי ה-B-47 "סטריטודט" של "בואינג" — מצוין בכך, שהוא מפציץ-הסילון הראשון של חיל-האוויר בעל כנפיה חץ ונטיית-לאחור. הוא ממונע ע"י שישה מנועי סילון והריחו מנה תופעה מהפכנית בכל הנוגע למהירות ולגובה הטיסה לגבי טנח הפצצה-בינוני. הוא נמצא עתה בשלב של ייצור בכמויות ניכרות. גם מטוס זה עשוי לשאת את פצצת האטום.

שני המטוסים של "בואינג" — B-29 ו-B-50

(שטופח מיסוד ה-B-29 של מלחמת העולם השנייה), הוכיחו עצמם כ"סטי-עבודה" נאמנים בתחום ההפצצה הבינונית. יעילותם הודגמה ע"י הגיס העשרים של חיל-האוויר בהפצצתה של יפאן. הם עודם כלים רבי-עצמה לנשיאת פצצות-אטום אל מטרות מרוחקות.

בתחום המפציצים הקלים משתמש עתה חיל-האוויר ב-B-26 של "דוגלס", ב-B-45 של "נורת-אמריקן", ובדוגמה נסיונית — XB-51 של "מרטין".

ה-B-26 שהופעל בקוריאה בהיקף רחב לטיוע פעולות קרקעיות ולמשימות-הפצצה קצרות-טנח — הוכיח

מטוסי קרב

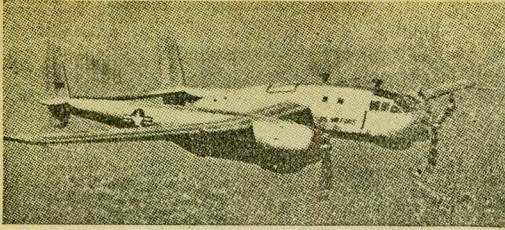
ה"נורת-אמריקן" שטיפוחו החל עוד בשנת 1946. מטוס זה הגו מטוס-הקרב הראשון של חיל-האוויר אשר לו כנפי חץ. ה"סאבר" הוא כעת מטוס-הקרב האמריקאי המהיר ביותר בין אלה שבשרות וזקוף לזכותו שיא-המהירות העולמי, הרשמי, העולה על 1070 ק"מ לשעה ברמת גובה רצופה. לאחרונה הופעל בהצלחה בקוריאה בהתנגשויות עם הטיפוס הרוסי — MIG-15.

המעבר המלא כמעט ממנועי-הבוכנה למנועי-סילון לשם מימוש מהירויות גדולות במטוסים התבטא במספר מטוסי קרב בעלי מנוע סילון, שעל הראשונים שבהם נמנה ה"שוטינג סטאר" F-80 של "לוקהיד". מטוס מוצק זה, שהופעל בקוריאה למלכוד וסייע-קרקעי היה מטוס-הקרב האמריקאי הסילוני הראשון, שיצא מכלל

את מטוסי הקרב החדשים של חיל-האוויר מציין העדר גמור של טיפוס המנוע-הבוכנה כל מטוסי-הקרב הנבנים עתה הנם מטוסי-סילון מהירים, שרבים בהם מופעלים ע"י מנועי טורבו-סילון, המסוגלים לפתח מהירויות, העולות על מהירות הקול.

אך חיל-האוויר עודנו מטפל במטוסים, שמהירותם נופלת ממהירות-הקול — אלה המפתחים מהירות כדי תשע עשיריות ממהירות הקול. המגמות הנוכחיות מציינות, כי מטוסים כאלה יידרשו לתקופה נוספת ויש לקיימם במצב של כוננות מלאה. בקבוצה זו מטופח טיפוס מפציץ-קרב, במיוחד למשימות-טיוע לגייסות הקרקע הנתונים בקרב.

אחד המוצרים המוגברים, של תכנית-המחקר הממור שכת, שנוהלה ע"י חיל האוויר, הוא ה-B-86 "סאבר" של

מטוס-תובלה פאירצ'אילד XC-120 (בלי תא-המטען)

כל מטוסי-הקרב, שצוינו לעיל, פרט ל-XF-91 הנם או כבר בשלב של יצור או אפילו לאחר שנתנסו בקרב בקוריאה.

מטוסי-תובלה-הזמטען

כוננות מלאה מחייבת את אחזקתם של מטוסי-תובלה-ומטען במצב נכונות, בגודל כזה ובכמות כזאת, שיהיה בהם כדי לאפשר את הנעתן של דיביזיות שלמות של גייסות-קרקע, על מלאו ציודם, על-פני אזורים נרחבים, בזמן קצר ככל-האפשר. לצורך זה, הביא שיתוף-הפעולה ההדוק עם הצבא, בקביעת התכניות הדרושות של מטוסי-תובלה, — לידי טיפוח כמה סוגים יעילים ביותר של מטוסים.

בדוגמה בלתי-רגילה אחת, הידועה כ"פאיר צ'אילד" XC-120, מצוי תא-מטען-מיוחד (היינו, גוף מסוים, המיועד להכיל הפציי-מטען שונים, שניתן לחברו למטוס ולהפרידו ממנו). ביסודו של דבר הרי זה שינוי ה"בוֹפֶסְקָר" (קרוני-משא) המעופף C-119, של חיל-האוויר, הידוע היטב, אשר הרבו להשתמש בו בעבר. ניתן להטעין את תא-המטען (pod) לפני חיבורו למטוס הנושא אותו ומערכת-הנפה מיוחדת מרימה אותו טעון עד אל-גוף-המטוס.

המטוס עשוי לטוס גם בלא תא-המטען הניתן לשימוש הן כנושא-מטען, הן בתורת בית-מלאכה נייד, המכיל את כל הדרוש לו, והן כתחנת-ראדאר, או כחדר-מבצעים. ה"פאיר צ'אילד" C-82 וה-C-119 כאחד, העשויים כמטוסי-תובלה בינוניים, הופעלו בהצלחה להספקת כוחות הקרקע בקוריאה. מטוסים מטיפוסים אלה גם איפשרו את פעולות הנחיתה האוירית ע"י צנחנים בקוריאה בהצניחים צנחנים וציוד כאחד. ה-C-119 עשוי להוביל 64 צנחנים וטנחו 3200 ק"מ.

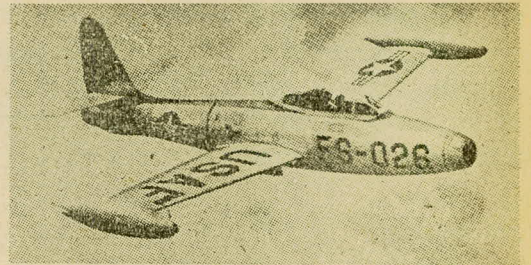
עתה מבררים את התאמתו של טיפוס אחר, XC-123, של "צ'אייס", לשמש לצרכי תובלת-סער בסיוע לכוחות-הקרקע.

(המשך בעמ' 87)

ניסויים, שהופעל בשירות של ממש. היה זה גם מטוס-הקרב הסילוני הראשון של ארה"ב, שהשתתף בקרבות בקוריאה.

מטוס-סילון אחר, שהופעל בקוריאה למשימות סיוע-קרקעי, הוא ה"תנדרג'ט" F-84 של "רפאב-ליק". ה-F-84 הוכח כמפציי-קרב מצוין לטיוע טקטי לגייסות. הוא עשוי לשאת 32 רקטות בעלות קוטר של 5 אינץ' או צירוף של רקטות ופצצות להריסת מטרות קרקע. ככל המטוסים, המונעים בכוח סילון — יש ל-F-84 מהירות מספקת למען ידאג לעצמו בקרב עם מטוסי-קרב של האויב, אך — עסויות — הוא גם יכול להאיט את מהירותו במידה מספקת כדי לבצע משימות-סיוע-קרקעי.

מפציי-קרב סילוניים נקנים לטייס ראות רבה יותר מאשר טיפוס המטוס המסורתי והם מהווים פן יציב יותר לתותחים — המאפשר יתר דיוק, שינויים במתכונת המטור-סים, שחלו לאחרונה הקנו להם תצורת כנפיהן. אחד ממטוסים אלה, ה-F-84F, המצויד במנוע הבריטי "ספיר", כבר שונה ושוכלל והוא עומד עתה בשלב של ניסוי.

ה"תנדרג'ט" F-84E של "רפאבליק" (מפציי-קרב)

בתחום המטוסים לצרכים מיוחדים — הרי XF-91, ממשיך לשרת כמכשיר מחקר מועיל. למטוס קרב מלכודי זה, הנמצא בניסויים, תצורת כנפיהן מיוחדת, — קצות הכנפים נרחבים יותר מחלקם הצמוד לגוף-המטוס. מגיעים-רקטיים נוספים מגבירים את יכולתו לתנועות מהירות ביותר, אסכי בפריזמן קצרים, תוך כדי קרב.

שני מטוסי-סילון נוספים פותחו כמטוסי-קרב לכל-מזג-אוויר שהוא. —

הראשון — הוא ה-F-94 של "לוקהיד", הכולל עתה ציוד ראדאר משופר יותר לבקרת-אש, מיסודו הוא צאצא מן הסדרה F-80;

השני הוא — ה-F-89 אינו אלא הגרסה המיועדת לייצור של המטוס הנסיוני XF-89, שטופח לכתחילה בשנת 1946 כמטוס-קרב לילי. גם לו, בין-השאר, ציוד ראדאר משופר יותר לבקרת-אש.

שני המטוסים מצריכים צות בן שני אנשים להפעלתם.

הרובה

המטען

הבריטי

החדש

כיוון הרובה בעד הכונת הטלסקופית
(שיטל לב למקומו של ההדק לפני המחסנית)

הרובה הבריטי החדש, שסימונו E.M. 2 תוך דקה אחת, על מטר-דמות בטוח 200 ירד (שסימלה חייל-רגלי מתקדם), 84 קליעים — שכולם פגעו בה. לעומתו הצליח ה„גרנד“ לירות באותו פרק-זמן אך 43 קליעים. ואלו ה„לי-אינפילד“ — שאינו מטען — 28 קליעים בלבד.

בהמשך המבחן הוכנס ה־ E. M. 2 לתוך ארגו חול, וכן העמידו אותו למשך 5 דקות, בתנאי-מדבר קשים, ע״י עריכת „סופת-חול“ מלאכותית. לאחר זאת הופעל ובצעונותיו היו מפתיעים. ואילו ה„גרנד“, לאחר מבחן באותם התנאים, נמצא בלתי-ניתן לשימוש.

אורכו של ה־ E. M. 2 — 88,9 ס״מ — עושה אותו לקצר ביותר בין הרובים ונוח מכולם לטלול ופעול. משקלו — 3,628 ק״ג. הוא טוען מחסנית בת 20 כדורים, חסרי-כרכוב, של תחמושת 280. הכונת-האופטית נמצאת על ידי-הנשיאה. הוא מסוגל לירות אש בודדת וצרוורת. הקליע שלו, לפי מקור בריטי, חודר קסדת-פלדה בטוח של 1000 יארד, (כ־915 מטר) שעה שהקליע ה־303, שהוא תחמושתו של רובה-השירות הבריטי הרגיל, אינו חודר קסדה כזו בטנחים שלמעלה מ־900 יארד (כ־823 מטר).

אכן — לפי מקור צרפתי — אין לתחמושת ה־7 מ״מ שלו כוח-החדירה של תחמושת 7.62 מ״מ. או של זו בת ה־7,5 מ״מ — אך היא מבקיעה קסדת פלדה בטוח 600 מטר. ואילו לפי מקור שביצרי —

ענין הרובה הבריטי החדש, שדבר טיפוחו חוזר כבר מעל דפי „מערכות“, מוסיף להכות גלים — הן בבריטניה עצמה, והן במעגל הרחב יותר של מדינות „האמנה האטלנטית“ היושבות על מדינת האחדת-נשקן, ולו גם בכמה סוגי-יורה, לפחות, אך, לאמיתו של דבר, יתכן וחשיבותו של הנסיון הבריטי הורגת אף מתחום הבעיות המדיניות-הצבאיות האקטואליות מסוג זה — וזאת במידה שיש בו כדי לבשר תכונות ודרכים חדשות — טכניות וטקטיות — בחימושו, ודרכי מלחמתו, של החייל-הרגלי בתקופתנו.

הרי כמה ציונים — לעובדות, להערות כות — ואף ליחסים, — במידה שניתן להעלותם וללקטם מתוך העתונות-הצבאית השוטפת.

בחדש אבגוסט ש.ז. נערך בבריטניה בנוכחות כ־250 קצינים ונציגים של מדינות ה„אמנה-הצפון-אטלנטית“, מבחן-בצעונות השואתי: בין הרובה החדש של בריטניה, הרובה המטען, בן הקוטר 280. אינץ' (7 מ״מ) — לבין הרובה המטען 300. אינץ' (7.62 מ״מ) ה„גרנד“ האמריקאי — מזה וה„לי-אנפילד“, רובה-השירות הבריטי המקובל עד כה, בעל הקוטר 303. אינץ' (7.696 מ״מ) — מזה. על תוצאות המבחן ישנן ידיעות שונות. לפי העתונות הבריטית — באשר לקצב-האש — ירה

הרובה המטען כשכידונו מוצמד
 שיס-לב: לכונת הטלסקופית על ידית
 הנשיאה; למחסנית הגדולה; למחלק,
 המאפשר יריה אבטומטית ובודדת

אחת ממעלותיו הגדולות היא התחמושת חסרת הכרכוב, העשויה להפחית במידה רבה את המעצורים, שהם כה רבים בכלים אוטומטיים. דבר זה עשוי להראות אותותיו בכלים אבטומטיים שלמים חדשים (מקלעים קלים ובינוניים), שללא־ספק יונהגו בצבא הבריטי אם יתקבל בו הרובה החדש — שהרי לא יתכן הבדל קטנים בין כלי־הנשק־הקל הנהוגים באותו צבא. לעומת זאת, אחד החסרונות שמונים בו — הוא הקושי באספקת כמות התחמושת, שתענה על דרישות קצב־האש שלו, הנאמד — כשהוא מופעל בידי טירון — כ־60 כדור לדקה. אכן, מידת־מה של מענה לטענה זו תמצא, בודאי, בהפרש המשקל בין הכדור „מסורתי“ לזה החדש, הקל יותר — אשר, ללא־ספק, יאפשר להגדיל כל־שהוא את „מנת“ הכדורים שהרגלי נושא עמו — וגם את מספרם בתיבות־התחמושת הנישאות במכונית־האספקה. בריטניה נוקטת, כאמור, בצעדי־הכנה לקראת העברת כלי־הנשק האבטומטיים הקלים והבינוניים שלה לקליבר החדש — 7 מ״מ. קנים של 7 מ״מ

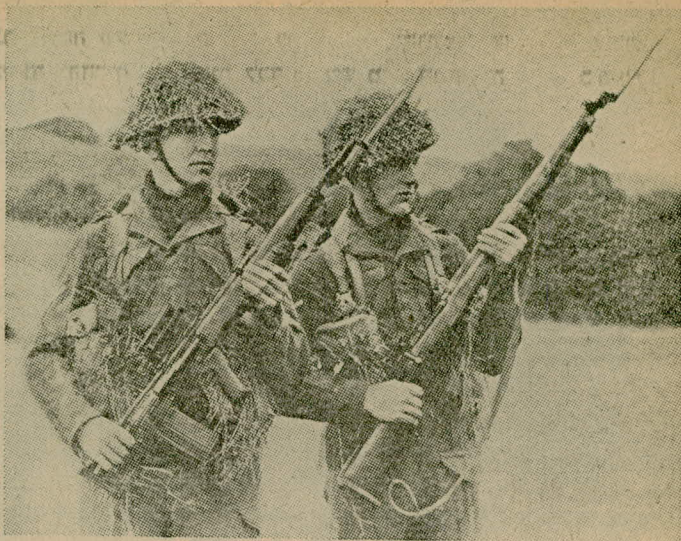
הבקיע קליעו של הרובה החדש קסדת־פלדה בטוח 430 מטר בלבד. אמנם, בטנח של 70 מ' הבקיע — לפי אותו עתון־צבאי שביצרי — קיר־עץ בעובי של 115 ס״מ. הפרשים אלה שבנתוני־הידיעות מהמקורות השונים מכבידים, כמובן, על קביעת הערכה מציאר־תיבת־טוחה ליכלתו של הרובה החדש. (ומי יודע האם באותה הקסדה המדובר!)

ידיעה מאוחרת ממקור הנראה כמוסמך טוענת כי „ידיעות מוטעות מארה״ב“ גרמו לרושם כי, כביכול, עצמת החדירה של הרובה החדש הנה לקויה. הרי שיתכן שכאן השורש להפרשי המספרים המתמיהים הנ״ל.

יצוין (בניגוד לספרות הראשונה בענין זה) שניתן להצמיד אל קנה־הרובה כידון קצר („כידון־סכין“ — לעומת הכידון־השפוד, שהיה נהוג על הרובה הבריטי המקובל־עד־כזה). יתכן, שעם כל חשיבותה הצבאית־הפסיכולוגית של עובדה זו — צפוי, בכל־זאת, שימוש רב יותר לתכונה האחרת של E. M. 2 — לאפשרות לירות בו רימוני־רובה (רגילים ונ. ט.).

שמאל למעלה: הרובה נישא בידית הנשיאה המותקנת במרכז הכובד של הכלי

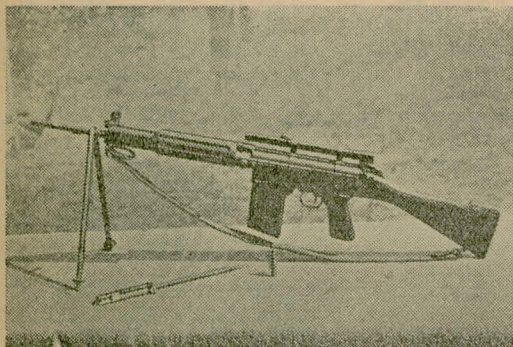

ימין למעלה: הרובה החדש (משמאל) והישן (מימין) — זה ליד זה שיטילב ללהבי הכידון הרחב של ה־E.M.2

השוואת משקלם של בליינשקיקל

(בלי מחסנית, בקל"ג)

4,309	—	—	רובה "גרנד" מיטען (ארה"ב)
4,167	—	—	רובה "ליאנפילד" סימן 4
3,628	—	—	רובה 0.280 החדש קרביץ (מיטען ואבטומטי)
2,438	—	—	בקליבר 0.300 (ארה"ב)

הרובה הבלגי החדש, אף הוא כו 7 מ"מ, לידו — כידון וכדור תחמושתו

הצעת המק"ב הבריטי החדש, המשתמש אף הוא בתחמושת 7 מ"מ — ונועד להחליף את הויקרס הבינוני (חגורת ההזנה היא בשלב של ניסוי)

מותקנים למספר „ברנים“, המקלעים-הקלים הבריטיים, שיוצרו לאחרונה. כן הופיעה כבר דוגמה של מקלע-בינוני, שקליבר קנהו 7 מ"מ המיועד להחליף את מקלע-השירות הבינוני מסוג „ויקס“. אכן, ניתן גם להתקין קנים בעלי קליבר 7 מ"מ ל„ויקס“ עצמו.

הדחת רובה-השרות הישן, ה„לי-אנפילד“, ע"י ה־E.M. 2 עוררה מקצת התנגדות מטעמים-סנטי-מנטליים בלבד, בין אנשי הצבא הבריטי — המקדמים בדרך כלל בברכה את הרובה החדש. התנגדות רצינית יותר באה כידוע, מן הצד האמריקאי, הטוען לאחידות החימוש במדינות האמנה-הצפון-האטלנטית. אעפ"י, שהועדה האמריקאית הצבאית, אשר בחנה את הרובה החדש, הגיעה למסקנה ש„מבחינה צבאית ניתן לקבלו“ — הרי בוועדת שריי-הגנה של בריטניה, קנדה, צרפת וארה"ב, (שנתקיימה בווישינגטון ב־3—2 באוגוסט) בענין האחדת הנשק — לא הושג הסכם. הקושי הוא גם כלכלי — ההשקעות הנחוצות (והיתור על המלאי הקיים) לרגלי כל החלפת-רבותי של נשק-השירות המקובל בחדש, והמעבר מיצור-בהמון של הראשון — לייצור-בהמון של האחרון. כמובן, שקיימת כאן גם שאלה צבאית-מובהקת: ה„סדק“ בזמן, עד שתושלם המרת מפעלי-התעשייה-הצבאית, ויצור מערכת-הכלים החדשה יכנס למסלולו התקין — דבר, שניתן להיעשות בעתות-שלום שלמים יותר מאשר בתנאי מתיחות בין-לאומית וחששות-גומלין. גם בשל סיבה זו יש הסבורים כי אין השעה כשרה לחילופים כאלה בנשק היסודי ההמוני של צבאות גדולים. כן מתעוררים קשיים מדיניים ואף פסיכולוגיים לא-מעטים אחרים. נראה עכ"פ, כי שאיפת ההאחדה — גם אם היא עלולה להכביד על הנטיה

הבריטית להכנסת מערכת-הכלים החדשה — אינה קרובה, כשלעצמה, להגשמה. אחת הדוגמאות הבולטות לכך משמש מצב המתהווה עתה במדינות-השפלה. גם הולנד, גם בלגיה, עומדות לזיין, כל אחת דיביזיה (או למעלה מזה) בנשק קנדי — שנמסר להן כמתנה, לאחר שקנדה עצמה עומדת להאחיד את נשקה עם זה של ארה"ב; אלא שמתנה זו הנה בקוטר הבריטי המסורתי — ה־303. ואילו באותו זמן עצמו הרי עומדת בלגיה ליצר, ולהנהיג בצבאה רובה ומקלע-קל בקוטר החדש (280). דוקא, כנראה, שהנשק מקנדה נועד לסתום את פרצות היום הזה; ואילו הטי-פוסים החדשים — לבנות את בניין-הקבע של מחר.

מבחינה צבאית-מובהקת אין כמעט חלוקי דעות לגבי ערכו של הרובה הבריטי החדש. מציינים, שהוא מגשים מזיגה אורגנית של גלגולי-נשק-הפרט השונים: הרובה, הקרבין („רובה-הסער“) — במקצת המקלע-הקל — ואולי, במידת-מה, אפילו תת-המקלע. הוא מאפשר אש אינסטינקטיבית מן המותן, תוך הסתערות — ועם-זאת מצטיין בדיוק, מאפשר כיוון מוקפד מאד, עשוי לשמש גם לצליפות (גם מעמדות-קדמיות מוסתרות בהן אסורות תנועות יורה נמרצות-מדי); הוא מאפשר לכיתת-רובאים ליצור ריכוזי-אש צפופים ונמרצים; הוא פותח פתח גם להגשמת הטקטיקה-הזעירה של רגלים, בדרך של הפעלת חוליות ושימוש פחות נוקשה וסכימטי במחלקה ובכיתותיה — וע"י כך מרבה את אפשרויות ההפתעה-הטקטית-הנועות. אין, בעצם, חולקים על כך, ש„זהו נשק אידיאלי לצנחנים ולאנשי-קומנדו“. אך, דומה, שהאפשרויות שבכלי החדש הן כוללות ורחבות מזה.

שינוי אלא המפציץ B-36, שהותאם להובלת מטען. הוא עשוי להעביר 400 חיילים או 305 חולים באלונקותיהם ועוד 20 מטפלים למרחק של כ־1300 ק"מ במהירות העולה על 500 ק"מ בשעה. בטיסות מבחן העביר מטען של 46.000 ק"ג.

סקירה תמציתית זו אינה מקיפה, אלא את סוגי היסוד של מטוסי-מלחמה כאשר נתגבשו במהלך מלחה"ע השנייה. אלא, שבאה בהם התפתחות נכרת באשר למבנה, ומנועי הסילון החדש דוחק את רגליהם של מנועי-הבוכנה.

אך, סקירתו של גנרל שלטר, נגעה גם בסוג הנשק החדש מן היסוד, הכובש והולך מקום בכוחות האוויר — בקליעים-המונחים. על אלה בפרק הבא של הסקירה.

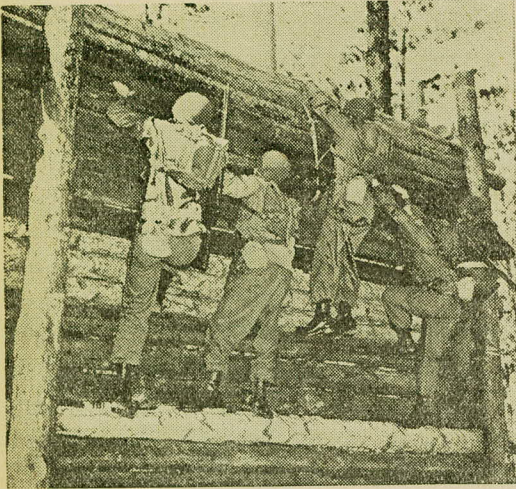
חיל-אוויר של ימינו / המשך מעמוד 83

הסטרטופראיטר (בושא-משא בסטרטוספירה) C-97 של „בואינג“, שטוחו 8.000 ק"מ — הופעל רבות בפניו פצועים בקוריאה. למטוס זה קיבול של 130 נוסעים או 79 חולים-באלונקות על המטפלים-בהם.

מטוסי תובלה אחרים, המוכרים היטב — סקאימס-טר („אדון-השמים“) C-54 של „דוגלס“, ה־C-74 „גלוב-מסטר“ („אדון כדור-הארץ“) וה־C-124 „גלוב-מסטר II“ — מופעלים בקנה-מידה רחב בכל חלקי העולם.

מטוס התובלה הגדול ביותר בעולם, מהממריאים מבסיס קרקעי, הוא ה־XC-99, של „קונסולידייטד“,

הריינג'רים - יחידות המחץ של רגלים מובחרים

ריינג'רים באימוניהם

פלוגת ריינג'רים מונה חמשה קצינים ו-110 אנשים. במשך שמונה שבועות היא עוברת תכנית אימונים מאומצת ונמרצת, הכוללת — פעולות עליה בחוף ונחיתה מהאוויר, בעורף האויב, חבלה והריסות, קרב במהודק, שימוש בכלי נשק זרים ושימוש במפה. מורים אותם להסתכן לקוי האויב, לנוע במהירות ובחשאי, לתמרן וללחום ביום או בלילה בכל פני שטח שהם. הם לומדים לפעול תקופות זמן ארוכות בשטח אויב, ומאומנים להנחית מהלך מה במהירות ובתוקפנות. הם לומדים לנוע בחשאי ותוך הטעיה בחפשים עמדת יינוק שממנה יוכלו לתקוף תוך הפתעה מהרסת.

בין מדריכי פיקוד אימון הריינג'רים באה"ב נכללים אנשי גדודי הריינג'רים ממלחמת העולם האחרון. גל הדרכה כולל מומחי מודיעין, עליה בחופים, קשר, רפואה ומומחים אחרים. לפי שיטה זו מקבל כל חייל הדרכה יסודית ע"י מומחים, שנבחרו לצורך זה לכל נושא מיוחד.

חיי הריינג'ר בקרב עלולים להיות תלויים ביכולתו לנוע למרחקים ארוכים ברגליו, במהירות שאין

ענין הריינג'רים — אלה יחידות המחץ של רגלים מובחרים — הועלה כבר פעמים מספר על דפי "מערכות" (חוב' ס"ר-ס"ז וס"ט).

פרטים נוספים, רבי-ענין ומאֵלפים, מעלה קול. ג' הוטן ב "Army Information Digest" של צבא אה"ב.

הריינג'רים" מהיום גורם צבאי העולה לאין שיעור על עצמת כוחם המספרי הממשי. הם מתגנבים בחשאי בין קויהחזית הקדמיים, חומקים ביום עמוק אל תוך השטח המוחזק בידי האויב, כדי להרוס מוצבי פיקוד, שדות-עופה ומתקני אספקה. הם מחבליים בתחבורת האויב ע"י הריסת מרכזי קשר, גשרים, מנהרות, כשמציינות אותם — מהירות, חשאי ופעולות מלומה. באורח-רשמי יועדה פלוגת הריינג'רים (האמונה ומתורגלת בפעולה נחתנית) להסתננות דרך קויהאויב ולתקיפת מוצבי פיקוד, ארטילריה, פכרות-חניה לטנקים, מרכזי-מפתח של הקשר או מתקני-תחבורה.

כפי שכבר צוין, פורסמה בסתיו שעבר ההחלטה להפעיל מחדש את יחידות הריינג'רים, לאחר שנלמד מחדש נסיון מלחמת העולם השנייה ונחקר הלקח שנרכש בקרבות קוריאה, בהם הוכיחו הסינים את ההצלחה הרבה הצפונה בהפעלת חבורות קטנות, שאומנו, חומשו וצוידו לצורך המשימה המיוחדת של הסתננות למערך כוחות היריב — כדי להרוס גשרים, להרוג זקיפים, לארוב לשיירות ולהקים מחסומי דרכים באזורי עורף. במלחמת-העולם השנייה הופעלו גדודי הריינג'רים ביעילות — בצפון אפריקה, סיציה, ליה, איטליה, אירופה, באייגוינאה החדשה ובפיליפינים.

בדומה לנוהג מלחמת-העולם-השנייה גם חיילי פלוגות-הריינג'רים החדשות הנם מתנדבים. המועמד להיות ריינג'ר חייב להיות ברמה גופנית המתאימה לתפקידי צנחנות, לעמוד במבחני התאגודים-גופנית מיוחדים, וגילו צריך להיות נמוך מ-36 שנים.

**

זמן ניכרים בשטח-אויב, עד שאפשר יהיה לפנות את נפגעה באמצעות הליקופטר או ספינה מתאימה. הריינג'רים יורים באימוניהם מכל כלי-הנשק של הפרט ומכל כלי-הנשק הצותיים, שחמושה בהם הפלוגה. כן מורים אותם לירות מכלי-נשק זרים, תוך שימת-לב מיוחדת לכלי-נשקו של האויב. מלמדים אותם כיצד לגלות אש-אויב ולכוון ארטילריה ותר-תחיצה וכן את אופני בקשת-הסיוע האוירי, תוך הדגשת השימוש באמצעי-שדה לצורך הקשר. חלק ניכר מן הקורס של שמונת-השבועות מוקדש לאימון טקטי ולבעיות ירי-שדה, שבהם חוזרים על שיעורים קודמים בתנאים הדומים לתנאי קרב. אימון הלילה זוכה להדגשה מיוחדת, ומעל לכל בעיות הסתננות וצניחות-לילה, במגמה להרוס מטרה מסוימת. אכן, מרביתו של האימון הטקטי נעשית בלילה, תוך חישוב זמנים, שיאפשר לריינג'רים פעולה בחסות-החשכה, כדי להקל על התנועה ועל השגת ההפתעה.

* *

פלוגת ריינג'רים מתחלקת בארגונה — כפי שצוין ב"מערכות" (חוב' ס"ט) — למפקדת הפלוגה ולשלוש מחלקות רובאיות. מפקדת-הפלוגה כוללת את מפקד הפלוגה (קפיטן); קצין המבצעים (לויטננט); סמל ראשון; סמל לעניני הקשר; חובש (רב-טוראי); רץ. סמל-הקשר, החובש והרץ הנם גם הנהגים של כלי-הרכב של הפלוגה — שני ג'יפים ומכונית משא בת 2 וחצי טון.

כל מחלקה, המונה 33 איש, כוללת שלוש כיתות (בנות 10 רובאים כל אחת) ומפקדה בת 3 אנשים — מפקד-המחלקה (לויטננט), רב-סמל המחלקה, וחובש. הכיתה מאורגנת כדלהלן: — מפקד כיתה (סמל), סמ"כ (תת-סמל), 3 מפקדי צנותות לכלי-נשק-צותיים (תת-סמלים) וחמישה רובאים.

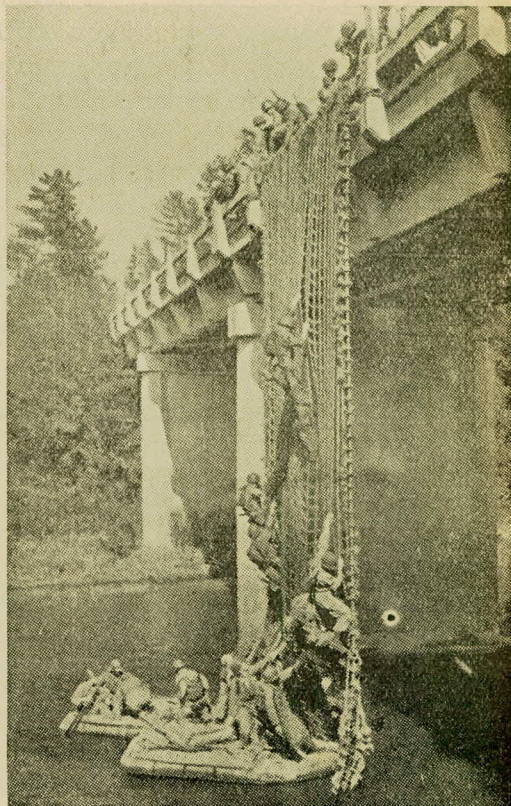
בשל אירגונה חייבת פלוגת הריינג'רים להיות נספחת ליחידה אחרת לצורכי החזקה — מבחינת מנהלה, מזון והספקה. ע"י הגברתה בעוד 7 מגויי-סים — מלצר, סמל הספקה, שני טבחים ראשונים, 2 טבחים עוזרים ופקיד פלוגתי — עשויה מפקדת הפלוגה לפעולה עצמאית לתקופות מצומצמות. ואמנם תג-בורת זו מאושרת ע"י המטה המוסמך, משהיא נדרשת.

* *

מאחר שפלוגת הריינג'רים מאורגנת ומצוידת לצורך תנועה מהירה ברגל ולקראת קרב-תוקפני מכ"רע וקצר, — חמושה היחידה בכלי נשק המקנים לה

לשערה. כדי לסייע בטיפוח החיוניות הנדרשת לכך נעים הריינג'רים, על מלוא צידם, "בצעדת מרוץ" לשעורי הלימוד או לשטחי האימון. שטחי אימון רבים מרוחקים כדי חמשה מיל ויותר מאזורי הריכוז, "צעדות-מרוץ" אלה הן נוספות על האימון הרגיל. מטרתן של הצעדות הללו — להכשיר פלוגה לנוע בין 40 ל-50 מיל, בדרך-לא-דרך, תוך 12—18 שעות, בהתאם לפני הקרקע.

צבירת-אספקה בשטחים שבהם הם מצויים, בישול תוך שימוש באש שאינה-מעלה-עשן, הימנעות משבי או בריחה ממנו — טכניקות החשובות ביותר לבטחונן של חייל, הפועל עמוק מעבר לקויה-אויב — מודגשים באימון הריינג'ר. והוא הדין לגבי קריאת-מפות ופיענון תצלומי-אוויר, מאחר שיכולתו לשוב לשטח ידידותי, או להגיע למפגש עם יחידתו, — תהא תלויה בכושרו לעבור שטחים ללא דרכים בעזרת מפה ומצפן. אימון בעזרה-ראשונה אף הוא אינו בחזקת מותרות לגבי יחידה, שחיליה עלולים להיפגע כשהיא מרוחקת ביותר מבסיסה, או כשעליה להשתהות פרקי-

כל משימה נועזת צפויה לריינג'רים. אימוניהם — מכוניים לכך

אש-אבטומוטית כבדה, תנועה מהירה וקרבת מגע קצר על היעד.

בהכנה למבצע עורך, בדרך כלל, מפקד הריינג'רים סיור יום של אזור היעד ורכי הגישה אליו וממנו; חזרות על הפעולה המתוכננת, בפני שטח הדומים לאזור היעד, נערכות שעה שהדבר ניתן. פעולות מורכבות יותר מצריכות כמה חזרות, במיוחד שעה שגייסות נוחת-אוויר או עולים-בחוץ צפויים לנסיגה מאזור ההתקפה.

שעות ארוכות של הכנות מאומצות, מבחנים שוברי עצמות, ימים ולילות של תרגול בשדה — כולם מכוננים לקראת הנדרש ביום קרב.

בהתגברו על מכשולים טבעיים, תוך טיפוס חשאי על מצוקים, ע"י גישור ערוצים — נע פטרול-ריינג'רים ג'רי בחשאי אל עמדת האויב פנימה. במהירות, עוד לפני שעלולה לצאת צעקת-הבהלה של זקיף אויב מופתע — מטפלת בו הסכין והידיים לופתות את גרוננו. באותה עת עצמה — נעה חבורת הריינג'רים אל תוך מערך-האויב. לפתע בוקע פרץ-אש מפלים-אבטומטיים, ההורס את עמדת הפיקוד של האויב. בשקט, כפי שהופיע — נעלם פטרול-הריינג'רים, כשהוא משאיר מאחוריו אויב נבוך ולוקח עמו לעתים שבויים מספר.

ביום שלאחר-מכן עובר הרחש בכל קורה-חזית. פחד וחששות מקננים בלבות אנשי-האויב. רוחו — מתרופפת ומתערערת. ואילו —

הריינג'רים מתכוננים לפעולתם הבאה — במשנה מרץ, תקיפות וערמה.

עוצמת אש גבוהה וניידות רבה. נשק הפרט של הריינג'ר החדד הוא רובה M-1 וקרבין M-2 וכן כידון, סכין ורימון. כלי-הנשק האבטומטי המופעלים ע"י צות הם המקלע הקל 0.30, הרובה האבטומטי בראונינג אשר גם קוטר כדורו 0.30. תת-המקלע שקוטר כדורו 0.45, — גם הוא כלי-נשקם של הריינג'רים. אגרוף-המחץ של הפלוגה הם מטיל-הרקטות בקוטר 3.5 אינץ', הקנה-ללא-רתע בן 57 מ"מ ומרגמת 60 המ"מ, שהם כלי הנשק הגדולים ביותר במחסן נשקם של הריינג'רים.

אלה מקנים אש-מחץ כבדה ועם-זאת ניתנים לנשיאה ע"י אדם, ללא עזרת רכב.

החימוש הנוכחי של פלוגת הריינג'רים עשוי להשתנות עם כל משימה, כפי שיחליט מפקדם, אך בדרך-כלל חמושה כל כיתה או במרגמת 60 מ"מ או במטיל-רקטות בן 3.5 אינץ'.

כל איש בכתה נושא על עצמו 2 פגזים לכלי הנשק הכיתתי נוסף על ציוד חבלה מסוים ותחמושתו שלו. לעתים מזומנות יהיה כל ריינג'ר מצויד ברובה ארטומטי קל.

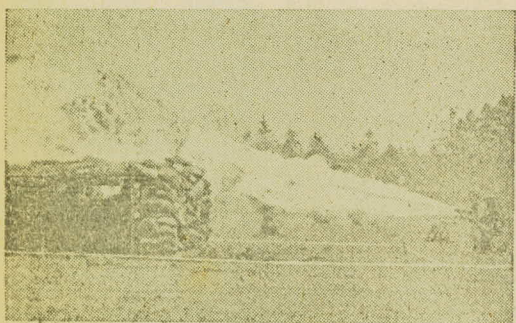
* *

הטקטיקה של פלוגת הריינג'רים מקבילה בכללותה לעקרונות התפעול הטקטי של חיל-רגלים. אך, מאחר שאין פלוגת הריינג'רים מאורגנת ומצוידת לקרב ממושך, בדין שתהא תלויה לעתים בסיוע מטוסים, תותח-יצי או ארטילריית-שדה כשנדרשת אש כבדה יותר.

התקפת ריינג'רים מאופיינת ע"י חשאיות, הפתעה,

הדרכה ואמון

ביה"ס לחיל-רגלים - מטפח מפקדים

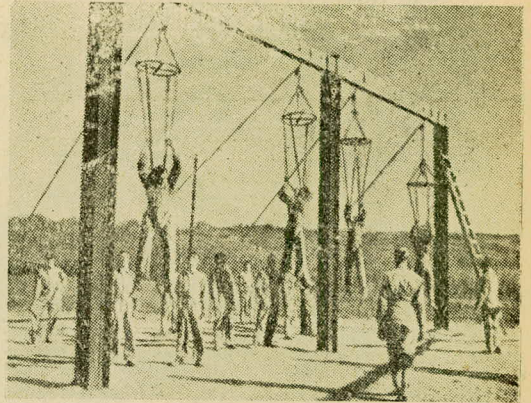
תרגול הפעלתו של להביר — הוא חלק מהוראת השימוש הטקטי בכלי-נשק בביה"ס לחי"ר

מכשירי-המלחמה והטכניקה שלה משתנים בתמידות, אך תפקידו של חיל-הרגלים — להגיע עד לאויב ולהשימו — נשאר בעינו. נשאר בעינו גם הצורך לנהוג בחיל זה בתוקפנות ובכשרון. מכאן — המשימה הראשונית, המוטלת על בית-הספר של חיל-הרגלים: פיתוח מפקדים של חיל-רגלים. משימה זו תישאר בעינה כל-עוד יש צורך בחיל-רגלים או בבית-ספר לחי"ר.

בית הספר לחיל-רגלים תפקידו לאסוף ולבחון לקח קרבות ולהשתמש בו הלכה-למעשה. לרבות בירור אפשרות יותיהם המעשיים של רעיונות חדשים.

עליו למצוא ענין בכל השייך לחי"ר, הן באימונים והן

בקרב: החל מתחבולה, המבטיחה ראות טובה בלילה — עד להצעת שינוי בארגונו של רגימנט חיל-הרגלים. סגל-מדריכיו של ביה"ס צריך לשהות בוירות הפעולה על-מנת לעמוד על הטעון הדרכה ואימון בביה"ס, כדי למנוע לאחרי-מכן תקלות בשדה-הקרב. —

חניכי ביה"ס לחי"ר לומדים את אורח-הנחיה הבטוח

משהוכיחה, למשל, לחימתם של חיילי ארה"ב בראשית המערכה בקוריאה כי יש צורך בהדגשת-יתר של אימוני-הלחימה-בלילה — מיד הוגברו אימונים אלה בבית-הספר לחיל-הרגלים בארה"ב. כך, הכניס ביה"ס את מסלול המכשולים והמגמה ל"מציאותיות-הקרב", במרוצת מלחח"ע השניה, כשנוכח שיש הכרח בקשיחות-גופנית ונפשית יתרה לחיילים האמריקאים.

משימת בית-הספר לחיל-הרגלים עצמו: — פיתוח כושר-המנהיגות; הדרכה טקטית וטכנית לאנשי הדרגות השונות בחי"ר, כולל ניהוג כל יחידות-הקרב עד לרגימנט המוגבר ועד בכלל; הדרכה בבעיות ארגון ומנהלה, כולל אימונם של קציני-מטה עד לדרג רגימנט ועד בכלל; הדרכתם והכשרתם של קצינים ובד"א בטקטיקה וטקטיקה של צנחנים; הוצאת קונטרס-אימונים, תדריכים, סרטי-אימון והוצאות אחרות; ועוד כהנה וכהנה.

בית-הספר לחי"ר מאוגן בארה"ב בשמונה מחלקות: מחלקה מוטסת, מחלקה ממונעת, מחלקת-קשר, מחלקת-נשק, מחלקת-הטקטיקה, מחלקת-מטה. יתר השתיים: מחלקת הדרכה בקורס-פונדצייה, המדריכה בכתב חניכים שאינם גרים בביה"ס (לרבות קצינים ומש"קים במילואים), ומחלקת הוצאה לאור, המפקחת על ספרות האמונים וסרטי-האימונים.

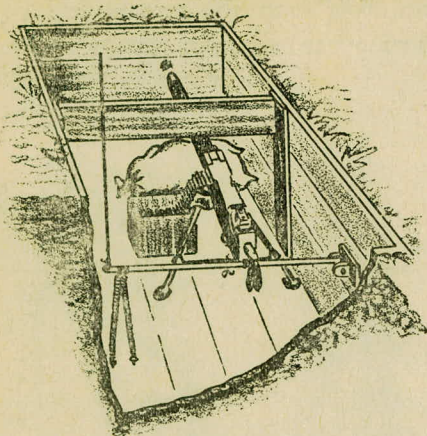
ביה"ס הנ"ל כולל, בדרך-כלל, 17 קורסים לקצינים ובד"א.

ואלה 17 הקורסים המנוהלים

בבית-הספר לחי"ר:

1. קורס-לקצינים. — בן 21 שבועות. פתוח לב.ד.א. ומתגיידים חדשים.
 2. קורס-מרוכז-לקצינים. — בן 15 שבועות. נועד לקצינים, מהצבא הסדיר או מחיל-המילואים, ועיקרו — ריענון-הידענות.
 3. קורס מתקדם לקצינים. — בן 30 שבועות. נועד למג"דים, מפקדי-רגימנטים וקציני-מטה של דיוויזיות.
 4. קורס מתקדם מרוכז לקצינים. — בן 15 שבועות. נועד כנ"ל; אלא, שהוא מרוכז ועיקרו — ריענון.
 5. קורס ריענון לקצינים-פלוגתיים. — בן 4 שבועות. אימון-מרוכז לקצינים עד מ"פ ועד בכלל.
 6. קורס ריענון-מתקדם לקצינים. — בן 4 שבועות אימון-מרוכז לקצינים ממג"ד ואילד.
 7. קורס לקציני-קשר בחי"ר. — בן 15½ שבועות.
 8. קורס קצינית-חבורה בחי"ר. — 11½ שבועות.
 9. קורס למבצעים-מוטסים. — בן 3 שבועות. — למפקדים ניתנת הכשרה נוספת במשך שבוע-רביעי.
 10. קורס לסמנים במבצעים מוטסים. — בן 5 שבועות. להכשרת מפקדים-סמנים, היורדים בקבוצת החלוץ של המוטסים.
 11. קורס בנשק, קל וכבד, של חי"ר. — בן 14 שבועות. נועד להכשיר בד"א כמדריכים בשי" מוש, הטכני והטקטי, של נשק הרגלים.
 12. קורס-לקשרים. — בן 17 שבועות. להכשרת קשרים, שיוכלו לפקח על מתקנים, מבצעים וטיפול בצידוד קשר בחי"ר.
 13. קורס לטכנאי-אלחוט. — בן 18 שבועות.
 14. קורס למכונאים-אחראים. — בן 10 שבועות. להכשרת מכונאים שיהיו אחראים בדרג ב' לארגון הטיפול המיכני בכלי-רכב ולהכשרת סמל-רכב.
 15. קורס לעובדים מבצעים. — בן 11 שבועות. להכשרת בד"א כעובדי-מטה-מבצעי.
 16. קורס מודיעין וסיוור. — בן 11 שבועות. להכשרת בד"א במודיעין וסיירות.
 17. קורס-ירייה למופת. — להכשרת אנשים, שיפקחו על האימון והשימוש הטקטי של מחלקת-האש הנגדית ברגימנט.
- ברשימה זו בולט העדרו של קורס-צולפים.

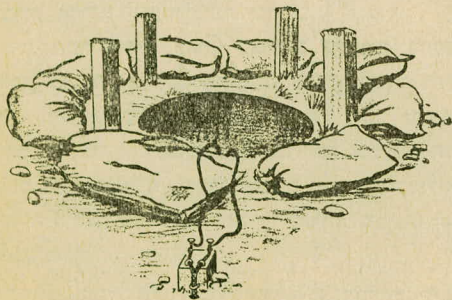
גֵּיהַ לַעֲצָמָךְ מִתְקַן לְבִיבּוֹ

מקלע בתוך תבה באדמה, מכוון לחומת־מפגע

ולדלתות יש לקשור חבלים שיפתחום — וקפיצים נגדיים שיסגרום, כדי לשוות אופי של חיים בכפר. במספר מקומות ניתן להציב מקלעים על הצובות, היורים קליעי עץ, או החפורים בתוך תיבה באדמה ומכוונים לחומת־מפגע, — וע"י סידור מתאים של חבל אפשר להפעילם ממקומות שונים. כן יש להטמין מלכודות שונות בשטח, מאחורי דלתות וכד', המעוררות רעש בלבד. באותו אופן של חבל־וקפיץ — ניתן לחבר לחלונות בובות, שתתרוממה כדי „להשקיף" מהחלון מעשה צלף ברגע משיכת החבל, ושתוחך זרנה למקומן ע"י הקפיץ כשירופה החבל.

מוח פורה וחוש דמיון מפותח, יכולים למצוא שיכלולים נוספים לאין ספור, כדי ליצור „קרב" ממש. לאחר שכל אלה הוכנו, לקח אותו קצין את הניכוי לגבעה שליד הכפר, ונתח אתם תיאורטית את אורח־הלחימה בכפר; 20 דקות הוקדשו לזאת. לאחר „הניתוח" „לחמו" החניכים, בכוח של כיתה, כ־20 דקות. 20 דקות נוספות הוקדשו לסיכום. כדי לחסוך זמן נעשה הדבר בשיטת השעון — כלומר, בזמן שכיתה אחת סיכמה, כיתה שניה „לחמה" ואילו כיתה שלישית ניתחה תאורטית.

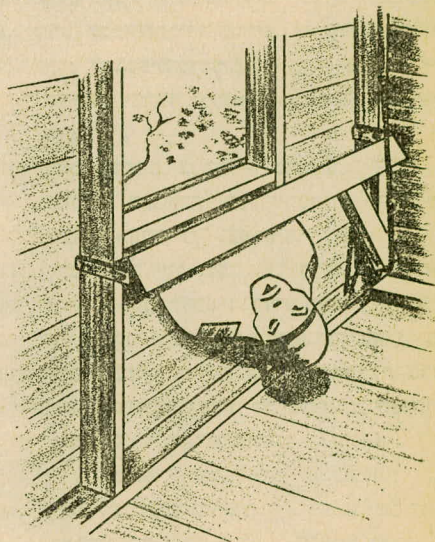

„יש להטמין מלכודות שונות בשטח..."

חזור העלה בדעתך בכמה קשיים נתקלת, כשהיה עליך לאמן את חייליך בתורת־הלב"ב. —

אין אויב, אלא דמויות; היריות הנן חד צדדיות; האויב אינו מנסה להיערך להגנה, וברור שהתוקף יוצא תמיד כמנצח; החייל המתאמן צריך להיות בעל חוש דמיון מפותח ביותר, כדי לראות בבתים שעליהם הוא מסתער ביצור יאובי; לעולם אינו מצליח, תוך להט „הקרב" באמונים, לראות צלף יורה מחלון, מוקש מתפוצץ וכד'.

קפ' ד. ו. מילר מסביר ב„כוחות־הקרב" (ארה"ב) מספ' טמבר 1951, כיצד להתקין מתקני־לב"ב „הפוזים", שניתן להפיק מהם מכסימום־תועלת במינימום־שליזמן. כשמונה בעל־הרשימה קצצין הדרכה באחד מבסיסי ההדרכה האמריקאיים, היה עליו לאמן מספר גדול של חניכים, מאנשי המילואים, כשלתותו מספר מצומצם של מדריכים. לאחר עיון מרובה, בבעיות העומדות לפניו החליט, שמוטב לו לבנות בעצמו את הכפר שנגדו ילחם.

„ניתן לחבר לחלונות בובות..."

הוא אסף את כל הגרוטאות והשיירים מכל מיני מהנות צבא סמוכים ובנה כפר בן רחוב אחד בלבד. כדי להחיות את הכפר — הציב מספר מכוניות הרוטות במקומות שונים, העמיד פחי אשפה מלאים למחצה, שולחנות רעועים, מיטות מטות ליפול וכד'. הכלל: בנה ממש כפר, (ברור, שאפשר גם לברור לתכלית זו כפר־גטוש מאוכלוסייתו).

עם־זאת יש לפזר דמויות אויב בכל מיני מצבים בבתים השונים, בחלקם חבושים או מוכתמים באדום, כדי לשוות להם דמות של פצועים, כשלידים סוגי נשק זרים. לחלונות

לאחר תירגול קצר אפשר להגיע להפעלת כל המסגרת
טים" הנזכרים ע"י ארבעה עד חמישה אנשים, ומדריך —
לכל כיתה. אם מספר הכיתות המתאמנות יהיה גדול — לא
יהא כל צורך להגדיל את מספר המפעילים.

סקיפה

שטח הררי - נוח יותר להתקפה או להגנה?

במאמר בענין מלחמת הרים (ממקור ספרדי), שנתפרסם לא מכבר, מעוררים את הבעיה: "מה עדיף בהרים — הגנה או התקפה". אכן, שאלה זו היא תיאורטית גרידא, שכן הגורם הקובע בכל מקום, וגם במלחמת הרים, הם יחסי הכוחות הריאליים. גם במלחמת הרים, התוקף היודע כיצד ועם מי לתקוף ובידיו הכול לבצע את החלטתו — סופו שינצח. על כן, יש לשלול את מסקנתו ההפוכה של בעל אוחו מאמר בדבר יתרונה המכריע של ההגנה בהרים.

כדי להסתמך על דעה מעודכנת יותר אפשר לצטט מה"הוראות הצבא הסובייטי", המבוססות על לקח מלחמת העולם השנייה, שנאמר בהן: "שטח הררי מעניק למתקיף עדיפות ברורה על המתגונן".

וכי לא אמרנו אנו, או לפחות שמענו את חברינו אומרים, כי נוח יותר להתקדם על פני שטח הררי מאשר להתקדם דרך עמקים או שטח פתוח? לבעיה זו שתי נקודות ראוי, כפי שהבחין בהן קלאוויבץ:

המקומית — הלחימה בשטח הררי, והכללית — קרבה הגנה. אנו נטפל בזה בבעיה רק מנקודת הראות הראשונה (המקומית), כלומר — הלחימה בשטח הררי (הדברים אמורים כאן בהרים מבוטרים, מסוג הפירנאים). כבר אמר מי שאמר: "אין לערוב הר בהר". בעוד שנכון לומר, כי לכל האזורים ההרריים תכונות כלליות דומות, הרי תכונות אלו עשויות להשתנות, ומתוך כך — הן הפכות לתכונות מיוחדות לכל אזור ואזור ולמצבים המנוהלים בו.

פעולה התקפתית בהרים

בשקלו את הקשיים המשוערים, הנוצרים ע"י מבצעי התקפה בהרים, אומר קלאוויבץ:

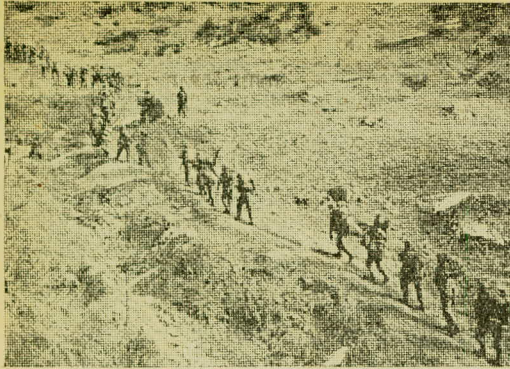
"שעה ששדרה מתפתלת ומשרכת דרכה לאורך ניקים צרים עד לראש ההר וזוחלת על פניו בצעדי צב; שעה שנהגי הארטילריה והתובלה מצליפים, תוך קללות וצעקות, בבהמותיהם העמוסות לעיפה, העושות דרכן לאורך דרכים טרושות; שעה שצריך לפנות מן הדרך כל עגלה שבורה תוך מאמצים שלא יתוארו, בעוד שכל ההולכים אחרי העגלה אינם יכולים להתקדם... הרי כל אחד חושב בלבו: "לז היה

הכל יודעים, ששטח הררי משפיע במידה רבה על ניהול מבצעים צבאיים. אולם, חשוב לקבוע למה הוא נוח יותר — להתגוננות או להתקפה; או במלים אחרות, האם עשוי השטח ההררי להקשות יותר על משימת התגוננות או על משימת התקפה?

קלאוויבץ, בספרו "על המלחמה", מקדיש שלושה פרקים ארוכים לנושא "הגנת הרים"; ומאחר שבכל ספרו הוא דוגל בהתגוננות, הריהו מצדיק את עמדתו באומר: "גדולה השפעתם של אזורים הרריים על ניהול מלחמה; לכן נודעת לנושא זה חשיבות רבה מבחינת התיאוריה. מאחר שהשפעה זו מחדירה לפעולה הצבאית את עקרונות ההשהיה, הריהי שייכת בראש וראשונה להתגוננות. לכן נדון כאן בהשפעה זו, מבלי שנגביל עצמנו בתפיסה המצומצמת של הגנת הרים. מכיון שתוך כדי טיפולנו בנושא זה נבוא לכלל מסקנות, שהן מנוגדות לדעה הרווחת ברבים לגבי נקודות רבות, — ניאלץ לנתח שאלה זו במפורט."

להלן, בפרק השני, הדין בנושא זה, הוא אומר:

"בפרק הקודם הוכחנו מה מועט הסיוע הניתן ע"י שטח הררי לפעולת התגוננות בקרב הכרעה, ומכאן — כמה הוא נוח יותר למתקיף. דעה זו מנוגדת לדעה המקובלת; אולם צא וחשוב מה רבים הדברים שהדעה המקובלת טועה בהם; עדימה אין היא מבדילה בין ענינים המתנגדים ביותר זה לזה. מן ההתנגדות הבלתי רגילה, שיחידות משנה קטנות בשטח הררי מסוגלות לה, מסיקה הדעה המקובלת — שההגנה בכללה היא חזקה ביותר, והריהי משתוממת כשנמצא אדם, המכחיש חוזק זה, שעה שמדובר בפעולה הגדולה ביותר של ההגנה, היינו — בקרבה ההגנה..."

האויב מופיע עתה בכמה מאות אנשים — היה עושה בנו שמות". מכאן נובעת השקפת ההיסטוריונים, הטוענים — כי משעול צר הוא מקום „שבו קומץ אנשים יכול לעצור בעד התקדמותו של צבא שלם". מצד שני, הרי כל אדם שהיה לו נסיון מלחמתי כלשהו יודע, או צריך לדעת, שמסע כזה דרך הרים אין בינו ובין התקפה באותם הרים ולא כלום, ולכן מוטעית המסקנה המוסקת מתלאה זו, שהקושי לערוך התקפה רבתי בהרים חייב להיות עוד הרבה יותר גדול.

הקשיים שעליהם יש להתגבר

התקפה בהרים צריכה להתגבר על קשיים רבים:

1. בעית אספקת התחמושת, התובעת טיפול טוב באספקת הקיימת.
2. האטת קצב המבצעים, התובעת הגברת כמות האש המסייעת ומשך-זמנה.
3. בעית הסבילות הפיסית, המיוצגת ע"י מדרונות תלולים שהכוח התוקף צריך לעלות בהם.
4. הצורך להצמיד נשק כבד לכוח התוקף — להדיפת התקפות-נגד.
5. בעית האנדרלמוסיה, העלולה להינצר בתוך הכוח התוקף במקרה שהתקפתו לא תצליח והגייסות יאולצו לנוס במורדות ההרים.

יתרונות לכוח התוקף

אף-על-פי-כן, נהנית ההתקפה גם ממספר יתרונות. חוץ מהיתרון הכללי החשוב מאד של יזמה ורוח גיסות רמה יותר המלוים את ההתקפה בתור שכזאת, הרי יש בידנו למנות אחדים מן היתרונות הבולטים ביותר, המיוחדים להתקפה בהרים, לאמור:

1. המחסה הניתן ע"י ההרים מאפשר ריכוז של כח בסודיות הדרושה להשגת הפתעה טקטית.
2. חלוקה בלתי-רצופה של הכוחות במערך ההגנתי מרשה לכוח התוקף לבחור בנקודה לא-מוגנת לשם התקפה, ולשם תימרון, הבא לאחריה, כלפי קויה-האספקה של האויב.
3. המבנה של השטח מאפשר לנשק מסייע שטוח מסלול לירות מעל לראשי הגייסות התוקפים.
4. מספרם הקטן יותר, בדרך כלל, של האנשים המגינים ומספרם הרב של מכשולים המגבילים את שדה-האש לגבי נשק שטוח-מסלול — מונעים מחסום-אש מאורגן ורצוף. כן נכון הוא, שהמחסה הניתן ע"י ההרים מגביל את התצפית ומאפשר תנועת-גייסות לאור היום מבלי להתגלות, פרט אולי למקרה של תצפית מן האויר. אלא שגם כאן, בגלל הצמחייה וצל-העצמים, תוקשה התצפית מן האויר לגבי גייסות הנעים שלא בכבישים.

היתרון הכולל השני הוא יתרון-של-מש בניצול-הקרוב. ניתוק קויה-האספקה של האויב משיר לידי התוקף את שאר היעדים כפרי בשל. „הוראות הצבא הסובייטי" הנזכרות-למעלה קובעות, שצורת היסוד של התקפה בהרים היא „לגלות ולהקיף עד לעומק את עמדות-ההגנה, בניצול הנקודות המוגנות פחות לשם תקדמות מהירה לעבר קויה-החבורה ומשמרות האויב העור-פיים". בדרך כלל, אם מצליח מבצע התקפתי בשטח הררי, הריהו מביא עמו תוצאות טובות יותר מבשטח אחר כל שהוא. הפעולה כלפי קויה-החבורה היא כה מכה רעה, משום שהיא מביאה עמה כניעה שקשה להשיגה בשטחים אחרים מחמת הדרכים הרבות הפתוחות שם לנסיגת הכוח המגן.

היתרון האחרון, הנמנה לעיל, הקנה לרבים את הכרת ערך היתרונות שיש לכוחות תוקפים בשטח הררי. לעתים-רחוקות עלולים אנו למצוא בהרים כוחות-מגן ערוי כים בצפיפות כנהוג בשטח מישורי. בכל צבא, העוסק במבצעים בהרים, מקצות ההוראות ליחידות קטע-יחידות להגנה, הגדולים פי כמה מאלה המוקצים להן בשטח מישורי. אם נצרף לדלילות זו של גייסות את מספרם הרב של מכשולים המגבילים את שדה האש, נבין את קשיי הכוח המגן כשהוא בא לארגן את תכנית-האש שלו.

פעולה הגנתית בהרים

אגב ציון כמה ממגרעותיה של התקפה בהרים — ציינו, ממילא, כמה מיתרונותיה של ההגנה.

הספקת-התחמושת לא תהיה לגבי כוחות-המגן בעיה כה קשה, בתנאי שמשך הזמן שברשותם יספיק להם להקמת מצברי-תחמושת ליד המוצבים. יתר על כן, האפי-שרות לערוך התקפת-נגד מוצלחת על גייסות מיו-געים המעפילים אל עמדות-המגן היא יתרון רב-ערך.

אולם, עדין אין זה הכל. אמנם נכון הוא, כי יכול האויב להזרים כוחות, תחת מחסה, אל תוך גורת-יחידות מסויימת ולפתוח בהתקפה בזמן שאין כוחות-המגן מצפים לכך.

בדרך כלל, רק תפקיד-משנה. העדר דרכים בשטח מסוב זה מגביל את השימוש בארטילריה ונשק-מסייע אחר בכמות ניכרת. מאותה סיבה מתארכים קווי-האספקה, והאספקה — וכן אספקה-מחדש — הופכות לבעיה המורה.

סיכום

לאחר דיון ביתרונותיהם ומגורעותיהם של מבצעים בשטח הררי, הן התקפתיים והן הגנתיים, — הריני מאמין שיש ביכולתנו לקבוע כנדאות, כי שטח הררי נוה להגנה מנקודת-ראות מקומית. קלאוזוביץ הכיר בערכו של שטח הררי לגבי מבצעים הגנתיים. כיום יש בהוצאתו החלקית של הטנק מכלל המבצעים בשטח הררי, כדי לאשר את דעתו זו. בהשגת התרונות. העומדים לכווחות-המגן, עם אלה העומדים לכווחות התוקפים בשטח הררי, הרי ההגנה עשויה ליהנות יותר מיתרונותיה היא, כי: —

1. ההפתעה הטקטית הראשונית שבידי הכוח התוקף עוברת מהרה לצד הכוח-המגן.
 2. הכוח-המגן עשוי להמשיך בניצול המצב, כשהוא משתמש בגורם ההפתעה, משום שהוא מיטיב להכיר את השטח.
 3. הכוח המגן יכול בנקל לפצות עצמו על קשייו בארגון תכנית-האש ע"י יתרון יכולת-התנועה שברשותו.
 4. הכוח המגן יכולתו רבה יותר להשיג את מטרתו העיקרית: השמדת הכוח התוקף.
- העיקרית: השמדת הכוח התוקף.

אולם, מה תוצאה עלולה להביא עמה הפתעה כזאת? בעוד אשר בשטח מישורי היא עלולה להביא לידי הבקעה, היכולה להיות מנוצלת ע"י כוחות-שריון, הרי בהרים היא לא תשיג אלא מעט מועיר. אם ההגנה מאורגנת בעומק — שוב לא תהיה להפתעה כזאת, אלא אותו ערך, שישנו לפשיטת-אויב מוצלחת.

הכוח התוקף עלול להפגיע את הכוח המגן באשר לזמנה ומקומה של ההתקפה, אולם משנפתחה ההתקפה — שוב אין גורם ההפתעה משרת אלא את הכוח המגן דוקא. בידי כוחות המגן להפגיע את הכוחות התוקפים באשר למיקומו של נשק-המגן — ע"י פעולות-הטעיה לשם האפלה על המצב האמתי, ע"י מארבים והתקפות-נגד וע"י הערמות שונות מצד אלה המיטיבים להכיר את השטח בו הם לוחמים. רואים אנו, איפוא, כיצד עובר יתרון ההפתעה, שעמד לכתחילה לצד התוקף, — לידי הכוח המגן, נוכל לקבוע, איפוא, כי גורם-ההפתעה, בכל חשיבותו, מסייע בגלוי בידי הכוח המגן בשטח הררי.

עם כל מה שאמרנו לטובת פעולת-ההגנה בהרים, הרי טרם הסברנו שני יתרונות שהם, לדעתנו, נראים כחשובים ביותר, והם: —

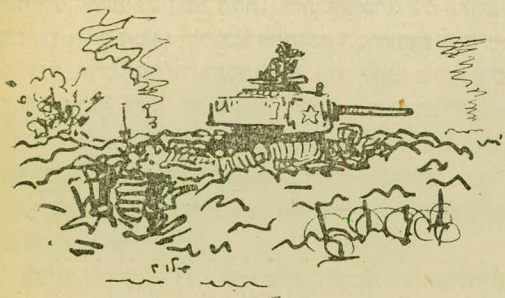
1. ההשפעה הנודעת מן השטח ההררי על מהות הצידוד שיש להשתמש בו.
 2. ההשפעה הנודעת מן השטח ההררי על מספר הגייסות המועסקים.
- שטח הררי נוטה לפצל פורמציות ולתבוע צידוד מותאם לשימוש. מבני-החבורה כבדה וצידוד ממוכן ממלאים כאן,

יסודותיה של התקפת-טנקים סובייטית

(לפי מאמרו של פודפולקובניק ל. סטצ'וק, שנתפרסם ב"קרסנאיה זביזדה", דצמ. 1946)

כללי

תמרון מהיר ואש מרוכזת ומדויקת, המשולבים זה בזה — הריהם הבסיס להתקפת-טנקים חדישה. אופי-ההתקפה תלוי במשימתה. למשל, בפריצת מתחם-הגנה ערוך לעומק ורבי-דרגים — פועלים הטנקים במגע הדוק עם חי"ר. במקרה זה ברור, שהתכנון הקפדני, המשולב, של פעולות סוגייהזין השונים, המשתתפים בהתקפה, (מבחינת המשימה — המקום — הזמן) — אשר הנו כה הכרחי להצלחתה — מגביל במידה מסוימת את קצב ההתקפה מסוג זה, את כושר-התמרון של הטנקים ואף פוגע בשיטות ניהול-האש. וביחוד נכון הדבר כשמשתמשים בטנקים מרובים. במקרה זה הטנקים אינם מתרחקים מחי"ר, אלא מנצלים את יעילותו של המטח הארטילרי, המתוכנן ככל האפשר במתואם לקצב התקדמותו של חי"ר. עם

פריצת הקו-הראשון ניתן לטנקים מרחב רב-יותר לתמרון, אך גם בשלב זה "משועבד" עדין הטנק לאינטרסים של חי"ר. לעומת זאת, משתנה אופי התקפת-הטנקים כליל במבצעים העצמאיים וברדיפה אחר אויב. אוראז מנצלים הטנקים את עיקר קויהם-האופייניים: גמישות-תמרון, תנועה ועצמת-אש.

טנקים מסייעים להתקפת חי"ר

ההצלחה בסוג זה של התקפה תלויה בעיקר בלימוד המדויק של תכנית האש אשר לאויב והמכשולים ההגנתיים שלו. דו"חות של מודיעין, המושגים בעזרת סיור או ע"י יחידות וחילות אחרים — אינם מספקים כל-עיקר. מחובתם של כל מפקדי-הטנקים וצוותיהם לסייר את עמדות הנשק והמכשולים — וביחוד מכשולים נ. ט. — גם בחזיתו של קורה-התנגדות העיקרי וגם בעומקו. כן חשוב להכיר ולדעת את הדרכים המיועדות לטנקים לעקיפתם של מכשולים אלה. ידיעה יסודית של השטח, עד קורה-התנגדות-העיקר ולאחריה, מאפשרת לתוקף לחזות-מראש את כל תמרונים-הטנקים-להתקפה ולעבדם. הכרת-השטח מאפשרת להחליט מראש — היכן, ומאחורי איזה מחסה, ייעצרו הטנק או יחידת-הטנקים על-מנת לירות. גוסף לכך, מאפשרת ההחלטה על סדר ואופן עבירת המכשולים — עיבוד תכנית של אבטחה אגפית ועורפית של הכוחות התוקפים, ויישובן של כל בעיות השיתוף עם היחידות האחרות הנוטלות חלק בהתקפה. המבנה או המערך הרצוי ביותר בשטח-היציאה הריהו זה אשר בו יתקיפו הטנקים. אך דבר זה תלוי במצב, וביחוד — בשטח. כיוונה של התנועה העתידה צריך שילמד בהקפדה, וביחוד ע"י הנהגים. ואם מספרם של שבילי-המעבר שבין המכשולים, או בתוך מבני-הקרב של חי"ר התוקף, הנו מוגבל — נערכים הטנקים בשדרות. לאחר המעבר — נפרסים הטנקים למבנים אשר הוחלט עליהם לפני ההתקפה. יש להדגיש הדגשה יתרה את התיאום בין תנועת הטנקים לבין תנועתו של חי"ר. מועד תחילת-תנועתם של הטנקים תלוי במרחק בין קורה-היציאה שלהם לבין קורה-התנגדות העיקרי של האויב, וכמו כן — בזמן, שנקבע לתחילת הסתערות חי"ר. לפרקים יקום חי"ר להסתערות עוד לפני שהטנקים נתרכזו, ואף דבר זה נעשה לשם אותה מטרה — הנחת-תופה, בעת ובעונה אחת, על קורה-התנגדות. לאחר שקורה-הפירות הראשון נפרץ — מזנקים הטנקים, כשהם נתמכים באש הארטילריה, ומשמידים מוצבי-נשק של האויב. כמותם לעיל, הרי עם סיום ההכנה הארטילרית משיגים הטנקים שטח רחב יותר לתמרון, אך יחד עם זאת מוסיפים הם לשמור על הקשר עם חי"ר.

התקפות-טנקים עצמאיות

פעולות טנקים באזורי-עורף של האויב או ברדיפה מורכבות מסידרת-התקפות קצרות — אך מהירות — שברובן מתחילות ממבנה-המסע (של הטנקים)

קים). מבנה זה מגביל בחריפות את השימוש בכוח האש הנתון. פלוגת טנקים במבנה-מסע יכולה להפיעיל רק כ-10% מכוח-האש שלה. עובדה זו מדגישה את ההכרח לפריסה-מהירה, עם הופעתו הפתאומית של האויב, וביחוד של יחידות-שריון שלו.

אפשר לומר, שההצלחה בהתקפת-טנקים אפשרית רק כאשר הזמן הנדרש להפעלתם של כלי-האש הינו קצר ככל האפשר. מתוך כך, אם בעת סיגול מיבני הקרב, חלק מהטנקים אינו יכול ליצור אש, — תייבות היחידות, שנפרסו כבר, לסייע באשן לפריסת היחידות הנתרות.

כאשר הטנקים נעים במבנה-מסע והאויב מופיע באחד האגפים בצורה המחייבת התקפה מידית — נפרסים כל הטנקים בקו (שורה). יישורה של השורה יחופה באשן של חלק מהטנקים.

אם במהלך ההתקפה מתפתח איום לאחד האגפים, הרי ה"קו" של מבנה-הקרב סב ופונה לעבר היעד. אותו אגף של המבנה, הקרוב ביותר לציר-הסיבוב — מאיט מהלכו ומגביר את עצמת אש, בה בשעה שהאגף הנגדי — מגביר את מהירותו על מנת ליישר את הקו הנוצר לחזית האויב.

אבטחת אגפים הריהי בעלת חשיבות-יתר. אגפים פתוחים של פלוגות וגדודים מוגנים לפחות ע"י מחלקת טנקים אחת. יחידה זו אינה משנה את כיוונה, אלא פותחת באש על האויב המאיים על האגף. טנקים אלה נעים בעורף השמאלי או הימני, דבר המאפשר להם לא רק את אבטחת האגף, אלא גם — יריה לחזית.

לאחר ההתקפה נשבר כרגיל המבנה-הקרבי. אם בתנאים אלה חייבת היחידה להשתתף בהתקפה חדשה — מוצאים לעצמם טנקים בודדים, או מחלקות, שהיו בראשו של הגוף-הראשי, מחסה בשטח — ופותחים באש על האויב, בחפזם על התארגנותו של הגוף הראשי ברגע שמושג מבנה נאות — תופס הכוח המחפה את מקומו במבנה ומשתתף בהתקפה.

משום יחודו הטכני והמבני של הטנק, — הרי התקפת טנקים חדישה הנה פעולה מורכבת ביותר, המחייבת את צנתות הטנקים לידיעה וביצוע מושלם לגבי תפקידיהם. תשומת-הלב למפקד ולסימניו, שמתרת נחיים מתאימים ודבקות למקום המיועד במבנה הקרבי — כל אלה, ועוד מספר של פרטים, חייבים להישמר בדייקנות ע"י כל אנשי היחידה. משמעת ברזל, רוח-קרב מעולה וכשרון, — ההכרחיים ליעילות פעולתו של הטנק הבודד ויחידת-הטנקים — מהווים יסוד-מוטד ליעילותה של התקפת-הטנקים החדשה.

רשימות קצרות

תחבולות להתקפת פתע בספר

זמן קצר לפני 25 ביוני 1950, את האוכלוסיה האזרחית מאזור שלאורך הגבול ברוחב 8 ק"מ. ב-25 ביוני, בשעה 0400, נפתחה ההתקפה ע"י מלומה-ארטילריית נמרצת על עמדות הגבול של הדרומיים. השפעתה היתה מוחצת, וקודם כל מבחינה נפשית — כי גייסות הגבול פשוט נסו ונמלטו על נפשם. פלגות החבלה — שנועדו להרוס את הגשרים, במיצרי ההרים וכו', ולשים מכשולים בדרכו של היריב — ברחו בבורחים, מבלי שפוצצו את העצמים הנועדים להריסה. התקדמותם של הכוחות החודרים לא נפגשה, אפוא, בדרכי ההרים בקשיים ומכשולים מיוחדים..."

יש, כמובן, בתיאור זה מן המאלף לגבי אפשרויות, "ההסנאה הפסיכולוגית" ע"י המתפון לפלישת-פתע (וביחוד, בארצות בעלות גבול-משותף ארוך, וכשביחס לאורך-גבול זה — שטחה ו"עומקה" של המדינה הנועדת להתקפה מצומצמים הרבה יותר מכפי שהיה הדבר בקוריאה).

אפשרויות אלו מתבררות בירור נוסף בסקירה רבת-ענין (מפרי-עטו של מיישהיה מפקדה של ברי-גדת-קלעים גרמנית), שנתפרסמה בגליונות אבגוסט וספט. של "כתב-העת השביערי לקציני צבא". — הסקירה מספלת בהכנות הגרמנים ב-41-1940 לפלישתם לברית-המועצות. הסקירה, העומדת על תכונתה של דיביזיית-שריון גרמנית במשך $\frac{3}{4}$ שנה, עשויה לענין מבחינה מקצועית את אנשי-השריון. אך, מבחינה כללית — מפתיע ומאלף עד-כמה ניתן היה להכין את מעשה-ההתנפלות ללא כל אתרעה מוקדמת לגייסות ולמפקדים — ואפילו למפקדים גבוהים-למדי — עד לימים האחרונים ממש שלפני המעשה עצמו. אין ספק, שדבר זה נסתייע במידה לא מועטת במשטר הטוטליטרי — אך, דבר כזה עשוי גם להסתייע, ללא כל הכנה רעשנית מיוחדת, בגורמי המתיחות והדריכות הנתונים, "ממילא" במקום שרוחשת בו איבה לאומית מתמדת. ואין ספק, שגם ה"גרה" של התנגשויות זעירות או בינוניות, מפעם לפעם, לאורך הגבולות — עלולה במסיבות כאלו להתחלף, "פתאום" ("פתאום" — הבא בכוחו של תכנון שקול ומחושב) במציאות של התקפה-מרוכזת, המבוצעת במלוא-הכוחות שלתוקף.

השאלה, כיצד עלולה לפעול מדינה (או צירוף-מדינות), המוכנה להתקפת-פתע על מדינה שכנגד — שרצוי "להרדימה", ולהחליש את עירנותה, ככל-האפשר — מוסיפה להעסיק את מחשבתן הצבאית של מדינות קטנות או צפוי-לסכנה. בסוגיה זו דן במיור חד קולונל מכס ויבל מהמטה הכללי השביערי במאמרו הגדול, "לקח מסע-המלחמה בקוריאה", שנתפרסם בחוברות-הקיץ של "כתב-העת השביערי לקציני צבא". במיוחד עומד הוא על גורמי האפתעה המדינית הצבאית * — "...יש ענין מיוחד להתבונן מקרוב-יותר בדרכים ובאמצעים בהם מבצעים מבצע מעין-זה. וקודם-כל מענינת השאלה: — כיצד השפילו כה הצפון-קוריאנים לשמור על סוד האפתעה ולמצוא את הדרום-קוריאנים בלתי-מוכנים בתכלית, אם-כי מזה שנים עמדו שני הצדדים זה מול זה לאורכו של קו הרוחב 38, במצב הדומה-למלחמה, תוך היערכות להגנת-הגבול ?

גורמים במלחה"ע השניה — נהגו גם הצפון-קוריאנים בשיטת ההתשה, בשאפם לעייף את תשומת-לבו של היריב ע"י אזעקות-כוזבות.

מזה שנים היו הפרות-גבול — שבוצעו בעוצמות שונות ביותר, החל בכיתה וגמר ברגימנט — לחס-חוקו של הגבול. בתקופה שקדמה ל-25 ביוני 1950, נערכו בהפסקות — ב-10 עד 15 הזדמנויות, תוך רחיק-זמן משתנים — ריפוויגייסות צפון-קוריאה-ניים, באזור הסמוך אל הגבול. בכל אחד מהם, שעה שנערך, — ניתן היה לראות משום סימן ואות להתנפלות הצפויה-לא-לתר. משום-כך לא שימשה בעיני הדרום-קוריאנים פריסת הכוחות הצפוניים להתקפה האמיתית, שב-24/25 ביוני — יסוד לדאגה מיר-חדת. יתר-על-כן, הצפון-קוריאנים גם תכננו, כנראה, את מבצעם לימי סוף-השבוע דוקא — שכן במשך שורה ארוכה של ימי-שבת נתקיימו תנועות-פריסה של כוחות צפוניים, שהיו מביאות — כפעם בפעם — להבהלתם ואזעקתם של גייסות-הכבד הדרום-קוריאה-ניים. וכנראה, כדי לספר את שירותי-המודיעין הדרום-קוריאנים, למניעת מעשי-חבלה — פינו הצפוניים,

* דבר שהוא טבעי לאנשי-צבא של מדינה בעלת גבולות, מבנה ומעמד כשל שביצריה.

אותות ומגמות בצבא־שויצריה

(תובלת־המנוע — משטרת דרכים צבאית — חיל־הג"א — רכבי־שריון).

יש לזכור, כי בשנים האחרונות גוברת והולכת במערכות צבאה המיליציוני של שביצריה ההערכה לחיוניות בנית הדרכים בימות מלחמה, — וביחוד של הדרכים שבשטחים הררים, בהם הדרכים הגן לרוב צרות ומתפתלות, מרובות גשרים ונחות להסתם ע"י הפצצה או חבלה — הן באשר לתנועת־הגייסות ביום (לנוכח אפשרות ההפצצה), הן לגבי תנועתם בלילה (עם הקושי בהסדרת התנועה הכרוך בכך) והן מחמת הסכנה של נדידת־אוכלוסיה בממדים גדולים (וסתימת הכבישים לתנועה צבאית). על כן — הפעלת הגייסות המוכשרים ביותר, צעירים־בגילם ובעלי רכב מתאים — לתפקיד זה במרכז־העצבים של תנועות אופרטיביות ולוגיסטיות, שבעבר נחשב כתפקיד המתאים לאנשי־צבא בני גיל קשיש והמ־פגרים יחסית באימונם וכושרם.

**

חידוש מיוחד־במינו במבנה־הגייסות החדש בצבא־שביצריה הוא ה"ג"א, שיהיה סוג־חיל עצמאי חדש בין חילותיו של הצבא השביצרי, למרות כינוי יהיה זה חיל שיעסוק ב"הגנה־פסיבית" בפני התקפות־אוויר (או התקפות ע"י "נשק־מרחקים" איזה שהוא), ויסייע בידי האוכלוסיה והשלטונות. הוא מתארגן בגדודים ובפלוגות עצמאיות. בפלוגה־עצמאית — מחלקת־מפקדה וחמש "מחלקות־הבטחה־אווירית", שניתן להפעילן לעבודות פיצוץ, סילוק־הריסות, הצלה וכן למלחמה בדלקות — והן מקבלות ציוד בהתאם לכך. הגייסות מזוינים נשק־רגלים אישי, המשמש בראש־וראשונה להגנה־עצמית ולמ־לוי תפקידים משטריים בישובים שהופצצו. רוב היחידות צמודות אל מקומותיהן ונקבע־מראש להבטחת ישובים חשובים מסוימים. אך מוקמים אף בטליונים־רזרביים, להגברת יחידות מקומיות בשעת הצורך.

**

כידוע, מתלבטת בשנים אחרונות שביצריה בשאלת הוספת חיל־שריון מובהק (טנקים) על היסוד של "משחית־הטנקים" (תותח־מנוע משוריינים) אשר הונהג בצבא לפני שנים מעטות.

לפי ארגון־מחדש של הצבא השביצרי, המבוצע הולך השנה, לא יוקצו מעתה הקצאת־קבע ליחידות ולמטות מכל סוגי־החיל — אלא אותם כל־י־רכב מנועיים הנדרשים להם להובלת־הנשק, התחמושת והציוד תוך כדי הפעלתם הטקטית. שאר כלי־המנוע מתארגנים עתה ב"שדרות־תובלה", שארגונן יהיה, עקרונית, שווה ואחיד — כשלכל שדרה קיבולת־תובלה בן 100 טון; ולפי הצורך והדחופות ניתן להפעילן להובלת גייסות, תחמושת, ציוד או אספקת־מזון. יש בסידור זה משום חידוש בצבא השביצרי — הוא מכוון לחסכון באמצעי־התובלה (וכן — בכוח־האדם, במקורות טכניים, בתקציב ועוד) — ולגמי־שות אופרטיבית בשימוש המרוכז בהם. לרשות כל דיביזיה מעמידים מעתה 7 שדרות כאלו לתובלת־מנוע, ולבריגדות־הרריות (בנות שני רגימנטים, כ־6 בטליונים) — 5 שדרות.

הרכב־המכונניות, שבכל שדרה ושדרה, הגו־אחיד — פרט לשדרות שנועדו לגדודי "החפרים" (מהנדסי־שדה), המקבלות קרונות־מתהפכים כבדים, לצורך עבודות־בניה וכיוב"ז. מענין לציין, כי מגדיר־לים את מספר המכונאים שבמטות וביחידות (הן מקורות אמריקניים ובריטיים והן גרמניים, מתקופת מלחמת־העולם־השניה, מציינים כולם את הסי־דורים הבלתי־הולמים להחזקה יעילה ברכב בדר־גים הקדמיים ולתיקונו השוטף, תוך כדי עבודתו). לעומת זה, אינן שינויים של ממש במבנה יחידות־הבדק, הפועלות ב"דרג השני".

**

מעניינת התמורה — הטכנית והאר־גונית — שהוכנסה עתה בשביצריה בענין משט־רת הדרכים הצבאית. עד לזמן האחרון נועדו למילוי תפקיד זה פלוגות רוכבי־אופנים, מתוך הגייסות הטריטוריאליים. ואילו לפי מבנה־הגייסות החדש מוקמות 5 פלוגות־ממו־נעות (על אופנוע ורכב־קל) של משטרת־דרכים מקרב חיל־שדה א' — ולצדו 12 פלוגות רוכבי־אופנים מקרב חיל־שדה ב', שבאפשרות הראשונה תהפוכנה אף הן לממונעות.

סוגיה הראויה לעיון בפני עצמו. והנה, בינתיים ניגש הצבא השביצרי (לפי הצעת הקצין הראשי לגייסות הקלים, ומחלקת החימוש של המטה) לרכישת שריון קל. הכננה — לרכב ממוצא בריטי: 64 מכוניות-שריון מהטיפוס „סטאגהאונד“ ר-300 „קאריארס“ (ר-20 זחלים משוריינים-למחצה קלים, בדומה ל„גושאיהברן“). מכוניות „סטאגהאונד“ הן בנות 4 גלגלים ובעלות צריח. בשביצריה יתקינו

בצריחיהן כלי-נשק פורצי-שריון (טרם נודע על קוטרים של אלה). כל הכלים האלה, משני הסוגים הנ"ל, יימסרו לרשות הגייסות-הקלים (בראש וראשונה, כנראה — לגונדות-הסיוור, הגדודים של „דרגונים-ממונעים“ וגונדות-הנשק-הכבד — שבמסגרת ה„בריגדות-הקלות“). כלי-הרכב הנמסרים ע"י הבריטים יהיו טעונים בדקיסודי, שיעשה בחלקו — בבריטניה, ובחלקו — בשביצריה גופה.

מ.אסטרטגיה-אטומית" — ל.טקטיקה אטומית?

נראה, שהידיעות האחרונות על סדרת פיצוץ פצצות-אטום במדינה המדברית שבדרום-מערב ארה"ב, בסוף אוקטובר וראשית נובמבר ש.ז., — משיבות בחיוב על השאלה שהוצגה בשעתו ב„מערכות“ (חוב' ס"ו-ס"ז, „ציוני-מבוא“ למדור המוקדש לסוגית המלחמה-האטומית); באיזו מידה ניתן ליצר „פצצות-כיס“ אטומיות, שתפתחנה פתח להפעלתו הטקטית של נשק זה? ואם אמנם זוהי המסקנה מכמה מן הידיעות הנ"ל — כי אז יתכן, שתוך מספר שנים ישתנו מיסודם המושגים לגבי תחומי השימוש בנשק-האטום; וממילא, גם לגבי טיב השפעתו על מצבים טקטיים בהתנגשויות בין גייסות ועל המהלכים האופרטיביים בזירת-מלחמה. כמה מהאפשרויות הנובעות, אולי, מכך — צוינו באותה סקירה (חוב' ס"ז-ס"ז, עמ' 65-70). דוגמה מוחשית אחת לתמורות המסתמנות במושגי-היסוד ניתן לראות בידיעה על הפעלה נסיונית של גייסות במסגרת נסיונות-מרון אטומי (בענין הצד הטכני-הבטחוני הכרוך בכך — ראה בחוברת הנ"ל, עמ' 96-97, „החיל בשוחה — והפצה האטומית“). אין ספק שמן הדין יהיה לעקוב אחר ההתפתחות בשטח זה, שכן אין זה מן הנמנע כלל, כי להפעלה הטקטית של הנשק האטומי — תהא נודעת משמעות מרחיקת לכת לגבי השגות-קרב והלכות-מלחמה.

מה מחירו של חייל מיליציוני?

סמלים, סמלים-ראשונים ורבי-סמלים) היה 2.140 פרנק. ואילו להכשרתו של קצין (לייטננט המקביל לסגן-משנה בצה"ל) נדרשו 7.300 פרנקים נוספים. יש להצטער על כך, שבסיכום שהגיע לידי המערכת, לא נכללו ציוני הוצאות שהוצאו ל„תקופות האימונים-השנתיים“ (הנמשכים כשבועים); וכן לא צוינו הסכומים, המוצאים לקיום החובה האישית של קליע-הבמטוח, מדי שנה; עכ"פ, קיימת התחמשות לצורך זה — כי מהטף של 190 מיליון פרנק שהוצא ב-1950 לרכישת ציוד-מלחמה על כל סוגיו, הוקדש סכום של 52 מיליון פרנק — הגדול שבכל הסעיפים — לתחמושת. יתכן, שסעיף זה כולל הפעם גם את המושקע בהכנות המתנהלות עתה למסירת תחמושת מתאימה לשמירת-קבע-עצמית לכל אנשי-כוחות-המגן, המחזיקים את הרובים או האקדחים בביתם (בעצם, כמעט כל אנשי-המיליציה, שיצטרכו לשאת כלי-נשק אישיים עם התיצבם לשירות).

בשעת הדיונים בפרלמנט השביצרי בדבר הוצאות-המדינה בשנת 1950 — נתפרטו מספרים בענין הוצאות הממוצעות להכשרתם של חייל וקצין בצבא המיליציוני של שביצריה (שמבנהו ואורח-שירותו נוקביים לים, מבחינות רבות, לאלה של כוחות-המי-לואים שבצבא-הגנה-לישראל). ציוני-הסכומים ניתנו, כמובן, בפרנקים-שביצריים; ערכו של פרנק זה, בשוק-המטבע הבינלאומית הנו 4,35 פר' דולר אמריקאי או 10 פר' ל"ל"ש. לפי נתונים אלה עלתה הכשרתו של חייל-טירו, המשרת כ-130 יום (בחיל-הרגלים), בשנה הראשונה של חובת-השירות שלו, כ-2900 פרנק. אין ציון לכך, האם נכללות בסכום זה רק הוצאות השריון, החלות על הפעלת הטירון בשרות וב„קורס-הטירוניס“ שלו — או גם הוצאות להחזקת המנגנון הנצרך לכך, להכשרת המדריכים וכיו"ב „הוצאות-כלליות“ הסכום הנוסף, שהוצא להכשרתו של מש"ק (לאמור: רבי-טוראים,

רשמי תמרון אמריקאי

(לפי סקירת „ניו־יורק הראלד טריביון“ על תמרון דו־צדדי בצבא ארה״ב בשלהי קיץ 1951.)

„החזית“ — ושל חיפוי, ע״י הגייסות המצויים כבר בעין, על האיזור הקדמי המפריד בין „התוקף“ לשטח ההתפרשות של צבא המגן העיקרי.

„שעה שבראשית התימרונים הופיעה הדיביזיה המוססת ה־82 בתורת כוח־החזקה מחפה, עד אשר תספקנה שתי הדיביזיות של המשמר הלאומי ה־28 (ממדינת פנסילבניה) וה־43 (ממדינת אנגליה־החדשה, שבצפון־מזרח ארה״ב) להוות את קו־ההגנה שלהן מאחריה — היתה ההנחה כי על כוחותי לסגת.“ — כך סיפר הגנרל מאיר — „אולם הללו היו, לכל הרוחות, כה שטופי התלהבות עד אשר החלו נעים „בכיוון מוטעה“, כשהם הורפים לפניהם את הדי־ביזיה ה־82. משום כך נאלצתי לפקד עליהם כי יסוגו אחורה, כדי שיהיה ליריבינו שטח תמרון מספיק כדי לכונן את המערך שלהם, ובכדי שהמלחמה תוכל להמשיך.“

הגנרל מאיר הודה כי לפחות חלקית היה הוא עצמו שותף לאשמת שיבוש זמני זה של תכנית התימרון; כי הוא אמר מלכתחילה ל„חבריה“ שלו כי מלאכתם תהא לתת ליריבם אימון־מלחמה „ריאליסטי“; והוא הוסיף, כי ה„תוקפן“ לא יעשה מכותיו רמיה, ואינו מתכוון „לשאת כפפות לבנות“, כי אם „יהלום בהם“ בכל אשר לו, בין שכבר מצוי כדבר הזה בספרי תקנות ובין אם לאו.

דיבורו של גנרל מאיר הפך מתגעש ממש שעה שציין כי הוא נאשם ע״י מתחליו בכך, שנקט במהלכים־טקטיים דימינוניים ובלתי־מציאתיים — באותם המתודים אשר נקט בכדי לנתק ולכתר חלקים ניכרים הן מתוך הדיביזיה ה־28 והן מתוך ה־43 — תוך הגשימו את משאלת „תכנית הבמאי“ של התמרון, למען יצירת הזדמנות, שתאפשר להציל את הכוחות שבמלכודת באמצעות הספקה, שתוצנן מן האויר.

„לעזאזל!“ — אמר הוא — „אותם דברים שעוללתי להם והם, קרקרו׳ שהם בגדר, דמיוניים!“ — הם שקרו בפועל לדיביזיה ה־24 בקוריאה!“

„הצפוניים נכנסו אל מאחורי גבינו וביתרו בנו, ובכלל עשו שמח׳ מסביבנו, עד שלמדנו כיצד להילחם באורח מלחמה זה. הדרך היחידה להצליח בכך, הוא לא להבהל — כמעשה אשר נהגו לעשות גייסותינו בתחלה, — דבר שהיה בדיק מה שהצפוניים רצו מהם — כי אם להוות כיסי־של־התנגדות — ולהבקיע אחרי כן את דרכך החוצה תוך קרב. אפילו שני אנשים, שיערכו גב־אל־גב להשיב מלחמה — דהיינו ב„הגנה הקפית“ הזעזעורית ביותר — יש בהם כבר כדי להוציא את התוקפנים ממסלולם ולהפר משחקם. משהשגת שקבוצות בממדי כיתה או מחלקה תהוויה כיסי־התנגדות, שאינו מניח לגשת אליו — מפתיע ממש כמה מהר יפנה התוקף וינודע ל„איש״ אחר, תוך חיפוש מטרה נוחה ו„מכניסה“ יותר.“ לדברי הגנרל מאיר, שיגרה הדיביזיה ה־43 ״חיל־מושיע״, מוכשר ונמרץ מאד למען חלץ את חלקיה, שנלכדו במלכודת־ה„תוקפן“. אולם, הוא העיר כי „תל זה שגה בכך, שלא הקים מגע קודם עם החיל המכותר ולא הודיעו על תנועותיו הוא —

כדברי „ניו־יורק הראלד טריביון“ — אחד משני העתור־נים הגדולים והשקולים שבמטרופוליט־הענק האמריקאי — מסורת היא במושגיה ואמונת־המקובלת של החברה האמריקאית כי בהתנגשות בין שומרי החוק למפיריו תהיה, בסופו של דבר, ידם של מפירי החוק על התחזונה, ויבואו על ענשם; והרי בקיומו של כלל זה, יכול להינכח כל מי שמבקר במחנות קולנוע מתוצרת ארה״ב, אלא שעד בוא השעה היעודה לקבלת ענשם — יש ואנשי „העולם התחתון“ מספיקים למרר כדבעי את חיי יריביהם הממוגים על שמירת החוק.

והנה, כלל דומה נקוט גם בצבא ארה״ב. ה„תוקפן“ המופיע כצד בתימרונים אלה — והוא, כידוע, אינו אלא סוג גייסות מיוחד לכך, אשר אומן, צויד ואף הולבש לתכלית הייצוג של חיל אויב וזר, העמיד את גופי הצבא המשתתפים בתימרונים במבחנים שונים ומנסה למצות את בדיקת יכולתם ואת אפשרויות מתן ההתנסות עבורם גם יחד* — לעולם לא יזכה בהתמודדות שבינו ובין הכוחות המגינים. אמנם עשויים כוחות ה„תוקפן“ לזכות בהצלחות רבות־רושם בשלבי הפתיחה של תרגיל דו־צדדי, ואף נהוג ומקובל כי יעשה כך — אולם מסורת היא כי, בסופו של דבר, על אף כל הצרות אשר יגרמו בינתיים לצד שכנגד, יהי הכשלוֹן מנת חלקם.

אף התמרון המשותף הגדול, של כוחות צבא וחיל־אויר, אשר נערך לפני זמן־מה בסביבתה של „מצודת בראג“** לא היה יוצא דופן לגבי כלל זה — הגם שיתכן והיו זמנים בהם סברו ה„כוחות המגינים“ כי הדברים עלולים להתגלגל בניגוד למסורת...

אכן, לולא הידיעה כי התוצאה הסופית נתונה ביד ה„שופטים“, וכמוה כנגזרת־מראש, לא היה יכול להיות ספק כלשהו בחילו — רב־התחבולה, קשה־הפגיעה והבוטח בעצמו — של ה„תוקפן“, מן צמרת ועד לדרגותיו הנמוכות ביותר, לגבי השאלה מהו „חשבון־הנקודות ההדדי האמיתי“ באותו תרגיל־מלחמה רב היקף, אשר ארך שבועיים ימים והפעיל כמאה ועשרת אלפים איש.

נראה — כדברי הסקירה שבעתון — כי רוח כמעט קנאית זו של אמונה בעצמם, וההשגים שנבעו ממנה בשדה המערכה המדומה, הופח בחיל האויב בן הרבבה (אך רב־היכולת), ע״י מפקדו בריג־גנ הנרי מאיר, המכונה „לסת הברזל“ — אדם אשר נאמר עליו כי הן במראהו והן בנחוגו יש כדי לבאר את הכינוי אשר נתלוה אליו לאחר שתי מלחמות העולם. „קצין גבה קומה וכחוש זה, בעל סנטר המתבלט בתקיפות“ נכנס אל מערכות התימרונים מיד עם הגיעו מחזית קוריאה.

ה„תוקפן“ הופיע, כמובן, כתוקף לראשונה ו„כוחות ארה״ב“ צריכים היו לשאת, לעומת התקפה זו, במשימה הכפולה של פרישת הכוחות המתגייסים, הגעים לעבר

* ראה במערכות חוב׳ ס״א את הרשימה על התוקפן.
** מגדולי מחנות הצבא אשר במדינת צפון־קוריאה שבדרום מזרח ארה״ב.

והתוצאה היתה, שכוחות קלים של ה"תוקפן" שבאותו איזור נסוגו מעל פני דרכם והניחו לשתי הקבוצות להתנגש וממש לעשות שמות זו בזו — בתחמושת סרק — בחשיכה, עד אשר התערבתי ושמתי קץ לכך *.

אפילו בשלבים האחרונים של מלחמה למראית-עין זו, כאשר כבר "נגזר דינם" של כוחות ה"תוקפן" — על-ידי הצנחתם, במשך יומיים, של 5800 צנחנים ומאות טונות של כלירזון ושאר ציוד, המהווים שיא במעשים כאלה כימות השלום — והגנרל מאיר נותק ממקורו התיאורטי לתגבורות-האספקה — הוסיפו "לסת הברזל" ואנשיו ללחום בהתלהבות שאינה שוככת.

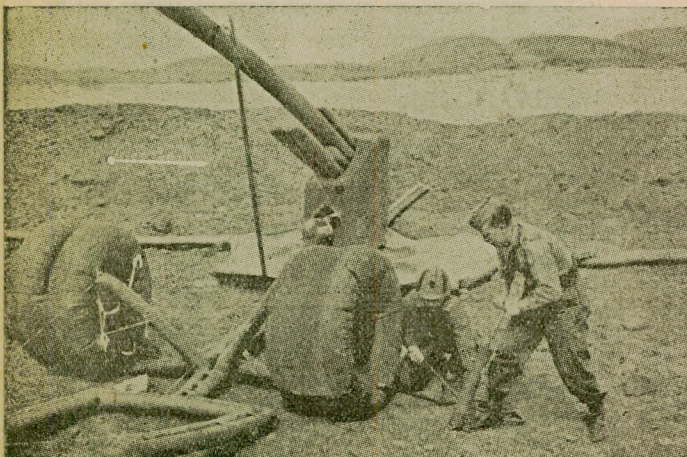
בליל התימרונים האחרון, כאשר הדיביזיה ה-28 ריפתה את מידת עירנותה, וכבר החלה אירות כליה לשוב הביתה, במצב-רוח של "המלחמה-כבר-מונחת-בכיס" — הפליאו עשות כמה הידות-משנה, "קנאות", מחילו הפחת והולך של גנרל מאיר, שהשכילו — לא פעם בלבד אלא פעמיים — להפתיע את מוצבי-הפיקוד של מיוור-גנרל ד. סטורקלר ולשטוף על פניו בחשכה כשהם "שובים" הן את הגנרל עצמו והן את מטוה "המצוברח". באיזה אורח יסודי הוחדרו לתוך חיל ה"תוקפן" כולו תחושת תפקידם בתימרונים אלה! דוגמא לכך ישמש לוינט-משנה של ה"תוקפן" הדור רצינות, אך מתמרמר, אשר אמר לאחד הכתבים כי לדעתו "פשע" ממש הוא לשלה גייסות ממין זה, — "שאנו נהגנו להפילים בפח מראשית התימרונים ועד תומם, לזירות פיקוד בהן עלולים הם להוות את קרהגנתנו הראשון במקרה ותפרוץ מלחמה אמיתית".

ועוד אמר, כי הריהו מהרהר בלבו: "האם, אמנם, בני-עמם של אמריקה יודעים באמת, מה נתרחש וחזר ונתרחש כאן; — איזה צחוק עשינו מהדיביזיות אשר נערכו לעומתנו — ואשר עתידות ללכת לאירופה בסתיו זה".

* בענין ההכרה, בשעת נסיון לפריצת-כיתור לתאם את מעשי החיל המתחלץ שחוצץ עם הכוחות המכותרים שבפנים הטבעת — הופיעה בחוב' ע' הרשימה "יצאה מתוך כיתור".

אותו קצין סיפר גם על מפקד-פלוגה אחד ברגימנט הרגלים-המוטס ה-325 (רגימנט הדיביזיה ה-28, אשר סופח למשך התימרונים לפיקודו של הגנרל מאיר, כלומר פעל מהצד כ"יריב" לדיביזיה שלו-עצמו), אשר הצליח לפתור את שיטת "אותיות-הקריאה" האלוטית אשר השתמשו בה ה"מגינים"; והוא התחיל לשדר הוראות לגדוד שנמצא במערך ממול ליחידתו, כשהוא מעמיד פנים כמדבר מטעם פיקודם הראשי של ה"מגינים". הוא טיטל והריץ את יריביו, למשך 4 שעות רצופות — בלי שתחבולתו נת-גלתה — כשהוא משלח להם פקודות מזויפות: לעשות כך ולעשות אחרת; בעוד פלוגתו כולה "הסתכלה במחזה" מעמדותיה החבויות היטב, ופשוט "רבצו וצחקו עד אין כוח". "לבסוף — שח הלויטנט — החליט מפקד הפלוגה כי המהתלה כבר נמשכה די הצורך — והוא שינה פתאום, תוך כדי דיבור-האלחוט שלו, את קולו, לצלילים המודגשים במיוחד ושאי אפשר שלא-להכירם של דיבור-ה"תוקפן", אשר הונהג במיוחד, להבליט את צביונו הנכרי כצד "האויב" בתמרון; הוא אמר אז לאותם תמימי-הנפש האימללים כי הנה הריצו-סביב-עצמם עד שפשוט אפס לו הכוח להתבונן בהם עוד, ושמוטב להם "להחול מלחמה זו" ולהתישב לארוחתם, שנדחתה דיחוי כה רב. "הוי, אחא! כיצד השתוללו מרגונו, שעה שנתחוויר להם מה המעשה שנעשה בהם!"

התפיסה שביסודו של היליה-ה"תוקפן" הופעלה כבר בארבעה-עשר תמרונים, מאז נוסתה בצבא ארה"ב לראשונה ב-1946. מגמתה — להקנות אירת מציאות לתרגילי האימונים של הגייסות. תוך כדי ה"קרב", מפעילים הם כל סוג ידוע של תחבולה מיכנית, וכל המזימה והתושיה שבמלחמת הפסיכולוגית, כדי לבלבל את הגייסות שממולם ולערער את עמידתם. מציגים שבדרך כלל אותם חיילים צעירים שבצבא האמריקאי אשר נפל בחלקם לזכות בתפקיד של "תוקפן" — מגלים בו חשק רב, וכתוצאה מכך — עושים מלאכה ראוייה-להתכבד. כדברו של גנרל מאיר: "משחק זה של 'שוטרים-ושודדים' מוצא חן בעיני ניהם. הרי זה 'נזיר רותח', השונה מהשגרה-הסדירה של אימוני-צבא בנוסח המקובל; והם זוללים אותו ממש, בתיאבון-יתר".

מימין: רמקולים של ה"אגרטור" — לשידור קולות-הקרב (ראה: הקסדה אינה אמריקאית). משמאל: תותח-דמה של אנשי ה"אגרטור"

הרהורים על ספרות המלחמה הגרמנית

התמונה גם לפי תפיסת הצד האחר — וע"י כך לה שלים את המחקר על "מלחמת־היטלר".

ואם ברצוני לתת כאן, בקיום קצרים, את תוכנם של פרסומים אלו, אין אני מתכוון לזכרונות החיילים־הלוחמים. שמטבע הדברים נוטים לעודד את רוח הגבורה הגרמנית — אלא לספרים שנכתבו ע"י קציני המטה־הכללי הגרמני. בשל תפקידים שמילאו, יכלו קצינים אלה לדון על המצב מנקודת־מבט גבוהה יותר. ועל יסוד זה לבסס (ולה־ביע) את השקפותיהם האישיות על הנושא הנידון.

רוב הפרסומים הללו הופיעו בשפה הגרמנית בלבד* ומשום כך ניתנים הם לקריאה רק לחלק אחד של המעוניינים. הדברים אמורים כאן בנוגע לספריהם של הגנרלים גודריאן, שפיידל, וסטפאָהלן, הויונינגר, ולתולדות המטה־הכללי הגרמני שנכתבו ע"י דבניץ, ההיסטוריון לשעבר של המטה־הכללי הגרמני.

מעל לכל יש לציין, שאיפתם של כל המחברים היא להצדיק ולזכות את המטה־הכללי הגרמני אחרי התבוסה. כשם שאחרי מלחמת־העולם הראשונה הופצה האגדה של "הפגיון בגב" (כלומר: "הסתת האוכלוסיה כנגד הצבא, ע"י הקומוניסטים והסוציאליסטים היהודים") — אשר "גרם לתבוסת הצבא הגרמני" — כן גם כעת מנסים הגנרלים הגרמנים לתלות את הקולר בהיטלר, ובאר־רח המלחמה כפי שהתנהל על ידו; וע"י כך להסביר את תמונת ההתנגדות הגרמנית.

אף־על־פי שהגנרלים נבדלים ושונים איש מרעהו בהנמקותיהם והשקפותיהם, הכל לפי יחסם וגישתם האישית להיטלר ואל "המפלגה" — הולכת ומבצבצת מתוך דבריהם ההסברה העיקרית הבאה של התבוסה, שמבחינה מקצועית אין אמנם לסלקה במחיידי אחד ולהתעלם ממנה; הגם שאין, כמובן, לראות בה את "סיבת־הסיבות" לכשלונה הסופי של גרמניה במלחמה.

לפי הסברתם של הגנרלים האלה, אחת הסיבות העיקריות לתבוסה היה השינוי בשיטת הפיקוד העליון, שהונהג ע"י היטלר.

את התפתחות מבנה הפיקוד העליון הגרמני אפשר לחלק לשלושה שלבים: —

1. מבנה הפיקוד העליון מ־1934 עד פברואר 1938.
2. מבנה הפיקוד העליון מ־1938 עד סוף 1941.
3. מבנה הפיקוד העליון מ־1942 ועד סוף המלחמה.

(* הגם שאחדים מהם — למשל, של שפיידל — כבר תורגמו גם ללשונות אחרות (אנגלית, צרפתית) — המע.

זמן לא רב יחסית לאחר גמר מלחמת 1939—1945 החלו מופיעים פרסומי המטות הראשונים של מעצמות־הברית על המלחמה נגד מעצמות־ה"ציר". בעקבות המסמכים הרשמיים האלה פורסמו ע"י מצביאים דגולים שונים (אייזנהאור, ברדלי, מונטגומרי, פטון, ועוד) — זכרונות, יומנים והרהורים על המלחמה, שיש לראותם כתרומה בעלת חשיבות יתרה לקידום המחקר על מלחמת־העולם השנייה.

חוקר מדע־המלחמה יכול, אפוא, עתה, לבסס את מחקרו על חומר זה. ברם, מחקר זה יהא חד־צדדי, הואיל והוא מטפל רק בפעילות־המלחמה של מעצמות־הברית, מבלי לתת אפשרות מספקת להכיר את הצד השני, כלומר את דרכי הנהלת־המלחמה של מעצמות־ה"ציר". אמנם, המקורות הללו מכילים גם את הערכות המצב של האויב, וציון הקיום הכלליים של גיהול המלחמה על־ידינו. אך גם אם נקבל את ההנחה, שהערכות־המצב של האויב, הכלולות בספרים אלה, הן בדרך כלל נכונות, הרי אין בכל זאת להתעלם מהעובדה שהערכות אלה — ותפישתם וגישתם של בעלי הספרים — היו בכל זאת, בהכרח, חד־צדדיים. תפיסת העניינים אמנם מבוססת אצלם על הניתוח האובייקטיבי של המצב; אבל, כפי שהזכרנו לעיל, לא באה בה לידי גילוי נקודת־מבטו של האויב (מעצמות ה"ציר"). זו המיוחדת לו, והמאלפת בתוקף ייחודה זה, ובתוקף אותם ביסוסים ובירורים שרק אויב זה בעצמו יכול לתתם.

אופן גיהול המלחמה של מעצמות הציר, צורת הלחימה ואורחותיה, והסיבות שגרמו לפעולות ומבצעים מסוימים — כל אלה העסיקו את מוחות המצביאים של מעצמות־הברית, ושימשו כר נרחב לכל מיני השערות וניחושים. אבל לא תמיד הוסקו מגורמים אלה המסקנות הנכונות; וזאת במידה רבה מחמת המחסור בחומר העובדתי, המסביר והמנמק, המקורי.

בעל השורות האלו אינו יודע אם בגרמניה המערבית או המזרחית הולכים ונכתבים בימים אלה תולדות מלחמתו של היטלר. אך, עכ"פ, דבר אחד הוא בטוח: אם עושים עכשיו כדבר הזה — הרי אין תולדות־מלחמה כאלה יכיר לים כלל לשקף תמונה שלמה; כי הרבה מן המקורי ורבי־הערך אבד והושמד בכונה, בשעת מיגורו הסופי של הצבא הגרמני. ומשום כך יש ליחס חשיבות מיוחדת לפרסומיהם של הגנרלים הגרמנים, פרסומים שדוקא הולכים ומתרבים כעת — היות ומאפשרים הם לנו לקבל את

1. התכנון והארגון של הצבא הגרמני והפיקוד עליו, היו נתונים לפיקוד העליון דלקמן: —
 ה"פיהרר" — קנצלר-המדינה

2. ההתפתחות הנוספת, החל מפברואר 1938 עד סתיו 1941, הביאה לידי שינויים מרחיקי-לכת, והיא משתקפת בתמונה כדלקמן: —

ה"פירר" — המפקד-העליון של הכוחות המזוינים

ההתפתחות הנ"ל מראה על השינויים החשובים הבאים:

א. היטלר נעשה למפקד העליון של הכוחות המזוינים.
 ב. הפיקוד הראשי של הכוחות המזוינים הוא אחראי לא רק לתכנון האחד, לכיוון של כל פעולות-המלחמה ולתיאום ענפי הכוח-המזויני ("יבשה", "ים", "אוויר"), אלא גם לניהול המלחמה הישיר בכמה מזירות-הקרב.

ג. המפקד הראשי של כוחות-היבשה ומטה-הכללי הנם אחראיים לתכנון המלחמה ולניהולה בחזיתות מסוימות, וכן להדרכת כוחות המלואים של צבא-היבשה.

ד. המפקד הראשי של כוחות-האוויר ומטה-הכללי מוסיפים לפעול ללא שינויים לעומת העבר.

ה. המפקד הראשי של צי-המלחמה ומטה-הכללי מוסיפים לפעול ללא שינויים לעומת העבר.

רואים אנו כאן כבר את פיצול המטה הכללי, למעשה, לשתי קבוצות. הקבוצה הראשונה, המהוה את "המטה של הכוחות המזוינים", והשניה — המהוה את "המטה של כוחות היבשה".*

הפיקוד הראשי של הכוחות-המזוינים, שהיה נתון להשפעתו הישירה והבלתי-אמצעית של היטלר, לא רק שהיה מבצע, איפוא, את התיאום בעמדות-הפיקוד הגבוהות, אלא גם ניהל את המלחמה באופן ישיר בזירות-הקרב. חיות ובידי המטה-הכללי של כוחות היבשה הופקד רק חלק אחד של הפעולות, הרי שכאן אי-אפשר היה לדבר על תכנון-אחד של המלחמה בכללותה.

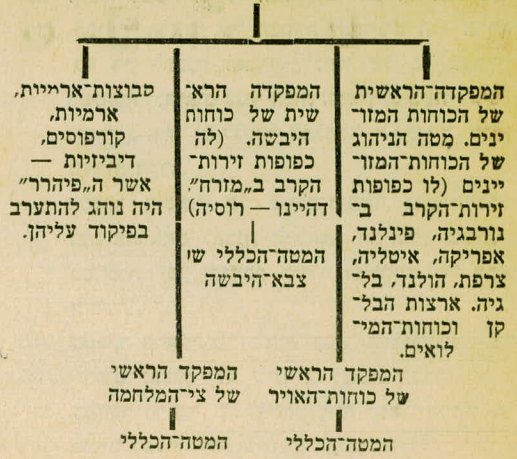
חילוקי הדעות וההיכוכים הבלתי-פוסקים בין שני המטות שנגרמו ע"י הניהול הישיר של היטלר וע"י הותרנות כלפיו של הפלדמרשל קייטל (שעמד בראש המפקדה-הראשית של הכוחות-המזוינים) הביאו לידי התפתחות-עניינים אשר לדעת קציני-המטה הגרמניים היתה בלתי-נכונה מהבחינה הצבאית, וגרמה לקבלת החלטות בלתי-מוצדקות.

נוסף לזה, היו קיימים חילוקי-דעות וסכסוכים עם המפקד-הראשי של כוחות-האוויר (גרינג), שהיו לו רעיונות ומושגים משלו שרצה לנקוט בהם במסגרת כוחות-האוויר ושלפיהם הוא פעל וניהל את הכוחות הללו.

3. בשלב השלישי של ההתפתחות, החל מדצמבר 1941 ועד סוף המלחמה, מצטיירת התמונה הבאה: —

* אשר מעמדו בקרב כוחות-המזוינים של גרמניה גם לאחר שהפך, לכאורה, רק ל"אחד בין שלושת השוים" — אי-אפשרי היה, בכ"ז, להשוותו — למשל — עם זה של הצי, או אף עם זה של חיל-האוויר, ואפילו בימי התנושאות המכסימלית של גרינג, כי, בתוקף המסורת, ההרגל והנסיון המקיף שנצבר — נשמר למטה-הכללי של חיל-הצבא הגרמני תמיד גם משהו מתכונתה של הנהלת-מלחמה מקפת וקובעת תכנית ודברים ומשום כך ניתן לדבר, כפי שמציין בעל-הסקירה, על כפילות ופיצול בין שני המטות-הכלליים הנ"ל בלבד. — המ'ע.

ה"פיהרר" — מפקדם העליון של הכוחות המזוינים
 ובו איתו זמן גם המפקד הראשי של כוחות היבשה.

בניהול, שהתבסס על המבנה החדש הזה, התבלטו מעתה הקיום האופייניים הבאים: —

1. היטלר, בתור המפקד העליון של הכוחות המזוינים, קיבל עליו את הפיקוד הישיר על כוחות היבשה, זאת אומרת: —

א. התכנון העליון של ניהול המלחמה;

ב. ניהול מלחמה ישיר בחזיתות שונות, שהיה מעתה מרוכז ביד איש אחד.

2. להיטלר היו כפופות כל יחידות צבא היבשה והוא קבע את הקצאתן לחזיתות השונות.

3. אם כי לרשותו של היטלר עמד מטה כללי ("מטה-ניהוג"), שנוהל ע"י ראש מטה כללי, קיבל עליו היטלר גם את התפקידים היומיומיים של ראש מטה; על-ידי כך הוגבל במידה יוצאת-המכלל היקף הפעולה של המטה הכללי אשר ירד לדרגה של אמצעי-עזר טכני.

4. תפיסתו של היטלר, שהתכונה להחזיק במרחב בכל מחיר, ע"י הפעלת כל האמצעים הקיימים (תפיסה, שהמטה הכללי חלק עליה), גרמה לסכסוכים רציניים עם הקצינים שעמדו בראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים והמטות הכלליים של הכוחות השונים, והיא הביאה תכופות לידי חיולופי-גברא בעמדות הראשיות.

5. היטלר מנע מפיקוד החזיתות את חופש הפעולה (למשל — להחלטות בענין קיצור החזיתות), ועל ידי כך נגרמו אבידות קשות ביותר בנפש ובחומר. ומחמת המחסור בחומר ובכוח-אדם, שהלכו ואזלו, אי-אפשר היה למלא יותר את האבידות.

העובדות, שצוינו לעיל, מסבירות רק בחלקה את תבוסת המיליטריוזם הגרמני, שנגרמה ע"י אורח ניהול המלחמה הגרמני. מאז ומתמיד התריעו המומחים הצבאיים הגרמנים על סכנת תבוסה שהיתה נשקפת לגרמניה מ"מלחמה כלפני שתי חזיתות" — דבר אשר בא לה עתה מפתחת החזית השנייה (נגד רוסיה) ע"י היטלר — נגד רצון המטה הכללי, ובניגוד לעצותיו. ואם התבוסה הזו לא באה במועד הרבה יותר מוקדם, אין לזקוף זאת, בעצם, לזכותו של ניהול המלחמה הגרמני בימי המסע נגד פולניה. למשל — אלא יש ליחס זאת לאדישותן ואי-פעילותן של מעצמות הברית בשנת 1939.

המטה הכללי הגרמני, שפעל מתוך שיקול-דעת מחושב ופיקחה, חזה בעליל את התבוסה שתבוא בעקבות ההתקפה על רוסיה, ברם, לא היה לאל ידו למנוע את השתלשלות הענינים מאחר שהיטלר, סמך על מפלגתו ורצון העם (שהיה מבוסס מהנצחונות המפתיעים), דחה את כל העצות והחיי שובים של המטה, בהאשימו אותם בתבוסנות.

אילו ניתן למטה הכללי חופש-נועה ופעולה מלא בתכנון, בתיאום ובניהול, היה בודאי ביכולתו, גם אחרי קבלת הפקודה על פתיחת המערכה נגד רוסיה, להאריך ברגע המתאים את המלחמה — ולגרום למעצמות הברית אבידות קשות ע"י פעולות אסטרטגיות וטקטיות. באופן כזה היה מצליח אולי לרכוש לגרמניה בסיס לכריתת שלום נוח — עם היטלר, או בלעדיו.

כפי שכבר הזכרנו לעיל, מנסה הסקירה הנוכחית רק לתרום תרומה קטנה למחקר על ניהול המלחמה הגרמני מנקודת-המבט הגרמנית. אין הסקירה הזו מנסה לסתור את הסברותיו של המטה הכללי הגרמני שפורטו לעיל, ואף לא את ההסברות המענינות האחרות, הפורות במקומות אחרים, שאינן נופלות מזו שצוינה כאן. בערכן לעורר ולדרבן מחשבה צבאית-ארגונית, אופרטיבית והיסטורית.

(*) לאחר לקח "מלחמת-שבע-השנים" בימי פרידריך השני — ושוב, ביתר תוקף, לאחר תוצאותיה של מלחמת העולם הראשונה. — המ ע.
 (***) ואף הכנתן הלקויה, שפיגרה אחר-ההתפתחות — המ ע.

מ מ ד ר ה ס פ ר י ם

כונתה לסייע במידת-האפשר לקוראים להתמצא כל שהוא באוצר-ספרים ניכר זה. בחירת הספרים למדור זה, מצומצמת היא מחמת הגבלת-המקום.

רשימת הספרים שלהלן (בלוית הערכות או התרשמויות עצרות) אינה אלא ציון-מעט לזרם הספרים המגיעים מדי פעם בפעם אל הספרייה המרכזית של פיקוד-ההדרכה.

● "DEFENCE OF THE WEST". By B.H. LIDDLE HART. Cassel & Co., London, 1950

„האיש שפרץ את הגנת המערב ב־1940, גנרל גודריאן, — יוצר כוח השריון הגרמני — מכנה עצמו „תלמידו של לידל-הארט“. תלמיד נוסף של לידל-הארט, הפילדמ. רומל, הכריז בשנת-הפורענויות, 1942: — „הבריטים יכלו למנוע בעד החלק-הארי של כשלונותיהם לו הקדישו תשומת-לב רבה יותר להלכות החדישות, שהושמעו ע״י לידל-הארט“. (מתוך המבוא לספר).

ציונים אלה אין בהם, כמובן, כדי לחייב את הקורא לקבל דוקא את כל תפיסותיו של בעל-הספר והערכותיו בתחומים השונים.

אין ספק, שלכל מפקד יש ענין, ואף צורך, לעיין בספר זה, — שיצאו לו כבר מוגיטין — כי הוא מאלף, מרחיב אפקים ומרבה-דעת.

● "Q. A. G. AND Q." — An Introduction to the Staff. By Major R. G. JESSEL. Gale & Polden, Aldershot, 1947.

ספר פופולרי, העומד בקוים כלליים על בעיות של מטה, (בעיקר — בדרגיו הנמוכים יותר), כפי שהן מוצאות את ביטוין בצבא הבריטי.

הספר ראוי שיקרא ע״י אלה, הרוצים לקבל את המושג הכללי — או לרענן את ידיעותיהם — בתחום זה.

● "THEY WERE EXPENDABLE". By W. L. WHITE. Harcourt, Brace & Co. New-York, 1947.

סיפור על שייטת סירות-טורפדו במערכת-הפיליפינים שב־1941/42. גלוי ומחמיר בתיאורו, אך שובה את הלב בנעימת הפשטות האנושית שבו.

אך עם זאת (ואולי — דוקא בשל זאת) היה גורם של ממש במלחמה בכוחות בלתי-שונים, שהאמריקאים ניהלוה, אותה עת, במזרח הרחוק.

מן הראוי, שהקורא ישים לב לצד הטכני-מבצעי של סוג זין זה, שהפיקוד הגבוה ראהו, אמנם, כ־ Expendable (כלומר — שבעת הצורך ניתן להקריב זו או אחרת מיהודו-תיו הועירות, למען השיג את התוצאה הנחוצה) —

● "HARD POUNDING". By Lt.-Col. G. D. W. COURT. U.S. Field Artillery Ass., Washington, 1946.

חיבור רב-ענין של אחד מהמנצחים על ההכשרה ללחימה הנגד-טנקית במלחמת העולם השנייה, בצבא הבריטי (משמש בו כמפקח על בתי-הספר לנשק נ. ט.) ובצבא האמריקאי (בו מונה למפקח על בתי-הספר ללחימה הנ.ט. בימי המלחמה).

נוגע בבעיה מבחינותיה הכלליות, אך תוך ניתוח הגיוני מגיע עד לפרטי-הפרטים בענף-לחימה חשוב זה.

● "GUNS, SHELLS AND ROCKETS". A Simple Guide to Ballistics. By Major J. S. HYMANS. Gale & Polden, Aldershot, 1950.

הסבר פשוט, ערוך בטעם ומאלף, על יסודות הבאליסטיקה בכלל — תוך ציון מיוחד לקליעים-מונחים, פצצות-מהאוויר וכו'. הספר מלווה ציורים וכן דיאגרמות מרובות.

● "BROKEN THREAD". By Major-General F. S. G. PIGGOTT. Gale and Polden, Aldershot, 1950.

אבטוביוגרפיה מענינת של מי שהיה במשך תקופה ארוכה וחשובה הנספח-הצבאי הבריטי בטוקיו. היסטוריה בלתי-רשמית של הידידות האנגלו-יפנית ושל המדיניות האנגלית היפנית בשנים שבין שתי מלחמות העולם. מציינים אותה געגועים בולטים ל"ימים הטובים" של ההסכם הבריטי-יפני.

● "WAVELL". R. H. KIERNAN. George G. Harap, London.

ביוגרפיה רבת-ענין של הפילד-מרשל ויול, כתובה בידי הביוגראף של צ'רצ'יל, סמאטס ולורנס.

● "FORWARD FROM VICTORY". Speeches and Addresses by Field-Marshal The VISCOUNT MONTGOMERY OF EL-ALAMEIN. Hutchinson.

אוסף נאומיו של המצביא מונטגומרי — על נושאים צבאיים, פוליטיים וחברתיים.

● "SWORD AND PEN". By Major-General A. C. DUFF. Aldershot, Gale & Polden, 1950.

השקפותיו של קצין-מטה בריטי על בעיותיו בצבא הבריטי. חוג ראיתו חורג ממעגל הבעיות המנהלתיות גרידא, בהן בולטת בקיאותו, והוא פוסק את פסוקו בסוגיות של מחסור-בקצינים, מעוט-טירונים, (ביחוד מתגדבים), ארגונו של הצבא, עניני החילות המקצועיים, בעיות מטה, רוח-הגייסות, ואף שיתוף עם בעלי-הברית — כפי שהללו נראות, על צדדיהן השונים, בעיני גנרל בעל ותק של 33 שנות-שירות, השולט בעטו ככחברנו. הספר מגלה חוש-מציאות, חידרה שנונה לגופי הענינים, כתוב בטעם, חן והומור.

● „BACKGROUND FOR CITIZENSHIP". Education for the Modern Army.. By J. H. BLACKSLEY. Gale & Polden, Aldershot.

המחבר שימש כאחד ממרכזי שירות-חינוך של הצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה. ספרו זה בא לנתח ולהבהיר את הנושא הרציני, אך המוזנח במקצת, של חינוך-מבוגרים בצבא, כחלק בלתי-נפרד מחינוך האזרח, (ולהוציא-לקח מנסיון העבר בשטח זה).

אף-כי המחבר מסתמך על מקורות בריטיים בלבד — לענין ביותר את הקורא ולהסב את תשומת-לבו לתחום הרי השקפותיו הכלליות, ובייחוד מסקנותיו, עלולים חשוב זה בשדה-הפיקוד וייצוב דמותו של חייל.

● "WAR IN THREE DIMENSIONS". Air Vice-Marshal E. J. KINGSTON-McCLOUGHRY. Jonathan Cape, London, 1949.

ניתוח המלחמה-באוויר והשפעתה על עקרונות-המלחמה — על רקע של ניתוח החזיתות של מלחמת-האולם השנייה.

ספר השואף להעמיק-חקר, וכמה מפרקיו מאלפים. זכה לתשומת-לב ותפוצה רבה. עם זאת, על כמה ממסקנותיו — לגבי האיטרטגיה-החדשה, ובשטח של המגמות ל"הגנה קיסרותית" בריטית — ניתן לערער מבחינות מסוימות.

● "AIR POWER AND UNIFICATION". LOUIS A. SIGAUD. Military Service Publishing Co., Harrisburg.

ביטוי לעקרונות-המלחמה של הגנרל האיטלקי דואה (Douhet) מחוללה של האיטרטגיה האוירית, בתפיסתה הקיצונית ביותר — שיש והביאה לקביעת הנחות נטולות-שחר — ההשתלבותה במחשבה הצבאית האמריקאית.

● "A SHORT HISTORY OF THE SECOND WORLD WAR". By STRATEGICUS. Faber & Faber, London, 1950.

כשמו — כן הוא: היסטוריה קצרה, ענינית ומנתחת של מלחמה"ע השנייה, המתבססת על מקורות-מודיעין, וידיעה ממקור ראשון, תוך ציוני הרקע-המדיני לכל מבצע ולכל שלב-אופרטיבי במחלכה של המלחמה.

● "THE ESSENTIALS OF MILITARY KNOWLEDGE". By Lt. Col. D. K. PALIT. Gale & Polden, Aldershot, 1951.

ספר פופולארי, המעביר לעיני הקורא, בדרך הקצרה ביותר, את חזיונות-היסוד בהיסטוריה הצבאית.

ח ב ר ה
ל ת ע ש י ת
ג פ ר ו ר י ם
" נ ו ר "

ה מ ש ר ד:
דרך המלכים 61
ת.ד. 635 טל. 2444 6254
מברקים: נורמטש
חיפה. ארץ ישראל

בית החרושת:
ת.ד. חיפה 635
טלפון 7143
מפרץ חיפה
עמק זבולון

ח י פ ה ת . ד . 1696

ט ל פ ו ן : 4350 , 4359

בתי יציקה

„וולקן“

בע"מ

חיפה

**יוצקים ברזל מתכות אל-ברזליות
בונים מכונות, משאבות ומבני ברזל
זוקפים קונסטרוקציות ברזל, ארובות, וכו'**

תעשית אבן וסיד

בערבון מוגבל

ח י פ ה

תבת דאר 563

טלפון 4691

ה ט ו נ י פ י ם :

י ר ו ש ל י ם

רחוב בני יהודה 1

טלפון 2273

ת ל י א ב י ב

רחוב מונטפיורי 21

טלפון 4528

הספקת אבן בנין, חצץ, דבש וזיפוזיפים

ה ס י ד

הכי משובח

ב א ר ן

סולל בונה בע"מ

המרכז הקבלני

של ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בישראל

מוציא לפועל **עבודות בנין, סלילת כבישים
ועבודות צבוריות אחרות**

המשרד הראשי:

חיפה, רח' הנמל 65, בית סולל-בונה

ת. ד. 563, מלפון 15-4311

סניפים:

תל-אביב, רח' לילנבלום 39, ת. ד. 1267, מלפון 38-6031

ירושלים, רח' בן-יהודה 1

ת. ד. 1344, מלפון 2486

הבעלים המנהלים של המפעלים הבאים:

„כור“ חברת חרשת ומלאכה בע"מ.

החברה המתאמת את מפעלי החרשת של סולל בונה בע"מ

בחי יציקה **„וולקן“** בע"מ, חיפה

חמת - מפעלי מתכת - נחלת יצחק

מפעלי זכוכית ארצישראליים **„פניציה“** בע"מ, חיפה

חמרי בנין כלליים **„חבך“** בע"מ, נחלת יהודה

„חרסה“ - מפעלי קרמיקה, חיפה

תעשיית אבן וסיד, חיפה

„אבן“ בע"מ, תעשיית אבן ושיש מלאכותי

מפעלי מלט פורטלנד ארצישראליים **„נשר“** בע"מ, (בעלות חלקים)

המגפר בע"מ, חיפה (בעלות חלקית)

„חרות“ בע"מ, ספקים, קבלנים ויצרנים של חמרי אינסטלציה, ת.א. חיפה, ירושלים

סוכנויות **„וולקן“** - סוכנים להפצת מוצרי פירמות בריטיות.

הרכבה וייצור חלקים של תוצרתן

עגן בע"מ, חיפה - בניה ותקון סירות, שרות סירות-מונע בנמל חיפה

החברה לשכון עממי בע"מ תל-אביב

חברת בוני חיפה בע"מ חיפה

קרקעות חיפה בע"מ חיפה

חברות שכון

בנק הפועלים

בערבון מוגבל

תל-אביב

תבת דאר 27

המשרד הראשי :

רחוב מונטיפיורי 21 • טלפון 4296/7

משרד :

רחוב אלנבי 126 • טלפון 2907, 3037

הון מניות וזרמות ליום 1.150 — 935,000 ל"י

פקדונות — 66,000,000 ל"י

קרנות להלוואות — 4,800,000 ל"י

הלוואות — 15,000,000 ל"י

סניפים :

יפו, חולון, רמלה, לוד, מגדל-גד, באר-שבע

מנהל עסקי בנק לכל ענפיהם

**החברה הארצישראלית המרכזית
למסחר והשקעות בע"מ**

הון המניות: -1,040,000 ל"י

נוסדה ע"י

**החברה המאוחדת לצנורות ולמסחר ותעשייה בע"מ
מחסני ברזל בע"מ מחסני עצים בע"מ**

מפיצים כלליים של

**תוצרת מפעלי מלט פורטלנד א"י, נשר" בע"מ
ובתי יציקה, וולקן" בע"מ**

חברה א"י לחוטי-חשמל בע"מ

טלפונים 6191/2 2936

חיפה, ת.ד. 443

חוטי-חשמל וכבלים

חוט כפוף שטוח
שזור ופנדל . .
חוט אנמנה מבודד
חוט-פעמון

חוט מבודד פנימי
חיצוני . .
כבל גומי שטוח
עגול . .

מוצרי גומי

אמיסוח
תמיסוח, וכו'

צינורות-מים וגז
סדינים וגליונות

דב גלזר בע"מ

בית-חרושת לעורות

פ ת ח ה ק ו ה
אזור התעשייה החדש

תל-אביב, רחוב הגליל 4

המגפר בע"מ

בית חרושת למוצרי גומי

המשרד הראשי ובית-החרושת: מפרץ חיפה, ת. ד. חיפה 1335, טלפון 7218
סניפים: תל-אביב, רחוב הגליל 9, מול תחנת האוטובוסים המרכזית,
חיפה, רחוב אלנבי 14, טלפון 2195.

נעלי התעמלות — נעלי בית — נעלי רחוב — צנורות גומי וצנורות פלסטיקה — סוליות ועקבים
מגומי — חלקי מכוניות — מוצרי אבוניט — סרטים נעים — ציוד סכני — חדוש צמיגים

חברה א"י לתעשיית כותנה בע"מ

בית החרושת:

הדר יוסף

כביש הרצליה

טלפון ביהח"ר 7240

המשרד הראשי:

תל-אביב

רחוב מונטיפיורי 9

תבת דאר 1776

טלפון משרד 5867

א. קולודני

חמרי בנין

תל-אביב, דרך יפו 37. טלפון 2483
ירושלים, דרך הגריפס. טלפון 5386

זלמן ירושלמי בע"מ

בדים, חבלים, חוטים
צרכי רפוד ופרדסנות

תל-אביב, רחוב אלנבי 123
טלפון 3109 ■ ת.ד. 2039

מנורה

חברה לאחריות ולבטוח משנה בע"מ

עוסקת בכל ענפי הבטוח

המשרד הראשי:

תל-אביב

בנייני בנק, רח' אחדיהעם 13

חיפה

שער פלמר
בני התורן, טל' 2564

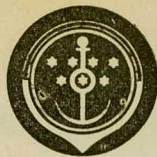
ירושלים

בית מצפה, רח' יפו
טל. 3744 / ת.ד. 43

סניפים וסוכנויות בכל הארץ

THE UNITED SHIPYARDS OF ISRAEL

« O G E N » LTD.

המספנות המאוחדות בישראל

« ע'ג'ז » בע"מ

שרות סירות מנוע

בנין ותקוני עץ בספינות

קבלני צלילה

HAIFA

P. O. Box 67 תבת דואר 67

חיפה

Phones :	{	Offices	4487	משרד	}	: טלפונים
		Workshops	6052	מספנה		
		Motorboat Service	4385	שרות סירות		

„רמט" בע"מ

חברה קבלנית להנדסה, סלילה ובנין

מוציאה לפועל עבודות בנין מכל הסוגים,
עבודות שכון, כיוון, כבישים, גשרים וכו'.

תל-אביב

4898 11970

ליבונטין 7/9

גודייר

נושא השיא העולמי בייצור ובהפצת צמיגים ומוצרי גומי לתעשייה וחקלאות

הסוכנים והמפיצים היחידים לישראל:

מכשירי תנועה בע"מ

AUTOMOTIVE EQUIPMENT LTD.

תל-אביב: דרך פתח תקוה 14

רחוב הרכבת 20 (ע"י בית הדר) טל' 5455

חיפה: רחוב המלכים 104, טלפון 4475

החברה הישראלית למרקטורים וציוד בע"מ

חיפה

רח' הנאמנים 16 א טל. 4953, ת.ד. 691

תל-אביב

רחוב ברזילי 7, טל. 3086, ת.ד. 1766

טרקטורים, מנועי-דיוזל, מנועים דיוזל ימיים,

מיצרי-זרב, דחפורים, סקרייפרים וכו' של

CATERPILAR TRACTOR Co.

מכונות ומכשירים הקלאיים מכל הסוגים

JOHN DEERE

קופת מלוה וחסכון של העובדים בחיפה בע"מ

חיפה, הדריי-כרמל: רח' החלוץ, בנין

„ביתנו“, ת. ד. 971, טלפון 4591

סניפים:

קרית-חיים: כביש ראשי טל. 7113

נשר / עכו / צפת / כפריאתא

חיפה, העיר התחתית: רח' כיאט, טל.

6415